

Budget för landskapet Åland 2017

Ålands
landskapsregering

Ålands lagtings beslut om antagande av
Budget för landskapet Åland år 2017

Efter att förslag inkommit från landskapsregeringen har lagtinget antagit nedanstående budget för landskapet Åland för år 2017:

		Anslag 2017	Inkomster 2017
VERKSAMHET			
<u>Avdelning 1</u>			
100	LAGTINGET	-3 684 000	1 000
101	LAGTINGET	-1 895 000	0
10100	Lagtinget, verksamhet	-1 895 000	0
111	LAGTINGETS KANSLI	-1 450 000	1 000
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 425 000	1 000
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-25 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	-105 000	0
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-35 000	0
11220	Dispositionsmedel	-70 000	0
120	LANDSKAPSREVISIONEN	-200 000	0
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-200 000	0
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	-34 000	0
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	0
<u>Avdelning 2</u>			
200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-6 808 000	2 838 000
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	-1 070 000	0
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-1 000 000	0
20020	Dispositionsmedel	-70 000	0
210	REGERINGSKANSLIET	-2 394 000	140 000
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-2 394 000	140 000
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	-125 000	14 000
21500	Kommunikationsverksamhet	-35 000	0

		Anslag 2017	Inkomster 2017
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-59 000	3 000
21520	Ålandskontoret i Stockholm, verksamhet	-31 000	11 000
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	<u>-75 000</u>	<u>0</u>
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	0
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>-65 000</u>	<u>0</u>
22500	Främjande av integration	-65 000	0
230	LAGTINGSVAL	<u>-18 000</u>	<u>0</u>
23000	Lagtingsval	-18 000	0
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-30 000</u>	<u>2 000</u>
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-30 000	2 000
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	<u>-586 000</u>	<u>203 000</u>
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-586 000	203 000
252	SERVICEVERKSAMHET	<u>-319 000</u>	<u>0</u>
25210	Serviceverksamhet	-319 000	0
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	<u>-646 000</u>	<u>84 000</u>
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-350 000	0
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-84 000	84 000
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	-200 000	0
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	0
265	KONSUMENTSKYDD	<u>-18 000</u>	<u>0</u>
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-18 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-457 000</u>	<u>2 390 000</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet	-457 000	2 390 000
280	LAGBEREDNINGEN	<u>-1 005 000</u>	<u>5 000</u>
28010	Lagberedningen, verksamhet	-1 005 000	5 000
<u>Avdelning 3</u>			
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-41 653 300	16 766 300
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 693 300</u>	<u>196 300</u>
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 693 300	196 300

		Anslag 2017	Inkomster 2017
380	PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER	-32 570 000	16 500 000
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-32 570 000	16 500 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	-6 390 000	70 000
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-1 050 000	70 000
39050	Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)	-1 350 000	0
39099	Internhyra	-3 990 000	0

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSOMRÅDE	-2 815 000	273 000
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	-1 552 000	43 000
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 552 000	43 000
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-128 000	0
41000	Övriga sociala uppgifter	-128 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-70 000	0
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	0
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	-140 000	0
43000	Allmän miljövard, verksamhet	-140 000	0
440	NATURVÅRD	-389 000	50 000
44000	Naturvard	-389 000	50 000
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	-315 000	50 000
45000	Vattenförsörjning och vattenvard	-315 000	50 000
460	AVFALLSHANTERING	-21 000	0
46000	Avfallshantering	-21 000	0
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	-200 000	130 000
47000	Miljöhälsovård	-200 000	130 000

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-6 296 000	538 000
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	-3 257 000	172 000
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 257 000	172 000

		Anslag 2017	Inkomster 2017
505	BIBLIOTEKS- OCH ARKIVVERKSAMHET	-187 000	1 000
50500	Bibliotek, arkiv	-187 000	1 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-111 000	0
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-111 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-52 000	0
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-52 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-140 000	2 000
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-140 000	2 000
535	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN OCH VUXENUTBILDNING	-570 000	0
53500	Vuxenutbildning	-570 000	0
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	-1 979 000	363 000
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-1 979 000	363 000
<u>Avdelning 6</u>			
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 947 000	643 000
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	-2 378 000	336 000
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 378 000	336 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-226 000	60 000
61000	Näringslivets främjande (R)	-20 000	0
61100	Ålands landsbygdscentrum	-206 000	60 000
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-14 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-60 000	0
62110	Förvaltningskostnader	-60 000	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-25 000	0
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	-41 000	167 000
65000	Jakt- och viltvård (R)	-41 000	167 000

		Anslag 2017	Inkomster 2017
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-28 000</u>	<u>0</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	0
680	ÅLANDS TEKNOLOGI- OCH ENERGICENTRUM	<u>-175 000</u>	<u>80 000</u>
68000	Ålands teknologi- och energicentrum	-175 000	80 000
<u>Avdelning 7</u>			
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-23 561 000	1 329 000
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 010 000</u>	<u>60 000</u>
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 010 000	60 000
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	<u>-45 000</u>	<u>0</u>
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-45 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>-50 000</u>	<u>10 000</u>
72000	Elsäkerhet och energi	-50 000	10 000
740	ÅLANDSTRAFIKEN	<u>-411 000</u>	<u>0</u>
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-411 000	0
745	OLJESKYDD	<u>-135 000</u>	<u>0</u>
74500	Oljeskydd	-135 000	0
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-16 910 000</u>	<u>1 100 000</u>
75010	Upphandling av sjötrafik	-14 625 000	1 100 000
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 285 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-4 000 000</u>	<u>159 000</u>
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 400 000	0
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar	-850 000	159 000
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-750 000	0
80-88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-140 523 500	17 719 500
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	<u>-862 000</u>	<u>287 000</u>
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-862 000	287 000
822	DATAINSPEKTIONEN	<u>-140 000</u>	<u>0</u>
82200	Datainspektionen, verksamhet	-140 000	0

		Anslag 2017	Inkomster 2017
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	<u>-53 000</u>	<u>37 000</u>
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-53 000	37 000
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-6 647 000</u>	<u>430 000</u>
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-6 647 000	430 000
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-197 000</u>	<u>46 000</u>
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-197 000	46 000
827	LOTTERIINSPEKTIONEN	<u>-190 000</u>	<u>190 000</u>
82700	Lotteriinspektionen, verksamhet	-190 000	190 000
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-88 230 000</u>	<u>7 550 000</u>
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-88 230 000	7 550 000
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-2 847 000</u>	<u>1 016 000</u>
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 017 000	631 000
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-830 000	385 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-9 485 500</u>	<u>647 500</u>
85000	Högskolan på Åland	-9 485 500	647 500
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>-1 575 000</u>	<u>79 000</u>
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 575 000	79 000
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>-1 172 000</u>	<u>135 000</u>
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 172 000	135 000
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-18 918 000</u>	<u>540 000</u>
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-18 918 000	540 000
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-1 395 000</u>	<u>588 000</u>
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 395 000	588 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>-2 081 000</u>	<u>21 000</u>
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 571 000	21 000
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-510 000	0
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-783 000</u>	<u>100 000</u>
86500	Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet	-783 000	100 000
870	MOTORFORDONSBYRÅN	<u>-1 337 200</u>	<u>1 417 200</u>
87000	Motorfordonsbyrån, verksamhet	-1 337 200	1 417 200

		Anslag 2017	Inkomster 2017
871	REDERIVERKSAMHET	<u>-25 000</u>	<u>0</u>
87100	Rederienheten, verksamhet	-25 000	0
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	<u>-2 628 900</u>	<u>2 628 900</u>
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 628 900	2 628 900
873	VERKSTAD OCH LAGER	<u>-1 956 900</u>	<u>2 006 900</u>
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-1 956 900	2 006 900
	Verksamhet sammanlagt	-228 287 800	40 107 800

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-255 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>-255 000</u>	<u>0</u>
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	0

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-2 453 000	148 000
230	LAGTINGSVAL	<u>0</u>	<u>0</u>
23000	Lagtingsval	0	0
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	<u>-158 000</u>	<u>148 000</u>
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-158 000	148 000
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-282 000</u>	<u>0</u>
24010	Landskapsandelar enligt landskapslagen om brand- och räddningsväsendet	-282 000	0
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-2 013 000</u>	<u>0</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	0

Avdelning 3

300	FINANSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-9 090 000	4 066 000
330	ALLMÄNNA STÖD TILL KOMMUNERNA	<u>-5 350 000</u>	<u>3 866 000</u>
33000	Allmänna stöd till kommunerna (F)	-5 350 000	3 866 000

		Anslag 2017	Inkomster 2017
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	-200 000	<u>200 000</u>
34000	Särskilda stöd och lån	-200 000	200 000
34002	Bidrag för byggande av likströmsförbindelse till riket (R)	0	0
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	-3 540 000	<u>0</u>
35000	Penningautomatmedel (R)	-3 540 000	0

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSSOMRÅDE	-37 090 000	0
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	-11 506 000	<u>0</u>
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-11 506 000	0
415	AV KOMMUNERNA ANORDNADE SOCIALA TJÄNSTER	-21 835 000	<u>0</u>
41500	Understöd för kommunernas sociala tjänster (F)	-21 835 000	0
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	-30 000	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	0
440	NATURVÅRD	-2 000	<u>0</u>
44000	Naturvård	-2 000	0
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	-3 717 000	<u>0</u>
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 267 000	0
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-450 000	0
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>0</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	0
460	AVFALLSHANTERING	<u>0</u>	<u>0</u>
46000	Avfallshantering	0	0

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-26 361 000	50 000
502	STUDIESTÖD	-8 435 000	<u>50 000</u>
50200	Studiestöd	-8 435 000	50 000
505	BIBLIOTEKS- OCH ARKIVVERKSAMHET	-649 000	<u>0</u>
50510	Understöd för kommunala bibliotek, författare och översättare (F)	-649 000	0

		Anslag 2017	Inkomster 2017
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTUR- VERKSAMHET	-1 051 000	0
51000	Ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet	-1 051 000	0
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-2 070 000	0
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 070 000	0
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-1 650 000	0
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 650 000	0
520	GRUNDSKOLEVÄSENDET	-12 506 000	0
52000	Grundskoleväsendet (F)	-12 506 000	0
560	EUROPEISKA UNIONEN - SOCIALFONDEN	0	0
56000	Europeiska Unionen - Socialfonden	0	0
<u>Avdelning 6</u>			
600	NÄRINGS-AVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-13 701 000	4 261 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-1 642 000	0
61000	Näringslivets främjande (R)	-1 642 000	0
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-1 125 000	0
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-800 000	0
61550	Avbytarservice	-325 000	0
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-590 000	723 000
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-590 000	723 000
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	-8 502 000	3 018 000
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 018 000
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-95 000	0
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	-1 200 000	520 000
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 200 000	520 000
631	EUROPEISKA UNIONEN - REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN, 2007 - 2013	0	0
63100	Europeiska Unionen - ERUF, 2007 - 2013 (R)	0	0

		Anslag 2017	Inkomster 2017
633	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, 2007 - 2013	<u>0</u>	<u>0</u>
63310	Europeiska Unionen - EJFLU, 2007 - 2013 (R)	0	0
635	EUROPEISKA UNIONEN - STRUKTURPROGRAM FÖR FISKERISEKTORN, 2007 - 2013	<u>0</u>	<u>0</u>
63500	Europeiska Unionen - EFF, 2007 - 2013 (R)	0	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>-395 000</u>	<u>0</u>
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-395 000	0
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	<u>-96 000</u>	<u>0</u>
65000	Jakt- och viltvård (R)	-96 000	0
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-151 000</u>	<u>0</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-151 000	0

Avdelning 7

700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-4 157 000	0
715	FRÄMJANDE AV BOSTADSPRODUKTION	<u>-220 000</u>	<u>0</u>
71500	Främjande av bostadsproduktion (R)	-100 000	0
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-120 000	0
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>-550 000</u>	<u>0</u>
72010	Produktionsbaserad ersättning, vindkraft (RF)	-550 000	0
747	ÖVRIG TRAFIK	<u>-3 113 000</u>	<u>0</u>
74700	Understöd för övrig trafik	-3 113 000	0
751	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-274 000</u>	<u>0</u>
75100	Understöd för varutransporter i skärgården	-274 000	0
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>0</u>	<u>0</u>
76000	Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar	0	0
80-88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-4 925 000	0
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-95 000</u>	<u>0</u>
85000	Högskolan på Åland	-95 000	0

		Anslag 2017	Inkomster 2017
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET	-4 830 000	<u>0</u>
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 830 000	0
	ÖFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	100 000	0
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	<u>100 000</u>	<u>0</u>
88900	Återförda anslag	100 000	0
	Överföringar sammanlagt	-97 932 000	8 525 000
89	SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTAT- RÄKNINGSPOSTER		
890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-8 259 000	291 733 000
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	<u>0</u>	<u>258 071 000</u>
89000	Skatter och inkomster av skattenatur	0	258 071 000
892	FINANSIELLA POSTER	<u>-259 000</u>	<u>33 662 000</u>
89200	Finansiella poster (F)	-259 000	2 162 000
89230	Landskapets fastighetsverk	0	4 000 000
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet	0	27 500 000
893	AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	<u>-8 000 000</u>	<u>0</u>
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-8 000 000	0
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträknings- poster sammanlagt	-8 259 000	291 733 000
9	INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR		
	<u>Avdelning 1</u>		
100	LAGTINGET	-329 000	0
9111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-329 000</u>	<u>0</u>
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	-329 000	0

Anslag
2017Inkomster
2017Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-7 993 000	3 400 000
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-995 000</u>	<u>3 400 000</u>
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	-800 000	0
934080	Övriga lån (F)	-195 000	3 400 000
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-6 238 000</u>	<u>0</u>
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	-6 238 000	0
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>-760 000</u>	<u>0</u>
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-760 000	0

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-219 000	0
9440	NATURVÅRD	<u>-219 000</u>	<u>0</u>
944000	Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-219 000	0

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-20 000	0
9516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>
951600	Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)	0	0
9540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
954000	Inköp av konst (R)	-20 000	0

Avdelning 6

600	NÄRINGSVÄRDEAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	0	0
9621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	<u>0</u>	<u>0</u>
962100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020	0	0
9640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>0</u>	<u>0</u>
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	0	0

		Anslag 2017	Inkomster 2017
<u>Avdelning 7</u>			
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-20 030 000	0
9745	OLJESKYDD	<u>0</u>	<u>0</u>
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	0	0
9750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-1 930 000</u>	<u>0</u>
975000	Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-1 930 000	0
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-18 100 000</u>	<u>0</u>
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-18 100 000	0
80-88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-17 145 000	0
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>0</u>	<u>0</u>
982500	Fordonsinvestering (R)	0	0
9840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-16 700 000</u>	<u>0</u>
984000	Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-6 700 000	0
984010	Byggnad av geriatrisk klinik med penningautomatmedel (R)	-10 000 000	0
9850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-25 000</u>	<u>0</u>
985000	Investeringsutgifter (R)	-25 000	0
9855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-300 000</u>	<u>0</u>
985500	Investeringsutgifter (R)	-300 000	0
9856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-120 000</u>	<u>0</u>
985600	Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)	-120 000	0
	Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt	-45 736 000	3 400 000
	Anslag och inkomster totalt ovanstående	-380 214 800	343 765 800

Mariehamn den 19 december 2016

Johan Ehn
talman

Veronica Thörnroos
vicetalman

Viveka Eriksson
vicetalman

Till Ålands lagting

ALLMÄN MOTIVERING

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att lagtinget antar ett förslag till budget för år 2017. I budgetförslaget föreslås ett anslag om totalt 380 024 800 euro för år 2017. Finansiella poster och avskrivningar föreslås uppgå till 8 259 000. Anslagen för drift och överföringar m.m. uppgår till 326 029 800 euro, anslagen för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till 27 736 000 euro samt 18 000 000 euro för investeringsreserveringar. Årets underskott uppgår till 12 113 000 euro.

Motionerna

I anslutning till budgetförslaget har 48 budgetmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgetförslaget godkänns med de ändringar som framgår av betänkandet. Efter ändringar föreslås anslag om totalt 380.214.800 euro för år 2017 varvid anslagen för drift och överföringar m.m. uppgår till 326 219 800 euro. Budgetmotionerna föreslås förkastade.

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Världen

Rent allmänt gör utskottet bedömningen att ekonomin i omvärlden kommer att fortsätta växa framöver, oavsett Brexit och eventuella förändringar i den amerikanska politiken. Världen förväntas enligt färskas bedömningar totalt sett få en BNP tillväxt på 3 procent både år 2017 och 2018. USA förväntas få en BNP tillväxt på 2 procent både år 2017 och 2018. Euroområdet förväntas få en tillväxt på 1,4 procent 2017 och 2018 medan Sveriges tillväxt förväntas bli 2 procent 2017 och 1,9 procent 2018.

Finland

Av regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2017 (RP 134/2016 rd) framgår att tillväxten år 2017 förutspås bli 0,9 procent till skillnad från tidigare aningen högre prognos. Tillväxten kommer av en positiv investeringsutveckling och av privat konsumtion. De privata investeringarna utvecklas i en gynnsam riktning, investeringarna i maskiner och anordningar ökar och investeringarna i forskning och utveckling börjar växa. Den privata konsumtionsökningen avtar något och förväntas bli 0,7 procent. På kort sikt upprätthåller den inhemska efterfrågeutvecklingen den ekonomiska tillväxten, men detta räcker inte till för att skapa förutsättningar för en snabbare tillväxt än den prognostiserade. Exporten utvecklas fortfarande långsammare än världshandeln och Finland fortsätter således att förlora marknadsandelar inom den internationella handeln. Den ekonomiska konjunkturen i Finland är svag och Finland står inför ännu större utmaningar än vad man bedömt tidigare. Antalet sysselsatta ökar med 0,3 % och arbetslöshetsgraden beräknas sjunka till 8,8 procent. Samtidigt förväntas sysselsättningsnivån stiga till 68,8 procent.

Statsskulden uppskattas vid utgången av 2017 uppgå till cirka 111 miljarder euro.

I Finland förväntas primärproduktionens andel av BNP sakta öka medan byggsektorns andel förväntas öka mest. Tjänstesektorns andel förväntas öka med 0,8 procent både år 2017 och 2018. Exporten från Finland av både varor och tjänster förväntas öka både år 2017 och 2018.

Åland

Enligt ÅSUB:s prognoser och preliminära beräkningar blev tillväxten 2,4 procent förra året och växer i samma takt som den finländska, med blygsamma 1,0 procent innevarande år. Tillväxten ser ut att bli i samma storleksordning år 2017.

Flyttningsnettot hittills under året har varit starkt. Utgående från de preliminära uppgifterna från befolkningsregistercentralen bedömer ÅSUB att befolkningen ökar med 160-200 personer år 2016.

Självstyrelseutveckling

Det svenska språket

Det svenska språket är centralt för självstyrelsen. Hela det sjätte kapitlet i självstyrelselagen innehåller bestämmelser som till övervägande del utgör ett språkskydd för den åländska befolkningen. Utskottet påminner om att det av Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921 punkt 1 framgår att Finland åtagit sig att säkerställa och garantera Ålandsöarnas befolkning bevarandet av dess svenska språk, kultur och lokala traditioner. För att självstyrelsens myndigheter, statens myndigheter på Åland, företag och allmänhet ska kunna kommunicera med rikets myndigheter är det väsentligt att alla myndigheter i riket kan kommunicera med Åland på svenska samt att alla regelverk, anvisningar m.m. finns tillgängliga på svenska.

Utskottet konstaterar att landskapsregeringen aktivt arbetar med att säkra att kontakter mellan Åland och riksmyndigheterna alltid sker på svenska. Utskottet förväntar sig att Finland som stat uppfyller sina skyldigheter i fråga om det svenska språket i förhållande till Åland. Utskottet förutsätter att finska staten tar sitt ansvar så att tillräcklig kunskap om Åland finns vid ministerierna. Utskottet har fattat beslut om stycket efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Stephan Toivonen och Lars Häggblom.

Avräkningsgrunden

Landskapsregeringen har under året fortsatt ansträngningen att få regeringen i Helsingfors att omfatta en justering av avräkningsgrunden så att den skulle motsvara den utgiftsnivå som självstyrelsens uppgifter med den nuvarande befolkningsmängden skulle motivera. Landskapsregeringen anser att en justering av avräkningsgrunden är berättigad med hänsyn till förändringar i statsbokslutet och befolkningsförändringen.

Utskottet betonar vikten av att befolkningsförändringen är en väsentlig faktor som måste beaktas vid förnyande av avräkningsgrunden.

Självstyrelsereformen

Ålandskommittén 2013 har under året fortsatt sitt arbete utifrån sitt delbetänkande "Ålands självstyrelse i utveckling" och förväntas i enlighet med sitt mandat komma med ett slutbetänkande i form av en regeringsproposition i april 2017.

Finlands social- och hälsovårdsreform

I Finland bereds en social- och hälsovårdsreform och inrättandet av en landskapsförvaltning varvid det inrättas 18 landskap med egna val och fullmäktige. Avsikten är att landskapen fr.o.m. år 2019 ska ordna alla social- och hälsovårdstjänster inom sitt område. Landskapen föreslås därtill även få andra uppgifter. Trots att reformen inte direkt rör Åland har reformens finansieringsmodell inverkan på såväl landskapets som kommunernas finansieringssituation och landskapets faktiska behörighet inom beskattningen eftersom den skulle förutsätta att även kommunerna i landskapet sänker sin skatteprocent och kompenseras för intäktsförlusten.

Reformen utgör ett hot som indirekt berör både landskapets lagstiftningsbehörighet och den kommunala finansieringen som indirekt därmed berör landskapsandelssystemet och därmed även landskapets finansiering. Utskottet uppfattar att förslaget strider mot grundlagen och självstyrelselagen och ser allvarligt på det uppkomna läget och emotser fortsatta diskussioner som syftar till en lösning som bevarar landskapet Ålands faktiska konstitutionella, ekonomiska och förvaltningsmässiga inflytande. Utskottet uppfattar därför att reformen utgör ett hot mot den i internationell rätt förankrade åländska självstyrelsen, trots att reformen i grunden avser att genomföra åtgärder för Finlands egna syften.

Landskapets ekonomi

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2017 till 223,9 (220,8) miljoner euro. Skattegottgörelsen för skatteår 2015 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen uppgå till drygt 23 miljoner euro, vilket belopp har upptagits som inkomst i budgetförslaget. Beloppet är därmed drygt 13,5 miljoner euro högre än beloppet för skatteår 2014 som erhållits under år 2016.

Uttaget från Ålands penningautomatförening r.f.:s verksamhet beräknas uppgå till 15,0 (20,0) miljoner euro. Det fördelningsbara beloppet inklusive återförda medel och från tidigare år ofördelade medel uppgår i budgetförslaget till 27,5 (20,8) miljoner euro. I syfte att skapa möjlighet till utveckling för PAF avser landskapsregeringen se över PAF:s struktur och förhållande till landskapet. Även uttagsnivå och budgeteringsprinciper för PAF-medlen bör ses över. Utskottet betonar i sammanhanget vikten av ansvarsfullt spelande.

Personalkostnaderna ökar med ca 2,9 miljoner euro jämfört med grundbudgeten år 2016. I föreliggande budgetförslag ingår i anslagen för personalkostnader drygt 2 miljoner euro som en direkt följd av de potter för arbetsvärdering som ingick i förlikningsbudet i samband med Tehy-strejken hösten 2014. Av detta utgör drygt 0,2 miljoner euro kalkylerade merkostnader för retroaktiva betalningar för budgetåret 2016.

Landskapsregeringen har i budgetförslaget beaktat en höjning av pensionspremieprocenten samt övriga sociala tillägg, vilket inverkar kostnadshöjande med närmare 0,4 miljoner euro. Pensionspremieprocenten höjs från 18,0 till 18,2. Utöver detta minskas i budgetförslaget överföringen från pensionsfonden med två miljoner euro och uppgår till 16,5 miljoner euro år 2017.

Vid utgången av augusti 2016 uppgick de likvida medlen till 51 miljoner euro att jämföra mot 56 miljoner euro för motsvarande tidpunkt år 2015. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten uppgå till 44 miljoner euro vid slutet av år 2016 för att minska med 13 miljoner euro under år 2017.

Aviserade förändringar i EU lagstiftningen kommer att påverka Åland Post Ab:s verksamhet i det fall ändringarna genomförs. Utskottet stöder Åland Post Ab:s ambitioner att förbereda sig för de eventuellt nya verksamhetsförutsättningarna.

Utskottet noterar att budgeten för år 2017 visar ett mindre underskott än det som visas i budgeten för år 2016, exklusive vissa engångsposter. Ytterligare reformer behöver göras i syfte att förbättra landskapets ekonomi i enlighet med regeringsprogrammet.

En investeringsreservering om 18 miljoner euro ingår i budgetförslaget och belastar därmed resultatet i resultaträkningen. Reservation gällande stycket har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

Utskottet har erfärut en felsummering som gjorts i budgetförslaget därav ändringen av sifferstaten i utskottets betänkande.

Utveckling och omstrukturering av kommunerna

Landskapsregeringen enades i sitt regeringsprogram att en ny kommunstruktur för Åland ska utredas med sikte på färre kommuner. Som ett resultat av utredningsarbetet finns idag tre alternativ som landskapsregeringen jobbar vidare med Åland som en kommun Åland som fyra kommuner och Åland som sju kommuner.

Ålands statistik- och utredningsbyrå genomför en stor medborgarenkät med syftet att utröna hur den åländska befolkningen ser på frågan. ÅSUB:s rapport kommer att beaktas och finnas med i den slutliga analysen. När utredningen är avslutad återkommer landskapsregeringen till lagtinget med ett meddelande

om det fortsatta arbetet, som bl.a. också innefattar ett nytt landskapsandelssystem. Samtidigt pågår en kommunstrukturutredning gällande delar av norra Åland.

Utskottet stöder landskapsregeringens tillvägagångssätt att utreda förutsättningarna att uppnå en mer ekonomiskt stabil kommunstruktur som möjliggör mer jämlik kommunal service till medborgarna.

Reservationer har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos och Lars Häggblom.

Personalpolitik

Utskottet anser att det förebyggande arbetet inom personalpolitiken ska vara högt prioriterat, vilket syftar till ökad trivsel, minskade sjukskrivningar och underlättad rekrytering. Som ett led i detta har en arbetsväl-befinnandeenkät utförts vid landskapsregeringens allmänna förvaltning vilket även kunde göras vid landskapsregeringen underlydande myndigheter. Det är viktigt att landskapet tillser att man är en attraktiv arbetsgivare. Utskottet har erfarit att landskapsregeringen arbetar vidare med arbetsvärderingsprojektet i syfte att åstadkomma jämställda löner. Det är även viktigt att se över organisationen i syfte att säkerställa en tillräckligt flexibel organisation samt att förvaltningschefens förmansroll i förhållande till avdelningscheferna tydliggörs. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos.

Utskottet har erfarit att ett nytt löne- och personaladministrativt system har upphandlats och förväntas kunna driftsättas år 2017. Det nya systemet kommer att säkerställa att antalet årsverken kommer att kunna beräknas på ett korrekt sätt, vilket är en förutsättning för att t.ex. kunna bedöma den offentliga sektorns effektivitet och ange korrekt sjukskrivningsprocent.

I antalet för inrättade tjänster i budgetförslaget för år 2017 ingår en dubblering om 17 tjänster för en myndighet, varför utskottet erfarit att tabellen över antalet anställda i budgetförslagets allmänna motivering rätteligen bör ange att inrättade tjänster år 2017 är 1 440,5 varvid det totala antalet tjänster inklusive tillfälliga tjänster och arbetsavtal är 1 658,0.

Socialpolitik

Alkoholmissbruket i samhället är fortsättningsvis ett stort problem som på allt sätt bör stävjas. Missbruket drabbar alla åldersklasser oberoende socioekonomisk bakgrund och kön varvid insatser inte enbart bör riktas gentemot barn och unga.

Barn och unga

Barns psykiska och fysiska hälsa kräver fortsatt ett brett engagemang och landskapsregeringen fortsätter detta arbete med att på olika sätt verka för effektiv samverkan mellan de instanser i samhället som kommer i kontakt med barn och familjer. Utskottet betonar vikten av att man tar ett helhetsgrepp gällande barns och ungas psykiska hälsa där både sociala myndigheter, hälso- och sjukvården och skolväsendet samverkar. Utskottet betonar vikten av föräldrarnas ansvar att skapa goda hemförhållanden för barn och unga.

Utskottet har erfarit att droganvändningen ökat bland unga personer på Åland. Det är därför viktigt att detta missbruk snarast stävjas. Ett nära samarbete mellan Ålands polismyndighet och andra myndigheter är helt centralt. Projektet kring ungdomens hus är ett bra exempel på hur en gemensam träffpunkt kan skapas mellan ungdomar och olika berörda myndigheter. Utskottet betonar i sammanhanget även kommunala insatser i skolorna.

Hälso- och sjukvård

Utskottet delar landskapsregeringens uppfattning om betydelsen av förebyggande insatser och friskvård. Utskottet framhåller vikten av att patienterna vårdas på rätt vårdnivå. Både för patienten och för ÅHS är det bättre om man i större utsträckning än idag kan tillhandahålla vård genom dagvård istället för slutenvård. ÅHS har satsat på en utökad resurs på minnesmottagningen. Specialistavdelningen där demenspatienter vårdats har däremot stängts. Utskottet konstaterar att även inom ÅHS är rekrytering av personal ett problem, särskilt personal med specialistkompetens. Kopplat till budgetförslaget från landskapsregeringen finns även budgetlag om ändring av landskapslagen om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård, vars syfte är att öka ÅHS:s självfinansieringsgrad avseende patientavgifter samtidigt som ekonomiskt svaga grupper skyddas.

I syfte att brett diskutera inriktning, processer och strukturer för den framtida hälso- och sjukvården, arrangerar landskapsregeringen seminarier under våren 2017 om den framtida vården på Åland. Utskottet stöder processen.

Utskottet noterar ÅHS:s eftersatta datasystem och den kostnad som är förknippad med att komma ifatt ifråga om IT utveckling.

Utskottet har erfarit att ÅHS arbetar efter en handlingsplan för tidig intervention vid sjukskrivningar. Utskottet välkomnar därtill ett aktivt arbete för att stävja sjukskrivningar. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

Hållbar utveckling

Den gemensamma strävan mot hållbarhet ska genomföras i enlighet med Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland, som under år 2016 arbetats fram gemensamt av föreningslivet, det privata näringslivet och det offentliga, både inom politik och förvaltning. Visionen för Åland lyder Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar och innefattar sju strategiska utvecklingsmål. Utskottet konstaterar att frågan om cirkulär ekonomi kommer att få en allt mer central roll. Utskottet stöder det fortsatta arbetet.

Miljö

Att förebygga att avfall uppstår och att främja återanvändning är högt prioriterat i landskapsregeringens miljöarbete, vilket framgår av budgetförslaget. Enligt avfallsdirektivet ska alla medlemsländer minska avfallets miljöpåverkan, mängden avfall och farliga ämnen i material och produkter. Utskottet konstaterar att det tidigare funnits en s.k. skrotbilspremie på Åland men bedömer inte att det i det här läget är ändamålsenligt att införa en sådan. Under året planerar landskapsregeringen att lämna ett lagförslag om ny avfallsagstiftning till lagtinget och att utarbeta relevanta förordningsbestämmelser.

Utbildnings- och kulturpolitik

Grundskolan

Under hörandet har utskottet erfarit att det i grundskolan idag finns många elever med särskilda behov. Det kan vara fråga om elever med olika diagnoser och elever med olika stressrelaterade symptom. Utskottet uppmanar landskapsregeringen att i samband med revideringen av grundskolelagen se över bestämmelserna i fråga om elever med särskilda behov och i samband därmed beakta de resurser som krävs. Det är både fråga om elever som kräver mer stimulans och sådana som har svårt att följa med den vanliga undervisningen. Det är viktigt att den enskilde och dess behov sätts i centrum och att relevanta åtgärder vidtas. Dessutom är det i sammanhanget viktigt med ett nära samarbete mellan barnomsorgen och grundskolan och mellan grundskolan och gymnasialstadiet så att övergångarna mellan stadierna blir smidigare.

Högskolan på Åland

Högskolan ska bedriva yrkesinriktad utbildning på hög nivå som efterfrågas i det åländska samhället. Genom att öka tillgången på utbildad personal kan det åländska näringslivets konkurrensförutsättningar stärkas.

Utskottet har erfarit att en arbetsgrupp tillsatts, i enlighet med regeringsprogrammet, för att utreda fördelar och nackdelar med att bolagisera Högskolan på Åland. Utskottet ser möjligheten till att en bolagisering kan bidra till en utveckling av verksamheten samt möjliggöra extern finansiering.

Närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik

Näringspolitik

Utskottet betonar vikten av att stärka det åländska näringslivets konkurrensförutsättningar. Det åländska näringslivet består av många små företag. Företagsverksamhet på Åland måste ha likartade konkurrensförutsättningar som företag i omkringliggande regioner, utgående från det näringsliv som finns på Åland. Detta innebär att kostnadsbild, regleringar och övrig verksamhetsmiljö måste vara likartade. Men även andra åtgärder är nödvändiga.

Utskottet har fattat beslut om stycket efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

Syftet med konkurrenskraftspaketet är främst att bidra till ökad konkurrenskraft för exporterande näringar, men effekterna kommer även övrigt näringsliv till del. Landskapsregeringen bör överväga på vilket sätt det går att förbättra företagsmiljön för företag i olika branscher att verka på Åland. Juridiskt bindande regler och anvisningar ska finnas på svenska.

Utskottet påminner om att de flesta branscher på Åland är nära sammanbundna med varandra på så sätt att svackor i en bransch sprider sig till en annan bransch. Det är därför viktigt att landskapsregeringen i sina analyser ser på helheten. Turismsektorn och då särskilt restaurangbranschen är beroende av råvaror

av god kvalitet från det åländska jordbruket. Det är ett mycket bra exempel på god symbios mellan olika delar av näringslivet. Mathantverket tillsammans med restaurangbranschen har gjort Åland till en matdestination som kan utvecklas ytterligare.

Skärgårdens näringsliv har särskilda förutsättningar som beaktas av landskapsregeringen då näringslivspolitiska bedömningar görs.

Utskottet betonar i sammanhanget vikten av att landskapsregeringen aktivt medverkar till att det finns behandling av bioavfall på Åland eftersom det är en förutsättning för delar av det åländska näringslivet.

Sjöfart

Ålands kärnkompetens och ekonomiska bas är uppbyggd kring det maritima klustret med sjöfarten som primus motor. De maritima näringarna på Åland har tyngdpunkten på rederiverksamhet men det finns ett stort kunnande inom ett bredare område. Utskottet betonar att sjöfartens verksamhetsförutsättningar på allt sätt bör säkras med beaktande av de många arbetsplatserna och kringeffekterna som genereras. Den samlade kompetensen måste förvaltas så att den inte försvinner från landskapet.

Jord- och skogsbruk

Landskapsregeringens insatser för att utveckla lantbruket och livsmedelsklustret har tonvikt på produktion av råvaror av hög kvalitet för förädling inom den åländska livsmedelsindustrin. Profilfrågan framöver är genomförande av strategin för en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion och kommunikationen kring det. Råvaror av god kvalitet är grunden för god avsättning och för den åländska matdestinationen. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

Arbetsmarknad

Utskottet konstaterar att många ungdomar flyttar ut från Åland för att skaffa sig arbetslivserfarenhet samt utbildning. Därtill finns många ålänningar utanför Åland som kan ha ett intresse av att flytta hem. Med anledning härav bör landskapsregeringen överväga en strategi för att få utflyttade ungdomar att flytta tillbaka samt för att öka arbetskraftsinvandringen. Det är enligt utskottets uppfattning av vikt att nya kompetenser kommer till Åland för att bidra till ett dynamiskt näringsliv. I budgetförslaget anges att rekryteringsinsatserna förstärks i samarbete med företag och andra arbetsplatser genom att återigen delta i en rekryteringsmessa i Nederländerna. Målsättningen är att fler ska bo och verka på Åland.

I fråga om långtidsarbetslösa bör insatserna ytterligare stärkas. Landskapsregeringen står i beråd att starta upp ett projekt som bidrar till detta. Syftet är att så många som möjligt kommer i arbete.

Infrastruktur och transportpolitik

Tonnage

Landskapets tonnage är ålderstiget och kräver allt större underhållsresurser. För att bättre kunna möta dagens behov planeras ett nytt frigående diesel-elektriskt fartyg till Föglö-linjen och en ny linfärja med elektrisk drift till Töftölinjen. Ytterligare ett frigående fartyg behöver inskaffas inom kort för att upprätthålla flottan. Därför övervägs totalentreprenad med återköpsklausul för de kommande frigående fartygen.

Utskottet har erfarit att landskapsregeringen avser återkomma i tilläggsbudget gällande förverkligandet av förnyelse av landskapsflottan och förutsätter att lagtinget får möjlighet att slutligt ta ställning till förnyelsen innan bindande avtal ingåtts.

Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

Underhåll av vägar, broar och hamnar

Landskapsregeringen satsar på kostnadseffektiv stabiliseringsfräsning och grundförbättringar av befintligt vägnät, behovsbaserat underhåll av landskapets hamnar och förverkligar projektet med att grundrenovera stora delar av brobeståndet.

Utskottet konstaterar att landskapsregeringens tillvägagångssätt är lämpligt och stöder processen men betonar vikten av att gamla broar såsom den gamla Marsundsbron nedmonteras. Utskottet har erfarit att landskapsregeringen är i beråd att åtgärda denna.

Utskottet har fattat beslut om avsnittet efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

Mediapolitik

Av budgetförslaget framgår att under år 2017 tas lagstiftning fram för en ny finansieringsmodell för Ålands Radio och TV. Finansieringen ordnas genom en mediaavgift av skattenatur. Utskottet förutsätter att alla åländska hushåll har möjlighet att ta del av det TV-utbud man därmed är skyldig att betala för.

Motionerna

Med hänvisning till betänkandets och budgetförslagets allmänna motivering föreslås att budgetmotionerna nr 7-8, 10-12, 15, 17, 20-21, 23, 27, 29, 32-39 och 47 andra klämman som hänför sig till den allmänna motiveringen förkastas. Därtill föreslår utskottet att övriga budgetmotioner förkastas.

En bärkraftig helhet

Åland är ett starkt, tryggt och säkert samhälle. Vi håller vårt öde i våra egna händer, mer än de flesta samhällen i världen. Genom en framsynt förändringspolitik ska vi se till att det goda Åland förblir elastiskt och formbart för framtiden

Detta förändringsarbete måste ske i fullt medvetande om att varje del av Åland hänger ihop, både geografiskt och när det gäller offentliga verksamheter, inte minst ekonomiskt. Den privata och den offentliga ekonomin är två sammanlänkade kärl. Landskapets ekonomi och kommunernas ekonomi går inte att särskilja.

Det övergripande målet, ett hållbart Åland år 2051 ställer krav. Idag har vi transporter, livsmedelsproduktion, konsumtionsmönster, energianvändning, samhällsplanering och kommunstrukturer som inte möter hållbarhetsmålet och som inte till fullo beaktar helheterna i det åländska samhället.

Däri ligger den stora utmaningen, att vrida om mönster och strukturer så att vi på lång sikt kan garantera ett Åland som är bra för alla, som växer organiskt och som på ett ansvarsfullt sätt kan tillgodose ålänningarnas behov.

Genom att förändra kommunstrukturen byggs förutsättningen för service och utveckling över hela landskapet, även i framtiden.

Genom att bygga korttrutt kan vi se till att skärgårdens landsvägar finns kvar till rimliga framtida kostnader, och att transportvägarna stöder nya kommunstrukturer.

Ett Ungdomens hus samlar resurser och kunskap som stärker och stöder unga människor samt förhindrar utanförskap.

En satsning på språkutbildning i svenska gör fler nya ålänningar bättre rustade för den åländska arbetsmarknadens behov. En fortsatt låg arbetslöshet är en stark drivkraft för integration och inkludering.

Med beaktande av de uppnådda sparmålen på övriga områden och avdelningar har landskapsregeringen beslutat att de sociala förmåner som också var föremål för inbesparingskrav inte rörs i denna budget. Invånarförmåner är det område som direkt berör medborgarna, och därmed också de som rörs sist.

Både i landskapets inbesparings- och utvecklingsarbete samt i lagberedningens arbete genomförs barnkonsekvensanalyser.

Dessa, och alla de andra pusselbitar vi lägger med denna budget ska passa in i det övergripande målet – ett Åland som är en helhet där delarna stöder varandra.

Utveckling och hållbarhet

Med insikten om att det åländska samhället inte är hållbart och att naturen utgör fundamentet för mänsklig existens gick de folkvalda, i lagtinget och landskapsregeringen, år 2014 in för en gemensam strävan mot en till fullo hållbar utveckling på Åland senast år 2051. Den gemensamma strävan mot hållbarhet ska genomföras i enlighet med *Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland*, som under år 2016 arbetats fram gemensamt av föreningslivet, det privata näringslivet och det offentliga, både inom politik och förvaltning. Den gemensamma agendan innehåller en vision, sju strategiska utvecklingsmål per år 2030, exempel på tänkbara indikatorer för uppföljning av målen samt stödstrukturer för agendans förverkligande. Stödstrukturerna syftar till att hjälpa alla, som vill bidra till förverkligandet, att gå från tanke till handling.

På EU – nivån fortsätter strävandena att nå hållbarhet bl.a. utifrån kommissionens handlingsplan för kretsloppsekonomin, som går ut på att skapa en inre marknad för återanvändning av material och resurser för att åstadkomma cirkulär ekonomi och komma ifrån den linjära ekonomin.

En bärkraftig samhällsutveckling är en del av det åländska samhällets ursprung. Vi som bor på en ö är tryggast när vi är så självförsörjande som möjligt och kretsloppen fungerar väl. Historiskt har människorna här tagit hand om varandra och den omgivande naturen. Hela tiden med ambitionen att lämna över samhället till nästa generation, i minst lika bra skick som det var när man tog emot det. Tidigare generationers ansträngningar har skapat ett starkt och robust välfärdssamhälle som vi nu tillsammans med kommande generationer fortsätter att värna och utveckla.

Förverkligandet av den lokala agendan för Åland utgör samtidigt det åländska bidraget till genomförandet av Agenda 2030.

Visionen för Åland lyder *Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar*. De sju strategiska utvecklingsmålen syftar till att stöda visionens förverkligande och har en och samma tidshorisont. De ska uppnås senast år 2030.

1. Välmående människor vars inneboende resurser växer
2. Alla känner till och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället
3. Allt vatten har god kvalitet
4. Ekosystem i balans och biologisk mångfald
5. Attraktionskraft för boende, besökare och företag
6. Markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet
7. Hållbara och medvetna konsumtions- och produktionsmönster

Landskapsregeringen avser att från och med år 2017 proaktivt agera katalysator och koordinator för förverkligandet av visionen och de sju strategiska utvecklingsmålen.

Visionen och de strategiska målen i Utvecklings- och hållbarhetsagendan ska i fortsättningen ligga till grund för riktningen och planeringen av landskapets budget och åtgärder inom landskapsförvaltningen. Mer konkreta budgetmål som står i överensstämmelse med de övergripande målen arbetas fram successivt med början under nästa år. Därtill behöver processer och metoder för insamling av information och uppföljning av målen skapas.

EKONOMISK ÖVERSIKT

Den ekonomiska tillväxten på Åland mattas av. En svag tillväxt i Finland och en avmattad tillväxt i Sverige de närmaste två åren håller tillbaka efterfrågan för åländska varor och tjänster. Ett fortsatt jämförelsevis lågt pris på bunker och drivmedel motverkar nergången.

Den globala ekonomin

Tillväxten för den globala ekonomin har reviderats ner sedan försommaren. I dagsläget förväntas tillväxten för världsekonomin enligt Europeiska Centralbanken (ECB) stanna på 3,0 procent innevarande år, för att stiga till 3,5 procent nästa år.

Stagnation i de råvaruexporterande tillväxtekonomierna har dämpat tillväxten av världshandeln som emellertid väntas stiga något nästa år när ekonomin i länder som Ryssland och Brasilien börjar återhämta sig. Sammantaget ser ändå utsikterna för världshandeln något svagare ut än i början av sommaren. I ett litet längre perspektiv ser världshandeln numera ut att växa mindre än den totala ekonomiska tillväxten. Det kan bero på att tjänstehandeln blir allt viktigare relativt sett och att denna underskattas i statistiken, men man ser även att tillverkning nu flyttas tillbaka till i-länderna från tillväxtländerna. Den internationella handeln har även drabbats av logistiska problem i form av en global kris för containersjöfarten. På litet längre sikt finns även en möjlighet att protektionismen breder ut sig, vilket skulle slå oproportionerligt hårt mot små exportberoende länder som Finland och Sverige.

Priset på råolja (Brent) förväntas ligga på ett medelvärde kring 43 USD per fat detta år för att stiga till mellan 50 och 60 USD per fat nästa år 2017. Marknaden har stabiliserats till stor del för att de globala över-skottslagren minskat. Några dramatiska prishöjningar förväntas inte de närmaste åren, dels på grund av den svaga globala tillväxten, dels Irans gradvisa återinträde på den globala oljemarknaden, men också eftersom nya aktörer ökar utbudet så snart priset stiger. Särskilt nordamerikanska oljeskifferproducenter träder då in på marknaden.

Den amerikanska ekonomiska tillväxten mattades av under det första halvåret i år. Att den amerikanska centralbanken (FED) behöll styrräntan oförändrad på 0,5 procent efter mötet i september 2016 och avvaktar med en höjning till dess man har säkrare tecken på att tillväxten stärks. Man reviderade tillväxtutsikterna neråt för innevarande år till 1,8 procent. FED är försiktigt optimistisk om de kommande två åren 2017 - 2018, men fortsätter att revidera ner utsikterna för den långsiktiga tillväxten.

Konsumenternas förtroende för den egna och landets ekonomi fortsätter att ligga över långtidsmedelvärdet och har gradvis stärkts under året.

Tillväxten i Kina är fortsatt trög, trots omfattande policyinsatser och ligger detta år under 7 procent och avtar gradvis framöver. En ytterligare försvagad efterfrågan från Kina kan inte uteslutas och skulle påverka tillväxten i den globala handeln negativt. Den indiska ekonomin går åt motsatt håll med en tillväxt som redan ligger över 7 procent och ökar med någon tiondel per år framöver.

Den ryska ekonomin är på väg att återhämta sig något, delvis tack vare ett något stigande oljepris. Visserligen krymper ekonomin med någon tiondel innevarande år, men prognoserna pekar på positiva BNP-siffror åren 2017 - 2018. Sanktionerna mot Ryssland kvarstår emellertid än så länge och även landets egna sanktioner mot livsmedelsimport från EU kvarstår.

Tillväxtutsikterna för euroområdet har bleknat något under de senaste månaderna, främst på grund av svagare exportefterfrågan än under försommaren, men återhämtningen förväntas ändå fortsätta. Den inhemska efterfrågan, stödd av en expansiv penningpolitik och låga oljepriser fortsätter att driva BNP-tillväxten.

Inflationen är fortsatt låg i år (ca 0,2 procent) men stiger nästa år när effekterna av oljeprisfallet klingar av. Den låga inflationen och den expansiva penningpolitiken sammantagna medför på sikt en risk, eftersom det driver upp tillgångspriser och den privata skuldsättningen. Effekterna på lång sikt av ECB:s utdragna period med låga styrräntor är osäker. Det finns en risk att eurozonen hamnar i ett "japanskt läge" med obefintlig tillväxt och fortsatta nollräntor.

Förtroendet hos företag och hushåll ligger fortfarande över det historiska genomsnittet trots resultatet i Storbritannien av EU-omröstningen. Den generösa penningpolitiken ger fortsatt stöd för hushållens konsumtion. Företagens investeringar fortsätter att återhämta sig långsamt, tack vare ett uppdämt investeringsbehov och goda finansieringsvillkor.

Det kvarstår dock en del osäkerheter i återhämtningen, något som speglas i svängningarna i olika förtroendefaktorer. Osäkerheten angående de kommande handelsförhandlingarna efter Brexit har spridit sig och värdet på det brittiska pundet har sjunkit. Länder som exporterar kapitalvaror till Storbritannien kommer att drabbas starkast.

I dagsläget ser det ut som om ECB kommer att fortsätta med att späda på likviditeten under år 2017 och hålla kvar sin nollränta.

Finland

Den finländska ekonomin fortsätter att lida av en svag exportefterfråga på industrivaror och av en svag konkurrenskraft. Ett högre kostnadsläge än i konkurrerande länder under en längre tid har påverkat exportmöjligheterna negativt. Till detta kommer en låg investeringstakt som tynger.

BNP-tillväxten ser enligt Finansministeriet ut att bli svagt positiv, 1,1 procent detta år och något lägre år 2017. Tillväxten under resten av innevarande år drivs främst av inhemsk konsumtion och av en expanderande byggsektor. Någon bred tillväxtbas finns inte att tillgå nästa år när hushållens köpkraft avtar och byggsektorns tillväxt minskar.

Konjunkturindikatorn för produktionen sjönk trendmässigt under åren 2012 - 2014. Den har uppvisat en blygsam förbättring sedan år 2015, men ligger fortfarande under 2010 års nivå.

Varuexporten ser ut att fortsätta att minska innevarande år och öka marginellt nästa år. En ökad tillgång till den ryska marknaden och en ökande efterfrågan från Tyskland och Sverige kan komma att något förbättra de finländska exportutsikterna de närmaste två åren. På litet längre sikt ser den finländska ekonomin ändå ut att förlora ytterligare mark gentemot eurozonen och sina konkurrentländer. Man ser nu att tjänsteexporten växer något snabbare än varuexporten.

Hushållens förtroende för ekonomin i Finland har stärkts under året, så mycket att indikatorn i augusti nådde sin högsta notering på fem år. Trenden i förtroendet har varit uppåt sedan februari. Optimismen bland hushållen kan te sig något förbryllande mot bakgrund av den svaga utvecklingen av köpkraften och de svaga tillväxtutsikterna. Den förväntade sänkningen av arbetslösheten kan spela in och även att landet ändå nu verkar tagit sig ur recessionens klor.

De aviserade skattelättnaderna i samband med den övergripande överenskommelsen med konkurrenskrafts-avtalet kommer knappast att räcka till för att höja hushållens köpkraft eftersom löneökningarna förväntas ligga på en låg nivå. Priset på olja och drivmedel stiger och det gör även sjukvårdsavgifterna, vilket leder till en stigande inflation som även den håller tillbaka köpkraftsutvecklingen.

Nettoeffekten av det så kallade konkurrenskraftsavtalet på BNP-tillväxten bedöms på kort sikt bli negativ eftersom effekterna av den tilltänkta sänkningen av de relativa arbetsenhetskostnaderna kan komma att motverkas av en svag tillväxt av hushållens köpkraft. Den kumulativa effekten på BNP-tillväxten på sju års sikt av avtalet, inklusive förändringar i avgifts- och skattesystemet för arbetsgivare och löntagare blir enligt olika bedömare ca 1,5 procent, vilket skulle motsvara 0,2 procent per år.

Effekten för Ålands del kan på kort sikt bli negativ, eftersom finländska hushålls efterfrågan på t.ex. åländska färjeresor kan komma att påverkas av hushållens köpkraftsutveckling som bedöms bli svag trots skattelättnaderna.

Sverige

Sveriges ekonomiska tillväxt är fortsättningsvis stark och drivs av höga investeringar från företagen och av en stark utveckling av hushållens konsumtion. Arbetslösheten sjunker. Till skillnad från Finland har man i Sverige också en stigande löneökningstakt.

Den svenska högkonjunkturen ser dock nu ut att ha kulminerat. Tillväxten hamnar kring 3,5 procent i år 2016, för att därefter sjunka till 2,5 procent nästa år enligt Internationella valutafondens (IMF) bedömning.

Ett orosmoment är den allt högre skuldsättningen hos hushållen. Allt fler bedömare pekar på att det kommit till ett läge där det blivit nödvändigt med ytterligare lagstiftning kring hushållens skuldsättning.

Svenska kronan i förhållande till euron stod i september i 9,49 kronor för 1 euro. Det är en bit över långtidsmedelvärdet för 2000-talet. Under åren 2015 - 2016 har kronan legat rätt stabilt kring 9,35. Riksbankens lågräntepolitik har hållit nere efterfrågan på den svenska valutan, med följderna att många placerare minskat sina krontillgångar. Så länge Riksbankens lågräntepolitik ligger kvar kommer kronan knappast att stärkas, utan ligger förmodligen kvar kring sin nuvarande nivå det närmaste året. Denna relativt sett svaga kronkurs ger en svag köpkraft visavi åländska tjänster och produkter.

Åland

BNP-tillväxten

Kostnads- och prisutvecklingen och hushållens disponibla inkomst på Åland följer nära utvecklingen i Finland. Den åländska ekonomin har hämmats av den svaga finländska utvecklingen efter finanskrisen år 2008.

Åland hade en negativ BNP-tillväxt från år 2011 till år 2012. Året därefter 2013 kom en vändpunkt. Det privata näringslivet hade då ett gott år och drog upp den totala BNP till 2,6 procent – trots att den offentliga sektorns volymtillväxt var klart negativ (minus 2,1 procent). Därefter har tillväxten enligt preliminära beräkningar och ÅSUB:s prognoser legat på plussidan. Enligt ÅSUB:s prognoser och preliminära beräkningar hamnade tillväxten på 2,4 procent förra året och växer i samma takt som den finländska, med blygsamma 1,0 procent innevarande år 2016. Tillväxten ser ut att bli i samma storleksordning nästa år. Medan det privata näringslivets förväntade BNP-tillväxt ligger på ca 2,1 procent i medeltal per år under perioden 2014 - 2016 är den offentliga sektorns volymtillväxt negativ (-0,2 procent).

ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet har dämpats något i förhållande till våren 2016. I det privata näringslivet som utgör ungefär 80 procent av ekonomin kan man sedan år 2014 se en avtagande tillväxt av såväl den samlade omsättningen som den totala lönesumman. Till detta kommer en offentlig sektor som krymper något över perioden. Det är en dämpad aktivitet och tillväxt i den åländska ekonomin detta år.

Befolkningen och den privata konsumtionen

Flyttningsnettot hittills under året har varit starkt. Utgående från de preliminära uppgifterna från befolkningsregistercentralen bedömer ÅSUB att befolkningstillväxten hamnar i spannet plus 160 till 200 personer för år 2016. Det skulle innebära en klar uppgång i förhållande till fjolåret, men ändå en ökning som fortfarande ligger under det årliga genomsnittet som är 205 personer för perioden 2000 - 2015.

Tabell 1. Nyckeltal för den åländska ekonomin 2012-2016

	201	2013	2014	2015*	2016**
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	-4,5	2,6	1,5	2,4	1,0
Befolkningsförändring (antal personer)	147	164	250	67	160–200
Relativt arbetslöshetstal (%)	3,1	3,5	4,0	3,8	3,8
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	2,3	1,2	1,1	0,1	0,5
Kort ränta (Euribor 3 mån, %)	0,6	0,2	0,2	0,0	-0,3
Råolja (Brent, USD/fat)	112	109	99	52	43

*) Preliminära beräkningar **) Prognos

Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser). Befolkningsregistercentralen, Finlands bank, US Energy Information Administration

Trenden i det relativa arbetslöshetstalet har varit uppåt efter år 2008. Trots att ÅSUB bedömer att landskapet förmodligen nu gått in i en period med sjunkande deltagandegrad på arbetsmarknaden, och möjligen också en minskande arbetskraftsinvandring, ser arbetslösheten inte ut att minska detta år, utan den stannar liksom ifjol på 3,8 procent. Minskande inflyttning och växande avgångar från arbetsmarknaden minskar arbetskraftens volym och arbetslösheten hålls nere.

Tillväxten av den privata konsumtionen stärktes i fjol och ser ut att öka något över en procent i år. Därefter, med en svag reallöneutveckling, något stigande bränslepriser och inflation, minskar tillväxten under de närmaste två åren. I första hand är det konsumtionen av varaktiga konsumtionsvaror t.ex. bilar som fortsätter att öka i år för att sedan minska de närmaste två åren.

Den offentliga sektorn

Skatteintäkterna ger facit på riktningen i den ekonomiska utvecklingen. Enligt preliminära uppgifter från skatteförvaltningen kommer kommunalskatterna att öka med 3,5 procent för de åländska kommunerna år 2015 jämfört med år 2014. Motsvarande siffra för hela Finland är 1,6 procent. Skillnaden mellan Åland och Finland beror till viss del på att skattesatserna ökade med 0,22 procentenheter på Åland samtidigt som de endast ökade med 0,09 procentenheter på fastlandet. Ca en tredjedel av både de åländska och fastländska inkomstökningarna kan förklaras av skattehöjningarna. Utgående från hittills redovisade inkomstskatter ser skatterna från förvärvsinkomster ut att vara relativt oförändrade under år 2016.

Samfundsskatterna väntas år 2015 öka med knappt 60 procent för de åländska kommunerna, vilket är klart högre än för alla Finlands kommuner sammantaget, vars ökning väntas bli ca sju procent. Det bör påpekas att de åländska samfundsskatterna är mycket volatila. Prognostisering av samfundsskatterna utifrån företagens driftöverskott samt hittills redovisade belopp är svårt, men de idag tillgängliga siffrorna pekar på att samfundsskatterna kan komma att ligga kvar på ungefär samma nivå år 2016 som år 2015.

För år 2015 fastställde Ålandsdelegationen klumpsumman till 220,4 miljoner euro. Detta var en höjning med ca 2,7 procent från år 2014. Enligt uppgifter från den andra tilläggsbudgeten för staten år 2016 förväntas klumpsumman bli 221,8 miljoner euro år 2016, vilket skulle innebära en ökning med 0,7 procent. År 2017 väntas klumpsumman sedan öka med ca 0,9 procent och utgöra 223,9 miljoner euro.

Skattegottgörelsen till landskapet, den så kallade flitpengen, blir aktuell då de i landskapet debiterade inkomstskatterna överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt för hela Finland. År 2013 uppgick flitpengen till 7,0 miljoner euro, medan den år 2014, som är det senaste år som flitpengen fastställts för, uppgick till 9,5 miljoner euro.

Enligt ÅSUB:s prognoser beräknas skattegottgörelsen närmast växa till 23,5 miljoner euro för år 2015. För skattegottgörelsen är systematiken sådan att 2015 års belopp tas upp i 2017 års budget.

För år 2015 var summan av klumpsumman och flitpengen 227,4 miljoner euro. I år beräknas summan av de två stiga till 231,3 miljoner euro och år 2017 till 246,3 miljoner euro.

Utvecklingen i det privata näringslivets branscher

Den internationella sjöfarten – i synnerhet containerfrakten – befinner sig sedan snart ett decennium i en utdragen kris förorsakad av en svag tillväxt av världshanden och överkapacitet i tonnage. Lyckligtvis för den åländska shippingen är bunkerkostnaderna fortsättningsvis låga även om de kan komma att stiga med ca 25 procent de närmaste två åren.

Passagerarrederierna sammantagna kommer att visa en något minskad omsättning och försämrat rörelseresultat för år 2016 i förhållande till fjolåret. Fortsättningsvis gör en svag, svensk krona och svag köpkraftsutveckling hos de finländska hushållen att det blir svårt att öka kundunderlaget. Expansionsmöjligheterna finns liksom under en rad tidigare år främst i Estlandstrafiken.

Den åländska tankerverksamheten gynnas av de låga bunkerpriserna och av en högre fraktnivå. Dollarn fortsätter att som förra året ligga en bra bit under sitt långtidsmedelvärde gentemot euron vilket ger en negativ nettoeffekt för den åländska tankersverksamheten.

Internationella index för branschen har visat en neråtgående trend under innevarande år 2016. En topp nåddes i juni då index tillfälligt lade sig över långtidsmedelvärdet, för att därefter falla tillbaka kraftigt under det tredje kvartalet.

Rederierna inom ro-ro bedriver sin verksamhet med olika mål och perspektiv. Det ena rederiet ser det som tecken på en förbättrad marknad att de under året lyckats ingå ett långt och några medellånga avtal med den finländska skogsindustrin. Det andra rederiet har fortsatt att sälja ut tonnage och rapporterar ett svagt resultat för årets två första kvartal.

ÅSUB förväntar att omsättningstillväxten inom transportbranschen inklusive landtransporter mattas av i år efter ett relativt starkt föregående år 2015. Tillväxten riskerar som det ser ut i nuläget att minska i förhållande till fjolåret, mycket på grund av en mindre omsättning för passagerarsjöfarten.

Hotell- och restaurangbranschen som hade en period av svag lönsamhet och minskande omsättning åren 2012 - 2014 har under de två senaste åren återhämtat sig. Omsättningstillväxten i branschen låg i fjol på 4,2 procent i nominella värden och kommer även i år av allt att döma överskrida långtidsmedelvärdet. Branschen expanderar även personalmässigt. Lönesummans tillväxt var över fem procent i fjol och ser enligt prognosen att hamna där även i år.

Handelsbranschen som helhet hade en negativ utveckling av omsättningen år 2015 och de två första kvartalen år 2016. Den svaga utvecklingen beror i första hand på nergången i postorderverksamheten och även delvis på nergången i priset på drivmedel.

Den internationellt inriktade delen av försäkringsverksamheten möter fortsättningsvis hård konkurrens och överkapacitet. Försäkringsvolymerna på dessa marknader utvecklas svagt.

Den åländska bankverksamheten sammantagen berörs av den allmänna och förstärkta oron på de finansiella marknaderna. Konkurrenssituationen i branschen är fortsatt hård. Vi ser en avmattad placeringsverksamhet, särskilt avseende värdepappershandeln, detta år i förhållande till fjolåret.

Branschen företagstjänster omfattar många olika verksamheter, såväl mindre hemmamarknads- som några större exportinriktade företag inom bland annat it. Fjolåret 2015 var ett gott år för företagstjänster. Den nominella tillväxten av den totala omsättningen låg på 5 procent och även i år pekar prognosen på en tillväxt över långtidsgenomsnittet. Också lönesumman ser ut att fortsätta att växa, i linje med de övervägande positiva förväntningarna branschföretagen hade i våras. ÅSUB:s registeruppgifter om momsinsbetalningar och löner visar att branschen just nu är inne i en expansiv period.

Branschen personliga tjänster består till övervägande delen av småföretagare inom tvätteri, privat hälso- och sjukvårdsverksamhet osv. Här ingår även det åländska spelbolaget som en tungt vägande del.

Branschföretagen var överlag mycket optimistiska angående lönsamhet, omsättning och löner i början av året. Följaktligen ser den sammanlagda omsättningens tillväxttakt i branschen ut att ha tilltagit rejält under de två första kvartalen år 2016.

Byggkonjunkturen ser ut att stärkas i Finland, där efterfrågan främst kommer från den privata sektorn. På Åland ser det dock annorlunda ut. Här har byggkonjunkturen uppvisat tvära kast sedan finanskrisen år 2008. Först en kraftig uppgång 2010 - 2012, därefter två år av minskning av branschföretagens samlade omsättning. I fjol kom sedan en rejäl uppgång i omsättningen med drygt 16 procent. Därefter, under de två första kvartalen detta år har det skett en snabb avmattning. Även tillväxten av branschens samlade lönesumma ligger nu under långtidsmedelvärdet. Branschen har haft god lönsamhet under de senaste åren men den ser nu ut att försämrats.

Den åländska livsmedelsindustrin är inne i en tuff period. Efter tre år av positiv tillväxt av omsättningen inom branschen åren 2010 - 2012 har nu omsättningen börjat krympa (3,0 procent 2015 och minst lika mycket år 2016 enligt ÅSUB:s registerbaserade prognos).

Företagen inom övrig industri, som bland annat fungerar som underleverantörer till den internationella medicinska industrin, har klarat den internationella lågkonjunkturen efter finanskraschen år 2008 förvånansvärt bra. Branschföretagen är smalt nischade mot en internationell, utomnordisk marknad där efterfrågan hållits stabil. Ända sedan år 2010 har omsättningen ökat med i medeltal drygt 5 procent per år. Även om det ser ut som om omsättningen mattas något detta år ser den positiva utvecklingen ut att fortsätta. Tillväxten av branschens samlade lönesumma ser ut att stärkas under detta år, men har överlag varit svagare än omsättnings-tillväxten, vilket är ett av flera tecken på att branschföretagen håller god lönsamhet.

ÅSUB:s sammanfattande bedömning är att vi nu ser en liten avmattning av aktiviteten i den åländska ekonomin. Tillväxten har skrivits ner något i förhållande till vårens prognos. Den privata sektorns bidrag till BNP ökar med endast någon tiondel i reella termer, medan den offentliga sektorn stramas åt och minskar sitt bidrag i förhållande till fjolåret.

BNP-kurvan ser ut att ha stabiliserats efter de stora svängningarna under perioden 2008 - 2013, men på en låg nivå. De relativt svaga tillväxtutsikterna i den åländska ekonomin ser ut att sammanfalla med de finländska åtminstone detta år och nästa. Fortsättningsvis låga bränslekostnader innevarande och nästa år bidrar till att motverka avmattningen i ekonomisk aktivitet.

SJÄLVSTYRELSEUTVECKLING

Självstyrelselagsrevisionen

Ålandskommittén 2013 har under året fortsatt sitt arbete utifrån sitt delbetänkande ”Ålands självstyrelse i utveckling” och förväntas i enlighet med sitt mandat komma med ett slutbetänkande i slutet av april 2017.

Landskapsregeringen konstaterar för sin del att de i mandatet uttalade målsättningarna om att självstyrelsesystemet och självstyrelselagen moderniseras, att den ekonomiska självstyrelsen utvecklas och att behörighetsfördelningen och överföring av behörighet förenklas samtliga är viktiga men att ett ekonomiskt system som säkerställer självstyrelsens behov och samtidigt främjar att en förnuftig ekonomisk politik bedrivs i landskapet är en grundförutsättning för att självstyrelsen ska kunna uppfylla sin uppgift och därmed även för att Finlands åtaganden i enlighet med Ålandsöverenskommelsen ska iakttas.

Landskapsregeringen har för avsikt att under den fortsatta processen inför det att regeringens proposition med förslaget om revidering av självstyrelsesystemet ska avlämnas föra en aktiv dialog med regeringen i Helsingfors i samverkan med lagtinget.

I föreliggande förslag till budget ingår dels anslag för de kostnader i form av löner för de tjänstemän som inom lagberedningen arbetar med revisionen dels anslag för de utredningar som kan behövas i sammanhanget och som inte bekostas av staten. Landskapsregeringen har därtill beredskap att bistå kommittén inom ramen för de resurser som allmänt finns inom förvaltningen.

Avräkningsgrunden

Landskapsregeringen har under året fortsatt ansträngningen att få regeringen i Helsingfors att omfatta en justering av avräkningsgrunden så att den skulle motsvara den utgiftsnivå som självstyrelsens uppgifter och den nuvarande befolkningmängden skulle motivera. Landskapsregeringen anser att en justering av avräkningsgrunden fortsättningsvis är berättigad med hänsyn till förändringar i statsbokslutet och befolkningsförändringen. I samband med avlämnandet av förslaget till statsbudget behandlade regeringen frågan men något förslag till justering avlämnades inte varvid en orsak torde vara att en ändrad befolkningsrelation inte

uttryckligen nämns i självstyrelselagens 47 § som motiv till en ändring av avräkningsgrunden. Enligt landskapsregeringens uppfattning är detta dock inte en förutsättning för en politisk överenskommelse om en justering av avräkningsgrunden. Denna uppfattning har stöd i Ålandsdelegationens utlåtande i vilket bl.a. konstateras att lagstadgandena ger utrymmen för en relativt vid juridisk tolkning.

Rikets reformering av social- och hälsovården

I riket bereds en social- och hälsovårdsreform och inrättandet av en landskapsförvaltning varvid det inrättas 18 landskap med egna val och fullmäktige. Avsikten är att landskapen fr.o.m. år 2019 ska ordna alla social- och hälsovårdstjänster inom sitt område. Landskapen föreslås även få andra uppgifter såsom arbets- och näringstjänster, regionutveckling, miljö- och hälsoskydd, trafiksystemplanering, landsbygdsutveckling och räddningsväsendet. Staten finansierar landskapens verksamhet och avser därför att höja statsbeskattningen medan kommunalbeskattningen i riket skulle sänkas. Trots att social- och sjukvårdsreformen inte direkt rör Åland har således reformens finansieringsmodell inverkan på såväl landskapets som kommunernas finansieringssituation och landskapets faktiska behörighet inom beskattningen eftersom den skulle förutsätta att även kommunerna i landskapet sänker sin skatteprocent och kompenseras för intäktsförlusten.

Landskapsregeringen har vid flera tillfällen tagit upp frågan om hur landskapets ställning ska beaktas på den politiska nivån. Landskapsregeringen har då framfört att såväl de ekonomiska som behörighetsmässiga effekterna bör neutraliseras samt att det bör ske en gemensam beredning av de åtgärder som rikets reformer medför för landskapet Åland och självstyrelsesystemet. Vad gäller inverkan av finansieringsmodellen enligt den regeringsproposition över vilken nu i riket begärts utlåtanden pågår diskussioner om olika lösningsmodeller på tjänstemannanivå mellan finansministeriet och landskapsregeringen.

Landskapsregeringen avser att återkomma till lagtinget på lämpligt sätt då beredningen kunnat föras vidare.

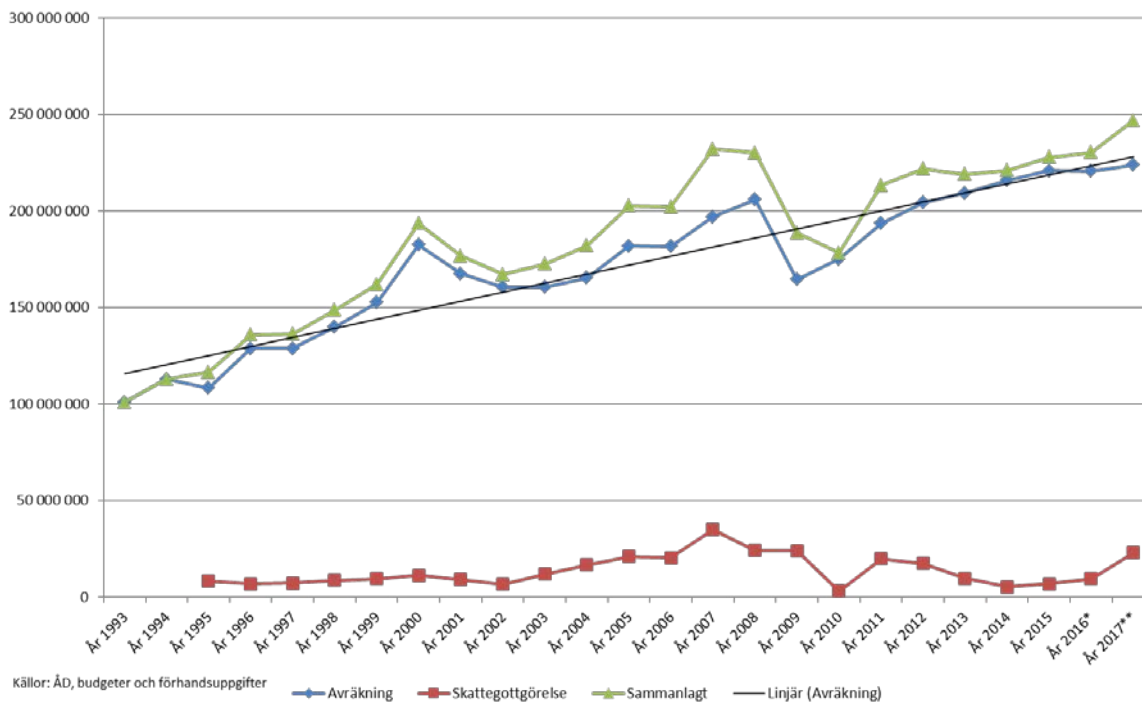
EKONOMISK POLITIK

Finansiering

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2017 till 223.871.000 (220.758.000 år 2016) euro. Utgående från statens plan för de kommande årens inkomstutveckling förväntas avräkningen öka något till år 2018.

Skattegottgörelsen för skatteår 2015 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen uppgå till drygt 23 miljoner euro, vilket belopp upptagits som inkomst i föreliggande budgetförslag. Beloppet är därmed drygt 13,5 miljoner euro högre än beloppet för skatteår 2014 som erhållits under år 2016. Skattefinansieringens utveckling framgår av grafen nedan.

Skattefinansieringens utveckling enligt utbetalningsår (budgeteringsår)

Avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet beräknas uppgå till 15 miljoner euro att jämföra mot 20 miljoner euro ett år tidigare. Det fördelningsbara beloppet inklusive återförda medel och från tidigare år ofördelade medel uppgår i föreliggande budgetförslag till 27,5 (20,8 år 2016) miljoner euro. Utgående från nu kända uppgifter och antaganden bedöms avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet kunna uppgå till omkring 15 miljoner euro i budgeten för år 2018.

Resultaträkning och större resultatpåverkande poster och förändringar

Personalkostnaderna ökar med ca 2,9 miljoner euro jämfört med grundbudgeten år 2016. I föreliggande budgetförslag ingår i anslagen för personalkostnader drygt 2 miljoner euro som en direkt följd av de potter för arbetsvärdering som ingick i förlikningsbudet i samband med Tehy-strejken hösten 2014. Av detta utgör drygt 0,2 miljoner euro kalkylerade merkostnader för retroaktiva betalningar för budgetåret 2016. Med beaktande av att resultatet av arbetsvärderingsprojektet inte är känt vid tidpunkten för uppgörande av budgetförslaget har landskapsregeringen valt att uppta ett centralt anslag under finansavdelningens förvaltningsområde (moment 39050) för de potter som inte är direkt hänförliga till ÅHS. I budgeterna för åren 2014 och 2015 avsattes 0,5 miljoner euro i löneutjämningsreservering. Avsikten är att upplösa löneutjämningsreserveringen efter att de potter som avsatts för arbetsvärdering utbetalats. Landskapsregeringen har i budgetförslaget beaktat en höjning av pensionspremieprocenten samt övriga sociala tillägg, vilket inverkar kostnadshöjande med närmare 0,4 miljoner euro.

Den största posten under övriga verksamhetskostnader består av internhyror och skötselanslag till landskapets fastighetsverk. I budgetförslaget uppgår de till sammanlagt knappt 14,8 miljoner euro att jämföra mot närmare 17,3 miljoner euro år 2016. Den stora förändringen om ca 2,5 miljoner euro förändras av att principen för hur internhyrorerna beräknas har ändrats under året. Förändringen är till denna del neutral i landskapets resultaträkning eftersom överskottet från fastighetsverket sjunker i motsvarande grad. Med beaktande av att fastighetsverkets kostnader i övrigt minskar något sänks dock beloppet av fastighetsverkets avkastning med endast ca 2,3 miljoner euro.

Som ett led i målet om hållbara finanser höjs pensionspremieprocenten från 18,0 till 18,2. Utöver detta minskas i föreliggande budgetförslag överföringen från pensionsfonden med två miljoner euro och uppgår därmed till 16,5 miljoner euro år 2017. Med beaktande av att pensionskostnaderna, inklusive pensionsbaserad KomPL-betalningsandel hänförd till ÅHS-reformen om 0,5 miljoner euro, beräknas öka med 0,8 miljoner euro, innebär det en nettokostnadsökning om sammanlagt 2,8 miljoner euro för pensionskostnaderna. Pensionskostnaderna netto, d.v.s. budgetbelastningen, uppgår därmed till 15,6 miljoner euro år 2017. Utgående från nu kända uppgifter kommer budgetbelastningen att stegvis behöva ökas till drygt 19 miljoner euro enligt dagens penningvärde. Denna höga nivå måste uppnås senast om 10–15 år och kvarstår därefter på den nivån under en femtonårsperiod, innan budgetbelastningen sakta börjar minska igen.

Övriga finansiella intäkter ökar från år 2016 till år 2017 p.g.a. att avkastningen av penningautomatmedel ökar med 6,7 miljoner euro, p.g.a. en större andel återförda tidigare budgeterade anslag ur penningautomatmedel. Avkastningen av landskapets fastighetsverk minskar från drygt 6,3 miljoner euro år 2016 till 4 miljoner euro år 2017, enligt vad som närmare beskrivs ovan.

Skatteinkomsterna ökar sammanlagt med ca 16,1 miljoner euro. Ökningen föranleds av högre förskott på avräkningsbeloppet om ca 3,1 miljoner euro, högre preliminärt belopp för skattegottgörelse om ca 13,5 miljoner euro samt en minskning om ca 0,5 miljoner euro för återbäring av lotteriskatt respektive apoteksavgifter.

Nedan visas resultaträkningen i enlighet med budgetförslaget för år 2017. Som jämförelse visas grundbudgeten för år 2016 respektive grundbudgeten för år 2016 inkl. första och andra tillägget till budgeten. För att underlätta jämförelsen behöver det noteras att första tilläggsbudgeten för år 2016 innehöll relativt många inbesparingsförslag av engångskaraktär för främst verksamhetskostnader samt att andra tilläggsbudgeten innehöll ett större tilläggsanslag under överföringsutgifterna. Det bör noteras att budgetanslag är bindande på totalnivå och inte på enskilda intäkts- och kostnadsslag, varför fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsposter i resultaträkningen ännu kan komma att ändras. Det kan även noteras att detaljeringsgraden i underlaget för budgeteringen har varierat och fördelningen mellan olika intäkts- och kostnadsslag till viss del är schablonmässig.

RESULTATRÄKNING

	Budget 2016		Budget 2016 inkl. tb 2		Budgetförslag 2017	
Verksamhetens intäkter						
Försäljningsintäkter	10 165 893		10 165 893		11 697 100	
Avgiftsintäkter	8 715 740		8 732 740		9 532 700	
Understöd och bidrag	1 075 000		1 075 000		1 440 900	
Övriga verksamhetsintäkter	1 161 367	21 118 000	1 513 367	21 487 000	902 100	23 572 800
Tillverkning för eget bruk		0		0		0
Verksamhetens kostnader						
Personalkostnader						
Löner och arvoden	-86 026 192		-85 120 085		-88 117 035	
Lönebikostnader						
Pensionspremier	-15 328 697		-15 163 786		-15 900 558	
Övriga lönebikostnader	-2 256 725		-2 232 743		-2 483 573	
Personalersättningar och öv. rättelseposter	866 766		866 766		862 576	
Löneutjämningsreservering					500 000	
Köp av tjänster	-52 360 492		-52 317 492		-50 839 088	
Material, förnödenheter och varor	-17 620 303		-17 643 303		-17 849 310	
Övriga verksamhetskostnader	-21 644 357		-21 561 357		-18 153 812	
Överföring av kostnader för aktivering		-194 370 000		-193 172 000		-191 980 800
Pensionsintäkter och -kostnader						
Pensionsintäkter	18 500 000		18 500 000		16 500 000	
Pensionskostnader	-31 300 000	-12 800 000	-31 300 000	-12 800 000	-32 100 000	-15 600 000
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar						
Europeiska Unionen	4 319 000		4 319 000		4 261 000	
Återbetalning av överföringar	50 000		50 000		50 000	
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	4 188 000	8 557 000	4 188 000	8 557 000	4 214 000	8 525 000
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar						
Undervisning, kultur och idrott	-18 543 000		-18 683 000		-18 516 000	
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-49 453 000		-49 402 000		-49 718 000	
Arbetsmarknad	-730 000		-730 000		-730 000	
Bostadsproduktion	-230 000		-230 000		-210 000	
Primärnärings	-11 445 000		-11 445 000		-11 373 000	
Övrigt näringsliv	-6 043 000		-5 601 000		-5 579 000	
Allmänna stöd	-6 035 000		-6 235 000		-5 360 000	
Övriga överföringskostnader	-6 230 000	-98 709 000	-8 980 000	-101 306 000	-6 446 000	-97 932 000
Verksamhetsbidrag		-276 204 000		-277 234 000		-273 415 000
Skatteinkomster						
Avräkningsbelopp	220 758 000		220 758 000		223 871 000	
Skattegottgörelse	9 100 000		9 508 000		23 000 000	
Återbäring av lotteriskatt	10 500 000		11 105 000		10 500 000	
Apoteksavgifter	580 000		580 000		700 000	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	+	240 938 000	0	241 951 000	+	258 071 000
Finansiella intäkter och kostnader						
Ränteintäkter	778 000		778 000		670 000	
Övriga finansiella intäkter	28 507 000		28 507 000		33 027 000	
Räntekostnader	-11 000		-11 000		-11 000	
Övriga finansiella kostnader	-216 000	29 058 000	-216 000	29 058 000	-255 000	33 431 000
Årsbidrag		-6 208 000		-6 225 000		18 087 000
Avskrivningar och nedskrivningar						
Avskrivningar enligt plan	-11 400 000		-11 440 000		-12 200 000	
Nedskrivningar	-	-11 400 000	0	-11 440 000	-	-12 200 000
Extraordinära poster						
Extraordinära intäkter	108 000 000		108 000 000		0	
Extraordinära kostnader	0	108 000 000	0	108 000 000	0	0
Räkenskapsperiodens resultat		90 392 000		90 335 000		5 887 000
Ökning (-) eller minskning (+) av reserver		0		0		-18 000 000
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		90 392 000		90 335 000		-12 113 000
Underskott exkl. extraordinära intäkter		-17 608 000		-17 665 000		-12 113 000

Det budgeterade årsbidraget för år 2017 visar ett överskott på ca 18,1 miljoner euro att jämföra med ett underskott om ca 6,2 miljoner euro år 2016. Årsbidraget överstiger därmed avskrivningarna med ca 5,9 miljoner euro. Årsbidraget har därmed förbättrats med 24,3 miljoner euro, huvudsakligen som en följd av landskapsregeringens besparingsåtgärder och högre inkomster av avräkningsbelopp, skattegottgörelse samt högre avkastning av penningautomatmedel. Med beaktande av att en betydande del av förbättringen hänförs till tillfälligt högre inkomster av skattegottgörelse respektive avkastning av penningautomatmedel, föreslår landskapsregeringen att 18 miljoner euro avsätts som investeringsreservering för den nya Vårdöbron respektive en ny geriatrisk klinik. Det budgeterade underskottet sjunker, exkl. extraordinära intäkter, från knappt 17,7 miljoner euro år 2016 till knappt 12,1 miljoner euro år 2017.

Årsbidragets utveckling under en treårsperiod framgår av nedanstående tabell.

Årsbidrag	År 2015	År 2016	År 2017
Årsbidrag enligt bokslut respektive budget	5 932 853	-6 225 000	18 087 000

Landskapsregeringens arbete för att uppnå delmålen för en hållbar ekonomi kommer att fortsätta under mandatperioden och landskapsregeringens avsikt är att årligen uppdatera bedömningen för följande år i samband med tilläggsbudgeten under våren. Med beaktande av att osäkerhetsfaktorerna fortsättningsvis är många rörande den ekonomiska utvecklingen för Finland och därmed avräkningsbeloppets utveckling planerar landskapsregeringen i nuläget nivåmässigt lika stora inbesparingar såväl för år 2018 som 2019, varvid de totala inbesparingarna under mandatperioden blir ca 20 miljoner euro.

Det kan noteras att förhandlingar mellan landskapets avtalsparter i anledning av avtalet om stärkt konkurrenskraft har inletts.

Balansposter och finansieringsanalys

I budgetförslaget upptas anslag för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om drygt 24,3 miljoner euro att jämföra mot drygt 19,3 miljoner euro i grundbudgeten år 2016. I budgeten för år 2016 rörande anslag för infrastrukturinvesteringar ingick ett förslag till principförändring av budgeteringen så att tillgängliga anslag under ett år ska närma sig det faktiska förverkligandet under budgetåret. Med beaktande av det beräknades ca 10 miljoner euro av tidigare budgeterade anslag användas under år 2016. På grund av olika orsaker finns en ytterligare tidsförskjutning varför ca 7 miljoner euro av dessa anslag beräknas förverkligas först under år 2017. Ett belopp om 7 miljoner euro för infrastrukturinvesteringar har därmed flyttats från år 2016 till år 2017 i nedanstående finansieringsanalys under posten kassaflöde för investeringar. I kassaflödet för finansiering ingår främst avkortningar på utgivna lån samt anslag för lån ur penningautomatmedel.

FINANSIERINGSANALYS BUDGET 2017

	Grundbudget 2016	Förslag tb 1/2016	Förslag tb 2/2016	Totalt 2016*)	Förslag2017*)
Kassaflödet i verksamheten	-6 208 000	1 699 000	-1 716 000	-6 225 000	18 087 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-21 984 000	-109 000	-61 000	-15 154 000	-27 503 000
Kassaflödet för finansieringens del	-7 349 000	0	2 750 000	-4 599 000	-3 833 000
Förändring av likvida medel	-35 541 000	1 590 000	973 000	-25 978 000	-13 249 000

*) Observera totalen för år 2016 har minskats med 7 miljoner euro och ökats år 2017 avseende infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjuts tidsmässigt.

Per utgången av augusti 2016 uppgick de likvida medlen till ca 50,6 miljoner euro att jämföra mot närmare 56,2 miljoner euro för motsvarande tidpunkt år 2015. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten uppgå till ca 44 miljoner euro vid slutet av år 2016 för att minska med ca 13 miljoner euro under år 2017. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när beslut om inledande av större investeringar fattas, exempelvis byggande av geriatrisk klinik och om större lån beviljas ur penningautomatmedel. I likviditetsberäkningarna har det antagits att det inte fattas beslut om anskaffande av ny landskapsfärja eller utgivande av större lån ur penningautomatmedel under år 2017. Under år 2016 har en finansierings- och placeringsplan tagits fram för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Avsikten är att fastställa planen för år 2017 efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för år 2017.

Landskapet och kommunerna

Reformen av landskapsandelssystemet slutförs under år 2017 så att det nya landskapsandelssystemet implementeras från år 2018.

Landskapsregeringen kompenserar i princip kommunerna för det skattebortfall som föranleds av statens konkurrenskraftspaket. Detta genom att den nettominskning om 1.300.000 euro som konkurrenskraftspaketet beräknas leda till kvittas mot det sedan tidigare aviserade inbesparingskravet om 1.500.000 euro.

Landskapsregeringen har i samarbete med kommunerna tagit fram en rapport om de lagar som påverkar kommunernas kostnader. Aktuella lagar har satts i prioritetsordning utgående från kommunernas önskemål.

I nuläget bereds bl.a. landskapslagarna om personuppgifter respektive offentlighet, kommunallagen, barnomsorgslagen, socialvårdslagen och upphandlingslagen. Samtliga är högt prioriterade av kommunerna.

Enligt förslagen till statsbudget för år 2017 kommer arbetsinkomstavrdragets högsta belopp samt inflödes- och minskningsprocenten liksom grundavrdragets högsta belopp och pensionsinkomstavrdraget vid kommunalbeskattningen att höjas. Avdraget för inkomstens förvärvande höjs. Pensionsinkomstavrdraget vid kommunalbeskattningen höjs och tilläggsskatten för pensionsinkomst sänks. Ersättningsprocenten gällande hushållsavrdraget ska enligt förslaget höjas. Samtidigt införs i beskattningen även ett så kallat företagavrdrag.

Landskapsregeringen föreslår att samma ändringar görs även i den åländska kommunalbeskattningen. De ovanstående planerade skatteförändringarna innebär en sänkning av de åländska kommunernas skatteinkomster med uppskattningsvis 2.100.000 euro. Ändringarna i socialförsäkringsavgifterna innebär en minskning av skatteintäkter med 1.900.000 euro och konkurrenskraftsavtalet beräknas ge en indirekt inverkan på samfundskatten som beräknas öka med 300.000 euro. Det sammanlagda inkomstbortfallet när det gäller kommunalskatterna beräknas uppgå till 3.700.000 euro. Kommunerna beräknas få minskade kostnader till följd av konkurrenskraftsavtalet med 2.400.000 euro, om ett motsvarande konkurrensavtal förhandlas fram på Åland. Sammanlagt skulle detta ge en nettoförändring gällande kommunernas ekonomi med en minskning uppgående till 1.300.000 euro.

Prioriterade områden för finansieringsunderstöd är i första hand åtgärder för de mest utsatta kommunerna. I andra hand prioriteras samverkansprojekt inom it som genomförs i samarbete med Åda och projekt som gäller samhällskritiska funktioner exempelvis nödvatten eller gemensam räddningsmyndighet.

UTVECKLING OCH OMSTRUKTURERING AV KOMMUNERNA

Kommunfältet på Åland befinner sig i stark förändring. Landskapsregeringen enades i sitt regeringsprogram att en ny kommunstruktur för Åland ska utredas med sikte på färre kommuner.

Som ett resultat av utredningsarbetet finns idag tre alternativ som landskapsregeringen jobbar vidare med, Åland som en kommun, Åland som fyra kommuner och Åland som sju kommuner.

I november 2016 genomför Ålands statistik- och utredningsbyrå en stor medborgarenkät med syftet att utreda hur den åländska befolkningen ser på frågan. ÅSUB:s rapport kommer att beaktas och finnas med i den slutliga analysen.

I en fördjupad analys av kommunalternativen tas nyckeltal och kriterier fram som ska ligga till grund för en förnyad kommunindelning och kommunallag med den tydliga avsikten att möjliggöra en förändring.

I februari 2017 avslutas utredningsarbetet, och lagberedningsprocessen vidtar. En ny kommunindelning och en ny kommunallag föreläggs lagtinget under år 2017.

När utredningen är avslutad återkommer landskapsregeringen till lagtinget med ett meddelande om det fortsatta arbetet, som också innefattar ett nytt landskapsandelssystem som träder i kraft 1.1 2018, Kommunernas socialtjänst samt en revision av socialvårdslagstiftningen.

Det bör understrykas att avsikten med reformen är ett Åland med starka och långsiktigt bärkraftiga kommuner med utvecklingskraft och möjligheter att uppfylla sina medborgares lagstadgade rättigheter. Detta kan ske i en mer centraliserad **organisations**struktur som har kapaciteten att upprätthålla en decentraliserad **service**struktur.

De norräländska kommunerna Finström, Sund och Geta lämnade under år 2016 in en anhållan om kommunindelning. Enligt gällande lag är landskapsregeringen förpliktad att bifalla denna anhållan, som alltså kan få som konkret följd en kommunsammanslagning av dessa tre kommuner.

UTVECKLING OCH OMSTRUKTURERING AV LANDSKAPSFÖRVALTNINGEN

Landskapsregeringen fortsätter under året det successiva arbetet med att omstrukturera och modernisera förvaltningen i enlighet med de beskrivningar som ingått i den allmänna motiveringen till budgetförslagen för de senaste åren. Riktgivande i detta arbete är fortsättningsvis att den politiska nivån fattar beslut om riktlinjer och principer medan myndighetsbeslut som berör enskilda fattas på tjänstemannanivå samt att operativ verksamhet inte sköts av den allmänna förvaltningen utan av underliggande myndigheter, affärsverk, aktiebolag eller tredje sektorn.

Landskapsregeringen konstaterade i allmänna motiveringen till budgetförslaget för år 2016 att avsikten är att under året ta ställning till hur bestämmelserna om förvaltningschefstjänsten bör förändras för att särskilja uppgiften att leda den allmänna förvaltningen från uppgiften att övervaka lagligheten och avge utlåtanden över en åtgärd som landskapsregeringen planerar vidta. Landskapsregeringen avser att under våren avge ett lagförslag för att genomföra detta.

En förutsättning för att upprätthålla förtroendet för självstyrelsen och förvaltningen är att lagstiftningen håller hög kvalitet och utvecklas i takt med samhällets behov. Det har dock genom åren visat sig svårt att upprätthålla tillräcklig kapacitet för lagberedningsarbetet. Allt fler behörighetsområden kräver komplicerade lagregleringar som även i de fall man går in för blankettlagstiftning kan kräva omfattande fackkunskap. Landskapsregeringen konstaterar därför att kraven på juridisk kompetens, lagberedningskompetens och ändamålsenlig samverkan mellan avdelningarna och lagberedningen kommer att ytterligare öka under de närmaste åren. Avsikten är därför att överväga hur personal med god juridisk kunskap kan rekryteras och motiveras till långsiktig anställning i landskapsförvaltningen. Detta kan komma att aktualisera ändringar i såväl organisation som i tjänstemannalagen. I det arbetet kommer erfarenheter från de överväganden av en eventuell omorganisering av rättsservice- och EU-enheterna vid regeringskansliet som görs under hösten 2016 att beaktas.

Infrastrukturavdelningen vid landskapsregeringens allmänna förvaltning har successivt under en längre tid genomgått stora förändringar så att rollen som beställare inom trafiksektorn blivit allt tydligare medan rollen som utförare minskats. Landskapsregeringen konstaterar att detta lett till att ledningen av och ansvarsfördelningen inom avdelningen behöver utvecklas. Därför är avsikten att omorganisera avdelningens byråer så att det från år 2017 finns en allmän byrå, en transportbyrå och en vägnätsbyrå vid avdelningen.

En effekt av att landskapsregeringen renodlar rollerna inom landskapsförvaltningen är att de underlydande myndigheterna övertar fler av den allmänna förvaltningens uppgifter. Detta förstärker landskapsregeringens behov av att utveckla förvaltningens styrsystem så att landskapsförvaltningen uppfattas som en helhet och så att de sammanlagda resurserna används på ett optimalt sätt. De senaste årens reformer av förvaltningen, införandet av fastighetsverket och ett gemensamt bolag för it, har härvid tydligt visat på behovet av att utveckla styrningen av de underlydande myndigheterna. Landskapsregeringen har därför fortsättningsvis som målsättning att utreda i vilken utsträckning lagstiftningen kan behöva förändras för att undvika suboptimeringar som ur den enskilda myndighetens perspektiv kan te sig ändamålsenliga men som totalt sett inte är rimliga.

Samtidigt fortgår förändringarna av förvaltningens struktur och moderniseringen av landskapsförvaltningens it-system vilket leder till behov av nya samarbetsformer och till flera digitala arbetsprocesser. Utvecklingen innebär att mer fokus hamnar på att styra arbetsprocesser och sätta ramar för hur arbetet utförs för hela landskapsförvaltningen inklusive underliggande myndigheter. Systemstöden ger möjligheter att styra arbetsflöden, behörigheter och rapportering samtidigt som prestationerna kan kvalitetssäkras med inbyggda kontroller i systemen. Systemet för budget och verksamhetsstyrning implementeras inom hela landskapsförvaltningen och samtliga landskapsmyndigheter ska arbeta i systemet. På det sättet skapas automatiska rapporteringsflöden från samtliga underliggande myndigheter och fastighetsverket för budget, planering och uppföljning. Avsikten är således att verksamhetsstyrningssystemet är stommen i såväl landskapsregeringens interna styrning och kontroll som styrningen av de underliggande myndigheterna.

Landskapsregeringen har sedan en tid tillbaka kunnat konstatera att det finns ett behov av en omorganisation av den administrativa förvaltningen av landskapet Ålands pensionsfond. Verksamheten har blivit allt mer omfattande såväl avseende storleken på de förvaltade medlen som ifråga om administrationen. Dessutom ingår numera även fastigheter i pensionsfondens tillgångar. Organisationens litenhet gör även verksamheten sårbar. Sedan pensionsfonden bildades har verksamheten utvecklats mycket och ett naturligt steg skulle vara att ge pensionsfonden en friare roll i förhållande till allmänna förvaltningen. Landskapsregeringen anser på basen av detta att tiden nu är mogen att överföra administrationen av fondförvaltningen till pensionsfonden. Vissa funktioner, såsom löneadministration skulle fortsättningsvis skötas av den allmänna förvaltningen.

Förändringarna i förvaltningen av fonden förutsätter mindre ändringar i lagen som styr pensionsfondens verksamhet.

Under år 2015 etablerades en sakkunnigrupp inom upphandling med deltagare från olika verksamheter. Fördelen med det är att kompetensen byggs upp närmare verksamheterna och behoven. Den djupa expertkompetensen finns inom upphandlingsfunktionen och sakkunnigruppen står för mer generell upphandlingskompetens med förankring i verksamheten. Erfarenheterna visar att strukturen och samarbetsmetoden fungerar väl, varför metoden kommer att etableras även inom andra sakområden där liknande upplägg bedöms vara ändamålsenligt. Det handlar om områden där verksamhetskompetensen är nödvändig samtidigt som det krävs specialkompetens inom ett särskilt område.

I enlighet med denna modell kommer en sakkunnigrupp att etableras för att i enlighet med Utvecklings- och hållbarhetsagendan uppnå målsättningen att införa en hållbarhetsredovisning för landskapsregeringen. Verksamheterna har sakkompetens inom sina områden och sakkunnigruppen består av deltagare från olika sektorer.

Fastighetsverket

Landskapets fastighetsverk inledde den 1 januari 2016 sin verksamhet. Fastighetsverket övertog då förvaltningen av samtliga fastighetsegendomar exklusive fastigheterna vid Möckelö-området samt Ålands hälso- och sjukvårds fastigheter. Landskapsregeringen avsikt har emellertid redan från början varit att överföra ansvaret för landskapsförvaltningens samtliga fastigheter till fastighetsverket. Under året inleds därför arbetet med att överföra ÅHS fastigheter till verket med målsättningen att de från den 1 januari 2018 förvaltas av fastighetsverket.

Fastighetsverket leder redan idag samtliga byggprojekt som påbörjas vid ÅHS och har inlett ett visst samarbete med ÅHS gällande den tekniska driften av ÅHS byggnader.

Systemutvecklingen

Landskapsregeringen konstaterar att behovet av it-system och kompetens hela tiden ökar för alla verksamhetsgrenar. Beställarfunktionen inom drift och support av it behöver därför utvecklas i samma riktning som upphandlingsfunktionen för att säkerställa en ändamålsenlig systemanskaffning.

I budgetförslaget för år 2016 beskrevs en finansieringsmodell för hanteringen av de it-lösningar som förvaltningen beställer av Åda Ab. Finansieringsmodellen baserar sig på att investeringskostnaden bärs av bolaget som i sin tur debiterar förvaltningen för den levererade tjänsten då systemlösningen är implementerad och förvaltningen tagit systemen i bruk. På basen av den erfarenhet landskapsregeringen erhållit bedöms denna finansieringsmodell inte vara ändamålsenlig, framförallt beroende på den eftersläpning i finansiering som modellen innebär såväl budgeteringsmässigt för landskapsregeringen och likviditetsmässigt för Åda Ab. Av den anledningen har landskapsregeringen tillsammans med Åda Ab under hösten 2016 kommit överens om en ny finansieringsmodell som innebär att Åda Ab upphandlar systemlösningar för sina kunders räkning, varefter kunderna sedan bär investeringskostnaden. För landskapsregeringens del innebär det att kostnaderna för de it-projekt som överskrider 50.000 euro budgeteras som investeringskostnader. En konsekvens av denna omställning är att behovet av verksamhetsanslag för it-verksamheten minskar medan anslagsbehovet för it-systemanskaffningar ökar.

Upphandlingsverksamheten

Landskapsregeringen arbetar med att implementera de nya EU-direktiven för offentlig upphandling och arbetet beräknas vara klart till våren 2017. Den nya upphandlingslagstiftningen kommer fortsättningsvis att

främja hållbarhets-, kvalitets- och miljöaspekter. Exempelvis främjas användningen av livscykelkostnader (LCC) vid utvärderingar och möjligheterna att ställa krav på användning av miljöledningssystem utökas. Vid köp av livsmedel kan miljökrav inom ramen för de EU rättsliga principerna ställas i större utsträckning. Det Europeiska enhetliga upphandlingsdokumentet (ESPD) kommer att underlätta för leverantörerna, speciellt de små- och medelstora företagen, vid inlämnande av anbud eftersom verifikat och intyg enbart behöver lämnas in av den vinnande anbudsgivaren innan beslut om tilldelning fattas.

Under år 2017 kommer ett elektroniskt upphandlingsverktyg att implementeras och tas i bruk. Det elektroniska systemet möjliggör att anbud kan lämnas enbart elektroniskt. Samtlig kommunikation mellan anbudsgivare och den upphandlande enheten sker då i det elektroniska systemet. Samtidigt skapas därigenom en plattform för digital kommunikation i upphandlingsärenden för hela det offentliga Åland. I samband med den nya lagen kommer också en tillsynsfunktion avseende upphandlingsverksamheten att upprättas för hela det offentliga Åland. Till uppgiften tillhör att på eget initiativ upptäcka överträdelser, systemproblem eller andra eventuella strukturella problem. Medlemsstaterna får själva bestämma hur och vem som ska genomföra övervakningen. Tillsynsfunktionen ska ge vägledning, information och stöd till både upphandlande enheter och ekonomiska aktörer. I enlighet med regelverket ska den nya tillsynsfunktionen avrapportera till EU kommissionen vart tredje år. Den första rapporten ska lämnas in senast den 18 april 2017.

Bland övriga förändringar kan nämnas att besvärstiden kommer att förkortas från 21 dagar till 14 dagar för upphandlingar över EU:s tröskelvärde. Landskapsregeringen avser också att under våren utarbeta lagstiftning för upphandlingar under EU:s tröskelvärde.

PERSONALPOLITIK

Personalen i landskapsförvaltningen har tillsammans med den politiska ledningen en viktig uppgift i att upprätthålla och utveckla en hållbar förvaltning som verkar för det åländska samhällets bästa.

Landskapsregeringen ska vara en attraktiv och dynamisk arbetsplats för både stabil erfarenhet, ungdomlig drivkraft och nyfikenhet samt ha ett modernt och uppmuntrande ledarskap. Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal som uppmuntras till intraprenörskap, drivkraft och initiativförmåga. Personalen erbjuds även regelbundet och kontinuerligt utbildning och kompetensutveckling.

En rättvis lönepolitik är i sammanhanget betydelsefull. Omotiverade löneskillnader mellan kvinnor och män och allmänt inom samma kravnivå ska därför utjämnas, vilket är avsikten med arbetsvärdering. Inom landskapet har nu tjänstegrupperna identifierats och lönekartläggningen påbörjats.

Åtgärder och insatser utgår från antagna riktlinjer och handlingsprogram vilka kontinuerligt följs upp, utvärderas och vid behov uppdateras.

Landskapsregeringen bedriver en restriktiv anställningspolitik och följer antagna riktlinjer som säkerställer ett professionellt ansöknings- och urvalsförfarande och som garanterar likabehandling av alla sökande. Landskapsregeringen erbjuder också fortsättningsvis högskolestuderande praktikplatser som bland annat ett led i det långsiktiga rekryteringsarbetet.

Landskapsregeringen strävar till att erbjuda anställningstrygghet och bra personalförmåner. De anställda erbjuds olika förmåner som avser att främja både fysisk-, psykisk- och social hälsa samt förebygger alla ka-

tegorier av ohälsa. Arbetsmiljön kartläggs och utvecklas i samband med kontinuerliga medarbetarundersökningar i syfte att förebygga problem i ett tidigt skede och minska risken för ohälsa och sjukskrivningar. Landskapsregeringen samarbetar även med företagshälsovården utgående från ett handlingsprogram för främjandet av arbetsförmågan och uppföljning av sjukfrånvaro. Olika friskvårdsinsatser och subventionerade motionsaktiviteter, föreläsningar och kampanjer bidrar till bättre hälsa och tillika bättre trivsel.

Det påbörjade arbetet med att skapa en gemensam identitet och värdegrund fortsätter under året. Målsättningen är att definiera och tillvarata det unika som utgör själva kärnan i förvaltningen. En stark organisationsidentitet bidrar till självuppfattningen och underlättar både internt och externt att förstå vad organisationen är, vad den står för och vart den strävar.

INTEGRATION OCH FLYKTINGMOTTAGNING

Det är landskapsregeringens uppfattning att Åland behöver inflyttning, både för att klara kompetensförsörjning, kommande behov av arbetskraft och för att bibehålla bärkraftiga samhällen. Det är också vårt moraliska och humanistiska ansvar att bära vår del av bördan för den svåra flyktingkrisen i världen. För att uppfylla dessa båda mål krävs en stark och genomtänkt integrationspolitik.

Våren 2016 antog lagtinget ett nytt program för integrationsfrämjande på Åland 2016-2019. I enlighet med tyngdpunkterna i programmet satsar landskapsregeringen nu på utökade anslag för språkundervisning i svenska, både i våra skolor och inom ramen för SFI-undervisningen. En särskild satsning görs på tredje sektorns viktiga roll för att främja integration och delaktighet, genom att särskilda Paf-medel anslås för detta ändamål.

Ålands Näringsliv r.f. har i ett långsiktigt Eruf-projekt "Utveckla framtidens företag - från idé till export" tagit ett samlande grepp på rådgivning till blivande företagare och affärsstöd till företag. Särskild vikt läggs vid att hitta arbetsformer riktade till nya målgrupper t.ex. kvinnor, inflyttade, ungdomar eller andra som inte nås lika framgångsrikt av de traditionella metoderna.

Landskapsregeringen upprätthåller en beredskap för ökat flyktingmottagande under år 2017 och arbetar för ökad kunskap på området inom alla landskapets verksamheter.

JÄMSTÄLLDHETSPOLITIK

Ett hållbart Åland förutsätter jämställdhet. Landskapsregeringens jämställdhetspolitik har tre fokusområden; jämställd och jämlik vård, våld i nära relationer och lika lön för likvärdigt arbete.

Landskapsregeringen stod som arrangör för en konferens om hälsa, vård och jämställdhet senaste sommar. Forskning visar entydigt att ojämställdhet skapas inom hälso- och sjukvården om hänsyn inte tas till könsskillnader och könsspecifika behov där det är relevant samt när patienter bemöts, bedöms och behandlas utifrån föreställningar om kvinnor och män, flickor och pojkar.

Normer för pojkar och män kan inverka på pojkars handlingsmöjligheter, utbildningsval, relationer och skolprestationer.

För att motverka könsdiskriminering och ojämställdhet krävs kunskap och medvetenhet.

Landskapsregeringen fortsätter under året arbetet med kunskapsutveckling, praktik och bemötande gällande hälsa/ohälsa, genus och jämställdhet med särskild fokus på maskulinitetsnormer samt på barn och unga som ett led i förverkligandet av regeringsprogrammet och som en del av det åländska jämställdhetsarbetet.

Personer som utsätts för våld i nära relationer söker ofta vård med andra angivna orsaker. Genom att tidigt identifiera dessa patienter kan man lättare erbjuda hjälp och stödåtgärder. En arbetsgrupp inom ÅHS utses för att ta fram en plan för införandet av en systematisk metod gällande screening av våld i nära relationer. En viktig pusselbit är även ÅSUB:s arbete med att utveckla statistiken inom vårdområdet genom förnyade vårdinformationssystem och utveckling av samarbetet med ÅHS.

En av landskapsregeringens kraftsamlingar är arbetsvärderingsprojektet. Arbetsvärderingen och lönekartläggningen slutförs och ett löneutvecklingsprogram tas fram.

SOCIAL OMSORG

Social trygghet för alla

Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser. I enlighet med LL (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Ett flertal aktuella reformer inom den offentliga sektorn på Åland har direkta eller indirekta konsekvenser för hur socialpolitiken förverkligas. Till dessa hör såväl Kommunernas socialtjänst (KST), landskapsandelsreformen och kommunutredningen. Till detta ska läggas det omfattande reformarbetet av den sociala lagstiftningen. Landskapsregeringen har under år 2015 påbörjat och avser fortsätta arbetet med att utveckla socialvårdslagstiftningen med fokus på tidiga, förebyggande insatser, sektorövergripande samarbete och ökad klientorientering. För att uppnå dessa målsättningar bör hinder för samarbete och samverkan till klientens bästa, som eventuellt finns i annan lagstiftning, avlägsnas. För att motverka att behov av resurskrävande insatser uppkommer utvecklas öppenvården och tröskeln för att söka stöd sänks. Utmaningarna för socialpolitiken, här liksom i närregionerna, sammanhänger med utvecklingen av samhällsekonomin och befolknings- och näringsutvecklingen. Därtill utgör befolkningens stigande ålder och en minskande arbetskraft en utmaning för välfärdsmodellerna.

Landskapsregeringen medverkar i planeringen och förverkligandet av KST under året. Såväl den organisationsförändring man eftersträvar som de ekonomiska överföringarna genom landskapsandelssystemet bör bidra till att stöda de mål man uppställt för socialpolitiken. Samtidigt fortsätter arbetet med att ta fram en ny socialvårdslag. Utgångspunkten i reformarbetet är rikets socialvårdslag. Arbetet är omfattande och kommer fortsättningsvis att kräva en stor del av socialvårdsbyråns resurser. Gällande lagstiftning och de politiska beslut som fattas i samband med förnyande av lagstiftningen är vägledande även för organisationsmodellen.

På grund av det omfattande reformarbete som pågår beträffande socialvården på Åland kan arbetet med ett socialpolitiskt program inledas år 2017. Det socialpolitiska programmet ska ange den långsiktiga målsättningen för den åländska socialpolitiken.

Barn och unga

Barns psykiska och fysiska hälsa kräver fortsatt ett brett engagemang och landskapsregeringen fortsätter detta arbete med att på olika sätt verka för effektiv samverkan mellan de instanser i samhället som kommer i kontakt med barn och familjer. Detta gäller särskilt det problemförebyggande och främjande arbetet som också innefattar tredje sektorns resurser. Särskild uppmärksamhet ges till barn och unga som är nyinflyttade.

I enlighet med det utbildningspolitiska programmet och beaktande av en kommande strukturförändring av socialsektorn, övervägs en förflyttning av barnomsorg och förundervisning till utbildningssektorn.

I enlighet med beslut utgående från landskapsregeringens utredning om vanvård av samhällsvårdade barn på Åland 1953 - 1971, fördelas understödsmedel för utvecklandet av barnskyddet.

I beredningen av ny socialvårdslagstiftning, beaktas särskilt de förändringar i barnskyddets organisation och arbetssätt som förutsätts.

Familje- och vuxensocialarbete

Landskapsregeringen har i regeringsprogrammet aviserat att en uppföljning av Ålands statistik- och utredningsbyrås rapporter om ekonomisk utsatthet ska göras inom mandatperioden. För att åstadkomma ett effektivt arbete för att främja välfärd och bekämpa fattigdom krävs insatser inom olika politikområden, såsom sysselsättningspolitiken, bostadspolitiken, infrastruktur- och utbildningspolitiken. Genom att utgå från klientens behov och styrkor kan man bidra till att öka den egna livskompetensen och ge rätt stöd i rätt tid. Arbetet med att utreda möjligheten till en socialjour på Åland utöver barnskyddsjouren, samt en anmälningsplikt inom socialvården genomförs som en del av arbetet med att se över socialvårdslagstiftningen.

Landskapsregeringen avser att följa effekterna av överföringen av det grundläggande utkomststödet till Folkpensionsanstalten i riket. Ett av huvudsyftena med ändringarna i utkomststödslagen i riket är att öka likabehandlingen. Samma effekt förväntas uppnås på Åland genom landskapslagen (2016:2) om en kommunalt samordnad socialtjänst.

Landskapsregeringen antog i slutet av år 2015 en landskapslag (2015:117) om skyddshem, enligt vilken finansieringsansvaret för skyddshemsverksamheten läggs på landskapsregeringen istället för kommunerna. I och med överföringen av kostnaderna för skyddshemsverksamheten till landskapet sker en automatisk minskning av de särskilda landskapsandelarna för socialvård. Landskapsregeringen sörjer för att det finns tillgång till tillräckliga skyddshemstjänster i förhållande till behovet för invånare i hela landskapet. Landskapsregeringen ansvarar för styrningen av skyddshemsverksamheten och samordningen av skyddshemstjänsterna i landskapet.

Omsorg och stöd till de äldre

Många äldre lever längre och mår bra. Trots att man lämnat arbetslivet har många fortfarande mycket att bidra med till samhället. Landskapsregeringen betonar de äldres kunskaper och erfarenheter som en viktig resurs som i högre grad än idag kunde komma samhället till del.

Landskapsregeringen fortsätter arbeta för att de tjänster äldre är i behov av inom socialvården är likvärdiga och håller hög kvalitet. Bland annat bestämmelser om egenkontroll och personalens anmälningskyldighet i kommande socialvårdslag torde främja kvaliteten inom äldreomsorgen liksom inom övrig socialvård. För att stödja den äldre befolkningens välbefinnande kommer ny äldreomsorgslagstiftning att antas som en del av socialvårdsreformen. För att möta de utmaningar som en längre ålderdom innebär och för att kunna utveckla hållbara vård- och servicekedjor för äldre är det av särskild vikt att åldrandet beaktas inom samtliga sam-

hällssektorer och i lagstiftningen generellt. Omstruktureringen av demensvården på ÅHS fordrar bättre kommunikation och teambaserad samverkan med kommunala aktörer och ÅHS. Det 3-åriga projektet ”Äldres psykiska ohälsa” kommer under år 2017 att vara centralt med tanke på kunskapslyftet kring demenspatienternas särskilda vårdbehov.

Rusmedelsrelaterade problem hos äldre har riskerat att bli osynliggjorda. Landskapsregeringen följer därför särskilt upp resultatet för de utökade ålderskategorierna i undersökningen om ålänningsars alkohol- och narkotikabruk samt spelvanor från år 2016.

Handikappservice och specialomsorg

Personer med funktionsnedsättning har rätt till ett självständigt och jämlikt liv. Detta förutsätter att arbetsplatser, skolor, bostäder och bostadsområden samt kulturinstitutioner, friluft- och rekreationsanläggningar utformas så att de kan användas av personer med funktionsnedsättning. Landskapsregeringen fortsätter därmed arbetet med att förbättra livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga. FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning trädde i kraft den 10 juni 2016. Landskapsregeringen kommer under år 2017 att påbörja revideringen av Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitiska åtgärdsprogram, *Ett tillgängligt Åland*, som baserar sig på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Fokus sätts på bemötande, tillgänglighet samt arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Med anledning av FN-konventionen är också en stor reform på gång i riket, där handikappservicelagen och lagen om specialomsorger samordnas till en ny funktionshinderslag. Lagen avses preliminärt träda i kraft i två skeden, åren 2018 och 2019. Reformen kommer, förutom lagstiftningsåtgärder, att kräva informations- och utbildningsåtgärder. Tidtabellen för den fortsatta beredningen av en lag om klienters och patienters självbestämmanderätt, i vilken ingår såväl riks- som åländsk behörighet, är ännu inte fastslagen.

Ålands landskapsregering samarbetar med de nordiska länderna och övriga självstyrande områdena inom *Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder och det Nordiska expertnätverket för FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning* för att verkställa *Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder 2015 – 2017*.

Under år 2017 inrättar landskapsregeringen ett *Råd för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland* och antar ett reglemente för rådet. Rådet fungerar som koordineringsmekanism på Åland gällande implementering, uppföljning och rapportering av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att underlätta därtill relaterad verksamhet inom olika sektorer och på olika plan.

Risk- och missbruk

Ålands handlingsprogram mot risk- och missbruk 2013-2016 revideras och formas till ett alkohol-, narkotika-, doping-, tobak- och spelpolitiskt program med övergripande politiska målsättningar och riktlinjer för målens förverkligande. Landskapsregeringens undersökning om ålänningsars alkohol- och narkotikabruk samt spelvanor från år 2016 följs upp.

Verksamhet för utbyte av sprutor och kanyler till personer som missbrukar narkotika lanseras inom hälso- och sjukvården, med syftet att främja smittskyddsarbetet i landskapet och sänka tröskeln till hälso- och sjukvård och övriga missbrukarvårdstjänster.

Landskapsregeringen fortsätter stöda samordningsprojekt som avser främja rusmedelsförebyggande arbete i landskapet. Inom ramen för detta erbjuds information, handledning, utbildningstillfällen och kampanjer.

Revidering av risk- och missbruksområdets lagstiftning är aktuell.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Landskapsregeringens mål för hälso- och sjukvården på Åland är att främja förutsättningarna för en god hälsa hos befolkningen, förebygga sjukdomar och trygga en god hälso- och sjukvård. Åland har varit föregångare i Finland med att förena primärvården och specialistsjukvården till en organisation, Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS). Hälso- och sjukvårdsbyråns viktiga uppgift är att stöda och främja den kontinuerliga utvecklingen av ÅHS. Detta betyder å ena sidan effektiviserade vårdprocesser, som t.ex. dagkirurgin och ökat samarbete över klinikgränserna samt digitalisering av tjänster såsom införande av e-recept. Å andra sidan är det också viktigt att öka samarbetet med andra aktörer såväl inom som utom hälso- och sjukvårdssektorn, särskilt med socialvården. Fokus ligger under år 2017 framför allt på seniorer som står utanför yrkeslivet och deras förebyggande hälso- och sjukvård. Äldres psykiska ohälsa är ett särskilt område i gränslandet mellan olika aktörer i psykiatri, geriatrik, äldreomsorg och primärvård och därför genomförs ett treårigt PAF-finansierat projekt med sikte på att utveckla vårdkedjorna för äldre med psykisk ohälsa.

Den tekniska utvecklingen inom vårdområdet, fokus på förebyggande insatser och friskvård och de senaste årens driftskostnadsökningar fordrar helt nya tankegångar kring hur den framtida vården ska arrangeras på Åland. I syfte att på ett brett sätt öppna upp diskussionen om inriktning, processer och strukturer för den framtida hälso- och sjukvården, arrangerar landskapsregeringen seminarier under våren 2017 om den framtida vården på Åland. Med dessa seminarier vill landskapsregeringen sammanföra personal, politiker, patienter och sakkunniga till innovativa samtal om hur hälso- och sjukvården på Åland kan utvecklas beaktande särskilda utmaningar också i omvärlden. Målet med seminarierna är att få underlag för de politiska val och prioriteringar som är nödvändiga för att garantera en vård för ålänningarna som är både god och ekonomiskt hållbar.

Riket står inför en stor och omfattande social- och hälsovårdsreform. Landskapsregeringen följer den noggrant för att gestalta vad reformen på lång sikt innebär för Åland och de rådande verksamhetsmodellerna.

Landskapsregeringen främjar förebyggande hälsoarbete med hjälp av olika projekt. Avgiftsfri provtagning av klamydia fortsätter för att begränsa sexuellt överförbara infektioner. Telefonjour för depressiva patienter med självmordstankar har öppnats och detta samarbete kommer att utvärderas under år 2017. Missbruk av narkotika är även på Åland ett problem. Att erbjuda avgiftsfritt och anonymt sprut- och kanylutbyte är en beprövad metod för att få missbrukare närmare vården och samtidigt motverka förekomsten av smittosamma sjukdomar. Rökning är fortsättningsvis ett betydande folkhälsoproblem. Landskapsförvaltningen blir under år 2017 en rökfri arbetsplats. Landskapsregeringen utmanar därför Ålands kommuner att också bli rökfria arbetsplatser. En rökavvänjningskampanj kommer att inledas inom den allmänna förvaltningen.

Hållbar utveckling kan inte endast grundas på effektiviserad hälso- och sjukvård utan också på att befolkningen enligt omständigheter aktivt håller sig frisk. Möjligheten till friskvårdsstödjande åtgärder utreds därför, t.ex. att införa ett friskvårdsavdrag.

MILJÖ

Miljöarbetets övergripande målsättning är ett ansvarsfullt och hållbart användande av våra tillgångar för att bevara naturen och livsbetingelser för människan som en del av naturen.

Rent vatten

Landskapsregeringens målsättning är att förbättra vattenkvaliteten i havet, sjöar och grundvatten och en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning. Övergripande mål är att minska utsläppen av fosfor och kväve inom alla sektorer, att minska övergödningen i Östersjön i enlighet med HELCOM:s åtgärdsprogram och att hitta lösningar som ökar kretsloppet.

Tyngdpunkten under året kommer att ligga på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. Under året fortsätter arbetet med totalreformen av vattenlagstiftningen och ett lagförslag planeras att slutföras under hösten. En VA-plan för långsiktigt hållbar vattenförsörjning och hantering av avloppsvatten tas fram. Avancerade verktyg (datormodeller) tas i bruk för att bättre kunna bedöma olika verksamheters miljöpåverkan.

Livskraftig natur

Målsättningen är att bevara och uppnå livskraftiga populationer av våra ursprungsarter såväl på land som i den marina miljön samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer som traditionellt jordbruk har skapat.

Utgående från inventeringar görs förvaltningsplaner för vissa utvalda arter och biotoper för att bättre kunna vidta relevanta skyddsåtgärder. Genomförandet av Natura 2000-programmet prioriteras fortsättningsvis. Arbetet med kartläggning och åtgärder mot främmande invasiva arter fortsätter.

Arbetet med uppdateringen av naturvårdslagen fortsätter under året och ett förslag till uppdaterad lagstiftning beräknas vara klart att överlämnas till lagtinget i slutet av året.

Ansvarsfull avfallshantering

Att förebygga att avfall uppstår och att främja återanvändning är högt prioriterat i landskapsregeringens miljöarbete. Enligt avfallsdirektivet ska alla medlemsländer minska avfallets miljöpåverkan, mängden avfall och farliga ämnen i material och produkter. Även resursanvändningen måste minska för att minimera de negativa effekterna på människors hälsa och miljön som uppstår vid deponering och behandling av avfall. Under året planerar landskapsregeringen att lämna ett lagförslag om ny avfallslagstiftning till lagtinget och att utarbeta relevanta förordningsbestämmelser.

God miljöhälsa

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att främja en god djurhälsa och förhindra spridning av smitta mellan djur samt från djur till människor. Under året kommer landskapsregeringen att fortsätta kontrollen av varroakvalster på bin och bekämpningen av viral hemorrhagisk septikemi (VHS) i odlad regnbåge. Utrottningsprogrammet av VHS genomförs åren 2016 - 2020. Även antibiotikaanvändningen inom djurhållning kartläggs.

Ett nytt hot har uppkommit för de åländska binas varroafrihet. EU-regelverket föreslås från 21 april 2021 att inte innehålla någon möjlighet till restriktioner på införsel av bin till områden som är varroafria. Landskapsregeringen kommer att arbeta för att restriktioner fortsatt ska finnas i EU-regelverket för Åland som ett varroafritt område.

Kontroll av luftkvaliteten

Luftföroreningar påverkar både hälsan och miljön. De kan göra människor sjuka och förkorta den förväntade livslängden. De bidrar även till växtskador, korrosion, nedsmutsning, övergödning, försurning och klimatförändringar. Luftföroreningarna känner inga landsgränser och utgör därför ett gemensamt internation-

ellt problem. Under året planeras mätningar av partikelhalter på Åland. Stora luftburna partiklar kommer främst från lokala källor och om höga halter uppmäts kan lokala åtgärder vidtas.

UTBILDNINGS- OCH KULTURPOLITIK

Kunskap och innovation är en förutsättning för ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. En god och likvärdig utbildning är en av grundstenarna i samhällsbygget. Ökad kunskapstillväxt inom ramen för en smart och hållbar utveckling är ett uttalat mål i internationella sammanhang. Inom Norden betonas samverkan mellan utbildning, innovation och forskning medan man i en vidare europeisk kontext lyfter fram den s.k. EU2020-strategin. Landskapsregeringen har i sitt utbildningspolitiska program, Utbildning 2025, fokuserat på framtida utmaningar främst gällande hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration.

Det åländska utbildningssystemet ska främja barns, ungas och vuxnas möjligheter att utveckla kunskaper, färdigheter och kompetenser som är nödvändiga för ett självständigt liv och för ett livslångt lärande. Utbildningssystemet ska även förhindra utslagning och främja nya invånares integration i det åländska samhället. Vidare kommer insatser för att öka eleverns och studerandes välmående i skolan att fortsättningsvis prioriteras.

Utbildningen ska förbereda individerna för en yrkeskompetens och en livskompetens. Förutom utvecklandet av basfärdigheterna i undervisningen betonas framtidskompetenser som analysförmåga, initiativförmåga, kommunikativ förmåga, entreprenörmässigt tankesätt samt mediekompetens. Skolledningen har en nyckelroll i utvecklingen av den framtida utbildningen. Landskapsregeringen stärker skolledarens roll genom att ordna skolledarutbildning och regelbundet återkommande fortbildningstillfällen kring aktuella teman.

Utgående från de goda erfarenheter man samlat inom projektet Läsfrämjande, finns fyra identifierade utvecklingsområden, skolan och kommunbibliotek, hemmet och pre-dagis verksamhet, dagis och lågstadiet, lågstadiet och högstadiet som bildar en grund för det fortsatta utvecklingsarbetet med att samordna insatser för läsfrämjande. Landskapsregeringen avser ta tillvara kunskaperna och gå vidare med en synkronisering av lagstiftningen, fortsatt kunskapsförmedling kring läsfrämjande och metodik samt fortsatt satsning på projekt som Läs-konditionspasset.

Genom landskapsregeringens satsning på den framtida skolan fortsätter satsningar inom digitaliseringen av skola och utbildning, främst genom att stöda och samordna IKT-utvecklingen i skolorna på Åland. Under året prioriteras samordning av system för elevdata och skapandet av ett nytt elevtagningssystem till utbildning på gymnasienivå. En ny strategi tas fram för IKT-utvecklingen i utbildningssystemet.

Medie- och informationskunnighet (MIK) är ett nytt område inom digital kompetens. MIK innebär att förstå mediernas roll i samhället, kunna finna, analysera och kritiskt värdera information samt själv kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier. MIK spelar en allt viktigare roll när undervisningen går mot användningen av digitala läroobjekt, öppna lärresurser och en ökad delningskultur. Landskapsregeringen avser att ta fram en vision och utforma målsättningar för MIK i undervisningen.

Vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för allas tillgång till utbildning. Ett system för fungerande vägledningstjänster utvecklas inom ramen för ett ESF-projekt. Projektet har som syfte att skapa ett system som möjliggör likvärdig tillgång till en fungerande vägledning som inte är kopplad till ålder, utbild-

nings- eller arbetsplats eller övrig livssituation. Målet är att alla invånare på Åland ska kunna utveckla en kompetens som krävs för ett meningsfullt arbete genom ett livslångt lärande.

Den tekniska utvecklingen och förändringar i omvärlden påverkar såväl utbildningssystem, arbetsliv som privatliv. Förändringarna förutsätter anpassning och flexibilitet på både system- och individnivå samtidigt som individens valfrihet ökar. Den ökande valfriheten ställer krav på förmåga att inhämta och kritiskt granska information. Samhället förutsätter med andra ord aktiva och kunniga medborgare, som kan tillvarata sina fri- och rättigheter.

Sjöfartsutbildningen i Ålands yrkesgymnasium och befälsutbildningen i Högskolan på Åland har samordnats i Högskolan på Åland under ett marknadsföringsnamn, Ålands sjöfartsakademi (ÅSA). För att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan Ålands gymnasium och Högskolan på Åland för den sjöfartsinriktade gymnasieutbildningen, avser landskapsregeringen att utveckla klarare kopplingar till ansvar och budgetmedel.

Grundskolan

En god start i skolan ger en stabil plattform för det livslånga lärandet. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas och utgöra grund för skolornas undervisning och verksamhet. Basfärdigheterna att läsa, skriva, räkna, liksom digital kompetens, adekvata kunskaper och en bred allmänbildning ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad. Särskild vikt läggs vid utveckling av digital kompetens och mediekompetens. Grundskolornas huvudmän, kommunerna, har i uppgift att i samklang med landskapsförvaltningens styrdokument stöda flickors och pojkars trygghet och välmående i skolvardagen. För elever med särskilda svårigheter ska stödåtgärder verkställas i ett tidigt skede. Landskapsregeringen följer upp implementeringen av de nya läroplansanvisningarna för Stöd för lärandet.

Tyngdpunkten i kartläggningen av skolornas inlärningsresultat ligger i bedömningen av elevernas kunskaper och färdigheter. Ett förberedande utredningsarbete inför en revidering av grundskolelagen har inletts. En parlamentariskt tillsatt arbetsgrupp fungerar som referensgrupp under arbetsprocessen. Parallellt med det pågående arbetet med revidering av grundskolelagen avser landskapsregeringen att inleda revideringen av grundskolans läroplan. Fokus i läroplansutvecklingsarbetet inriktas på målformuleringar för att utveckla framtida krav på kunskaper, färdigheter och kompetenser. En ansats för hållbarhet ska anläggas på allt utvecklingsarbete.

Landskapsregeringen avser att anta nya anvisningar för stödundervisningen i svenska som andraspråk i grundskolan. Anvisningarna ska möjliggöra ett mer flexibelt stödsystem med avseende på vistelsetid på Åland. Implementeringen av de nya anvisningarna inklusive läroplan förutsätter fortbildningsinsatser.

En utvecklingsinsats för att trygga behovet av grundskoleutbildning i de perifera områdena i landskapet görs genom det ESF-stödda projektet En flexibel grundskola. Projektet stöder utveckling av metoder och arbetsätt med hjälp av it för att säkerställa en kvalitativ undervisning i de skolor som på grund av sviktande elevunderlag har svårigheter att erbjuda en optimal undervisning.

Gymnasienivån och vuxenutbildningen

Ålands gymnasium fortsätter under året att utveckla sin organisation och sina former för den interna kommunikationen, operativa styrningen och ledningen. Ålands gymnasium utvecklar ett flexibelt, varierat och hållbart utbildningsutbud som möter ungas behov av utbildning och vuxnas efterfrågan på utbildningsalternativ och behov av kompetenshöjning.

En implementering av de reviderade läroplansgrunderna för gymnasieutbildningen fortgår med avseende på ändrade undervisnings- och bedömningsformer. Digitaliseringen inom den allmänbildande utbildningen pågår. Likaså sker en omläggning av undervisningen mot ett utökat samarbete med arbetslivet. Anpassningen av yrkesutbildningens läroplaner till kompetenspoäng fortgår i periodsystemet. Målet är att utveckla individuella studievägar i ett flexibelt årskurslöst system. En utvärdering av gymnasiereformen har påbörjats för att klargöra hur reformen utfallit både ekonomiskt och organisatoriskt.

Ett försök med en förändrad programstruktur för den yrkesinriktade specialundervisningen pågår. Landskapsregeringen har även initierat en utredning kring en omlokalisering av den yrkesinriktade specialundervisningen till utrymmen vid Ålands folkhögskola. För elever med utvecklingsstörning föreslås utökade utbildningsalternativ och ett utvecklat samarbete mellan olika aktörer. Målet är att utnyttja den totala kompetensen och de erfarenheter som finns av att undervisa och boendeträna. Ett nytt antagningssystem för studerande med behov av särskilt stöd är under utveckling inför gemensam ansökan år 2017.

Landskapsregeringens mål är att erbjuda en lämplig studieplats på gymnasienivå åt alla ungdomar under 20 år. Utbudet ska fortsättningsvis vara brett och motsvara det verkliga behovet i samhället. Insatser som riktas till ungdomar som hotas av utanförskap prioriteras.

Högskolan på Åland

Högskolans utbildnings- och forskningsuppdrag är att i samarbete med det lokala näringslivet och offentliga sektorn generera kunskap som utvecklar samhället och näringarna på Åland och skapar tillväxt i ett hållbarhetsperspektiv. Högskolan bedriver yrkesinriktad utbildning på hög nivå som efterfrågas i det åländska samhället. Inom högskolan utvecklas speciellt IKT som ett styrkeområde. Genom att höja kvaliteten och kvantiteten på arbetskraft och kunskap bidrar högskolan till att stärka existerande industri- och tjänstekluster och skapa nya i vilka innovationer i form av nya produkter, tjänster och affärsmodeller uppkommer. Högskolans verksamhet bidrar till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland.

Högskolans utbildningsutbud ska fortsättningsvis vara brett och motsvara det verkliga behovet i samhället. Högskolan ska utveckla sin tillämpade forsknings- och utvecklingsverksamhet i samarbete med relevanta universitet och yrkeshögskolor i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning stöder i första hand utbildningen och utvecklingen inom arbetslivets olika sektorer. Möjligheten att fördjupa forskningsarbetet med inriktning på frågor av särskilt intresse utifrån den åländska autonomi, lagstiftningen och det geografiska läget utreds kontinuerligt.

Kultur och kulturarv

Ett regelbundet och mångsidigt utbyte med omvärlden är viktigt för dynamiken i kulturlivet och de kreativa näringarna. Landskapsregeringen avser att utarbeta riktlinjer för ett regelverk kring stöd till åländska kulturproduktioner och enskilda utövers framträdanden i utlandet. Kulturdelegationen ansvarar för utarbetandet av dessa riktlinjer.

Det nordiska kultursamarbetet är en viktig plattform för de åländska kulturutövarna. Under år 2017 gör Nordiska ministerrådet en stor kultursatsning i London tillsammans med Southbank Centre. Satsningen pågår under hela året och även Åland kommer att representeras av flera åländska kulturutövare. En annan stor kultursatsning på hemmaplan sker i samband med firandet av Finlands självständighets 100-årsjubileum 2017. Landskapsregeringen föreslår att särskilda medel reserveras för detta jubileum, dels att användas för landskapets officiella jubileumsprogram och dels att användas av Ålands kulturdelegation för att stöda kommunernas och tredje sektorns uppmärksammande av jubiléet.

Landskapsregeringen har beviljat bidrag till ett flertal stora produktioner av film som spelats in på Åland. Bidragen baseras till stor del på hur mycket tid som produktionen tillbringar på Åland, och dels på hur många ålänningar som involveras. Genom detta förfarande har både enskilda personer och lokala företag haft nytta av filminspelningarna och de färdiga produktionerna bidrar till marknadsföring av Åland där filmerna visas. Satsningen på filmfinansiering avser också att höja intresset och kunskapen lokalt för filmproduktion. En sakkunnig nämnd har tillsatts med uppdrag att främja fortsatt utveckling av landskapets filmsatsning. Under år 2017 planeras också för en filmkommissionär med uppdrag att bland annat marknadsföra Åland som en intressant plats att producera film på.

En viktig separat satsning är också Det digitala filmarkivet, alltså överförandet av äldre dokumentärt filmmaterial och ljudupptagningar till digitalt format. På det sättet räddas de analoga filmerna från att bli förstörda och allmänheten ges en möjlighet att se dessa filmer även i framtiden. Den digitala tekniken möjliggör ett tillgängliggörande av arkivmaterial i ett bredare perspektiv varför förväntningarna att digitalisera delar av den åländska kulturskatten i olika format ökar rent generellt. Det immateriella kulturarvet utgör ett viktigt identitetsskapande inslag som verkar generationsöverbyggande. Ett arbete med att ta fram en samnordisk strategi för att trygga det immateriella kulturarvet har inletts.

Biblioteksverksamheten är genom sin mångsidighet fortsättningsvis en prioriterad del av det åländska kulturlivet. Enligt gällande centralbiblioteksavtal är även medie- och kommunikationskunnighet något som bör utvecklas som ett led i den tekniska utveckling som bibliotekens service genomgår.

Kulturarvet är våra gemensamma minnesnycklar som vi tillsammans har ett ansvar att bevara, utveckla och bruka så att framtidens generationer också kan få ta del av det. Viktiga samhällsfrågor framöver kommer att fokusera på bl.a. demokrati och mångfald. Demokrati är en förutsättning för ett tryggt och fungerande samhälle där allt fler människor bejakar sina mångfaldiga identiteter. Social hållbarhet inkluderar de långa tidsperspektiven som kulturarvsinstitutionerna arbetar med och som ökar känslan av samhörighet och igenkännande.

Ett museums främsta uppgift är att för eftervärlden bevara viktigt material som utgör samlingarna. Berättelser som härleds ur samlingarna är grundläggande för att utveckla förståelse och identitet i en historisk kontext. Samlingsförvaltningen lägger särskild fokus på att tillgängliggöra samlingarna och tillhandahålla mer användarvänlig information till fler för att främja kunskapen om Ålands historia. Besöksnäringen är en växande näringsgren där både museer och kulturmiljöer bidrar starkt till regional särart och upplevelse. För att stärka Kastelholms slott som besöksmål inleds arbetet med förnyad utställningsverksamhet.

Hållbar utveckling innebär att ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö. Tillgång till kultur i sitt närområde kommer fortsatt vara en betydelsefull faktor för långsiktig utveckling och trivsel. I landskapet finns materiella spår och berättelser från olika generationer. Dessa kulturmiljöer ger oss både kunskap och perspektiv i vår vardag och även inför framtiden. Genom samhällsplanering tas kulturmiljöerna tillvara. För att tillgängliggöra detta material inleds uppbyggnaden av en kulturarvsdatabas.

Idrott

Idrotten är en folkrörelse med uppskattningsvis 14.000 utövare på olika nivåer. I likhet med kulturpolitiken ska även idrottspolitiken beakta jämställdhet, hållbar utveckling, regional rättvisa och öppenhet för nya idéer. Särskilt prioriteras pojkar och flickors möjligheter till idrott och motion. Sistnämnda är en viktig faktor för folkhälsan och kräver särskilt fokus. Det är också viktigt att uppmärksamma de idrottsframgångar

som Åland har på elitnivå i nationella och internationella sammanhang då de i stor utsträckning fungerar som inspiration för idrottsutövande unga kvinnor och män.

Landskapsregeringen konstaterar att flera goda exempel finns på gott samarbete mellan idrott, motion, kultur och näringsliv. Genom systemet med evenemangsstöd uppmuntrar landskapsregeringen dylika samarbeten vilka ger positiva synergier för samtliga parter. Sedan år 2014 har landskapsregeringen fastställt övergripande riktlinjer för idrottens finansiering. Utgående från dessa riktlinjer avser landskapsregeringen utarbeta ett mera heltäckande idrottspolitiskt program. Arbetet har inletts och planeras vara klart under år 2017. I programmet kommer ett flertal åtgärder att föreslås för främjande av rörelse, motion och idrott på olika nivåer.

Ungdom

Ungdomspolitiken ska ses som en integrerad del i samtliga politikområden och ska utgå från ungdomsperspektivet. Skolan är ett forum som samlar de flesta ungdomar, men inte alla, varför det är viktigt att hitta nya kanaler som leder fram till målgruppen. En viktig aspekt i sammanhanget är också behovet att nå ut till alla, oavsett kulturell eller språklig bakgrund.

Ett arbete som gäller etablerandet av ett Ungdomens hus har inletts. Arbetet avses bli klart under år 2017 så att åtgärder för en samlokaliserad samverkan som stöd för de unga kan vidtas. Tanken är att ett flertal myndigheter och organisationer ska samverka under samma tak för att gemensamt tillgodose de ungas olika behov av samhällsservice. En särskild målgrupp utgörs av unga som varken studerar eller arbetar och som därigenom riskerar marginalisering.

NÄRINGS-, ARBETSMARKNADS- OCH REGIONALPOLITIK

Näringspolitik

Näringslivet, arbetsmarknadens parter och den offentliga sektorn skapar tillsammans ett gott företagsklimat. Företagsverksamhet kräver långsiktiga och förutsägbara verksamhetsramar från den offentliga sektorn. Målet är full sysselsättning, ökad skattekraft och en arbetsmarknad som har tillgång till kompetenser och arbetskraft. Företag etablerade på Åland bidrar till samhällets välbefinnande genom att generera affärer för andra företag, erbjuda arbetsplatser, öka utbudet av varor och tjänster, generera export som förbättrar bytesbalansen samt delta i finansieringen av de offentliga välfärdstjänsterna.

Kompetens och specialkunskande är viktiga konkurrensfaktorer för företag och kompletterar investeringar i fysiska tillgångar. Finansiering omfattar företagsfinansiering i form av bidrag (till exporterande företag och för kompetens), lån, garantier och riskkapital samt projektfinansiering. Landskapsregeringen och Ålands Utvecklings Ab tillhandahåller finansiering.

För att stärka de åländska småföretagens konkurrenskraft avser landskapsregeringen införa ett företagaravdrag där fem procent dras av från resultatet av näringsverksamhet. Förslaget gäller de företagsformer som inte omfattades av den sänkning av samfundsskattesatsen som genomfördes år 2014. Regelrådet fyller en viktig funktion där förenklingar och regelförbättringar kan tas upp av företagens branschorganisationer. Landskapsregeringen följer statens avregleringsarbete i syfte att även i åländsk lagstiftning finna förenklingar. Under år 2017 genomförs förändringar i ÅMHH:s avgiftssystem med översyn av tillsynsintervaller. Ett initiativ om ändring av affärstidslagen bereds och ett eventuellt lagförslag läggs fram under året.

För att skapa hållbarhet förutsätter det strukturella förändringar som inte bara sparar pengar utan också förbättrar möjligheterna till utveckling av det åländska näringslivet och arbetsmarknaden. Inom näringsavdelningens förvaltningsområde är det väsentligt att de exporterande företagen ges goda förutsättningar till investeringar i produktion och kompetens samt tillväxt.

Sjöfart

Ålands kärnkompetens och ekonomiska bas är uppbyggd kring de maritima näringarna med sjöfarten som primus motor. De maritima näringarna på Åland har tyngdpunkten på rederiverksamhet men det finns ett stort kunnande inom ett bredare sjöfartsområde så som fartygsdrift, konstruktion, kundservice, logistik, informations- och kommunikationsteknologi, finansiella och försäkringstjänster för att nämna några. Ålands sjöfartsakademi erbjuder ett närmast komplett utbildningsutbud inom sjöfartsutbildningen och vid högskolan bedrivs ett forskningsprojekt om miljövänliga och kostnadseffektiva transportsystem. Landskapsregeringen har inlett ett långsiktigt arbete att stärka den maritima sektorn och främja den potential som finns inom företagen. Ambitionen är att hitta samarbetsformer som tillgodoser såväl de ekonomiska aktörernas intressen som samhällsintresset. Utvecklingsområden är internationellt konkurrenskraftig kompetens, nya globala affärer, att skapa relevanta dialog- och nätverksplattformar samt forskning och utveckling nära företagen. Landskapsregeringen är återigen medarrangör av Sjöfartens Dag som går av stapeln den 1 juni 2017.

Landskapsregeringens målsättning är att sjöfartens verksamhetsramar ska utformas och gälla globalt t.ex. inom miljöområdet så att konkurrenskraften för den åländska och finländska sjöfarten inte urholkas. Av särskild vikt för den åländska och finländska sjöfartens konkurrenskraft och den gynnsamma utvecklingen av antal fartyg under finländsk flagg är att de nationella åtgärderna inom ramen för gemenskapens riktlinjer om sjöfartsstöd upprätthålls. Den internationella barlastkonventionen har nu trätt i kraft och innehåller regler för hantering av fartygens barlastvatten. Syftet är att förhindra spridning av vattenlevande organismer från ett vattenområde till ett annat utanför dess naturliga utbredningsområde. Det innebär ytterligare kostnadsökningar för investeringar i reningsanläggningar för att kunna släppa ut barlastvatten vilket belastar särskilt mindre fartyg med täta hamnanlöp. Lättnader kan införas vad gäller trafik i områden med liknande vattenorganismer och landskapsregeringen kommer att samarbeta med branschen för att medverka till att sådana lösningar kan införas genom vattenundersökningar i de åländska hamnarna.

Jord- och skogsbruk

Landskapsregeringens insatser för att utveckla lantbruket och livsmedelsklustret har tonvikt på produktion av råvaror av hög kvalitet för förädling inom den åländska livsmedelsindustrin. Profilfrågan framöver är genomförande av strategin för en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion och kommunikationen kring det. En hållbar östersjövänlig mat betyder i praktiken en god, smaklig, hälsosam mat som är varierad, lokalproducerad och äts enligt säsong. Produktionen baseras på ett kretslopp för bättre cirkulation och balans av näringsämnen. Lantbruket främjas genom stöd till produktion, investeringar och miljö. Målsättningen är att bidra till en hållbar ekonomisk utveckling på Åland och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Landsbygdsutvecklingsprogrammet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de goda natur- och miljöförhållandena samt stärka Ålands attraktivitet som samhälle och besöksmål. Programets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns livsmedel för konsumenterna och råvaror för Ålands livsmedelsindustri.

De utmaningar som lantbruket och delar av förädlingsindustrin har ställts inför följs noga av landskapsregeringen som även bevakar de åländska intressena i förhållande till åtgärder som vidtas på finländsk nivå eller inom EU. Inom ramen för det lokala konkurrenskraftspaketet ingår generella utvecklingsinsatser som ska ha en bred positiv effekt för näringslivet och öka en långsiktig och konkurrenskraftig exportverksamhet genom

t.ex. rimliga överföringskostnader för energi, ökad marknadskommunikation kring lokalproducerade livsmedel, möjligheter till hållbar bevattnings och bioenergiproduktion av organiskt material.

Landskapsregeringen utarbetar i brett samarbete med relevanta intressenter och i linje med hållbarhetsagendan ett nytt skogsbruksprogram. Målsättningen är att lyfta fram skogens och skogsbrukets betydelse och potential för bioekonomin, klimatpolitiken och en hållbar utveckling på Åland. En ökad aktivitet i skötseln och användningen av skogarna ger livskraftigare skogar och förbättrar långsiktigt skogarnas roll som kolsänka samtidigt som mängden produkter och tjänster från skogen kan öka. Målsättningen är vidare att förbättra lönsamheten inom skogsnäringen, öka användningen av trä vid nybyggnationer och energiproduktion baserad på skogsråvara. En ökad användning av de åländska skogsresurserna ska ske på ett långsiktigt och hållbart sätt där man samtidigt värnar om den biologiska mångfalden och skogens betydelse för den sociala välfärden. Ett viktigt steg i digitaliseringen av offentlig service är tillgången till öppen skogsdata. Effektivisering av skogsbruksplaneringen nås genom den laserscanning och digitalisering av material som genomförts.

Fiskevård och fiskeri

Landskapsregeringens målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Det är varje vattenägares lagstadgade skyldighet att sköta vården av sina vatten. Det är därför nödvändigt att det finns goda förutsättningar att bedriva en ändamålsenlig fiskevård. Landskapsregeringen tog i årets första tilläggsbudget ställning till att det inte är landskapet som ska ha det huvudsakliga ansvaret för att finansiera den delen av fiskevården som består av fiskyngelproduktion för utplantering. Landskapsregeringen har genomfört ett beredningsarbete tillsammans med intressenter för att ta fram förslag till en hållbar finansiering av fiskevården. Landskapsregeringen bedömer att fiskyngelproduktionen i Guttorp är viktig för fiskevården i landskapet och att en fortsatt utplantering stärker förutsättningarna för fisketurismen och yrkesfisket. Landskapsregeringen föreslår att de bofasta ålänningarnas andel av fiskevården finansieras fortsatt över skattese delen medan en lagstadgad avgift införs bl.a. för gästande turister och eventuellt andra grupper som nyttjar fiskeresursen i kommersiellt syfte. Inkomsten från avgiftssystemet ska användas för helhetsmässig fiskevårdsplanering, fortsatt yngelproduktion i landskapet för utplanteringar enligt en strategisk plan och möjlighet till försäljning av fiskyngel till subventionerat pris samt bistånd rörande andra fiskevårdsinsatser. Ibruktageandet av ett lagstadgat system med fiskevårdsavgift ger även möjlighet till utökad övervakning och kontroll över vattnen inom landskapet.

Visit Åland deltar i ett internationellt projekt om utveckling, marknadsföring och hållbar förvaltning av Östersjöregionen som ett turistmål för kustnära fiske.

Partner är fiskeriförvaltningsmyndigheter, forskningsinstitutioner och destinationsbolag i Sverige, Finland, Åland, Polen, Estland, Litauen och Lettland.

Projektägare är Länsstyrelsen i Stockholm.

Landskapet utarbetar under året förslag till ett system med individuella överförbara fiskekvoter för lax, strömming, vassbuk och torsk. Varje fiskare tilldelas en nyttjanderätt i form av en viss andel av respektive kvot att använda själv eller mot ersättning överlåta till en annan fiskare.

Arbetsmarknad

Läget på arbetsmarknaden är stabilt och arbetslösheten låg, även bland unga under 25 år. Många ungdomar saknar idag rätt förutsättningar för att ta sig in på arbetsmarknaden. Den marginalisering som skapas av arbetslöshet, av att inte ha utbildning eller ordnade sociala förhållanden ska motverkas. Ams deltar i förverkligandet av ett "Ungdomens Hus" vilket är en modell för att öka både samverkan och samordning som stöd för ungdomar.

Den reformerade arbetsmarknadslagstiftningen innebär fler möjligheter till kompetenshöjande insatser för arbetslösa, åtgärder som underlättar etablering på arbetsmarknaden för personer med nedsatt arbetsförmåga och sammantaget ökar utbudet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Särskilda fokusgrupper under året är långtidsarbetslösa och arbetsökande utan kunskaper i svenska.

Rekryteringsinsatserna förstärks i samarbete med företag och andra arbetsplatser genom att återigen delta i en rekryteringsmessa i Nederländerna. Antalet högskolepraktikantplatser utnyttjas flitigt för att skapa fler och bättre kontaktytor mellan arbetsplatser och framtida arbetskraft.

Kompetens och delaktighet i samhället är viktiga komponenter på en funktionell arbetsmarknad. Genom finansiering från Europeiska socialfonden genomförs bl.a. utbildningsinsatser i företag, skapas en arbetsmarknad för personer som står längre från den reguljära arbetsmarknaden och insatser för unga vuxnas sysselsättning. Det är viktigt att få in fler aktörer som erbjuder arbetsplatser och ser potentialen hos alla arbetstagare.

Regionerna

Genom landskapsregeringens utvecklingsprojekt att ta fram en Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland med fokus på samhällsplanering, tillväxt, ökad skattekraft och en hållbar utveckling skapas långsiktiga förutsättningar och verktyg för en gynnsam utveckling av hela Åland.

Landskapsregeringen tar ansvar för att skärgårdsbefolkningens grundläggande behov tillgodoses. Ändamålsenlig infrastruktur i form av transporter, tillgång till vård, omsorg och skola är grundläggande för en året runt bosatt befolkning. Dessutom är det viktigt att lyfta upp skärgårdsungdomarnas tillgång till kultur och fritidsaktiviteter. Landskapsregeringen betonar att initiativ från de som närmast berörs har de bästa förutsättningarna att bli långsiktiga och hållbara varför det är positivt att Företagsam skärgård r.f. numera axlar Skärgårdsnämnden och har resurser för näringslivsutveckling.

Skärgårdsstödet som har beviljats till nya företag i skärgården samt det viktiga stödet till de året-om öppna skärgårdsbutikerna fortsätter på en högre nivå.

Landsbygdens vitalitet och entreprenörsanda stöttas genom bl.a. Leaderfinansiering och särskilda projekt inom landsbygdsutveckling. Småföretagaranda, stolthet kring lokalt producerade råvaror och nyuppfunna lokala tjänster ger en positiv grogrund för livskvalitet och goda förutsättningar för en spridd bosättning på Åland.

Mariehamns roll som Ålands fönster mot världen och urbant centrum förstärks till nytta för hela Åland. Det samarbete som har etablerats mellan fastighetsägare, företag, myndigheter och Mariehamns stad stöds bl.a. genom City Mariehamn.

För att höja kvaliteten, servicen och tillgängligheten för båtturister deltar ett tiotal åländska gästhamnar i ett flerårigt internationellt utvecklingsprojekt samordnat av Ålands Utvecklings Ab.

Infrastrukturavdelningen i samarbete med Högskolan på Åland och svenska samarbetspartner planerar ett utvecklingsprojekt för miljövänliga och kostnadseffektiva fartyg i skärgårdstrafiken. Genom alternativa lösningar för drift och bemanning minskas resursåtgång och transporttider.

De slutliga finansieringsbesluten för dessa projekt fattas av Central Baltic programmet hösten 2017.

Hållbar näringspolitik

En stor del av näringsavdelningens förvaltningsområde och budget innebär överföring av resurser till företag, föreningar och andra ekonomiska aktörer. Den största delen, ca 80 %, av näringsavdelningens överföringsutgifter kanaliseras till det åländska näringslivet eller används för ändamål som främjar och utvecklar näringslivet. En del av överföringsutgifterna kan karaktäriseras som regionalpolitiska insatser som syftar till ökad sammanhållning och bygemenskap och vars effekter för näringslivet är betydligt mer indirekta. Resterade överföringsanslag är arbetsmarknadspolitiska stöd till enskilda, arbetsgivare och för projekt och kurser som handläggs av Ams. De närings- och sysselsättningspolitiska insatserna formuleras i sjuårsprogram och hållbarhetsarbetet ger både tids- och innehållsmässigt bra vägledning för innehållet i programmen under perioden 2021 - 2027.

I enlighet med regeringsprogrammets ambition att behandla näring, miljö och energi som ett sammanhållet politikområde för en hållbar utveckling och optimerade synergieffekter har tvärsektoriella grupper påbörjat arbetet kring klimat- och energistrategi, skogsprogram, samhällsplanering för mark och vatten, hållbar livsmedelsstrategi samt att formera ett vattenteam.

Ålands teknologi- och energicentrum, ÅTEC, har en viktig roll i hållbarhets- och utvecklingsarbetet. Målsättningen med klimat- och energistrategin enligt regeringsprogrammet är att göra Åland så fossilbränsleoberoende som möjligt och därmed ta vår del av ansvaret för att bekämpa klimatförändringar genom t.ex. att använda ny teknik, energieffektivisering, öka användningen av solpaneler eller annan fossilfri energiförsörjning. Under det kommande året leder ÅTEC arbetet med att dels nyttja fiskrens som en energiresurs, dels främja smarta elnätlösningar, energieffektiviseringar i företag och att öka andelen lokalproducerad förnybar energi. Tillgången till energirådgivningstjänster utvecklas och arbetet med att göra Åland till ett testområde för smarta energisystem fortsätter.

FÖRNYELSEBARA ENERGIKÄLLOR OCH -EFFEKTIVERING

Användning av lokalt producerade förnyelsebara energikällor är en viktig del i omställningen från fossila bränslen. Av betydelse för omställningen är bl.a. de negativa konsekvenserna som fossila bränslen orsakar miljön, det ständigt ökade behovet samt ökat energipris. Sammantaget är utvecklingen och förändringen intensiv inom området och det medför fortsatt behov att omvärldsbevaka och samordna lokala insatser. Stödet till kärnan i den befintliga åländska vindkraftproduktionen fortsätter.

En av EU:s långsiktiga målsättningar gällande klimat- och energiåtgärder är att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser, bl.a. koldioxidutsläppen med 40 % år 2030 jämfört med 1990 års nivå. Inom ramen för arbetet med klimat- och energistrategin formuleras hur och till vilken del Åland kan bidra till åtgärdet.

BOSTÄDER OCH BYGGANDE

Målsättningarna för bostadspolitiken är att verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper och i olika regioner samt skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som ger möjlighet till ett livslångt, hälsosamt och miljömässigt hållbart boende. För att uppnå dessa målsättningar används olika stödformer vars uppgift är att stimulera till ändamålsenliga investeringar i nybyggda bostäder samt reparationer och energieffektiviserande åtgärder av det befintliga bostadsbeståndet. Landskapsregeringen gör i detta sammanhang avvägningar mellan behovet av stödåtgärder och risken för framtida ohållbara kostnader för landskapsregeringen.

Då uppvärmning av byggnader står för närmare 40 % av energiförbrukningen är energieffektiviserande åtgärder i byggnader en naturlig del av en klimat- och energistrategi och en förutsättning för att nå de övergripande klimatmålen på EU-nivå och global nivå. Genom EU-direktiv kommer kraven vid nybyggande av byggnader som ägs av myndigheter att skärpas från år 2019 för att motsvara nära noll energi byggnader. För övriga byggnader kommer motsvarande krav att träda i kraft år 2021. Även vid större renoveringar skärps energikraven för att allt mer sträva mot nybyggnadskrav. De allt striktare kraven kommer sammantaget att medföra stora utmaningar för hela samhället, och landskapsregeringen har förutom den lagstiftande rollen även en viktig stödjande och rådgivande funktion i detta.

INFRASTRUKTUR- OCH TRANSPORTPOLITIK

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom det trafikpolitiska området. Utvecklingsarbetet fortsätter under år 2017 med samordnande insatser för att skapa en säkrare trafikmiljö i syfte att nå noll-visionen, d.v.s. inga svåra olyckor eller dödsfall i trafiken. Trafiksäkerhetsfrämjande insatser kommer genomföras i trafiknätet och arbetet med att öka kunskapen bland trafikanterna fortsätter. I detta syfte påskyndas även utbyggnaden av GC-nätet längs våra huvudvägar.

Underhåll av vägar, broar och hamnar

Landskapsregeringen underhåller befintlig infrastruktur i syfte att fördröja behovet av nyinvesteringar. Därför satsar regeringen på kostnadseffektiv stabiliseringsfräsning och grundförbättringar av befintligt vägnät, behovsbaserat underhåll av landskapets hamnar och fortsätter det 10 år långa projektet med att grundrenovera stora delar av brobeståndet.

Tonnage

En långsiktigt stabil basstrafik är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapets tonnage är dock ålderstiget, kan inte möta dagens behov och kräver allt större underhållsresurser. Det systematiska underhållet fortsätter därför och befintligt tonnage uppdateras enligt nya regelverk för att upprätthålla befintlig flotta i gångbart skick. För att bättre kunna möta dagens behov planeras ett nytt frigående diesel-elektriskt fartyg till Föglö-linjen och en ny linfärja med elektrisk drift till Töftölinjen. Ytterligare ett frigående fartyg behöver inskaffas inom kort för att upprätthålla flottan. Därför övervägs totalentreprenad med återköpsklausul för de kommande frigående fartygen.

Vårdöbron

En ny bro kommer att byggas invid den gamla och den gamla bron kontrolleras och underhålls så att trafiken i begränsad omfattning kan fortsätta använda den gamla bron tills den nya är klar. Entreprenaden som för-

väntas pågå under år 2017 med planerat slutdatum våren 2019 omfattar uppförandet av en ny bro med väganslutningar och rivning av den gamla bron.

Korttrutt

Arbetet med korttrutt fortsätter enligt den strategi landskapsregeringen presenterade i meddelande nr 6/2013 - 2014 till lagtinget och koncentreras nu till projekten östra och västra Föglö. Målsättning är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendets behov samtidigt som kostnaderna för skärgårdens transportförsörjning inte ska öka. Den beräknade driftskostnadsminskningen är såpass stor att investeringarna kan finansieras genom att omfördela medel från driftsutgifter till investeringar utan att höja det totala budgetuttaget över en tidsperiod. Se detaljmotiveringen, moment 976000.

Mediapolitik

Under år 2017 tas lagstiftning fram för en ny finansieringsmodell för Ålands Radio och TV. Finansieringen ordnas genom en mediaavgift av skattenatur. Under året inleds arbetet med en reviderad offentlighetslagstiftning, och ett nytt mediapolitiskt program tas fram.

BUDGETEN OCH LÖNEUTGIFTERNA

Löneutgifterna har beräknats med beaktande av gällande kollektiva avtal och enligt det faktiska löneläget den 1.8.2016. Ny tjänstekollektivavtalsperiod inleddes 1.4.2014 och kollektivavtalen för de flesta yrkesgrupper löper t.o.m. 31.1.2017.

Pensionspremierna enligt LL om landskapet Ålands pensionsfond har beräknats enligt 18,2 % av de av förskottsinnehållning underkastade löneutgifterna, vilket är en höjning från år 2016 då det var 18,0 %. De som nyanställts efter den 1.1.2008 försäkras i ett privat arbetspensionsbolag. De direkta sociala avgifterna är 2,85 % för år 2017 och motsvarande avgift var 2,65 % för år 2016.

Från år 2014 har den nya tjänstemannalagen tillämpats. Inrättande och indragning av tjänster görs genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexibla system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras. I informationssyfte anges antalet anställningsförhållanden och deras art i en tabellstatistik över personal per huvudtitel 2013 – 2017.

Totalt antal anställda

	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016	År 2017
Inrättade tjänster	1 442,00	1 446,00	1 463,00	1 459,00	1 457,50
Tillfälliga tjänster	49,25	47,25	47,00	45,00	58,50
Arbetsavtal	265,00	245,00	168,00	167,50	159,00
Totalt	1 756,25	1 738,25	1 678,00	1 671,50	1 675,00

Fem inrättade tjänster är vakanta och en anställd i arbetsavtalsförhållande är vakant.

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom, moderskapsledighet eller faderskapsledighet har i budgetförslaget beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belasta respektive moment för personalutgifter.

ANSLAGENS BETECKNINGAR OCH JÄMFÖRELSE ÅRSVIS

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

- Sifferstat inkl. sidhänvisningar till detaljmotiveringen
- Allmän motivering
- Verksamhet – detaljmotivering
- Överföringar – detaljmotivering
- Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering
- Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar – detaljmotivering
- Bilagor

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter fristående enheter och myndigheter.

- I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.
- I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.
- I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet. Posterna ingår i resultaträkningen.
- I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsersättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2007 – 2013 respektive 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2015 och budgeten för år 2015, inklusive de justeringar som gjorts i första och andra tillägget till budgeten för år 2016. För anslagen anges under uppgiften om budgeten för år 2016 hur mycket som finns tillgängligt av tidigare års anslag. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2015 bör det noteras att uppgifterna som visas är framtagna med kontointervall för verksamhetens intäkts- och kostnadskonton, överföringarnas intäkts- och kostnadskonton o.s.v. Detta innebär att om ett anslag i överföringsavsnittet har påförts verksamhetsintäkter eller -kostnader ingår inte dessa belopp i bokslutsuppgifterna i överföringsavsnittet. Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten.

För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till budget för landskapet Åland för år 2017 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Mariehamn den 20 oktober 2016

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mats Perämaa

Bilagor:

1. Översikt över landskapets investeringsplaner 2016 - 2018
2. Fastighetsförvaltning som sköts av Landskapets fastighetsverk
3. Om kvinnors och mäns inflytande, hälsa och brott

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

Ärendets behandling

Lagtinget har den 16 november 2016 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över budgetförslaget och budgetmotionerna.

Motioner

I anslutning till budgetförslaget har utskottet behandlat följande budgetmotioner:

Övriga finansinvesteringar (R)

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 1/2016-2017

Produktionsbaserad ersättning, vindkraft (RF)

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 2/2016-2017

Sjukhusapotek

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 3/2016-2017

Flyktinghjälp

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 4/2016-2017

Främjande av livsmedelsproduktion

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 5/2016-2017

Penningautomatmedel för social verksamhet (R)

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 6/2016-2017

Krafttag för det svenska språket

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 7/2016-2017

Rivning av den gamla Marsundsbron

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 8/2016-2017

Förbättrat färjpass mellan Svinö och Degerby

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 9/2016-2017

Stopp på åländska bidrag till finsk nationalistisk propaganda

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 10/2016-2017

Omvandla Handels till ett ekonomiprogram vid Ålands lyceum

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 11/2016-2017

Uppmärksamma Ålandsrörelsen framom den finska statsmakten

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 12/2016-2017

Prioritera de dagliga kontakterna till Stockholm och Helsingfors

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 13/2016-2017

Totalstopp på inköp av Naturskyddsområden

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 14/2016-2017

Stimulansåtgärder för en pressad byggbransch

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 15/2016-2017

Ökad utförsäljning av gamla fastigheter

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 16/2016-2017

Allmän motivering

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 17/2016-2017

Bilbesiktning

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 18/2016-2017

Ålands Fiskodling, Gutterop

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 19/2016-2017

Utflyttade ålänningar

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 20/2016-2017

Skrotbilspremie

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 21/2016-2017

Grundskoleväsendet

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 22/2016-2017

Strykning av bemyndigande

Ltl Harry Janssons m.fl. budgetmotion BM 23/2016-2017

Skydd av dricksvattentäkter

Ltl Runar Karlssons m.fl. budgetmotion BM 24/2016-2017

Ny linfärja till Ängöslinjen

Ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion BM 25/2016-2017

Kompensation till kommunerna

Ltl Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion BM 26/2016-2017

Konkurrenskraftpaketet genomförs

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 27/2016-2017

Kursutbud i "Ålands juridik"

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 28/2016-2017

Säkrat TV-utbud och tillgång till play-funktioner

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 29/2016-2017

Utbildningsinsats för barn med autismdiagnos

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 30/2016-2017

Arbeta, studera och bo på Åland

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 31/2016-2017

Jämställdhetspolitik

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 32/2016-2017

Förvaltningschefstjänstens status

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 33/2016-2017

Bolagisera högskolan på Åland

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 34/2016-2017

Arbeta, studera och bo på Åland

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 35/2016-2017

Åtgärder för att underlätta mottagande av kvotflyktingar

Ltl Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion BM 36/2016-2017

Svenska språket

Ltl Roger Nordlunds m.fl. budgetmotion BM 37/2016-2017

Självstyrelsen i Helsingfors

Ltl Roger Nordlunds m.fl. budgetmotion BM 38/2016-2017

Totalt antal anställda

Ltl Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion BM 39/2016-2017

Främjande av livsmedelsproduktion

Ltl Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion BM 40/2016-2017

Översyn av avbytarservicen

Ltl Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion BM 41/2016-2017

Sottunga

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 42/2016-2017

Förhöjd säkerhet på linjen Åva-Jurmo

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 43/2016-2017

Försämra inte vården för demenssjuka

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 44/2016-2017

Förnyelsebar produktion av energiutvärdering och program för rättvisa stödsystem

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 45/2016-2017

Konkurrensutsätta drift och underhåll av det allmänna vägnätet

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 46/2016-2017

Nytt tonnage till linjen Åva-Osnäs

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 47/2016-2017

Korttrutt

Vtm Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion BM 48/2016-2017

Hörande

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Katrin Sjögren, vicelantrådet Camilla Gunell, ministrarna Tony Asumaa, Nina Fellman, Mika Nordberg, Mats Perämaa och Wille Valve, ordf. Marika Alm från Ålands Autismspektrumförening r.f., överläkaren Christian Andersson från ÅHS, rektorn Pia Axberg från Vikingaåsens skola, forskaren Birgitta Berg-Andersson från Näringslivets forskningsanstalt Etila (per telefon), landskaps-

revisorn Dan Bergman från landskapsrevisionen, projektchefen Ian Bergström från infrastrukturavdelningen, ordf. Ann-Louise Djupsund för Ålands näringsliv r.f.:s turism och restaurangutskott, förvaltningschefen Katarina Dahlman från ÅHS, förvaltnings- och utvecklingschefen Dan E Eriksson från landskapsregeringen, kommundir. John Eriksson från Jomala kommun, vd:n Anders Ekström från Ålands Näringsliv r.f., vd:n Christer Fahlstedt från PAF, polismästaren Maria Hoikkala från Ålands polismyndighet, personalchefen Pia Hollsten-Friman från landskapsregeringens regeringskansli, byråchefen Sölve Högman, rektorn Edward Johansson från Högskolan på Åland, avdelningschef Linnea Johansson från näringsavdelningen, inspektören Henrik Juslin från infrastrukturavdelningen, sjukskötaren Tove Jonsson-Grönlund från ÅHS, avdelningschefen Rainer Juslin från utbildnings- och kulturavdelningen, biträdande avdelningschefen Niklas Karlman från infrastrukturavdelningen, mjölkbonden Henrik Karlsson, mjölkbonden Johanna Karlsson, forskningschefen dr Jouko Kinnunen från ÅSUB, landskapsläkaren Olli-Pekka Lehtonen, chefsläkaren Jaana Lignell från ÅHS, budgetplaneraren Robert Lindblom från finansavdelningen, vd:n Tomas Lindqvist från Ansgar Ab, vd:n Henrik Lundberg från Åland Post Ab, byråchefen Viveka Lönndahl från utbildnings- och kulturavdelningen, lagberedaren Patrik Lönngren från lagberedningen, ekonomichefen Marie Lövgren från ÅHS, redovisningschefen Susanna Mattsson från finansavdelningen, ordf. Tuula Mattsson från Ålands demensförening r.f., konsulten Yvonne Matsson-Söderman från Ledarskapshuset Ab (per telefon), avdelningschefen Bengt Michelsson från social- och miljöavdelningen, byråchefen Lennart Nord från infrastrukturavdelningen, finanschefen Conny Nyholm från finansavdelningen, projektledaren Tiina Robertsson från finansavdelningen, vd:n Erik Rosenberg från Rolf Widman Ab, socialvårdsinspektören Fredrik Rönnlund från social- och miljöavdelningen, förbundsdirektören Magnus Sandberg från Ålands kommunförbund k.f., lagberedningschefen Hans Selander från lagberedningen, enhetschefen Hillevi Smeds från FPA, vd:n Johannes Snellman från ÅCA, byråchefen Elisabeth Storfors från utbildnings- och kulturavdelningen, rektorn Malena Strandvall från Brändö skola (per telefon), kommunfullmäktiges ordf. Göran Stenroos från Sottunga kommun (per telefon), sakkunnige tjänstemannen Benjamin Strandberg från Finlands kommunförbund k.f. (per telefon), verksamhetsledaren Marika Sundqvist för Ung resurs r.f., konsulten Bing Söderman från Ledarskapshuset ab (per telefon), avtalschefen Jukka-Pekka Tyni, skolpsykologen Johanna Welander från Vikingaåsens skola, biträdande direktören Reijo Vuorento från Finlands kommunförbund k.f. (per telefon) och personalchefen Therese Åsgård från ÅHS.

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Lars Häggblom, Ingrid Johansson, vtm. Veronica Thörnroos samt Stephan Toivonen.

Reservationer

Följande reservationer har fogats till betänkandet:

Fyra reservationer har fogats till betänkandet. Ledamoten Stephan Toivonen har inlämnat en reservation. Ledamoten Lars Häggblom har inlämnat en reservation. Vtm Veronica Thörnroos har inlämnat en reservation. En reservation har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos samt ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen tillsammans.

Utskottets förslag

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland under år 2017 med följande ändringar samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån:

Verksamhet		Landskaps- regeringens förslag	Landskaps- regeringens förslag	Finans- och näringsutskottets förslag	Finans- och näringsutskottets förslag
		Anslag	Inkomster	Anslag	Inkomster
80-88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-140 333 500	17 529 500	- 140 523 500	17 719 500
Verksamhet sammanlagt		-228 097 800	39 917 800	-228 287 800	40 107 800
Anslag och inkomster totalt ovanstående					
		Landskaps- regeringens förslag	Landskaps- regeringens förslag	Finans- och näringsutskottets förslag	Finans- och näringsutskottets förslag
		Anslag	Inkomster	Anslag	Inkomster
		-380 024 800	343 575 800	-380 214 800	343 765 800

att lagtinget förkastar budgetmotionerna nr 1-48 samt

att lagtinget beslutar att budgeten för år 2017 ska tillämpas från och med den 1 januari 2017 i den lydelse den har i lagtingets beslut.

Mariehamn den 13 december 2016

Ordförande

Tage Silander

Sekreterare

Niclas Slotte

Till Ålands lagting

Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 5/2016-2017 gällande budget för landskapet Åland 2017

Investeringsreservering

Under rubriken "Landskapets ekonomi" konstaterar utskottet endast följande: "Utskottet noterar att budgeten för år 2017 visar ett mindre underskott än det som visas i budgeten för år 2016, exklusive vissa engångsposter. Ytterligare reformer behöver göras i syfte att förbättra landskapets ekonomi i enlighet med regeringsprogrammet. En investeringsreservering om 18 miljoner euro ingår i budgetförslaget och belastar därmed resultatet i resultaträkningen."

Undertecknad konstaterar att det under utskottets hörande framkommit att budgeteringen av en investeringsreservering, som samtidigt skapar ett formellt underskott, inte följer gällande bokföringstekniska principer. Den grundläggande principen är att ökning av reserver enbart kan ske via ett belopp som högst motsvarar räkenskapsperiodens överskott. Förslaget om att skapa en investeringsreservering baserad på ett förväntat underskott saknar även stöd i gällande finansförvaltningslag. Förfaringsättet utgör ett flagrant avsteg från gällande principer och riskerar i följande revision att bli föremål för landskapsrevisorns anmärkningar. Eftersom budgetens underskott baseras på en felaktigt gjord reservering, bör lagtinget avhända landskapsregeringen möjligheten att uppta lån eftersom en reservering inte kan bygga på upplåning.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att nästista stycket i betänkandets allmänna motivering under rubriken "Landskapets ekonomi" utgår och ersätts av följande text:

"Utskottet konstaterar att investeringsreserveringen om 18 miljoner euro inte uppfyller bokföringstekniska regler varför reserveringen upplöses och flyttas över till eget kapital och hanteras i enlighet med finansförvaltningslagen."

Kommunerna

Landskapsregeringen har med sitt agerande skapat stor osäkerhet inom det kommunala fältet. Efter att lagstiftningen kring kommunernas socialtjänst (KST) blev klar har kommunerna arbetat intensivt för att skapa lösningar i enlighet med lagens anda. Innan den processen, som fortfarande fortgår, är klar meddelar landskapsregeringen att kommunerna skall sammanslås till ett okänt antal så kallade bärkraftiga enheter. Enheter vars gränser inte nödvändigtvis sammanfaller med socialvårdsområdena. Samtidigt meddelar landskapsregeringen att Ålands omsorgsförbund inte kan inneha den ställning inom kommunernas socialtjänst som tidigare utlovats och som kommunerna arbetat efter. Det sistnämnda vet man med säkerhet att varken blir billigare eller bättre men det verkar vara av underordnad betydelse. Reformerna är varken substantiellt eller tidsmässigt synkroniserade och det "överstatliga" agerande som landskapsregeringen ägnar sig åt kan närmast jämföras med Finlands agerande jämt mot Åland i den pågående social- och hälsovårdsreformen. Landskapsregeringens reformer är stark men rör tyvärr inte alls den egna verksamheten. Istället

läggs allt fokus på att reformera kommunerna trots att kommunallagen stadgar att "kommunerna fattar beslut om hur dess förvaltning skall organiseras med beaktande av bestämmelserna i denna lag".

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att texten i betänkandets allmänna motivering under rubriken "Utveckling och omstrukturering av kommunerna" utgår och ersätts av följande text:

"Utskottet konstaterar att den förda regionalpolitiken har möjliggjort livskraftiga kommuner över hela Åland. Detta har skapat bärkraft och nyttig konkurrens mellan kommunerna och en starkt utvecklad närdemokrati. Den kommunala självstyrelsen är grundlagsskyddad och deltagandet i de kommunala valen högt. Engagemanget är starkt och samhörigheten betydelsefull. Landskapsregeringen välkomnar kommunala initiativ till samarbeten och även samgåenden där kommunernas invånare finner det lämpligt. Landskapet Åland är resultatet av stark självstyrelse och lokala beslut och nödvändigheten att följa gällande rätt och rättsamhällets mest grundläggande principer."

Jämställda löner

Alla människor har samma värde. Vi vet dock att detta inte syns i kvinnornas lönekuvert och att vi har stora orättvisor när det kommer till pensioner. Vi noterar att arbetet med arbetsvärdering för lika lön för likvärdigt arbete fortsätter. Det arbetet stöder vi. Däremot är det oerhört viktigt att de orättvisa löner som uppdragas kan rättas till. Därför vill vi att landskapet ska fondera medel så att det finns pengar öronmärkta för detta ändamål när resultatet av värderingen är klart. Det sämsta tänkbara är att vi får klarhet i vilka orättvisor som finns utan att kunna åtgärda dem.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att det till betänkandets allmänna motivering under rubriken "Personalpolitik" infogas ett nytt andra stycke, varvid det andra och tredje blir tredje och fjärde:

"För att möjliggöra genomförandet av jämställda löner bör medel fonderas årligen. Inledningsvis fonderas en miljon euro för ändamålet. Fonderingen finansieras med hjälp av medel som blir tillgängliga när konkurrenskraftspaketet träder i kraft."

Hälso- och sjukvården

Sjukvårdspolitik bör vara långsiktig, hållbar och i grunden bygga på hälsopolitiska målsättningar och avgöranden. Med anledning av detta lade vi redan i fjol ett klämförslag: "utskottet betonar vikten av ÅHS verksamhet och noterar att en stor andel av landskapets budget går åt till att täcka ÅHS kostnader. Med anledning av detta uppmanar utskottet landskapsregeringen att i ett meddelande återkomma till lagtinget och närmare beskriva sina intentioner. Detta meddelande bör lämnas före den av landskapsregeringen aviserade tilläggsbudgeten förs till lagtinget".

Landskapsregeringen valde att helt nonchalera uppmaningen och istället helt sonika och med minimal beredning stänga en specialavdelning utan att närmare ha analyserat konsekvenserna av ett dylikt agerande.

Enligt uppgift har verksamheten vid avdelning IA redan stängts, vilket ger lagtingets behandling av ärendet karaktären av gummistämpel.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att första stycket under rubriken "Hälso- och sjukvård" i betänkandets allmänna motivering ersätts med följande stycke:

"Utskottet delar landskapsregeringens uppfattning om betydelsen av förebyggande insatser och friskvård. Utskottet framhåller vikten av att patienterna vårdas på rätt vårdnivå. Både för patienten och för ÅHS är det bättre om man i större utsträckning än idag kan tillhandahålla vård genom dagvård istället för slutenvård. Utskottet understryker vikten av noggranna konsekvensbedömningar och tydlig politisk sjukvårdsstrategi inför kommande budgetbeslut. Det är väsentligt att styrelsen för ÅHS leds av prioriteringar och tydliga politiska målsättningar med verksamheten. Under år 2017 görs en utredning kring hur demenssjukvården på Åland kan effektivieras. Utredningen bör ha ett starkt klient- och patientfokus och involvera alla berörda aktörer i vårdkedjan. Utskottet konstaterar att även inom ÅHS är rekrytering av personal ett problem, särskilt personal med specialistkompetens. Kopplat till budgetförslaget från landskapsregeringen finns även budgetlag om ändring av landskapslagen om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård, vars syfte är att öka ÅHS:s självfinansieringsgrad avseende patientavgifter samtidigt som ekonomiskt svaga grupper skyddas." samt

att texten under moment 84000 Ålands- hälso- och sjukvård, verksamhet ersätts med följande text:

"Under år 2017 görs en utredning kring hur demenssjukvården på Åland kan effektivieras. Utredningen bör ha ett starkt klient- och patientfokus och involvera alla berörda aktörer i vårdkedjan såsom kommunerna och tredje sektorn. Vidare bör konsekvenserna av stängningen av specialavdelningen för demenssjuka analyseras både ur patient- och vårdperspektiv.".

Näringslivets främjande

Det åländska samhället står och faller med företagen och entreprenörerna som testar gränser och prövar nya affärsidéer gentemot omvärlden. Näringslivet är i ständig förändring och den verklighet vi ser i dag är annorlunda i morgon. Idéer och innovationer ska ha sitt ursprung hos entreprenörerna. Politikerna ska möjliggöra för idéer och innovationer att växa. Detta ställer höga krav på administrationen.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att det första stycket i betänkandets allmänna motivering under rubriken "Närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik" och underrubriken "Näringspolitik" utgår och ersätts av följande text:

"Utskottet betonar vikten av att stärka det åländska näringslivets konkurrensförutsättningar. Det åländska näringslivet består av många små företag och företagare som vid sidan av ordinarie jobb skapar tillväxt för hela Åland. Det är väsentligt att den offentliga byråkratin hålls på en minimal nivå för att förbättra konkurrenskraften gentemot omvärlden. Utskottet förutsätter att

landskapsregeringen tydligt arbetar för att tillsammans med näringslivets organisationer förbättra de åländska näringsidkarnas möjlighet att verka i förhållande till konkurrensen i omvärlden.”.

Ekologisk odling

Det råder i dag en allt tydligare nationell och internationell trend där köpbeteendet går mot mer ekologiska och närodlade produkter. Efterfrågan på ekologiska produkter har resulterat i ett ökat intresse bland odlarna. Dessvärre räcker inte det nuvarande LBU-programmet till för att möta efterfrågan. Mot den här bakgrunden finns det hållbarhets- och ekonomiska skäl till att revidera programmet för att öka konkurrenskraften och produktionen av ekologiska produkter.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att i betänkandets allmänna motivering under rubriken ”Närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik” och underrubriken ”Jord- och skogsbruk” infogas ett nytt följande andra stycke:

”Utskottet noterar att allt fler konsumenter efterfrågar ekologiska produkter vilket passar väl in i det åländska varumärket och hållbarhetsarbetet. Av det skälet genomför landskapsregeringen en översyn av det rådande LBU-programmet för att möta efterfrågan på ekologiska livsmedel.” samt

att följande stycke ersätter andra stycket under kapitel 615 Främjande av livsmedelsproduktion under betänkandets detaljmotivering, verksamhet:

”Utskottet noterar att allt fler konsumenter efterfrågar ekologiska produkter vilket passar väl in i det åländska varumärket och hållbarhetsarbetet. Av det skälet genomför landskapsregeringen en översyn av det rådande LBU-programmet för att möta efterfrågan på ekologiska livsmedel.”.

Tonnage

Det torde vara allmänt känt att det på linjen Åva - Osnäs finns kapacitetsproblem. Näringslivet i skärgården, främst inom fiskindustrin, har ett kontinuerligt behov av tunga transporter. Den tillgängliga lastkapaciteten motsvarar inte det faktiska behovet. Med anledning av detta är det anmärkningsvärt att landskapsregeringen dels väljer att prioritera ett nybygge till Föglölinjen, som de facto redan har tillgång till landskapets största och modernaste fartyg, och dels att "det nya tonnaget föreslås vara av öppen typ". Det är inte klarlagt vad som menas med "öppen typ" men om man avser ett fartyg med helt öppet lastdäck kommer användningsområdet att begränsas bara av den anledningen.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att första stycket i betänkandets allmänna motivering under rubriken ”Infrastruktur och transportpolitik” underrubriken ”Tonnage” ersätts med följande:

”Landskapets tonnage är ålderstiget och kräver allt större underhållsresurser. För att bättre kunna möta dagens behov planeras ett nytt frigående LNG fartyg till Åva-Osnäs-linjen och en ny linfärja med elektrisk drift till Ängöslinjen. Ytterligare ett

frigående fartyg behöver inskaffas inom kort för att upprätthålla flottan. Landskapsregeringen ska analysera alla konsekvenser av totalentreprenad och återkomma till lagtinget i form av ett meddelande innan beslut fattas.”

Konkurrensutsättning av det allmänna vägnätet

Genom att konkurrensutsätta drift och underhåll av det allmänna vägnätet kan kostnaderna sänkas i storleksordningen 500 000 euro på årsbasis. En utfasning av offentlig verksamhet till det privata näringslivet skapar även nya möjligheter för både nya och etablerade företagare verksamma inom branschen.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att ett nytt fjärde stycke i betänkandets allmänna motivering under rubriken ”Infrastruktur och transportpolitik” underrubriken ”Underhåll av vägar, broar och hamnar” får följande lydelse:

”I syfte att bibehålla servicenivån, men till en lägre kostnad, inleds omgående arbetet med att konkurrensutsätta drift och underhåll av det allmänna vägnätet.” samt

att ett nytt stycke införs under moment 87200 vägunderhållsenheten, verksamhet i utskottets betänkande som ersätter nuvarande text med följande lydelse:

”I syfte att bibehålla servicenivån, men till en lägre kostnad, inleds omgående arbetet med att konkurrensutsätta drift och underhåll av det allmänna vägnätet.”

Förnyelsebar energi

Vi föreslår att ett stödsystem för förnyelsebar energiproduktion tas fram så att både företag och privata aktörer likställs. Vidare föreslås att alla produktionskällor så som sol, vind, våg eller andra alternativ skall åtnjuta stöd på basen av producerade och i elsystemet inmatade kilowattimmar. Med detta tillvägagångssätt överlåter man åt producenter, företag eller privata hushåll, att själva avgöra vilket produktions sätt som är det mest effektiva i relation till initialinvesteringen. Målsättningen med det nya stödsystemet är att uppmuntra och engagera samt skapa möjligheter för fler att delta i produktionen av förnyelsebar energi.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att andra stycket i betänkandets detaljmotivering under kapitel 720 Elsäkerhet och energi, verksamhet ersätts med följande text:

”Utskottet har erfarit att landskapsregeringen avser att medverka till att öka andelen förnyelsebar energiproduktion och ökad energieffektivitet inom ramen för landskapets hållbarhetsarbete. Målsättningen med ett nytt system ska vara att möjliggöra för samtliga producenter av förnyelsebarenergi, både privatpersoner och företag, att åtnjuta likvärdiga och rättvisa produktionsstöd oberoende av produktionskälla.”

ÅMHM

Effekterna av att en tjänst som social- och hälsovårdsinspektör hålls vakant under år 2017 bör analyseras under året ur arbetsmiljö- och verksamhetsperspektiv.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att texten i betänkandets detaljmotivering under kapitel 848 Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet ersätts med följande text:

”Av budgetförslaget framgår att en tjänst som social- och hälsovårdsinspektör hålls vakant under år 2017. Detta är inte förenligt med myndighetens arbetsbelastning med beaktande av de lagstagate övervakningsuppgifter som påförts myndigheten.”.

Fartyg och färjor

Landskapets flotta av linfärjor är ålderstigen och behöver förnyas. I syfte att agera mera miljösmart planeras ett helt nytt fartyg med elektrisk drift. Då kunskap och erfarenhet av dylika projekt fortfarande är i begynnelseskedet är det naturligt att börja i liten skala och på en linje som inte är alltför tungt belastad.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att texten under moment 975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R) under avsnittet investeringar, lån och finansinvesteringar får följande lydelse:

”För trafik med linfärja föreslås ett nytt tonnage, med elektrisk drift till Ängö Sundslinjen. Utskottet betonar därtill att kapaciteten, av näringspolitiska skäl, på linjen Åva-Osnäs behöver utökas med ett nytt frigående tonnage som bättre motsvarar kapacitetsbehovet.”.

Korttrutt

Enligt budgetförslaget fortsätter arbetet med korttrutt enligt den strategi landskapsregeringen presenterade i meddelande nr 6/2013-2014 och koncentreras nu till projekten östra och västra Föglö. Noteras bör att meddelandet pekar på flera olika logistiska lösningar vilket i sin tur möjliggör alternativa placeringsmöjligheter för hamnanläggningar och därmed trafikrutter. Trots tidigare löften om beslut har inga sådana fattats. I kapitel motiveringen skriver landskapsregeringen ” Förverkligande av projekten sker i enlighet med investeringsplanen landskapsregeringen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt skall verkställas”. Vilka dessa projekt är framgår inte i texten ej heller hur finanseringen, till vissa delar eller kanske i sin helhet skall lösas.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att texten i första till och med fjärde stycket under moment 976000 Infrastrukturininvesteringar (R) under avsnittet investeringar, lån och finansinvesteringar utgår och ersätts med följande stycke:

”Landskapsregeringen presenterar en helhetsplan gällande korttrutten för östra och västra Föglö, innefattande trafiklogistik, placering av broar och hamnar, vägdragningar och finansiering,

för lagtinget innan beslut om, i korttruttsprojektet ingående delprojekt, kan fattas och verkställas. Landskapsregeringen går vidare med infrastrukturprojektet bro över Prästösund samt säkerställer att trafiken på Sottunga möjliggör smidigt resande i både österled och västerled.”.

Mariehamn den 13 december 2016

Veronica Thörnroos

Ålands lagting

Vicetalman

Veronica Thörnroos m.fl.

RESERVATION

Datum

2016-12-13

•

Till Ålands lagting

**Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 5/2016-2017
gällande budget för landskapet Åland 2017**

Svenska språket

Svenska språket ska tryggas i kontakterna mellan självstyrelsen och statsmakten.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår vi att

det andra stycket i betänkandets allmänna motivering under rubriken "Självstyrelseutveckling" och underrubriken "Det svenska språket" ersätts med följande:

"Utskottet föreslår att landskapsregeringen i samarbete med Finlands regering utarbetar en strategi för hur det svenska språket ska tryggas i kontakterna mellan självstyrelsen och statsmakten. Utskottet anser även att man i sammanhanget bör se över hur kunskapen om Åland kan förbättras vid ministerierna."

Mariehamn den 13 december 2016

Veronica Thörnroos

Lars Häggblom

Stephan Toivonen

Till Ålands lagting

Reservation mot Finans- och näringsutskottets betänkande nr 5/2016-2017 gällande budget för landskapet Åland 2017

Höjning av anslag för Regeringskansliet, verksamheten.

I budgeten föreslås besparingar vid Ålandskontoret i Helsingfors. I dessa tider, då de flesta verkar vara överens om att relationerna mellan Åland och riket är mer problematiska än på länge är detta en åtgärd i helt felaktig riktning. På agendan har vi den s.k. SOTE-reformen, som enligt finans- och näringsutskottet utgör ett hot mot den i internationell rätt förankrade åländska självstyrelsen. Vi har revisionen av självstyrelselagen, vars tidtabell och förverkligande även den inger bekymmer. Vi har en ny regeringskonstellation i Helsingfors, som dels innebär att SFP inte längre sitter i regeringen och dels innebär att Sannfinländarna för första gången gör det. Denna kombination kan svårligen ses som något positivt för Åland. Mot bakgrunden av ovanstående är det i dagens läge av synnerlig vikt att Åland stärker sin närvaro i Helsingfors.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag att

moment 21010 Regeringskansliet, verksamhet höjs med 50.000 euro.

Flyktinghjälp

Flyktingarna i världen är kanske fler än någonsin. Det är humant att försöka hjälpa dem. Detta kan ske på bland annat två sätt: Att ta emot flyktingar eller att försöka hjälpa dem i närregionen. Flera kommuner på Åland har tagit emot flyktingar, eller står i beråd att ta emot flyktingar, medan en del inte anser sig kunna eller vilja ta emot flyktingar. Finlands regering har exempelvis sänkt U-landsbiståndet, medan Åland kunde visa sin solidaritet genom att gå i motsatt riktning. PAF är ett viktigt företag på Åland, som även kunde bidra med medel till flyktinghjälp, om viljan så fanns i landskapsregeringen. Det är även viktigt för PAF att bygga upp varumärket, vilket kanske kunde ske bättre genom att låta en större del av PAF-medlen gå direkt till olika projekt.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag att

av de medel som ställs till landskapsregeringens disposition under moment 35000 Penningautomatmedel (R), överföringar reserveras 700 000 euro för hjälp till flyktinghjälp i Mellanöstern.

Främjande av livsmedelsproduktion

I den allmänna motiveringen kan vi läsa följande: "Sanktionerna mot Ryssland kvarstår emellertid än så länge och även landets egna sanktioner mot livsmedelsimport från EU kvarstår". Effekterna för livsmedelsindustrin i Finland och på Åland är kända sedan länge. Eftersom beslutet om sanktionerna fattas av EU och finska myndigheterna är det inte moraliskt riktigt att tredje part dvs den åländska livsmedelsindustrin skall bli lidande utan att aktörerna bör kompenseras på något sätt. Det yttersta alternativet är att utreda möjligheten att söka "särskilda bidrag" av finska staten för den åländska livsmedelsbranschen.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag att

utskottets skrivningar under kapitel 615 Främjande av livsmedelsproduktion, överföringar får följande tillägg:

”Aktörerna inom livsmedelsbranschen bör kompenseras för de negativa effekterna av sanktionerna gentemot Ryssland.”.

Vindkraftsstöd

I förslag till budget för landskapet Åland 2017 föreslås ett anslag om 550.000 euro för produktionsbaserad ersättning. Landskapet har informerat om att den ämnar presentera en energiplan våren 2017. Det vore ändamålsenligt att landskapet istället presenterar först energiplanen för att sedan se över den produktionsbaserade ersättningen så att planen även kan gälla flera energislag. Man har på annat håll börjat oroa sig för det infraljud, som vindmöllorna förorsakar. Utomlands har man inte bara stängt ner vindkraftverk, man har även hamnat att erlagga ersättning till personer, som bott i närheten av vindkraftverken. Den finländska regeringen har redan uppgjort sin energiplan, och har nu som krav att man skall sammanställa undersökningar angående de skadliga effekterna av infraljuden innan man beviljar ytterligare stöd till vindkraften. Landskapsregeringen bör därför i nuläget minska ersättningen för vindkraft.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår jag

att första meningen i detaljmotiveringen under moment 72010 Produktionsbaserad ersättning, vindkraft (RF), överföringar i utskottets betänkande får följande lydelse:

”Föreslås ett anslag om 275.000 euro för produktionsbaserad vindkraftersättning under år 2017.”.

Övriga finansinvesteringar

I förslaget till budget för landskapet Åland 2017 föreslås ett anslag om 800.000 euro för Övriga finansinvesteringar. Enligt budgeten framgår även att landskapet utreder hur denna åtgärd ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv.

Mitt förslag är att landskapet återkommer till frågan då detta utretts, och fått ett positivt svar, i en tilläggsbudget.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag

att anslaget i moment 934000 Övriga finansinvesteringar under avsnittet investeringar, lån och övriga finansinvesteringar stryks helt och hållet.

Mariehamn den 13 december 2016

Stephan Toivonen

Ålands lagting

Lagtingsledamot
Lars Häggblom

RESERVATION

Datum
2016-12-13

Till Ålands lagting

Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 5/2016-2017 gällande budget för landskapet Åland 2017

Kommunstrukturreformen

Varken av budgetförslaget eller budgetbetänkandet framkommer att landskapsregeringen ser nuvarande kommunstruktur med 16 kommuner som ett alternativ. Detta anser jag vara odemokratiskt då regeringen avser att med tvång tvinga fram sammanslagning av kommuner. Jag anser att en reform av den här karaktären ska komma genom beslut i kommunerna och inte genom en toppstyrning från landskapsregeringen. Det har inte framkommit ekonomiska grunder som skulle motivera sammanslagningar från de utredningar som landskapsregeringen hittills har presenterat. Landskapsregeringen borde avvakta med kommunstrukturreformen fram till dess att konsekvenserna av social och hälsovårdsreformen i riket har klarlagts beträffande vilka följder den får för Åland.

Med anledning av det ovanstående föreslår jag

att det tredje stycket i betänkandets allmänna motivering under rubriken: "Utveckling och omstrukturering av kommunerna" utgår och ersätts med följande text:

"Kommunstrukturreformen skall lämnas vilande tills de har klarlagts vilka effekter Finlands social och hälsovårdsreform har för landskapet Åland."

Mariehamn den 13 december 2016

Lars Häggblom

Verksamhet – detaljmotivering

100 LAGTINGET**101 LAGTINGET****Kärnverksamheten**

Lagtinget utövar lagstiftnings-, budget- och kontrollmakt i enlighet med självstyrelselagen samt lagtings- och arbetsordningen. Det egentliga lagtingsarbetets omfattning beror i hög grad på det antal ärenden som landskapsregeringen och republikens president överlämnar till lagtinget samt på i vilken utsträckning ledamöterna själva utövar sin initiativrätt. Ledamotskapet i lagtinget kräver även insatser från ledamöterna i form av grupparbete, nordiska och övriga internationella kontakter, kunskaps- och informationsinhämtning samt utbildning på olika områden.

Utåtriktad verksamhet

Med tanke på självstyrelsens utveckling är det angeläget att lagtinget och dess ledamöter skapar och upprätthåller kontakter till politiker utanför landskapet bland annat genom att ta emot besökare och företa studie- och arbetsresor. En särskilt viktig målgrupp med tanke på reformeringen av självstyrelsesystemet är ledamöterna i Finlands riksdag.

Lagtingshuset

Under den första hälften av budgetåret 2017 är lagtingshuset föremål för renovering och viss ombyggnad varför lagtinget huserar i tillfälliga lokaler på Strandgatan 25. Ombyggnaden syftar till att garantera ett fortsatt ändamålsenligt utnyttjande samtidigt som fastighetens status och arkitektoniska grundvärden respekteras.

Medel för ombyggnaden utgår ur fastighetsverkets anslag men lagtinget bekostar inventarierna. Även om flertalet inventarier kommer att återanvändas i det renoverade lagtingshuset behövs inredning i de nya utrymmena såsom biblioteket och lagtingsgruppernas mötesrum. Under momentet för lagtingets kansli upptas därför medel för inköp av inventarier.

E-demokrati – ett integrerat kommunikationssystem

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets hemsida.

Projektet gick under år 2016 in i en genomförandefas och anställningsavtalen med de tidigare projektplanerna förnyades inte. Kanslikommissionen har till följd av de minskade kostnaderna reviderat den tidigare budgetplanen.

10100

Lagtinget, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-1 794 340	-1 895 000	-1 895 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 794 340	-1 895 000	-1 895 000

Utgifter

Under momentet upptas främst medel för lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar samt för täckande av lagtingsledamöternas kostnader för resor till och från möten i lagtinget. Anslaget under momentet inryms även medel för talmanens eventuella representationsersättning.

År 2015 antog lagtinget en ny landskapslag om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar enligt vilken ersättningarna ska fastställas av en arvodeskommission. Arvodeskommissionen beslöt den 26 oktober 2015 att lagtingsledamöternas arvoden ska kvarbli i nivå med det som gäller under tidigare mandatperiod med en liten justering för utskottsordförandena och gruppordförandena. Beslutet har därefter inte ändrats och budgeteringen från att samma arvodesregler ska tillämpas under år 2017 som för år 2016. Lagtingsledamöternas arvode beräknas således fortsättningsvis som ett årsarvode som utgör 67 % av grundlönen jämte dyrortstillägg och sex ålderstillägg i landskapets löneklass A 28.

Medel anslås vidare liksom tidigare för en skattepliktig kommunikationsersättning om 120 euro per ledamot och månad för att täcka ledamöternas kostnader för mobilsamtal, datorförbindelser m.m. Ur anslaget betalas också de hälsovårds- och utbildningstjänster som ledamöterna erhåller samt utbildning för ledamöterna. Under anslaget upptas även medel för lagtingsledamöternas resekostnader. I budgeten för år 2016 ingick en reservation för eventuella förhöjda reseersättningar på grund av utlokaliseringen av lagtinget under ombyggnadstiden. Reservationen utgår nu eftersom lagtinget inryms i sådana tillfälliga lokaler som inte innebär förhöjda reseersättningar.

I anslaget under momentet ingår även medel för att täcka kostnaderna för arvodeskommissionens medlemmar samt eventuella övriga utgifter för arvodeskommissionens verksamhet.

Anslaget beräknas i övrigt täcka ledamöternas kostnader för resor utanför Åland, dagtraktamenten och logiersättningar. Kostnaderna för medlemmarna i Nordiska rådet samt den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) påförs dock separata moment.

111 LAGTINGETS KANSLI

11100 Lagtingets kansli, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. th	Budget 2017
Intäkter	0	1 000	1 000
Kostnader:			
- årets totalt	-692 867	-803 000	-891 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-692 867	-802 000	-890 000
Internhyra	-641 000	-641 000	-534 000
Sammanlagt	-1 333 867	-1 443 000	-1 424 000

Inkomster

Lagtingets inkomster består huvudsakligen av avgifter för prenumeration av lagtingshandlingar. Eftersom de inkomster som inflyter är mycket små ligger anslaget på lägsta möjliga nivå.

Utgifter

I anslaget ingår avlöningsutgifter för den ordinarie kanslipersonalen samt medel för tillfälliga uppdrag vid tidvis förekommande arbetsanhopning bland annat i samband med att lagtinget planeras stå värd för en BSPC-konferens. Vidare ingår i anslaget utgifter för kopiering och tryckning av lagtingshandlingarna och övrigt tryckarbete, post- och teleavgifter, kontorsmaterial och servicearbeten, personalens resor och fortbildning, sedvanlig förnyelse av kontors-, data- och teleutrustning för kansliet och lagtingsledamöterna samt representation på tjänstemannanivå. Ur anslaget under momentet stöds även verksamheten i lagtingets veteranförening. Vidare kan medel ur anslaget under momentet användas för konstanskaffningar enligt beslut av kanslikommissionen.

Under år 2016 inleds projektet Office 365 för lagtinget. Projektet ingår som en del i ett större projekt vars mål är att hela landskapsregeringen ska ersätta den föråldrade Novell-miljön med en renodlad Microsoftmiljö inklusive Office 365. Office 365 är en form av prenumerationstjänst från Microsoft, som erbjuder en paketering av ett stort antal Officetjänster såsom Office-paket (Word, Excel och PowerPoint) och Outlook. Tjänsterna är i grunden s.k. molntjänster med lokal installation av tjänster på flera enheter. Office 365-abonnemang innebär att användarna alltid har den senaste versionen av programmen.

Till följd av lagtingshusets ombyggnad uppstår behov av ny inredning framför allt till biblioteket samt lagtingsledamöternas grupprum/kanslier. I anslaget inryms därför medel för vissa inventarier.

I anslaget för år 2016 ingick en reservation för eventuella tekniska omkostnader och höjda reseersättningar på grund av utlokaliseringen av lagtinget under ombyggnadstiden. Reservationen utgår nu eftersom lagtinget inryms i sådana tillfälliga lokaler som inte innebär förhöjda reseersättningar.

Eftersom moment 11200 Lagtingets övriga utgifter föreslås utgå avser anslaget även kostnader för sakkunnigutlåtanden till utskott och övriga organ inom lag-

tinget samt för översättnings- och tolkningsuppdrag och liknande. Anslaget under moment 11200 var för år 2016 7.000 euro och föreslås överföras oförändrat för år 2017.

Föreliggande moment belastas med internhyra som gottskrivs fastighetsverket. Internhyran avser de ersättande lokalerna under ombyggnadstiden samt därefter lagtingsbyggnaden.

11130

Lagtingets bibliotek, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-25 266	-30 000	-25 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-25 266	-30 000	-25 000

Utgifter

Föreslås ett anslag om 25.000 euro som avser kostnader för inköp av litteratur och prenumerationer till lagtingets och centrala ämbetsverkets handbibliotek, inbindning, datakatalogisering, informationssökning, anslutning till avgiftsbelagda databaser och användartjänster, fjärlån, post- och tullavgifter, kontorsutgifter och övriga konsumtionsutgifter. I anslaget ingår även kostnader för scanning av gamla lagtingshandlingar. Anslaget sänks med 5.000 euro i förhållande till år 2016 på grund av minskat bokinköp mot bakgrund av den ökade digitaliseringen. Exempelvis utges Finlands författningssamling numera i enbart digital form.

Enligt planerna för ombyggnaden av lagtingshuset kommer biblioteket att efter renoveringen flytta till husets entréplan vilket möjliggör en utveckling av bibliotekets informationsverksamhet. Under budgetåret fortgår planeringen av det omplacerade bibliotekets verksamhet och digitaliseringen av gamla lagtingshandlingar kommer att fortsätta.

112

LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER

Under kapitlet upptas medel bland annat för Landskapsrevisionens verksamhet, för stöd av lagtingsgruppernas verksamhet samt för lagtingets representation.

Landskapsrevisionen är en oberoende revisionsmyndighet som ersätter de tidigare landskapsrevisorerna och landskapsregeringens revisionsbyrå.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11200 Lagtingets övriga utgifter

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-7 000	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-7 000	0

Momentet utgår.

Utgifter

Anslaget föreslås utgå och medlen överförs till momentet för lagtingets kansli. Beloppet 7.000 euro överförs oförändrat till moment 11100.

11210 Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-18 310	-25 000	-35 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-18 310	-25 000	-35 000

Utgifter

Lagtingets samarbete inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har blivit allt viktigare och ger lagtinget en god plattform att på jämbördig nivå tillsammans med övriga parlament runt Östersjön bidra till en positiv utveckling av regionen. Lagtinget deltar b.l.a. i den årliga konferensen, den ständiga kommitténs möten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Därutöver kan BSPC utse rapportörer från lagtinget för olika ärenden. Så har t.ex. skett i fråga om de maritima frågorna. Anslaget utgörs främst av resekostnader, omkostnader, arrangemang av olika möten samt representation. Anslaget avser även täcka kostnaderna för ett möte i BSPC:s arbetsgrupp gällande hållbar turism under våren 2017.

Åland kommer att stå värd för konferensen år 2018. Till följd av detta uppstår vissa kostnader redan under år 2017 eftersom ordförandeåret påbörjas i augusti 2017. Detta har beaktats genom anslagsökningen från 25.000 euro till 35.000 euro. Merparten av medlen för nämnda arrangemang kommer att upptas i budgeten för år 2018 då anslaget kommer att uppgå till 90.000 euro.

11220

Dispositionsmedel

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-59 136	-50 000	-70 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-59 136	-50 000	-70 000

Utgifter

Anslaget avser medel för gästbesök, uppvaktningar, vissa resekostnader i anslutning till inbjudningar, arrangemang och motsvarande. Anslaget var under år 2016 temporärt sänkt från 70.000 euro till 50.000 euro eftersom antalet besök beräknades minska under verksamhetsåret mot bakgrund av att lagtinget inte verkar i egna utrymmen. Det har dock visat sig att antalet besök inte märkbart har minskat på grund av flyttningen varför anslaget föreslås höjt till 60.000 euro. Ur anslaget kan medel även på ansökan utgå till lagtingsgrupperna för arrangemang med anledning av besök av parlamentariker från Finlands riksdag.

120

LANDSKAPSREVISIONEN

Landskapsrevisionens granskning sker i form av *årlig revision* och *effektivitetsrevision*. Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och ger en rättvis bild av landskapets ekonomiska situation samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut. Effektivitetsrevisionen har till syfte att bedöma om budgetmedlen har använts i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att landskapet med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Landskapsrevisionen ansvarar även för *granskningen av EU-stöd*, vilka beviljas inom ramen för EU:s strukturfondsprogram på Åland, i enlighet med de krav som EU-kommissionen ställt.

Anslaget är baserat på ett förslag från landskapsrevisionen.

12010

Landskapsrevisionen, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-199 716	-200 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-199 716	-200 000	-200 000

Föreslås ett anslag om 200.000 euro.

Utgifter

För Landskapsrevisionens verksamhet föreslås ett anslag om 200.000 euro. Anslaget avser medel för myndighetens verksamhet såsom personalutgifter, admi-

nistrativa utgifter, utbildning, tjänsteresor samt inköp av revisionstjänster och övriga experttjänster. Förslaget grundar sig på myndighetens budgetförslag.

Landskapsrevisionens granskningsrapporter publiceras på landskapsrevisionens webbplats www.revisionen.ax.

130 ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET

Verksamheten vid delegationen och delegationssekretariatet bedrivs med stöd av landskapslagen (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet.

Liksom föregående år sköts sekreteraruppgifter och kansligöromål vid delegationen av en utskottsekreterare respektive byråsekreterare vid lagtingets kansli.

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-53 453	-34 000	-34 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-53 453	-34 000	-34 000

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 34.000 euro. Delegationen deltar b.l.a. i Nordiska rådets sessioner, utskottsmöten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Anslaget utgörs främst av delegationens resekostnader, omkostnader och representation. Anslaget har beretts av Ålands delegation i Nordiska rådet.

200 LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET

200 LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter. På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden.

Landskapsregeringen bedriver verksamheten utgående från sitt regeringsprogram och strävar efter att i planeringen och beslutsfattandet beakta principerna för ett hållbart samhälle. Genom att beakta jämställdhet i planering och beslutsfattande, främjas att kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Landskapsregeringen och dess medlemmar biträds av landskapsregeringens allmänna förvaltning i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen.

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-955 699	-1 000 000	-1 000 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-955 699	-1 000 000	-1 000 000

Under momentet föreslås ett anslag om 1.000.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen antas under året bestå av lantrådet jämte sex ministrar. Arvodet till landskapsregeringsledamöterna utgår enligt landskapslagen (1985:17 ändrad 2000/64) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse].

Under momentet upptas även anslag för avlönande av förvaltnings- och utvecklingschef och ministersekreterare samt för resekostnader och övriga verksamhetsutgifter.

20020 Dispositionsmedel

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-46 463	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-46 463	-70 000	-70 000

Under momentet föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser främst landskapsregeringens kostnader för kontakter med myndigheter och organisationer samt kostnader i samband med representationsuppdrag.

210 REGERINGSKANSLIET

Regeringskansliet kommer under året att fokusera på att utveckla regeringskansliets roll som stabsfunktion för förvaltningen med den övergripande målsättningen att uppnå en bättre samordning och en effektivare användning av förvaltningens olika resurser. Vid regeringskansliet finns sakkunniga gällande juridiska frågor, europarätt och externa frågor, personalfrågor, jämställdhets- och integrationsfrågor, kommunikation, hållbar utveckling samt digitala system. Därutöver finns experter på service i form av registrators-, receptionist-, vaktmästeri- och städtjänster.

Under år 2017 kommer en övergripande strategi för kommunikation att utarbetas. Regeringskansliet kommer under året att fortsätta utveckla arbetet med att utarbeta strukturer och manualer för bland annat intern och extern kommunikation, den interna säkerheten och interna räddningsarbetet.

Rättsserviceenheten kommer under året att fokusera på att följa upp hur handläggning och beslutsfattande inom förvaltningen fungerar i syfte att säkra en genomgående god kvalitet inom hela förvaltningen. Likaså kommer EU-enheten att prioritera vägledning vid handläggning och beslutsfattande av EU-ärenden och ärenden som rör internationella avtal inom förvaltningen.

Pågående processer där regeringskansliet utgör en resurs är bland annat internt värdegrundsarbete, kommunreformsarbete, samt arbetet med att integrera ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i förvaltningens arbete.

Regeringskansliet avser även att under år 2017 aktivt bidra till det sektoröverskridande förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan som arbetats fram inom ramen för nätverket bärkraft.ax (se moment 26003, Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland). Under året är avsikten att ansvaret för landskapsregeringens del i förverkligandet av agendan börjar övergå från projektform till ordinarie verksamhet och regeringskansliet samordnar övergången.

21010

Regeringskansliet, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	66 966	105 000	140 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 472 782	-1 877 000	-2 394 000
- tidigare års anslag		-191 933	
- PAF-netto	612 589	291 933	
Anslag netto	-1 793 227	-1 672 000	-2 254 000

Föreslås inkomster om 140.000 euro och ett anslag om 2.394.000 euro.

Tjänsten som kommunikationschef dras in och omfördelningar inom regeringskansliet sker gällande uppgifterna som tidigare hanterades av kommunikationsenheten.

Lönekostnaderna för tjänsterna som informatör/kontorschef vid Ålandskontoret i Stockholm och chef för Ålandskontoret i Helsingfors flyttas från respektive budgetmoment till 21010 så alla lönekostnader är samlade på samma moment. I och med att tjänsterna som kommunikationschef och assistent vid Ålandskontoret i Helsingfors dras in medför det en inbesparing om ca 95.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser försäljning av intyg och utdrag ur register, försäljning av böcker, broschyrer samt inkomster för avgiftsbelagda prestationer vid regeringskansliets allmänna byrå. Dessutom ingår inkomster om 30.000 euro för hantering och skötsel av servicefunktioner för Landskapets fastighetsverk.

Utgifter

I anslaget upptas kostnader för tjänsteresor, prenumerationer, diverse inköp och andra verksamhetsutgifter samt representation. Därtill ingår anslag för avdelningens utgifter för den yrkesspecifika personalutbildningen och det fortsatta utvecklingsarbetet på regeringskansliet.

Anslaget inkluderar kostnader för Ålands specialrådgivare vid Finlands ständiga

representation i Bryssel.

Föreslås ett anslag om 104.000 euro för att slutföra Kommunutredning 2016. Det föreslagna anslaget rör kostnader för informationstillfällen, workshops samt styrgrupp och politisk referensgrupp som är kopplade till Kommunutredning 2016. I anslaget ingår också att i samband med utredningen genomföra en invånarundersökning och ta fram PM till lagberedningen som syftar till en reformerad kommunallagstiftning.

Föreslås ett anslag om 45.000 euro för upphandling av en kommunindelningsutredare. Landskapsregeringen kommer att utse en kommunindelningsutredare på begäran av Finström, Geta och Sund enligt landskapslagen om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning (1996:76). Kommunindelningsutredaren ska ta fram ett beslutsförslag som ska gälla en förändring av kommunindelningen så att Finström, Geta och Sund kan bilda en ny gemensam kommun samt de bestämmelser och beslut som behövs därav.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tll. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 13/2016-2017 föreslås att anslaget höjs med 50.000 euro. Utskottet bedömer att anslaget inte behöver höjas och föreslår att budgetmotion nr 13/2016-2017 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

215 KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET

21500 Kommunikationsverksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-81 001	-65 000	-35 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-81 001	-65 000	-35 000

För kommunikationsverksamheten föreslås ett anslag om 35.000 euro.

Utgifter

Av utgifterna utgör omvärldsbevakningen ca 23.000 euro. En översyn av det tryckta informationsmaterialet kommer att göras under året. Framtagande av material sker med hänsyn till kön, ekonomi, miljö och sociala förhållanden.

21510 Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	33 393	36 000	3 000
Kostnader:			
- årets totalt	-192 966	-192 000	-59 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-159 573	-156 000	-56 000

Föreslås en inkomst om 3.000 euro och ett anslag om 59.000 euro. Anslag för

personalutgifter vid Ålandskontoret i Helsingfors har överförts till moment 21010.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 3.000 euro. Inkomsten består av hyresbetalning av underhyresgästen Ålandsdelegationen.

Utgifter

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor som samordnar kommunikation och kontakter mellan målgrupper på Åland och Helsingfors samt övriga Finland. Verksamheten vid kontoret utgår från landskapsregeringens handlingsprogram, kommunikationsstrategi och aktuella verksamhetsstrategi. Under år 2017 kommer särskilda resurser att behövas i samband med uppmärksammandet av Finlands 100-års jubileum. Ålandskontoret koordinerar landskapsregeringens deltagande i SuomiAreena den 11-13 juli 2017 tillsammans med Folktinget. Målsättningen är att utveckla politiskt kontaktskapande och nätverkande.

Åtgärder

- en kartläggning görs över vilka de nuvarande kontakterna i riket är för tjänstmännen i förvaltningen och en utvärdering görs över behovet av utvecklande av kontakter
- för att förbättra informationsspridningen mellan Ålandskontoret och förvaltningen görs veckoscheman där de centrala händelserna listas samt
- kontakten till förvaltningen upprätthålls genom deltagande i möten och seminarier.

Vid dimensioneringen av anslaget har beaktats att Ålandskontoret i Helsingfors flyttar till en annan hyrd lokal under hösten 2016.

21520

Ålandskontoret i Stockholm, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	11 360	11 000	11 000
Kostnader:			
- årets totalt	-92 070	-85 000	-31 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-80 709	-74 000	-20 000

Föreslås en inkomst om 11.000 euro och ett anslag om 31.000 euro. Anslag för personalutgifter vid Ålandskontoret i Stockholm har överförts till moment 21010.

Inkomster

Inkomster om 11.000 euro utgörs av ersättning från Nordiska ministerrådet för deltagande i gränshinderrådet.

Utgifter

Sverigekontoret är Ålands landskapsregerings representationskontor i Sverige.

Verksamheten delas tidsmässigt mellan Stockholm och Mariehamn. En koordinering av arbetsuppgifterna med det nordiska samarbetet har kontakt- och innehållsmässiga fördelar då nätverk, ärenden och uppdrag till stora delar är lika eller kompletterar varandra. Den verksamhet som bedrivits vid representationskontoret kommer att följas upp. Nya behov, möjligheter och utmaningar kartläggs och kommer att ange färdriktning för arbetsuppgifter och verksamhet, som kommer att utföras med Mariehamn som bas.

Åtgärder

- under året kommer Finland 100 år att firas i Stockholm där Sverigekontoret deltar i planeringen inom ramen för Team Finland
- besöken till Almedalsveckan och SuomiAreena kommer att koordineras med kontoret som part samt
- genomföra aktiviteter med Sveriges riksdag och Ålands lagting inom ramen för den parlamentariska vänföreningen och firandet av Finland 100 år.

220

FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN

Den övergripande målsättningen för det åländska jämställdhetsarbetet är att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv.

Ramprogrammet för jämställdhet har hälsa, vård och jämställdhet som fokusområde. Ett jämställdhetsperspektiv på hälso- och sjukvården gynnar hela befolkningen oavsett kön, ålder, bostadsort eller födelse-land. Landskapsregeringens målsättning är att personal inom hälso- och sjukvården har kunskap inom genus och medicin, alltså om hur ojämställdhet uppstår och reproduceras samt vilka konsekvenser detta får. Landskapsregeringen har som målsättning att personal inom hälso- och sjukvården har kunskap om våld i nära relationer, mäns våld mot kvinnor samt HBTQ-frågor.

Jämställdhetsintegrering och riktade insatser är strategier för att uppnå de jämställdhetspolitiska målsättningarna. Ett jämställt samhälle innebär att jämställdhetsperspektiv ska läggas på alla områden i samhället. Denna strategi kallas jämställdhetsintegrering. Strategin innebär att analyser av kvinnors och mäns, flickors och pojkars situation och villkor ska ingå i beslutsunderlag och konsekvenser av beslut ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Jämställdhetsintegrering förutsätter att det finns en insikt om att jämställdhet skapas där beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas.

Jämställdhetsarbetet på Åland är långsiktigt, kunskapsbaserat och målmedvetet.

Målsättningar för år 2017

- kartläggning av våld i nära relationer och av berörda myndigheters stöd och hjälp till utsatta och förövare
- uppföljning av verksamheten vid Alternativ till Våld inklusive kartläggning av verksamhetens placering
- arbetet med vägledning för en jämställd och jämlik styrning påbörjas
- indikatorer för jämställdhet utarbetas
- ökad kunskap om olika aspekter av genus och jämställdhet genom utbildningsinsatser samt
- delta i det nordiska samarbetet för jämställdhet där ett av fokusområdena är maskulinitetsnormen.

22000

Främjande av jämställdheten, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-118 009	-175 000	-75 000
- tidigare års anslag		-55 562	
- PAF-netto	44 438	155 562	
Anslag netto	-73 571	-75 000	-75 000

Föreslås ett anslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för såväl konkreta åtgärder och andra former av insatser inom prioriterade områden i ramprogrammet för det åländska jämställdhetsarbetet. Anslaget inkluderar kostnader för kvinnofridslinjen, Alternativ till våld samt utgifter för Expertrådet för jämställdhet. Anslaget ska täcka kostnader som uppstår i samband med det nordiska samarbetet på området.

Det treåriga projektet "Jämställt Åland" som finansierats med penningautomatmedel avslutas med tidigare budgeterade anslag. Målsättningen med "Jämställt Åland" är att alla som nyttjar skattefinansierad verksamhet ska känna trygghet i att bemötande och service utformas samt att resurser fördelas likvärdigt så att de svarar mot köns behov, förutsättningar och livsvillkor.

225

FRÄMJANDE AV INTEGRATION

I enlighet med LL (2012:74) om integrationsfrämjande, antog landskapsregeringen år 2016 ett nytt program för integrationsfrämjande på Åland 2016 - 2019. Övergripande målsättning för integrationspolitiken i landskapet Åland är att "alla kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på alla områden i livet. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling och fler har möjlighet att delta och bidra till en positiv samhällsutveckling. De inflyttades levnadsförhållanden ska på centrala delområden (inkomst, utbildning, sysselsättning, hälsa och deltagande) vara på samma nivå som den övriga befolkningens."

Främjande av integration, delaktighet och mångfald görs framförallt inom ramen för ordinarie verksamheter, så som barnomsorg, grundskola, utbildning, arbetsmarknadspolitik, sysselsättning och hälsovård. Ett nytt fokusområde i landskapsregeringens program är hälsa och tillgång till hälsovård.

Programmet innefattar ett förnyat och särskilt fokus på tredje sektorns viktiga och kompletterande roll för att främja integration, delaktighet, inkludering, mångfald och goda relationer. Därför kommer det under år 2017 finnas möjlighet för aktörer från tredje sektorn att ansöka om medel för en särskild satsning med detta syfte.

Kunskap, samverkan och utbyte är centrala framgångsfaktorer i det här arbetet och därför kommer landskapsregeringen fortsättningsvis att ordna fortbildningar och möjliggöra nätverkande och utbyte vad gäller främjande av integration och mångfaldsarbete under år 2017.

Ett viktigt uppdrag som landskapsregeringen och det offentliga Åland har vad gäller inkludering av nyinflyttade är att tillhandahålla information om Åland och

det åländska samhället. Under tre år har landskapsregeringen därför finansierat informationskontoret Kompassen. Under år 2017 undersöker landskapsregeringen möjligheter att vidareutveckla verksamheten eventuellt i samarbete med andra aktörer. Detta för att möta eventuellt större behov av informationstjänster i och med förändringar i tillståndsärenden för utlänningar, vilka träder i kraft 1 januari 2017. Förändringarna innebär att Migrationsverket övertar alla ärenden inklusive de som polisen tidigare skött.

Flyktingmottagande på Åland kommer att vara aktuellt under år 2017. Landskapsregeringen har beredskap för sina berörda områden under år 2017. Utöver detta reserveras i budgeten ett mindre schablonbelopp för riktade kompetensinsatser och framtagande av resursmaterial direkt kopplat till flyktingmottagning.

Målsättningar för år 2017

- uppföljning av integrationsprogrammet 2016 - 2019
- ge inflyttade ökad kunskap om Åland
- arbeta för att offentligt anställda ska öka sina kunskaper om integration, inkludering och mångfald, samt hur de kan främja dessa områden i sitt arbete
- arbeta för att främja delaktighet och goda relationer
- motverka främlingsfientlighet och diskriminering
- förstärka integrationsfrämjande arbetet genom att aktörer från tredje sektorn kan söka penningautomatmedel för särskilda satsningar (integrationsfrämjande projekt) och på så sätt bidra till att landskapsregeringens målsättningar följs samt
- ge samordning och stöd till kommunernas flyktingmottagande.

22500

Främjande av integration

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	-600	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-72 711	-65 000	-65 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-73 311	-65 000	-65 000

Föreslås ett anslag om 65.000 euro.

Utgifter

Anslaget inkluderar kostnader för informationspunkt, översättning av informationsmaterial, utbildningar och kompetenshöjande insatser samt nätverksmöjligheter för olika berörda målgrupper. Anslaget omfattar även medel för fortbildningsinsatser och framtagande av resursmaterial vid flyktingmottagande på Åland under år 2017.

Därutöver inkluderas en särskild satsning för perioden som täcks av landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2016 - 2019. Fokus för satsningen är att möjliggöra för aktörer från tredje sektorn att genomföra integrationsfrämjande projekt som kompletterar satsningarna som görs av offentliga aktörer i enlighet med skrivningarna i det integrationsfrämjande programmet. Den här satsningen finansieras med penningautomatmedel uppgående till 40.000 euro under moment 35000.

230 LAGTINGSVAL

23000 Lagtingsval

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	158	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-192 334	-50 000	-18 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	35 000	0	
Anslag netto	-157 176	-50 000	-18 000

Föreslås ett anslag om 18.000 euro. Anslag för personalutgifter har överfört till moment 21010.

..... *Utgifter*

Anslaget avser utgifter för fortsatt valreformsarbete inför lagtingsvalet och kommunalvalet år 2019. Anslaget avser kostnader i samband med förberedelsearbetet, kostnader för planering, information och studiebesök samt för införskaffande av experttjänster och andra tjänster. Under år 2017 ska förberedelserna för sänkning av rösträttsålder i kommunalvalen till 16 år inledas, arbetet med anskaffning av ett system för röstning genom internet i lagtingsvalet påbörjas och en ny vallag beredas.

240 BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET

24000 Brand- och räddningsväsendet, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	1 804	2 000	2 000
Kostnader:			
- årets totalt	-4 614	-40 000	-30 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 810	-38 000	-28 000

Under momentet föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 30.000 euro.

..... *Inkomster*

Föreslås en inkomst om 2.000 euro.

..... *Utgifter*

Landskapsregeringens målsättningar är att

- skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet
- upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen på området och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet

- tillsammans med Statens ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala
- utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna samt
- genomföra anskaffningar av utrustning och uppgifter för räddningsverksamhet, befolkningskydd och säkerhet där särskilda motiv finns.

250

PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ

Personalenheten är en stab som stöder chefer och medarbetare i landskapsförvaltningen i olika personal- och arbetsgivarfrågor. Personalenheten ansvarar också för allmänna förvaltningens kompetensutveckling, arbetsmiljö, företagshälsovård och friskvård.

Personalenhetens inriktningsmål år 2017 för allmänna förvaltningen.

Landskapsregeringen har goda arbetsförhållanden och ett stimulerande arbetsklimat för både kvinnor och män.

1. Välbefinnande och trivsel på arbetsplatsen

Landskapsregeringens största tillgång är dess professionella och motiverade personal.

För att kunna upprätthålla och skapa en bra arbetsmiljö kommer personalenheten att bland annat utföra en enkät bland personalen för att mäta arbetsvälbefinnandet för att hitta de mest väsentliga utvecklingsområdena för personalens välbefinnande.

2. Kompetensutveckling

Personalenheten tar fram en övergripande utbildningsplan för allmänna förvaltningen som ligger till grund för personalens kompetensutveckling. All kompetensutveckling utgår från regeringsprogrammet, organisationens behov och verksamhetsplan.

3. Lagstadgad utbildning

Landskapsregeringen är enligt lag skyldig att anordna utbildningar i allmän brandkunskap och första hjälp.

4. Subventionerad friskvård

För att förebygga ohälsa och främja personalens välmående erbjuds olika subventionerade friskvårdsaktiviteter.

5. Företagshälsovård

Förutom den lagstadgade förebyggande företagshälsovården erbjuds personalen även sjukvård på allmänläkarnivå.

25000

Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	169 678	195 000	203 000
Kostnader:			
- årets totalt	-546 537	-580 000	-586 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-376 859	-385 000	-383 000

Föreslås, ett nettoanslag om 383.000 euro, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), får momentet gottskrivas med inkomster för utbildningar inom ramen för verksamheten.

Inkomster

Inkomsterna av gottskrivna ersättningar från Folkpensionsanstalten för skäliga kostnader för företagshälsovård och sjukvård har beräknats uppgå till 195.000 euro.

Inkomsterna från Nordiska ministerrådet, motsvarande utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 8.000 euro.

Utgifter

För välbefinnande och trivsel på arbetsplatsen har beräknats 74.000 euro. I anslaget ingår personalpolitiska åtgärder, personalkaffe och gemensam julfest. För kompetensutveckling och lagstadgad utbildning har beräknats 51.200 euro. För subventionerad friskvård som träning, förebyggande massage och kultur har beräknats 47.000 euro.

Av anslaget har 360.000 euro beräknats för lagstadgad företagshälsovård (Lag om företagshälsovård FFS 1383/2001) och sjukvård på allmänläkarnivå, första hjälp material, personalvård och handledning. För övriga utgifter som dataglasögon, inköp av tjänster, arbetarskyddets verksamhet och arvode till arbetarskyddsfullmäktige har beräknats 15.500 euro.

Nettoanslag för utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 8.000 euro samt motsvarande inkomster från Nordiska ministerrådet.

Ett anslag om 30.000 euro har reserverats för andra personalpolitiska åtgärder vars kostnader det inte är skäligt att belastar de olika enheterna inom förvaltningen där den berörda personalen arbetar eller har arbetat. I anslaget ingår kostnader för åtgärder som syftar till att tillgodose behovet av personal. Sådana åtgärder kan vara både kompetensutveckling för att kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och omställningsåtgärder i samband med personalavveckling. Kostnader för åtgärder som syftar till att upprätthålla arbetsförmågan eller underlätta återgången i arbetet efter lång sjukledighet samt andra liknande personaladministrativa arrangemang av i huvudsak tillfällig karaktär ingår också i anslaget.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

Utskottet betonar vikten av en aktiv personalpolitik. En medarbetarundersökning har gjorts som utskottet tagit del av och som bör vara vägledande för det framtida arbetet i personalfrågor.

252 SERVICEVERKSAMHET

Serviceenheten handhar allmänna förvaltningens servicefunktioner gällande telefoni, registratur, vaktmästeri och städning. Enheten kommer under år 2017 fortsätta se över och utveckla processer gällande sin verksamhet. Enheten har även som mål att samordna och effektivisera verksamheten inom de områden som är möjliga.

25210 Serviceverksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	1 516	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-325 840	-320 000	-319 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-324 324	-320 000	-319 000

Föreslås ett nettoanslag om 319.000 euro. Kostnader om 9.000 euro för kontorsmaterial som tidigare belastat museiverksamhetens moment 54000 förs över till samordnade inköp via serviceenheten.

Utgifter

Anslaget avser anskaffning och utbyte av möbler, inredningsmaterial, kostnader för städtjänster och städmaterial, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll, försäkringar och bränsle för fordon som hänför sig till allmänna förvaltningen.

260 LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER

26000 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	100	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-61 632	-250 000	-350 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-61 532	-250 000	-350 000

Under momentet föreslås ett anslag om 350.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 90.000 euro för arvoden och reseersättningar för lagstadgade delegationer och övriga av landskapsregeringen tillsatta kommittéer, kommissioner och sakkunniga för vilka anslag inte upptagits särskilt.

Därtill ingår anslag för utredningskostnader, utvecklingsprojekt och andra konsultinsatser. Anslaget kan även användas för deltagande i kostnader för utred-

ningar som genomförs av annan men som är i landskapets intresse.

Den av statsrådet 19.9.2013 tillsatta parlamentariskt sammansatta kommittén, som har till uppgift att modernisera självstyrelsesystemet och självstyrelselagen, fortsätter sitt arbete under år 2017. Kommittén, som består av representanter för såväl riksdagspartierna som partier företrädde i lagtinget, bekostas till största delen av statsrådet dock så att landskapet enligt tillsättandebeslutet till hälften svarar för de egentliga resekostnader som kommittéarbetet föranleder för landskapets kommittémedlemmar, sakkunniga tjänstemän vid landskapsmyndigheterna och den egna sekreteraren. För den del av de åländska kommittémedlemmarnas kostnader som landskapet förutsätts bekosta möteskostnader i anslutning till revideringsarbetet samt för utredningar som kan behövas men som inte ingår i den gemensamma kommitténs arbete har beräknats 30.000 euro. Anslag för avlöande av den egna sekreteraren och dennes resekostnader upptas dock under moment 28010, medan kostnaderna för de sakkunniga landskapstjänstemännens deltagande i arbetet täcks genom de verksamhetsanslag där deras respektive lön budgeteras.

Av anslaget avser ca 50.000 euro externpolitiskt arbete såsom Kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet, vars uppgift är att utveckla och öka användningen av Ålandsexemplet i internationella sammanhang samt kostnader för utredningar, forskningsuppdrag och övriga uppdrag beträffande Ålandsexemplet och Ålands särställning enligt folkrätten. Därtill ingår kostnader för att upprätthålla ett externpolitiskt nätverk och ytterligare samordna det externpolitiska nätverket vid landskapsregeringen samt kostnader för att delta i de nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet. I beloppet har även beaktats kostnader för en praktikant vid Finlands EU-representation i Bryssel.

Ett Digitaliseringsråd tillsattes i maj 2016 och rådet har påbörjat sitt arbete. Avsikten är att Rådet avrapporterar sitt arbete under första kvartalet 2017. Redan efter Rådets inledande arbete så står det dock klart att Rådet kommer föreslå åtgärder och aktiviteter inom en rad olika områden. Dessa åtgärder och aktiviteter, som närmare kommer beskrivas och presenteras i Rådets slutliga rapport, bör kunna förverkligas eller inledas under år 2017 varför ett anslag om 100.000 euro föreslås för det ändamålet.

Medel för grundfinansiering av Ålands fredsinstituts verksamhet anslås under moment 35000 i överföringsdelen.

I anslaget ingår även ca 1.000 euro för att täcka medlemsavgiften för B7 samarbetet, vars nuvarande verksamhet främst består av att arrangera ö-spelen (B7 games) samt anordnande av ett konst- och kulturprojekt, vilket äger rum vart annat år. Landskapsregeringen har åtagit sig ansvaret för samarbetets ekonomihantering, vilket dock inte föranleder några budgetmässiga konsekvenser.

Anslaget föreslås även använt för kostnader som språkrådets verksamhet föranleder. Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden och består av representanter från landskapsförvaltningen, kommunerna, staten och från centrala samhällssektorer där språket har särskild betydelse såsom näringsliv, vård och utbildning. Kostnaderna för sekreterarfunktionen belastas dock moment 21010.

Anslaget kan ytterligare användas för att täcka eventuella person-, sak- och förmögenhetsskador samt juridiska kostnader och andra på förhand oförutsedda kostnader samt på lag baserade utgifter för vilka anslag inte särskilt upptagits.

26002

Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	62 500	85 000	84 000
Kostnader:			
- årets totalt	-61 229	-85 000	-84 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	1 271	0	0

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås ett nettoanslag under momentet. Nettoanslaget innefattar anslag och inkomster om 84.000 euro.

Utgifter

Central Baltic Programme 2014 - 2020 är ett av EU:s 60 Interregprogram, som finansierar gränsöverskridande projekt inom regional utveckling. Central Baltic-programmet 2014 - 2020 omfattar Åland, Sveriges ostkust från Gävleborg till Östergötland samt Gotland, Finlands åtta södra landskap, Estland och Lettland (utom regionen Latgale).

Programmet består av tre delar och Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). Programmet möjliggör även för privata företag och föreningar att vara projektpartner.

Landskapsregeringen har ingått ett s.k. värdavtal med Egentliga Finlands förbund som är administrerande myndighet för programmet om placering av ett informationskontor, en Contact Point, med en heltidsanställd informatör på Åland. Central Baltic-programmet står för samtliga av landskapsregeringens kostnader för informationskontoret, såsom lönekostnader, kostnader för kontor, administration och tjänster samt resor. Från och med år 2016 tillämpas s.k. "flatrate", vilket innebär att kontors- och administrationskostnader ersätts schablonmässigt med 15 % av de sammanlagda lönekostnaderna. Det medför ett förenklat redovisningsförfarande, men innebär samtidigt att momentets kostnader och intäkter inte kommer att sammanfalla exakt. Dock beräknas landskapsregeringen få sina kostnader ersatta till fullo.

26003

Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-111 237	-250 000	-200 000
- tidigare års anslag		-88 763	
- PAF-netto	111 237	88 763	
Anslag netto	0	-250 000	-200 000

Föreslås ett anslag om 200.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen driver under åren 2015 - 2017 i enlighet med tidigare budgetbeslut ett sektoröverskridande utvecklingsprojekt som syftar till en långsiktigt

bärkraftig och hållbar utveckling för Åland. Projektet genomförs i dialog med kommuner, myndigheter, tredje sektorn och branschorganisationer. Nätverket bärkraft.ax, som är öppet för deltagande av aktörer i alla samhällssektorer och alla människor som bor och verkar på Åland har etablerats. Genom aktiv dialog bidrar nätverket till ökad samordning och kompetens mellan och inom samhällssektorerna. Ett särskilt råd, utvecklings- och hållbarhetsrådet, har utsetts för att ta ansvar för bärkraft.ax. Inom ramen för bärkraft.ax har en utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland, som bland annat består av en vision och sju strategiska utvecklingsmål, arbetats fram.

Under år 2017 avser landskapsregeringen att fortsätta agera proaktiv katalysator och koordinator för agendans förverkligande i sin helhet. I detta ingår bland annat upprätthållande av struktur för nätverket bärkraft.ax inklusive det årliga evenemanget "Forum för samhällsutveckling" samt fysiska och digitala mötesplatser.

Inom ramen för utvecklingsprojektet har en digital samverkansplattform för geografisk data (GIS, geografiskt informationssystem) arbetats fram. Med samverkansplattformen och gällande lagstiftning som utgångspunkt avser landskapsregeringen, i nära samverkan med kommunerna, att under år 2017 förädla de övergripande utvecklings- och planeringsprocesserna för mark- och vattenanvändningen.

Avsikten är att landskapsregeringens eget hållbarhetsarbete ska ingå i det löpande arbetet och därmed i verksamhetsplaneringen och budgetberedningen. För att stöda detta behöver en hållbarhetsredovisning successivt utvecklas.

Se även allmänna motiveringen.

26004

Ålandsdelegationen

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-7 817	-12 000	-12 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 817	-12 000	-12 000

Föreslås ett anslag om 12.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets kostnader för Ålandsdelegationens verksamhet.

265 KONSUMENTSKYDD

26500 Konsumentskydd, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	35	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-19 843	-18 000	-18 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-19 808	-18 000	-18 000

Föreslås ett anslag om 18.000 euro.

Utgifter

Enligt 30 § 10 punkten självstyrelselagen handhas de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden i landskapet av särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd. Nämndens uppgift är att fungera som ett opartiskt och kostnadsfritt tvistlösningsorgan vid vilket konsumenten kan anhängiggöra ärenden. Kostnaden anknyter främst till avlöandet av en sekreterare för nämnden som sköter den löpande hanteringen av nämndens ärenden.

270 RADIO- OCH TV-VERKSAMHET

27000 Radio- och TV-verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	2 528 645	2 390 000	2 390 000
Kostnader:			
- årets totalt	-422 520	-451 000	-457 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 106 125	1 939 000	1 933 000

Föreslås en nettoinkomst om 1.933.000 euro.

Inkomster

Momentet avser inkomster från avgifter för innehav av televisionsmottagare. Avgiften utgör för närvarande 220 euro/år.

Föreslås med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) att kostnaderna för uppbörd och kontroll av avgifterna vilka i huvudsak består av ersättning för uppbörden och avlöning av granskare får belasta momentet. Kostnaderna för uppbörd och kontroll beräknas till 105.000 euro. För att avgifterna ska flyta in som beräknat krävs att kontrollen hålls på minst samma nivå som nu. I uppbörds-kostnaden ingår även kostnader för överföring av televisionsmottagarregister. Uppbördsverksamhet som rör register och fakturering kommer 1.1.2017 förflyttas från Åland Post till landskapsregeringens finansavdelning. Kostnader för överflyttning av verksamhet, inköp av faktureringsystem samt personal ingår i uppbörds-kostnaden.

Med beaktande av ovanstående beräknas nettoinkomsterna uppgå till ca 2.285.000 euro vilket föreslås som anslag under momentet.

I enlighet med regeringsprogrammet avser landskapsregeringen att lämna ett lagförslag om en ny finansieringslösning för Ålands Radio och Tv Ab. Avsikten är att finansieringen fr.o.m. 1.1.2019 ska ske med en media-avgift av skattenatur.

Utgifter

Landskapsregeringen erlägger enligt avtal med Sveriges television Ab, Sveriges utvecklingsradio Ab, Sveriges Radio Ab, Kopiosto r.y. och Säveltäjän tekijänoikeustoimisto r.y. avgift för upphovsrättskostnader i samband med återut-sändningar. Landskapsregeringen har likaledes ingått avtal med Sveriges TV 4 och de finländska upphovsrättsorganisationerna Kopiosto r.y. och Teosto r.y. om återut-sändning av Sveriges TV 4 över Åland.

För de beräknade ersättningarna föreslås anslag om 352.000 euro. Ökningen av ersättningarna föranses av avtalsmässiga indexjusteringar av avgifterna.

280 LAGBEREDNINGEN

Under budgetåret kommer en till två tjänstemän vid lagberedningen att bistå den parlamentariska Ålandskommittén i dess arbete.

Arbetet med utgivningen av en ny lagsamling i pappersformat som påbörjades under år 2016 kommer att slutföras under budgetåret 2017 genom att lagsamlingen liksom tidigare utgivningsår görs tillgänglig utan kostnad på landskapets webbplats. Det pågående arbetet med att tillhandahålla och förbättra den tekniska utformningen av lagsamlingen (Ålex) även i elektronisk uppdaterad form på landskapsregeringens webbplats lanseras under året.

28010 Lagberedningen, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	647	5 000	5 000
Kostnader:			
- årets totalt	-762 984	-923 000	-1 005 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-762 337	-918 000	-1 000 000

Under momentet föreslås inkomster om 5.000 euro och anslag om 1.005.000 euro.

Inkomster

Inkomster om 5.000 euro kommer i huvudsak från försäljningen av lagsamlingen samt från prenumerationerna och försäljningen av Ålands författningssamling (ÅFS). Utgivningen av en ny lagsamling 2016 i pappersform uppskattas även under år 2017 medföra inkomster för landskapet, dock inte i någon större omfattning, eftersom den nya lagsamlingen även kommer att finnas tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens webbplats. Varken ÅFS eller lagsamlingen bär sina egna kostnader.

Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget under momentet är till största delen avsett att täcka lönekostnader och övriga kostnader för personalen. Dessutom ingår bl.a. delgivning av författningarna, laggranskning och litteratur.

Även för år 2017 upptas ett mindre anslag för utgivningen av den nya lagsamlingen, eftersom arbetet med lagsamlingen förväntas fortsätta även efter årsskiftet 2016/2017. Uppskattningen är att den totala kostnaden för den nya lagsamlingen förväntas hålla sig inom de kostnadsramar som angivits i budgeten för år 2016, dock med en viss förskjutning mellan budgetåren.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

En god kvalitet i lagberedningsarbetet är av största vikt för självstyrelsen och dess utveckling. Landskapsregeringen bör se över arbetssätt och arbetsmetoder för att öka kvalitetssäkringen av lagförslag som överlämnas till lagtinget.

300 FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

300 ALLMÄN FÖRVALTNING

Finansavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är, enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91), landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet.

Finansavdelningens övergripande målsättningar är

- en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans
- att budgetförslag och annat beslutsunderlag ska vara sådant att det främjar beslut som står i överensstämmelse med visionen och principerna för en hållbar utveckling samt
- en rättvis lönepolitik som skapar förutsättningar för att behålla och nyrekrytera personal, verkar för jämställdhet i arbetslivet samt främjar effektivitet och produktivitet i landskapets verksamhet.

Mål för år 2017

I enlighet med regeringsprogrammet fortsätter arbetet med att uppnå hållbarhet i landskapsekonomi. Finansavdelningen har en central roll i detta arbete. Avdelningen kommer också att arbeta vidare med att styra och förbättra samordningen av landskapsförvaltningens resurser, med speciellt fokus på budget- och verksamhetsplanering, uppföljning och rapportering, ekonomiförvaltning, intern styrning och kontroll, intern säkerhet, systemutveckling, upphandlingsfrågor samt styrningen av myndigheter och bolag.

Utöver detta fortsätter arbetet med att implementera nya verksamhetssystem under året. Utbildningsinsatser genomförs inom relevanta områden för att använda de nya verksamhetssystemen. Dessutom påbörjas ett projekt för att driva arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsredovisning i enlighet med Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland.

Arbetsvärderings- och lönekartlägningsprojektet slutförs. Avtalsparterna kommer överens om ett löneutvecklingsprogram och de i tjänstekollektivavtalet överenskomna lönepotterna från 1.2.2016 och 1.5.2017 fördelas. Löneutvecklingsprogrammet ska enligt förlikningsbudet verkställas senast den 1 juni 2020 och tillräckliga medel måste ges.

En ny lag om landskapsandelssystemet träder i kraft så att ett nytt landskapsandelssystem implementeras från år 2018.

Nya regelverk för upphandlingar medför uppdatering av upphandlingslagstiftning och nya upphandlingsprocesser.

Inom förvaltningen drivs ett ettårigt pilotprojekt med flexibla arbetstidsformer. Under år 2017 avslutas projektet och en slutrapport lämnas.

Arbetet med att förbättra ägarstyrningen fortgår.

30010

Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	120 322	118 000	196 300
Kostnader:			
- årets totalt	-2 465 614	-2 636 000	-2 693 300
- tidigare års anslag		-25 250	
- PAF-netto	49 875	25 250	
Anslag netto	-2 295 417	-2 518 000	-2 497 000

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §), ett nettoanslag om 2.497.000 euro.

Inkomster

Föreslås att pensionsfonden debiteras för de lönekostnader som administrationen av värdepappersportföljerna medför. Anslaget kan även gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för prestationer utförda inom ramen för samarbete med andra offentliga organisationer eller offentligt ägda bolag. I förslaget har beaktats att momentet gottskrivas med ersättning för det arbete som utförs vid avdelningen för landskapets fastighetsverks räkning. Därtill föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för skötseln av fakturering av tv-avgifterna fr.o.m. år 2017.

Momentet kan även påföras inkomster för vilka inte upptagits särskilda anslag.

Utgifter

I anslaget ingår bl.a. personalkostnader, tjänsteresor, kostnader för avdelningens officiella delgivningar, utbildning samt tryckning av budgetförslag och årsredovisning.

I anslaget ingår kostnader för arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsredovisning.

I anslaget ingår även den beräknade ersättningen till skatteförvaltningen, ca 246.000 euro, för de merkostnader som avvikelser i den åländska beskattningen i förhållande till beskattningen i riket föranleder.

I anslaget ingår därtill 72.000 euro avsett att finansiera beställningar i enlighet med ingått ramavtal för utredningar från ÅSUB.

I enlighet med 83.3 Art. i direktiv 2014/24/EU ska en rapport om uppkomna svå-

righeter och oklarheter, rättsosäkerhet, de vanligaste skälen till felaktig tillämpning eller om små och medelstora företags medverkan i upphandlingar m.m., skickas till EU-kommissionen vart tredje år. Första rapporten ska skickas den 18 april 2017. Eventuella merkostnader till följd av detta har inte beaktats i budgetförslaget.

I anslaget har beräknats ca 19.000 euro för förtroendemannaarvoden samt övriga arvoden och ersättningar för facklig verksamhet inom allmänna förvaltningen i enlighet med gällande kollektivavtal. Därtill ingår anslag för bank- och indrivningskostnader m.m. om ca 38.000 euro.

380 PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER

Målet är en effektiv pensionsadministration och en bra pensionservice.

Nedan visas utvecklingen av antalet personer som de senaste åren beviljats respektive lyft landskapspension.

År	2012			2013			2014			2015		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	154	96	250	200	122	322	198	91	289	202	107	309
varav												
ålderspens.	87	76	163	125	85	210	136	64	200	140	81	221
Utbet. i dec.	1637	823	2 190	1447	869	2316	1522	900	2422	1601	929	2530

Under första halvåret 2016 har 164 personer beviljats pension varav 116 personer har beviljats ålderspension.

I augusti 2016 fördelade sig pensionsutbetalningarna enligt följande:

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal mottagare	1.693	994	2.687
Utbetalt belopp (euro)	1.339.022	1.120.675	2.459.697
Utbetalt belopp i genomsnitt (euro)	790	1.127	915

Förväntade antal ålderspensionsansökningar.

År	År	År	År	År	År	År	År	År	År	År	År
2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
215	232	272	233	225	248	243	250	233	232	210	205

Det ökande antalet pensionstagare innebär även ökade pensionsutgifter.

38000 Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)

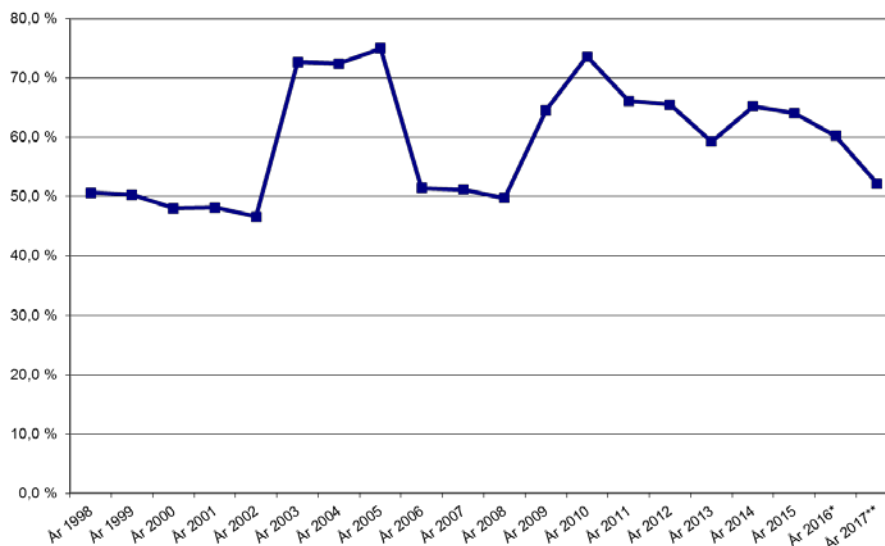
	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. th	Budget 2017
Intäkter	18 500 000	18 500 000	16 500 000
Kostnader:			
- årets totalt	-450 000	-488 000	-470 000
- tidigare års anslag		0	
- pensioner	-29 376 411	-31 300 000	-32 100 000
Anslag netto	-11 326 411	-13 288 000	-16 070 000

Föreslås inkomster om 16.500.000 euro som överföring från landskapet Ålands pensionsfond för täckande av pensionsutgifter under år 2017 samt anslag om 32.570.000 euro för pensioner och pensionsrelaterade utgifter.

Inkomster

Enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond ska för dem som hör till landskapets pensionssystem pensionspremier och pensionsavgifter betalas till fonden medan från fonden till budgeten kan överföras ett belopp som får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter. Landskapsregeringen föreslår att det under år 2017 överförs ett belopp från pensionsfonden till landskapets budget som uppgår till ca 52,2 % av de beräknade pensionsutgifterna inom landskapets pensionssystem om totalt 31.600.000 euro. Landskapsregeringen konstaterar att överföringen från pensionsfonden till landskapets budget överskrider summan av de pensionspremier och -avgifter som inbetalas till fonden med ca 2,2 miljoner euro (ca 3,9 miljoner euro år 2016). I uppskattningen av premieinflödet har beaktats att andelen för vilka pensionspremier inbetalas till pensionsanstalt successivt ökar.

Andelen av pensionskostnaderna som har finansierats respektive avses finansierade med överföringen från pensionsfonden framkommer av nedanstående figur:

Med beaktande av förslaget uppskattas totalbehållningen i pensionsfonden vid slutet av år 2017 till ca 429 miljoner euro (ca 419 miljoner euro vid slutet av år 2016) värderat enligt marknadsvärde. Utvecklingen av marknadsvärdet för pensionsfonden framkommer av nedanstående graf.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 470.000 euro för köp av pensions servicetjänster från Keva. Det handlar om uträknings-, registrerings- och sakkunnigtjänster samt it-system och data-kommunikation med andra pensionsanstalter, pensionsutdrag på nätet samt beräkningstjänster för uppföljning av pensionsansvaret. Därtill ingår landskapsregeringens andel av Pensionsskyddscentralens kostnader
- 500.000 euro avseende pensionsbaserad KomPL-betalningsandel (tidigare KTAPL) enligt lagen om kommunala pensioner. Landskapet övertog betalningsansvaret i samband med ÅHS-reformen, varför avgiften således är att betrakta som betalning av Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds skuld till Keva.

Föreslås därtill ett anslag om 31.600.000 euro för lagbundna pensionsutgifter enligt LL (2007:54) m.fl. Det används för ålderspensioner, invalidpensioner och rehabiliteringsstöd, deltidspensioner och familjepensioner samt rehabiliteringspenning och andra utgifter i samband med yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget avser även landskapets del av de kostnader som fördelas mellan pensionsanstalterna för pensionsandelar som tjänats in för oavlönade perioder från år 2005. Anslaget får även vid behov användas för att bekosta specialundersökningar om arbetsförmåga och rehabiliteringsbehov för personer som söker invalidpension.

Se även lagförslag nr 16/2015-2016 om förändring av arbetspensionssystemet för landskapsanställda. I samband med pensionsreformen år 2017 införs även pensionsformerna arbetslivspension och partiell förtida ålderspension.

390**GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER****39000****IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)**

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	113 134	60 000	70 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 255 501	-1 285 000	-1 050 000
- tidigare års anslag		-843 091	
- PAF-netto	0	400 000	
Anslag netto	-1 142 368	-1 668 091	-980 000

Föreslås inkomster om 70.000 euro samt anslag om 1.050.000 euro. Se även moment 93900 i investeringsdelen.

Inkomster

Inkomsten avser avgifter för registrering av domännamn. Dessutom ingår ersättning från landskapets fastighetsverk för IT-relaterade tjänster.

Utgifter

Anslaget innehåller kostnader för system- och programvaruanskaffningar, systemutveckling och -underhåll, inköp av it-drifts- samt supporttjänster från Åda

samt anskaffning av datorutrustning och kontorsmaskiner.

Kostnaden för mer omfattande centrala systemanskaffningar belastar moment 939000, dessa anskaffningar görs inom ramen för Åda. Finansieringsprincipen gentemot Åda har ändrats såtillvida att dessa kostnader debiteras löpande. Se även allmänna motiveringen.

I anslaget ingår en uppskattad kostnad om 455.000 euro för inköp av it-drifts- och supporttjänster från Åda. Beloppet baseras sig på den debiteringsmodell samt de kostnadsnivåer som Åda tillämpat under år 2016. Då den debiteringsmodell och de kostnadsnivåer som Åda kommer att tillämpa under år 2017 ännu inte är fastställda kan kostnaden komma att ändras.

I anslaget ingår även kostnader för datanätförbindelser, internetkonnektivitet samt serviceavtal för befintlig hårdvara och it-system som redan är i drift hos landskapsregeringen.

39050 Förändring av semesterlöneskuld och andra bokföringsmässiga korrigeringar (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	633 215	0	-1 350 000
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	633 215	0	-1 350 000

Föreslås ett förslagsanslag och ett anslag om 1.350.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser förändring av semesterlöneskulden för alla landskapets verksamhetsenheter förutom Ålands hälso- och sjukvård, se moment 84000. Om skulden minskar under året minskar kostnaderna och vice versa. Någon uppskattning av förändringen har i detta skede inte gjorts. Anslaget kan även påföras kostnader för slutregleringar och korrigeringar gällande t.ex. Arpl-avgifter och socialskyddsavgifter. Momentet är ett förslagsanslag och kan vid behov överskridas för nämnda poster.

I andra tilläggsbudgeten för år 2014 respektive grundbudgeten för år 2015 upptogs anslag om sammanlagt 500.000 euro för en löneutjämningsreservering hänfört till arbetet med arbetsvärdering och lönekartläggning. Löneutjämningsreserveringen ligger idag på ett balanskonto i landskapets bokföring. Landskapsregeringen har för avsikt att i en tilläggsbudget föreslå tilläggsanslag till respektive myndigheter som får kostnadsökningar. Merkostnaden till denna del kvittas genom att upplösa löneutjämningsreserveringen.

Under momentet föreslås, utöver tidigare budgeterat belopp om 500.000 euro i form av löneutjämningsreserveringen, ett anslag om 1.350.000 euro för justering av grundlöner för tjänstekollektivavtalsenliga potter för arbetsvärdering åren 2016 och 2017. En del av utbetalningarna görs retroaktivt fr.o.m. 1.2.2016.

Anslaget är inklusive socialskydds- och pensionsavgifter. Arbetet med arbetsvärdering och lönekartläggning pågår under hela år 2016, varefter pottorna kan för-

delas och betalas ut. Utbetalningarna verkställs så att de belastar respektive moment dit löneökningarna hänförs. Landskapsregeringen har därför för avsikt att i en tilläggsbudget omfördela föreliggande anslag till respektive myndigheter som får kostnadsökningar. Anslaget om 1.350.000 euro avser täcka den del av kostnadsökningarna som inte täcks med löneutjämningsreserveringen eller budgetrats under Ålands hälso- och sjukvård. Vid dimensioneringen av anslaget har kostnadsverkan av de överenskomna pottorna uppskattats. Vid behov kan den slutliga anslagsnivån därför justeras i samband med tilläggsbudgetförslaget där omfördelningen av anslag görs till respektive enheter som får ökade personalkostnader.

39099

Internhyra

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tñ	Budget 2017
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0
Internhyra	-5 214 000	-5 235 000	-3 990 000
Sammanlagt	-5 214 000	-5 235 000	-3 990 000

Föreslås ett anslag om 3.990.000 euro för internhyra.

Utgifter

Anslaget avser internhyra för kanslihuset med flera fastigheter. Hyran erlaggs till landskapets fastighetsverk.

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning:

Internhyror

Totalt	3 990 000 euro
Kanslihuset	988 000 euro
Alandica	1 013 000 euro
Bergsskyddet	319 000 euro
Eckeröhallen	427 000 euro
Eckerö P&T	65 000 euro
Ribacka + Vedplans lager	195 000 euro
Hangaren på flygfältet	31 000 euro
Jan Karlsgårdens värdshus	137 000 euro
Villa Gustaf Eriksson	20 000 euro
Källskär	23 000 euro
Ålands sjöfartsmuseum	645 000 euro
Fastighetsverket, ospecifiserat	127 000 euro

Fullmakt för om- och tillbyggnad

Inget nytt projekt som berör de fastigheter som ingår under föreliggande moment är aktuellt. Som en del av lagtingets ombyggnad genomförs en tillbyggnad av landskapsarkivet, i enlighet med beskrivningen i budgeten för år 2016.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

400 ALLMÄN FÖRVALTNING

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är enligt LL (1998:70) om Åland landskapsregerings allmänna förvaltning att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Avdelningen underlydande myndigheter är Ålands hälso- och sjukvård och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområden. Ett särskilt tyngdpunktsområde är att ansvara för avdelningens komptensförsörjning.

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Särskilt Hållbarhetsrådets strategiska utvecklingsmål 2: "Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället" konkretiseras. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen fullgör sin planerings- och ledningsfunktion inom den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området, informera om förändringar inom lagstiftningen, ordna viss utbildning och kompetensutveckling och samordna tillämpningen av regler och bestämmelser. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället. Vidare ska byrån verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Särskilt Hållbarhetsrådets strategiska utvecklingsmål 1: "Välmående människor vars inneboende resurser växer" konkretiseras. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården är att främja den hållbara utvecklingen genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt för att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till en god hälso- och sjukvård. Därtill har byrån ansvar för att utveckla lagstiftningen på området.

Vid miljöbyrån handläggs ärenden som gäller miljömedvetenhet, miljöskydd, biologisk mångfald, minimerad klimatpåverkan, avfall, hälsosam livsmiljö för människor, djurhälsa, djurvälstånd, livsmedelssäkerhet samt ärenden som gäller vattenvård. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete är att bidra till att nå ett hållbart samhälle.

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	48 537	42 000	43 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 347 061	-1 632 000	-1 552 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 298 525	-1 590 000	-1 509 000

Föreslås inkomster om 43.000 euro och ett anslag om 1.552.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas en beräknad inkomst om 43.000 euro. Av de föreslagna inkomsterna är 32.000 euro en årlig ersättning av landskapsregeringen utförda uppgifter med stöd av Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland. 10.000 euro är ett kalkylerat nettobelopp för uppburna avgifter för utfärdade tillstånd, mottagna anmälningar och övrig registerhantering. Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) att nämnda betalningar påförs momentet.

Därtill ingår inkomster från avgifter för anmälan och rapportering till producentregistret.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personal, inköp av tjänster, kompetensutveckling för avdelningens personal, tjänsteresor och handledning samt för litteratur, information, utbildning, utredningar, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. En del av anslaget används för tillfälliga utredningsuppdrag. Anslaget möjliggör deltagande i det Nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådets regi.

410 ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

I kapitlet ingår anslag för verksamheter som främjar utvecklingen av en hållbar socialvård i syfte att främja social välfärd och förebygga sociala problem. Även understöd för familjepolitiska förmåner och tryggheten av skälig utkomst ingår. Anslag för understöden redovisas i överföringsdelen.

41000 Övriga sociala uppgifter

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-43 762	-128 000	-128 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-43 762	-128 000	-128 000

Föreslås ett anslag om 128.000 euro.

Enligt landskapslagen om samordnad socialtjänst ska landskapsregeringen bistå kommunerna vid planeringen och förverkligandet av samarbetet. Ålands kommunförbund beviljades hösten 2016 medel för anställande av en projektledare eller motsvarande köptjänster. Arbetet beräknas pågå även under år 2017. Samtidigt som kommunernas socialvård omorganiserar pågår ett omfattande lagstiftningsarbete. Arbetet omfattar bland annat ny socialvårdslag och lagar som ändrar i samband med detta samt förnyande av handikapps-service- och specialomsorgslagstiftningen. Även uppföljning och utvärdering av redan vidtagna åtgärder samt fortsatt kvalitetssäkring i form av informations- och fortbildningsinsatser riktade till framför allt de kommunala verksamhetsutövarna genomförs i mån av möjlighet. Likaså planeras att beslutsstöd i form av anvisningar, riktlinjer och rekommendationer till viss del produceras.

Revidering av landskapsregeringens funktionshinderspolutiska åtgärdsprogram *Ett tillgängligt Åland* påbörjas under budgetåret med fokus på bemötande, tillgänglighet samt på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Under år 2017 inrättar landskapsregeringen ett *Råd för personer med funktionsnedsättning för landskapet Åland* och antar ett reglemente för rådet. Rådet fungerar som koordineringsmekanism på Åland gällande implementering, uppföljningsmekanism och rapportering av FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att underlätta därtill relaterad verksamhet inom olika sektorer och på olika plan.

Ålands handlingsprogram mot risk- och missbruk 2013 - 2016 revideras och koncentreras till ett alkohol-, narkotika-, doping-, tobak- och spelpolitiskt program. Arbetet innebär att en kommitté för uppgörande av programmet tillsätts och en tillfällig personalresurs avdelas.

Anslaget omfattar även barnskyddsrelaterat informationsmaterial, ordnande av kurs i ansvarsfull alkoholserving samt bidrag till trafiknykterhetsprojekt.

Anslaget omfattar därtill de extra kostnader som posten debiterar för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU- eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet.

420

ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER

I kapitlet ingår anslag för folkhälsoarbete som initieras, utvecklas eller verkställs av landskapsregeringens hälso- och sjukvårdsbyrå.

42000

Övriga hälso- och sjukvårdsutgifter

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-34 730	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		-16 856	
- PAF-netto	3 849	16 856	
Anslag netto	-30 881	-70 000	-70 000

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Hälso- och sjukvårdsbyrån handlägger ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar (LF 2015:120 § 8). Anslaget används för samarbetsprojekt med andra aktörer inom förvaltningen med folkhälsoorganisationer eller andra aktörer.

Avgiftsfri diagnostik av klamydia planeras fortsätta för att minska sexuellt överförbara infektionssjukdomar. Kostnaderna för detta uppgår till ca 7.000 euro. Telefonjouren för depressiva patienter med självmordstankar fortsätter likaså för andra verksamhetsåret. Kostnaderna för telefonjouren uppgår till ca 4.000 euro.

Landskapsregeringen avser genomföra tillsammans med företagshälsovården ett projekt på 6 månader för att nå en rökfri verksamhetskultur inom den allmänna förvaltningen. I projektet planeras och genomförs lämpliga stödformer för rökavvänjning. Målet är att efter projektet ska rökning inte ske på arbetstid och inte inom självstyrelsegårdens område.

Missbruk av narkotika är även på Åland ett folkhälsoproblem. Det är svårt att motivera missbrukare till avgiftning. En metod som har gett bra resultat på andra orter är att erbjuda avgiftsfritt och anonymt sprut- och kanylutbyte. Den verksamheten minskar också förekomsten av smittosamma sjukdomar hos missbrukare och hos deras kontakter. Projektet kostnadsberäknas till ca 30.000 euro. Projektet ska utvärderas efter ett år.

Det riksomfattande registret för privata serviceproducenter inom hälso- och sjukvård (Valveri) ska tas i bruk för åländska privata serviceproducenter.

Byrån förverkligar i samarbete med andra byråer och andra aktörer projektet "Äldres psykiska ohälsa".

För övriga utgifter reserveras ett anslag om 9.000 euro.

430

ALLMÄN MILJÖVÅRD

Den övergripande målsättningen är en hållbar utveckling där miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt. I arbetet med att uppnå målsättningen krävs insatser för bevarande och skyddande, kartläggningar och utredningar av nuläget, utvecklingsarbete samt informationsinsatser.

Målsättningar för år 2017

- utveckla lagstiftningen som styrmedel av miljö- och hälsoskyddsområdet så att den är relevant, tillräcklig och tydlig
- inleda uppföljande mätningar av partikelhalten i luften

- informationsarbete inom miljö- och hälsoskyddsområden
- öka personalens kompetens t.ex. genom kurser och facklitteratur samt
- att fortsätta det långsiktiga programmet för uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på miljö och biologisk mångfald.

43000

Allmän miljövard, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	153	100 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-52 237	-130 000	-140 000
- tidigare års anslag		-80 000	
- PAF-netto	0	80 000	
Anslag netto	-52 084	-30 000	-140 000

Föreslås ett nettoanslag om 140.000 euro.

Utgifter

Allmän miljövard

Föreslås ett anslag om 30.000 euro för arbete inom miljöbyråns ansvarsområden som inte har ett eget budgetmoment, såsom luftvard, miljömedvetenhet, miljöskydd, minimerad klimatpåverkan och hälsosam livsmiljö för människor. Med anslaget finansieras även bränslekvalitetskontroller som tullen utför enligt landskapsförordningen (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften enligt den så kallade luftblankettförordningen. Därtill används anslaget till facklitteratur och fortbildning som ökar personalens kompetens inom miljöarbete.

Luftvard

Föreslås ett anslag om ca 30.000 euro för att inleda en vinteruppföljning av de indikativa luftkvalitetsmätningarna som gjordes i Mariehamn år 2014. De indikativa mätningarna visar höga partikelhalter i luften och därmed allvarig negativ hälsopåverkan. Luftblankettförordningens bestämmelser som är baserade på EU-direktivet 2008/50/EG om luftkvalitet, ställer krav på kontroll och mätning av luftkvaliteten.

Miljöuppföljningssystem

Föreslås ett anslag om 80.000 euro för ett systematiskt miljöuppföljningssystem för jordbruket där information och data samlas som kan ligga till grund för politiska beslut gällande miljölagstiftning samt till grund för värdering och utvärdering av miljöåtgärder riktade till lantbruket i exempelvis landsbygdsutvecklingsprogrammet.

440

NATURVÅRD

Naturvårdens målsättning är att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer, som traditionellt jordbruk har skapat. Naturvårdsarbetet bidrar särskilt till Hållbarhetsrådets utvecklingsmål 4: Ekosystem i balans och biologisk mångfald.

Nya skyddsområden inrättas inom ramen av det europeiska Natura 2000 programmet. Inom det åländska Natura 2000 programmet saknar ett trettiotal områden lagskydd. Dessa borde enligt naturvårdslagen skyddas antingen som naturreservat eller genom avtal med markägaren. Områden måste således köpas eller in-

trångsättning betalas till markägaren. En utredning har gjorts om totala kostnader för genomförandet av programmet.

Under senare år har delvis igenväxta kulturbiotoper inom reservaten röjts och hävden enligt äldre principer utökats. Hävden får inte utebli eftersom de naturvärden, som vi enligt EU-lagstiftningen måste bevara, då i rask takt äventyras. Även inom de reservat som är inrättade för att bevara den orörda, ursprungliga naturen kan det behövas återställningsarbeten. Uppföljning av utvecklingen av naturvärdena inom naturreservaten genom systematiska naturinventeringar är av stor vikt.

Invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster. Invasiva främmande arter kan också ha stora negativa effekter på människors hälsa och ekonomi.

Ett fungerande system för bekämpning av invasiva arter på Åland måste utvecklas för att skydda vår natur och näringar och även på grund av EU-förordningen om invasiva arter.

Målsättningar för naturvårdsarbetet 2017

- fyra Natura 2000 områden ges lagskydd
- arters och biotopers bevarandestatus och uppfyllelse av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom två naturreservat
- före år 2019 karteras de åländska förekomsterna av alla de arter och biotoper som enligt direktivet 92/43/EEG måste bevaras. Under året 2017 fortsätter den kartering av åländska myr- och rikkärrsnaturtyper som påbörjades år 2016. Karteringen av kulturmarksnaturtyper påbörjas
- tumlarens förekomster inom åländska marina områden karteras i samarbete med Finlands miljöcentral och Åbo yrkeshögskola
- en ny naturvårdsförordning samt reviderade fridlysningsbestämmelser i naturvårdslagen antas under år 2017 för att ge bättre skydd till de allra mest hotade arter och biotoper samt för att uppfylla kraven som direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG ställer om skyddet av vissa arter och biotoper
- kunskapsunderlag genereras i ett treårigt projekt som påbörjades år 2016 för marin planering, åtaganden enligt direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG samt för eventuella nya skyddsområden
- en analys av spridningsvägar för oavsiktlig introduktion och introduktion av främmande arter och biotoper utarbetas och lagstiftningen inom området utvecklas under år 2017 samt
- naturvårdens webbplatser utvecklas under året 2017 så att de ännu bättre informerar om den åländska naturen, fridlysta och hotade arter och biotoper, invasiva arter samt om regelverket kring dessa.

44000

Naturvård

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	2 250	0	50 000
Kostnader:			
- årets totalt	-57 052	-85 000	-135 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-54 802	-85 000	-85 000
Skötselanslag	-254 000	-254 000	-254 000
Sammanlagt	-308 802	-339 000	-339 000

Under momentet föreslås inkomster om 50.000 euro och utgifter om 135.000

euro samt skötselanslag om 254.000 euro.

Inkomster

Utveckling av Natura 2000 nätverket inom marina områden

Föreslås inkomster om 50.000 euro för att genomföra en kartering av marina biotoper. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Främjande av biologisk mångfald

Föreslås ett anslag om 50.000 euro för främjande av biologisk mångfald samt för den övervakning av arter och biotoper som landskapsregeringen enligt både nationell och EU-lagstiftning ska utföra. Anslaget används för inventeringar, utredningar samt bevarande- och skötselplaner för arter och biotoper. Anslaget föreslås även på grund av en otillräcklig kunskapsnivå om åländska förekomster av de arter och biotoper som enligt direktivet 92/43/EEG ska bevaras.

Kartering av tumlarens förekomster inom Ålands marina områden

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för deltagande i projekt med syfte att kartera tumlarens förekomster inom de Åländska marina områdena och inom Skärgårdshavet. LIFE+projekt SAMBAH som genomfördes under åren 2011 - 2013 visade att tumlare förekommer regelbundet inom Ålands och Finlands marina områden. Tumlare är en art som omfattas av habitatdirektivets (92/43/EEG) bilaga 2, vilket innebär att man ska inrätta marina skyddsområden för den.

Skötsel av naturreservat

Föreslås ett anslag om 254.000 euro för den kontinuerliga skötseln och restaureringen av landskapets naturreservat. Skötseln köps av fastighetsverket.

Inventering och övervakning av naturreservat och Natura 2000 områden

Föreslås ett anslag om 20.000 euro för administration, vetenskaplig uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000 områden. Detta görs för att säkerställa att man enligt habitatdirektivets (92/43/EEG) artikel 6 bibehåller den gynnsamma bevarandestatusen samt förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden. Även beställning av ändamålsenliga skötselåtgärder från fastighetsverket förutsätter att det finns skötselplaner som baserar sig på aktuell information om livsmiljöernas förekomster och tillstånd.

Utveckling av Natura 2000 nätverket inom marina områden

Föreslås ett anslag om 50.000 euro för kartering av viktiga undervattensbiotoper och artsamhällen eftersom EU vill utöka Natura 2000 nätverket till att omfatta även marina områden. Avsikten är att genomföra ett projekt av inventering av undervattenmiljöer om totalt 265.000 euro med offentlig medfinansiering från Havs- och fiskerifonden under åren 2016 - 2018. Medel för projektet har beviljats i juli 2016. Kostnaderna balanseras av projektintäkter. Projektet genomförs under förutsättning att kostnaderna som föranleds av det planerade projektet täcks till fullo.

Utökning av Natura 2000 nätverket till marina områden är en av målsättningarna i EU:s sjätte miljöhandlingsprogram och enligt EU:s biodiversitetshandlingsplan borde medlemsländerna ha inrättat, skyddat och effektivt skött marina Natura 2000 områden redan år 2012. Sådana naturtyper som ska bevaras inom marina områden är bland annat sandbankar, rev och gasformationer under vatten. Dessa naturtyper ingår inte i det nu fastslagna Åländska Natura 2000 programmet.

För att kunna rikta skyddsåtgärder på rätt sätt måste man kartera var dessa naturtyper och arter förekommer inom åländska havsområden. Förekomsterna är idag mycket dåligt kända. Havsbottenkarteringar kräver specialkunskap och –utrustning, t.ex. en forskningsbåt, så karteringar måste upphandlas.

450

VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD

I enlighet med Hållbarhetsrådet tredje strategiska utvecklingsmål ”Allt vatten har god kvalitet” är landskapsregeringens målsättning att uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning.

Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder.

Arbetet för ett renare hav och skyddet av dricksvattentäkter har hög prioritet. Arbetet bedrivs dels genom konkreta åtgärder lokalt och dels genom internationellt samarbete. Ett övergripande mål är att klargöra utsläppsutrymmet av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i kust och hav i enlighet med lagstadgade krav, internationella förpliktelser och landskapsregeringens målformuleringar.

Under året planeras start av ett internationellt samarbetsprojekt. Projektet *Smart tillväxt och hållbar förvaltning i kustområden, Smart Coast*, syftar till att ta fram verktyg för en kostnadseffektiv förvaltning i dialog med verksamhetsutövare och därigenom bidra till en smart och grön tillväxt.

Målsättningar för år 2017

- genomföra lagstadgade åtgärdsprogram 2016 - 2021 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav
- slutföra revideringen av vattenlagstiftningen med utgångspunkt i vattendirektivets och marina direktivets/vattenlagens miljömål i syfte att göra lagstiftningen mer tydlig och enhetlig
- genomföra åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet och ta fram lokala åtgärdsplaner i samverkan med lokala aktörer
- utveckla modellverktyg som gör det möjligt att på ett kostnadseffektivt sätt bedöma vattenkvaliteten och klargöra möjligheter och förutsättningar för att uppnå god vattenkvalitet under nästa verksamhetscykel 2022 - 2027. Aktivt medverka till ett miljömässigt hållbart jordbruk. I arbetet ingår att i samarbete med jordbruksbyrån följa upp och utvärdera miljöåtgärder och miljöinvesteringar inom jordbruket
- fortsätta arbetet för en miljömässigt hållbar fiskodling. I arbetet ingår att tillsammans med fiskeribyran delta i HELCOM:s arbete med att ta fram riktlinjer för hållbara vattenbruksmetoder och klargöra möjligheter till lokaliseringsstyrning till havsområden
- utveckla hanteringen av avloppsvatten genom att stöda framtagandet av en VA-plan för hela Åland i samarbete med Ålands Vatten Ab och de åländska kommunerna
- säkerställa långsiktigt skydd av dricksvatten genom att i samordning med VA-planen utarbeta reviderade och nya vattenskyddsplaner
- stöda utvecklingen av miljömässigt hållbar sjöfart.
- delta i det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i HELCOM och Nordiska ministerrådet
- slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenöver-

- vakning. Programmet utvidgas något på grund av EU-krav på ökad provtagning av kemikalier
- fortsätta det forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station i enlighet med avtalet mellan Ålands landskapsregering och Åbo Akademi och
 - sammanställa och presentera information om den övervakning och forskning som genomförs.

45000

Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	127 521	50 000	50 000
Kostnader:			
- årets totalt	-241 565	-315 000	-315 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-114 044	-265 000	-265 000

Under momentet föreslås inkomster om 50.000 euro och utgifter om 315.000 euro.

..... *Inkomster*

Framtagande av belastningsmodell

Föreslås inkomster om 50.000 euro för att ta fram ett verktyg för att mäta belastning och dess påverkan på vattenkvaliteten. Se närmare motivering under utgifter.

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier, deltagande i projekt och vattenförbättrande åtgärder som genomförs inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

..... *Utgifter*

Vattenövervakning

Föreslås ett anslag om 225.000 euro för

- vattenövervakning som genomförs av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium samt
- annan övervakning på grund av krav i vattenlag och EU-direktiv.

Vattenförsörjning och vattenvård

Föreslås ett anslag om 40.000 euro för

- genomförande av förvaltningsplan och nya åtgärdsprogram för de åländska vattenområdena
- genomförande av grundvattenundersökning
- införande av datormodeller för belastning och vattenkvalitet
- sammanställning och utvärdering av övervakningsdata
- belastningsinventering
- algtoxinanalyser
- driften och underhållet av grundvattenstationen i Jomala
- information samt
- annat arbete med vattenvårdsfrågor.

Framtagande av belastningsmodell

Föreslås ett anslag om 50.000 euro för framtagande av ett verktyg för att mäta

belastning och dess påverkan på vattenkvaliteten. Offentlig medfinansiering söks från Havs- och fiskerifonden. Kostnaderna balanseras av projektintäkter. Projektet genomförs under förutsättning att kostnaderna som föräns av det planerade projektet täcks till fullo.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tll. Runar Karlssons m.fl. budgetmotion nr 24/2016-2017 föreslås att anslaget även ska avse konkreta åtgärder för att förbättra vattentäkterna och att anslaget ska höjas med 100.000 euro. Utskottet konstaterar att Ålands vatten Ab aktivt verkar tillsammans med landskapsregeringen för skydd av vattentäkterna. Det befintliga anslaget är, enligt vad utskottet erfarit, tillräckligt. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 24/2016-2017 förkastas.

460 AVFALLSHANTERING

Övergången till en mer cirkulär ekonomi, där värdet på produkter, material och resurser behålls i ekonomin så länge som möjligt och avfallsgenereringen minimeras, är en nödvändig del i arbetet för att utveckla en hållbar, koldioxidsnål, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi.

Målsättningar för år 2017

- avfallsmängderna ska minska och återanvändningen ska öka och
- förslag till en ny avfallslag ska överlämnas till lagtinget.

46000 Avfallshantering

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	-55	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-26 716	-21 000	-21 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-26 771	-21 000	-21 000

Föreslås ett anslag om 21.000 euro.

Utgifter

Avfallshantering

Föreslås ett anslag om 21.000 euro för kostnader för

- medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige
- sammanställning av avfallsstatistik (ÅSUB)
- åtgärder i enlighet med avfallsplanen och renhållningslagen (1981:3) samt
- annat arbete för att förebygga avfall, förbättra avfallshanteringen och resursanvändningen.

470 MILJÖHÄLSOVÅRD

Den övergripande målsättningen för miljöhälsovården är en god livsmedelssäkerhet och god djurhälsa inklusive djurskydd. Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs framförallt av flertalet EU-förordningar samt landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen och lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013).

Målsättningar för år 2017

- övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen varroa för bibehållandet av landskapets varroafria status
- leda det fleråriga utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS (viral hemorragisk septikemi)
- övervaka märkning och registrering av produktionsdjur samt
- säkerställa att övervakningsprogrammet för främmande ämnen i animaliska livsmedel genomförs.

47000

Miljöhälsovård

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	91 000	130 000
Kostnader:			
- årets totalt	0	-146 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-55 000	-70 000

Föreslås inkomster om 130.000 euro och utgifter om 200.0000 euro.

Inkomster

Utrotning av fisksjukdomen VHS

Föreslås inkomster om 130.000 euro för att genomföra ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS. Se närmare motivering under utgifter.

Utgifter

Bekämpande av djursjukdomar

Föreslås ett anslag om ca 45.000 euro för god livsmedelssäkerhet och god djurhälsa inklusive djurskydd. Förebyggandet och bekämpandet av smittsamma djursjukdomars spridning säkerställs genom att garantera en fungerande beredskap vid ökad risk för smittspridning. Upprätthållande av beredskapscentralen i Jomalaby är en viktig del i det arbetet.

Utrotning av fisksjukdomen VHS

Föreslås ett anslag om 130.000 euro för fortsatt genomförande av utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS under åren 2015 - 2020. Utrotningen genomförs i samarbete med åländska fiskodlare och enligt EU:s regelverk. Kostnaderna omfattar laboratorieanalyser, provtagningar, saneringskostnader samt inspektioner. De totala kostnaderna för programmet beräknas till 335.000 euro och bekostas med offentlig finansiering från det operativa programmet för havs- och fiskerinäringen åren 2014 - 2020.

ID-övervakning av produktionsdjur

Föreslås ett anslag om ca 10.000 euro för övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur (FFS 238/2010). ID-övervakningen sköts genom en överenskommelseförordning (2012:31) av Statens ämbetsverk på Åland som fakturerar miljöbyrån för de utförda uppgifterna.

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel

Kontroll av främmande ämnen i animaliska livsmedel ska göras årligen enligt

livsmedelslagstiftningen. Analysarbetet, beräknat till 15.000 euro, beställs av Livsmedelssäkerhetsverket, Evira och belastar i dagsläge ÅMHM:s verksamhetsutgifter.

500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE

500 ALLMÄN FÖRVALTNING

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tñ	Budget 2017
Intäkter	74 225	118 000	172 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 900 533	-3 104 000	-3 257 000
- tidigare års anslag		-215 860	
- PAF-netto	264 487	215 860	
Anslag netto	-2 561 821	-2 986 000	-3 085 000

Föreslås en inkomst om 172.000 euro och ett anslag om 3.257.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 172.000 euro. Momentet gottskrivs med inkomster från arbetet inom ramen för Nordplus-programmet. Momentet gottskrivs även med inkomster från försäljning av läromedel och inkomster från seminarieavgifter och liknande som arrangeras inom ramen för verksamheten.

Föreslås anslag för inkomster från ESF-stödda projekt, 60.000 euro för *En flexibel grundskola* och 100.000 euro för *Vägledning på Åland*.

Utgifter

I anslaget ingår avdelningens samlade personalkostnader samt medel för inköp av experttjänster, personalutbildning och omvärldsbevakning. Utgifter för nordiskt samarbete täcks till vissa delar av motsvarande inkomster.

Anslaget omfattar 10.000 euro för årlig uppdatering av arbetsmarknadsbarometern och databasen för kartläggning av utbildningsbehov.

Antal erkännanden av yrkeskvalifikationer ökar kontinuerligt. Myndighetsutövningen utvecklas under året och lagstiftningen anpassas efter aktuella EU-direktiv.

I anslaget föreslås 210.000 euro för avdelningens utvecklingsarbete. I anslutning till utbildningslagstiftningen (1995:18 och 1997:52) strävar landskapsregeringen genom allmänt tillsyns- och utvecklingsansvar för grundskolan samt lednings-, tillsyns- och utvecklingsansvar för utbildningen på gymnasienivå att främja en hållbar utveckling inom bl.a.

- säkerhet och trygghet i lärmiljön, specialundervisning, kreativa arbetssätt, svenska som andraspråk, läsintresse, samt arbetsplatslärande, ca 30.000 euro
- nätbaserade arbetssätt och metoder, öppna digitala läresurser, digitala läromedel samt antagnings- och studieadministrativa system, ca 100.000 euro

- tillsyn, uppföljning, utvärdering samt kvalitetsledning av undervisningen och verksamheten, ca 30.000 euro
- utveckling av styrdokument för grundskola, gymnasialstadium och högskola, ca 30.000 euro samt
- utbildning för skolledare, ca 20.000 euro.

Föreslås att ett anslag på 60.000 euro upptas för att finansiera det ESF-stödda projektet *En flexibel grundskola*. Uppkomna utgifter ersätts med motsvarande inkomster. Projektet inleddes under år 2016 och stöder utveckling av metoder och arbetssätt med hjälp av IT för att säkerställa en kvalitativ undervisning i de skolor som på grund av sviktande elevunderlag har svårigheter att erbjuda en optimal undervisning.

Föreslås att ett anslag på 100.000 euro upptas för att finansiera det ESF-stödda projektet *Vägledning på Åland* med en totalbudget om 171.000 euro. Uppkomna utgifter ersätts med motsvarande inkomster. Projektet inleds år 2017 under förutsättning att det godkänns som ESF-projekt och avses pågå åren 2017 - 2018. Projektets syfte är att skapa ett system som möjliggör likvärdig tillgång till en fungerande vägledning som inte är kopplad till ålder, utbildnings- eller arbetsplats eller övrig livssituation för att alla invånare på Åland ska kunna utveckla en kompetens som krävs för ett meningsfullt arbete genom det livslånga lärandet.

505

BIBLIOTEKS- OCH ARKIVVERKSAMHET

Landskapsregeringen och Mariehamns stad upprätthåller ett gemensamt Centralbibliotek för Åland. Avtalet mellan parterna förnyades inför år 2015 och gäller till och med år 2017. Centralbibliotekets uppgift är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. De allmänna biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier i enlighet med LL (1997:82) om allmänna bibliotek. Biblioteksverksamheten påverkas av it-utvecklingen för närvarande och det finns orsak att fortlöpande följa med och anpassa sig till utvecklingen för att allmänheten ska få en modern och relevant biblioteksservice.

Under år 2016 har ett samarbete kring *Medie- och informationskunnighet* (MIK) inletts mellan landskapsregeringen och Mariehamns stad i enlighet med gällande biblioteksavtal. Tanken är att fortsätta utveckla detta demokratiområde tillsammans med andra aktörer såsom medborgainstitutet och skolorna under år 2017.

Landskapsarkivet utgör en specialfunktion inom landskapsregeringen beträffande dokumenthantering. Verksamheten regleras i Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland. Arkivet utför även utredningar och ordnar utställningar baserade på de handlingar som förvaras i arkivet.

Landskapsarkivets mål under år 2017 är att

- genomföra en omfördelning av arkiven i de redan befintliga magasinerna och utöka antalet leveranser av myndigheters arkiv till de nya utrymmena och det nybyggda magasinet, vilka beräknas vara klara sommaren 2017. Arbetet föranleder i år högre utgifter vad gäller införskaffningar av skyddsmaterial för handlingar som ska förvaras varaktigt, inventarier samt kostnader för transporter från externa temporära magasin till de nyrenoverade magasinerna
- prioritera utvecklingsarbetet med kommuners och myndigheters arkivplaner samt
- fortsätta satsningen på digitalisering av ljud- och bildupptagningar (Det audiovisuella arkivet). Syftet är att trygga materialets tillgänglighet även i framtiden samt tillgängliggöra materialet för allmänheten.

I landskapsarkivets verksamhet beaktas ett jämställdhetsperspektiv. Nedan visas en könsmässig fördelning av forskarservicen år 2015 där F är forskare och T är tjänstemän. Siffror inom parentes utgör jämförelsetal för år 2014.

Lånade handlingar	Forskare (F)	Tjänstemän (T)
1.784 (2.130)	1.070 (1.592)	714 (538)
Besök totalt	Kvinnor	Män
1.781 (1.615)	880 (897)	901 (718)

50500**Bibliotek, arkiv**

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	661	1 000	1 000
Kostnader:			
- årets totalt	-183 554	-179 000	-187 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-182 893	-178 000	-186 000

Föreslås inkomster om 1.000 euro och ett anslag om 187.000 euro.

Inkomster

Föreslås ett anslag om 1.000 euro i form av inkomster från utredningar och avgifter för kopior.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 187.000 euro. Av anslaget föreslås 135.000 euro för centralbibliotekets kostnader, däribland licenskostnader för datasystem, lönekostnader för en bibliotekarie och upprätthållande av Ålandicasamlingen i enlighet med gällande biblioteksavtal med Mariehamns stad.

För landskapsarkivets ordinarie verksamhet samt utvecklingsarbetet *Det audiovisuella arkivet* föreslås totalt 52.000 euro.

510**ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET**

Kommunerna och landskapsregeringen skapar gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Verksamheterna stöds genom landskapsandelar till kommunerna.

Förutom lagstadgade uppgifter upptas under detta kapitel även andra anslag för kulturverksamhet. Till dessa hör Nordens institut på Åland vars administrativa kostnader bekostas av landskapsregeringen i enlighet med ett avtal från år 1984 med Nordiska ministerrådet. Dessutom innehåller kapitlet verksamheter och utredningar där landskapsregeringen är huvudman eller medarrangör.

Under år 2017 avser landskapsregeringen att undersöka möjligheten att flytta Nordens institut till andra lokaler.

51010 Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-123 914	-100 000	-111 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-123 914	-100 000	-111 000

Föreslås ett anslag om 111.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om totalt 111.000 euro under momentet. Av anslaget föreslås ca 37.000 euro för Ålands kulturdelegations verksamhet, inkl. kostnader för kulturdelegationens sakkunnignämnder, det vill säga litteratur- respektive musiknämnden. Därtill föreslås ca 74.000 euro för Nordens instituts administrationskostnader inkl. hyra.

515 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT

Landskapsregeringen fokuserar i sin ungdomspolitik särskilt på aktivt medborgarskap.

Under år 2017 avser landskapsregeringen se över upplägget för de återkommande ungdomsevenemangen som nämns ovan.

Landskapsregeringen har sedan år 1999 samverkat med Ålands idrottsförbund i idrottsfrågor. Förbundet har en självständig roll, bland annat gällande fördelning av verksamhetsmedel till idrottsorganisationerna. Under år 2014 utarbetas kriterier för idrottens finansiering i samarbete med idrottsförbundet. Under år 2016 avser landskapsregeringen utgående från dessa kriterier utarbeta ett mera heltäckande program för idrottspolitiken i landskapet.

I allt arbete för ungdom och idrott ska jämställdhet, tillgänglighet och hållbarhet beaktas liksom ungdomsarbetets och idrottens integrerande potential.

Under år 2017 avser landskapsregeringen att

- inleda förverkligandet av ett Ungdomens hus på basis av den utredning som en arbetsgrupp har utarbetat under år 2016 samt
- inleda förverkligandet av det nya idrottspolitiska programmet på basis av prioriteringar som landskapsregeringen gör bland de förslag som programmet innehåller. De inledande åtgärderna har beaktats under momentet.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 778	-52 000	-52 000
- tidigare års anslag		-36 114	
- PAF-netto			
Anslag netto	-29 778	-88 114	-52 000

Föreslås ett anslag om 52.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täckande av kostnader för inledande av en försöksperiod med arbetsnamnet Ungdomens hus. Kostnader för lokalhyra och övrig administration har beaktats under momentet.

516 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET
51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	1 945	3 000	2 000
Kostnader:			
- årets totalt	-127 862	-252 000	-140 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-125 917	-249 000	-138 000

Föreslås inkomster om 2.000 euro och ett anslag om 140.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster är 2.000 euro för bokförsäljning.

Utgifter

Av anslaget avser ca 60.000 euro fortsatt utveckling av filmfinansiering och filmverksamhet. Kostnaderna omfattar administration samt lön för en deltids-tjänst och medlemskostnader Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Finlands självständighets 100-årsjubileum går under temat "Tillsammans". Fokus på det åländska firandet av Finland 100 år ligger på Ålands roll, möjligheter och utveckling som en självstyrd del av nationen Finland. Föreslås ca 25.000 euro för täckande av Ålands deltagande i jubileet. Hit hör musikframträdanden, seminari-ekostnader inkluderande föreläsare, marknadsföring samt övriga till jubileet för-anledda kostnader.

Det avtalsenliga samarbetet med Gävle symfoniorkester fortgår till en årskostnad om 45.000 euro som avser arvoden till orkester samt annonseringskostnader inför orkesterns besök på Åland.

För stipendiatverksamheten vid Eckerö post- och tullhus och Källskär föreslås 10.000 euro. Anslaget avser annonsering, möteskostnader för den ansvariga kommittén samt anskaffningar av inventarier.

För den kulturella verksamheten vid Eckerö post- och tullhus, se moment 50010 och 54000.

530 UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN

Kapitlet utgår.

UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN OCH VUXENUTBILDNING

Rubriken ändrad.

Utbildning efter grundskolan avser utbildningsformerna gymnasieutbildning, högskoleutbildning samt fri bildning som förmedlas i skolform. Vuxenutbildningen ingår i utbildning efter grundskolan.

Landskapsregeringens uppdrag framgår i den utbildningsspecifika lagstiftningen, LL (2011:13) om gymnasieutbildning, LL (1998:59) om läroavtalsutbildning, LL (1999:53) om Ålands folkhögskola, LL (1995:80) om Ålands musikinstitut samt LL (2002:81) om Högskolan på Åland. Sjösäkerhetscentrets verksamhet regleras av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum.

Landskapsregeringen har ett allmänt lednings-, tillsyns- och utvecklingsuppdrag över utbildning efter grundskolan. Landskapsregeringen utövar sitt uppdrag genom att pedagogiskt stöda undervisningen, utarbeta mål, strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna samt följa upp deras verksamhet. Landskapsregeringens utvecklingsarbete ska systematiskt och kontinuerligt stimulera utvecklingen inom utbildning och forskning. En utveckling av välfärdssamhället förutsätter helhetsstyrning och att man skapar nya strukturer och nya sätt att ordna tjänster.

Landskapsregeringen strävar efter att uppnå en hållbar utveckling i utbildningssystemet och möter den snabba förändringstakten i samhället genom att främja en digital skola. Målet är att skapa ett utbildningssystem som möter allas behov av utbildning. I landskapsregeringens utbildningspolitiska program som gäller fram till år 2025 lyfter landskapsregeringen fram följande utvecklingsområden; hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration av inflyttade.

Utbildningen på gymnasienivå och i högskolan ska tillgodose både kvinnors och mäns, ungas och vuxnas efterfrågan på allmänbildande utbildning och yrkesinriktad utbildning samt behovet av yrkesutbildad arbetskraft inom olika områden. Landskapsregeringen strävar efter att tillhandahålla en studieplats åt alla elever som fullgjort sin läroplikt under året. Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen kommer att prioriteras. Utbildningssystemet ska utvecklas mot ökad flexibilitet och tillhandahålla alternativ utifrån den enskilda individens behov och förutsättningar.

Utbildningen inom sjöfartsområdet är under året föremål för fortsatt utvecklingsarbete inom Ålands sjöfartsakademi (ÅSA). Ansvarsfördelningen och resursanvändningen mellan Högskolan på Åland och Ålands gymnasium ska tydliggöras. Samarbetet mellan landskapets skolor på gymnasial nivå vidareutvecklas för att gemensamt utnyttja och använda sig av skolornas specifika kompetenser. Utvärdering av gymnasiereformen slutförs under året.

Tyngdpunkten i det pedagogiska utvecklingsarbetet ligger på att främja nätbaserade arbetssätt och metoder i undervisningen, tillgängliggöra öppna digitala lärresurser, användningen av Fronter som pedagogisk plattform samt utvecklandet av en mediekompetens (MIK). Samordning av aktiviteter rörande undervisningsmetoder med hjälp av it prioriteras. Lösningar för att ta fram strukturer för gemensamma elevdatabaser och antagningssystem för hela undervisningssektorn prioriteras.

Under år 2017 sätts speciellt fokus på att

- utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier och karriärval för

- unga och vuxna
- skapa system för kostnadseffektiva administrativa systemlösningar samtidigt som det möjliggör en förenklad användning för elever, studerande och föräldrar, genom bl.a. gemensamma elevdatabaser, antagning av studerande, skolgemensamma licenser
 - stöda den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetsätt och metoder genom fortbildning, seminarier, workshops samt genom att utveckla digitala läromedel och öppna läresurser
 - system för styrnings- och ekonomisk och verksamhetsmässig resultatuppföljning utreds för utbildning på gymnasienivå och för Högskolan på Åland
 - en struktur för ökad flexibilitet som möjliggör individuella studievägar utreds inom den yrkesinriktade utbildningen samt
 - utarbeta underlag för lagändringar gällande elevvård i grundskola, studerandevård i gymnasieutbildning och högskoleutbildning.

Vuxenutbildningen omfattar alla former av lärande som vuxna ägnar sig åt. Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning, varför landskapsregeringen strävar, i ett ESF finansierat projekt, efter att utveckla ett system för vägledning.

Ett särskilt utvecklingsområde inom vuxenutbildningen är att skapa utbildningsmöjligheter för inflyttade och utveckla utbildningsformer som motsvarar behoven, både genom att stärka kunskaper i svenska, kännedom om det åländska samhället, möjligheter till yrkesutbildning samt genom ökade kontakter till arbetslivet.

53500

Vuxenutbildning

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-588 955	-450 000	-570 000
- tidigare års anslag		-641 032	
- PAF-netto	588 955	641 032	
Anslag netto	0	-450 000	-570 000

Föreslås ett anslag om 570.000 euro för utgifter inom vuxenutbildningen. Insatserna förverkligas med stöd av tidigare års anslag (ca 290.000 euro ur penningautomatmedel för samhällsutveckling).

Utgifter

Av anslaget föreslås med stöd av LL (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning ett anslag avseende dels köp av utbildningstjänster enligt avtal och dels särskilda utbildningsinsatser enligt följande

- svenska för inflyttade enligt avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn, ca 480.000 euro
- svenska för kvotflyktingar enligt avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn, ca 130.000 euro
- svenska för personer med ingen eller kort skolgång enligt avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn, ca 90.000 euro samt
- köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal, kurser samt utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkturläget, ca 100.000 euro.

Föreslås därtill ett anslag om 60.000 euro att användas dels för köp av utbild-

ningstjänster enligt avtal med Medborgarinstitutet dels för särskilda utbildningsinsatser enligt följande:

- språkcoaching på arbetsplatser för inflyttade personer, i samarbete med arbetsgivare på Åland, enligt avtal samt
- utbildningsinsatser för att stöda inflyttade personer utanför arbetslivet och utan arbetsmarknadsstöd.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

Laghänvisningen i första meningen under rubriken "Utgifter" ska rätteligen vara: "Av anslaget föreslås med stöd av LL (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning ett anslag avseende dels köp av utbildningstjänster enligt avtal och dels särskilda utbildningsinsatser enligt följande".

540

KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET

Verksamheten främjar ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas där kulturarvet är en resurs i en hållbar samhällsutveckling. Uppdraget är att i stöd med gällande lagstiftning vara landskapets kunskapscentrum för kulturhistoria, kulturmiljö- och byggnadsarv samt konst.

Ålands museum har verksamhetsansvar för alla landskapsägda sevärdheter och museer. Ålands museum förvaltar de landskapsägda samlingarna. Enheten bedriver kontinuerlig kunskapsuppbyggnad i form av olika undersökningar samt insamling, katalogisering och konservering. Arbetet resulterar i materiella samlingar av olika slag som förvaltas i fysisk form i magasin, arkiv och utställningar. De olika samlingarna tillgängliggörs för landskapet och dess besökare genom utställningar, publikationer, museipedagogik, visningar, hemsidor och sociala medier.

Enheten för kulturarvsförvaltning ansvarar för frågor som rör kulturmiljö, samhällsplanering och kulturarv. I uppdraget ingår att verka för att kulturvärdena i bebyggelse och landskap tas tillvara. Vidare bevakar enheten kulturarvsfrågorna i samhällsplaneringen och ser till att lagar och andra regelverk till skydd för kulturmiljön följs samt utövar tillsyn över landskapets fornlämningar, byggnadsminnen samt kyrkor. Uppdraget består i att skydda och informera om landskapets fornlämningar och byggnadsarv. Enheten prövar också ansökningar och ger tillstånd till förändringar i ett fornlämningsområde. Enheten upprätthåller ett fornminnesregister, handlägger ärenden relaterade till skogsbruk och dykning. Utöver det sammanställer och tillhandahåller enheten underlagsmaterial om olika förhållanden som är viktiga att känna till vid samhällsplanering och byggande som berör fornlämningar, kulturmiljöer och byggnadsarv.

Mål för år 2017

- lägga särskild fokus på att förvalta och tillgängliggöra Ålands museums samlingar. Museets uppgift att främja kunskapen om Ålands historia tar sin utgångspunkt i samlingarna och de landskapsägda kulturmiljöerna
- arbeta med att den publika verksamheten, inkluderat programaktiviteter och trycksaker, hittar sin form samt utveckla museipedagogiska tjänster för målgrupper i olika åldrar
- uppmärksamma Finlands självständighets 100-års jubileum genom olika aktiviteter
- inleda arbetet med förnyelse av utställningen vid Kastelholms slott inklusive skyltning genom att ta fram underlag och tillsätta en arbetsgrupp
- fortsätta med satsningen på digitaliseringsåtgärder för att öka interaktionen med omvärlden och för att nå nya användare av moderna tjänster
- inleda uppbyggnaden av en kulturarvsdatabas för arkeologi, kulturmiljö och

- byggnadsarv samt
- kontinuerligt delta i och aktivt verka för ökat samarbete med och mellan olika aktörer på Åland för att skapa effektiv och hållbar utveckling inom samhällsplanering i landskapet.

54000

Kulturarvs- och museiverksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	218 402	200 000	363 000
Kostnader:			
- årets totalt	-493 669	-599 000	-701 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-275 267	-399 000	-338 000
Skötselanslag	-608 000	-608 000	-586 000
Internhyra	-857 000	-857 000	-692 000
Sammanlagt	-1 740 267	-1 864 000	-1 616 000

Föreslås inkomster om 363.000 euro och anslag om 701.000 euro för kulturarvsrelaterade och museala verksamhetsutgifter samt skötselanslag om 586.000 euro och 692.000 euro i internhyra.

Inkomster

Föreslås ett anslag om 303.000 euro för biljettintäkter vid de landskapsägda museerna, uppdragsverksamhet, avgiftsbelagda tjänster samt försäljning av informations- och souvenirprodukter.

Av biljettintäkterna beräknas de nyöppnade basutställningarna i Ålands konstmuseum och Ålands kulturhistoriska museum stå för ca 140.000 euro, Kastelholms slott och övriga sevärdheter för ca 130.000 euro.

Anslaget kan även påföras inkomster av uppdragsverksamhet, se även motiveringen nedan. År 2017 beräknas uppdragsverksamhetens intäkter uppgå till 60.000 euro (år 2016: 11.000 euro).

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 701.000 euro. I anslaget ingår kostnader för Ålands museums bemannade sevärdheter, utställningsverksamhet, informationsmaterial, expert- och utredningstjänster inom verksamhetsområdet samt vård av museiföremål och samlingar, bl.a. genom konserveringsåtgärder. Verksamhetsutgifterna för Eckerö post- och tullhus ingår.

Inom enheten för kulturarvsförvaltning ingår kostnader för uppförande av en kulturarvsdatabas, framtagande av faktaunderlag om landskapets byggnadsarv och fornminnen, värdefulla kulturmiljöer och för samhällsplanering. Enheten kan utföra mindre utredningar gällande fornminnen och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Det nordiska erfarenhetsutbytet är viktigt och under året tillkommer kostnader för representation i och med att de nordiska riksantikvarierna förlägger sitt årliga möte till Åland.

Förslaget inkluderar återbudgetering av anslag för åtgärder i anledning av vrak-

fynd om totalt 60.000 euro.

Föreslås ett nettoanslag för uppdragsverksamhet. Genom nettobudgering finns möjlighet att uppnå kostnadstäckning genom att debitera exploatören i samband med arkeologiska och kulturmiljörelaterade undersökningar. Autonoma uppdrag avses upphandlas som köptjänst. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan påföras såväl kostnader som intäkter för uppdragsverksamhet. År 2017 beräknas uppdragsverksamhetens kostnader till 60.000 euro (år 2016: 11.000 euro).

600 NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

600 ALLMÄN FÖRVALTNING

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binärningar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

Med beaktande av EU:s regelverk stöds det åländska näringslivets utveckling med såväl finansieringshjälp som andra främjande åtgärder. Även deltagandet i det internationella arbetet kommer att fortsätta.

Avdelningens målsättningar under år 2017 är att

- öka det utåtriktade arbetet, förbättra servicen till och kommunikationen med kunder.

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	176 816	347 000	336 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 126 324	-2 336 000	-2 378 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 949 508	-1 989 000	-2 042 000

Föreslås en inkomst om 336.000 euro och ett anslag om 2.378.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 14.000 euro vilket främst avser inkomst från försäljning av skogsbruksplaner och avgifter för prövning av ansökan samt inkomster av provfiske.

De direkta stödberättigande kostnaderna för administrationen av EU-program belastas moment 60010 medan anslag för tekniskt stöd upptas under kapitel 621, 631, 623, 633 respektive 625 och 635. Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för tekniskt stöd om 322.000 euro.

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling för avdelningens personal, tjänsteresor, litteratur, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. Anslag för utredningar och arrangemang av möten och konferenser i anslutning till näringsavdelningens verksamhet finns även upptagna under momentet.

Föreslås att ca 30.000 euro av de centrala förvaltningskostnaderna för jaktadministrationen täcks med influtna jaktvårdsavgifter, se även moment 65000.

610 NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE

Landskapsregeringens övergripande målsättning för näringspolitiken är att bidra till att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland. Ett innovativt hållbarhetsarbete ska ge våra företag bärkraftighet och styrka i konkurrens med andra.

Den övergripande målsättningen är att ge förutsättningar för

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser
- ökad export av varor och tjänster
- diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb
- utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning samt
- ökad tillgänglighet inom turismsektorn.

Politikområden som bidrar till att skapa gynnsamma omständigheter för företagande är bl.a. utbildning, kommunikationer, bostadsförsörjning samt integrations- och arbetsmarknadspolitik.

Inom näringsavdelningens förvaltningsområde består kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna av

- projekt- och företagsfinansiering (näringslivets främjande och regional utveckling)
- destinationsmarknadsföring och -utveckling
- Ålands Utvecklings Ab (riskkapital)
- Ålands fastighets Ab samt
- Ålands landsbygdscentrum.

Regional utveckling

Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i hela skärgården ska vara livskraftigt. Landskapsregeringen eftersträvar en fortsatt spridd bosättning i landskapet och en positiv befolkningsutveckling i alla regioner.

Ålands skärgårdsnämnd har haft till uppgift att behandla övergripande skärgårdsfrågor inför behandling och beslut i landskapsregeringen. Sekretariatet med tillhörande kostnader finansieras genom en överföringsutgift för skärgårdsutveckling och ett särskilt resultatavtal. Finansieringen föreslås fortsätta utifrån liknande arrangemang år 2017. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren, näringslivsutvecklaren, Företagsam Skärgård r.f. och branschorganisationer.

Landskapsregeringen föreslår att det särskilda driftsstöd för den årliga verksam-

heten samt ett särskilt riktat investeringsstöd för sådana investeringar som behövs för detaljhandelsverksamheten i skärgården fortsätter. Driftstödet revideras inför år 2017, dels genom en förenkling av ansökningsförfarandet så att stödet kan utbetalas i början av året, dels genom en översyn av stödnivåerna.

Revideringen av stödet till detaljhandeln i skärgården föreslås bli finansierat genom att det stöd som beviljats till privata arbetsgivare i de sex skärgårdskommunerna gällande arbetsgivarens socialskyddsavgifter utgår. Stödet infördes på försök år 2003 då motsvarande system infördes inom vissa regioner på rikssidan. I riket avslutades försöket 31.12.2011 då det inte kunde påvisas att det regionala försöket skulle ha påverkat sysselsättningen.

Skärgårdsstödet som har beviljats nya företag i skärgården fortsätter.

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	570	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-452	-32 000	-20 000
- tidigare års anslag		-50 125	
- PAF-netto			
Anslag netto	119	-82 125	-20 000

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Inom ramen för Ålands Turismstrategi 2012 - 2020 genomförs en halvtidsavstämning. Anslaget kan användas för insatser initierade av Regelrådet.

61100 Ålands landsbygdscentrum

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	100 213	59 000	60 000
Kostnader:			
- årets totalt	-225 752	-205 000	-206 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-125 539	-146 000	-146 000

Föreslås en inkomst om 60.000 euro och ett anslag om 206.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör sig till ett nytt projekt med inriktning på hållbar livsmedelsproduktion. Projektet delfinansieras med EU-medel.

Övriga inkomster härrör sig från infobladet Landsbygdsnytt, där inkomsterna motsvarar utgifterna.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landsbygdsutveckling och koordinering vid Ålands

Landsbygdscentrum. Fokusområden är livsmedel och matkluster.

Under år 2016 driver Ålands Producentförbund projektet ”Hållbar Livsmedelsstrategi” som tillsammans med branschen (jordbrukare, fiskare och livsmedelsindustrin) ska ta fram en strategi för livsmedelsproduktion. Framtagandet av den hållbara livsmedelsstrategin görs i nära samarbete med landsbygdsutvecklaren och strategin ska även godkännas av styrgruppen för landsbygdsutvecklingen som lämnar vidare strategin till landskapsregeringen för behandling.

Utgående från handlingsplanen i den Hållbara livsmedelsstrategin, planeras ett projekt 2017 - 2020 som ska verkställa strategin där styrgruppen för landsbygdsutvecklingen är projektägare. En ansökan om EU-medel lämnas in för att finansiera genomförandet av projektet. Målsättningen med projektet är att skapa ett gemensamt varumärke för de åländska livsmedelsprodukterna med ett mervärde och att producenterna ska få en ökad lönsamhet. Nyckelord är hållbarhet, konkurrenskraft och framtidstro.

Anslaget används också för landsbygdsutvecklarens arbete inom Ny Nordisk Mat på nordisk nivå samt för arbetet med referensgruppen Ny Nordisk Mat Åland.

Landsbygdsutveckling

Verksamhetsidé

- att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden och i skärgården.

Affärsidé

- att koordinera resurser och stimulera till samarbete för att på effektivaste sätt bidra till en positiv utveckling av landsbygden och dess näringar.

Ansvarsområde

- att inspirera, initiera och driva projekt för att utveckla landsbygdsföretagen
- att stärka konsumentförtroendet och öka försäljningen av åländska produkter bl.a. genom matprojekt samt
- att fungera som koordinator för Ålands Landsbygdscentrum.

615

FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet. Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar till en tillväxt på landsbygden och inom de ”gröna” näringarna.

Det öppna och av djur hävdade landskapet har konstaterats vara en betydande kollektiv tillgång för samhället. Betande djur är av betydelse för bibehållande av landskapsbildens traditionella drag. Landskapsregeringen stimulerar djurhållning med betande djur genom stöd, rådgivning och stöd för privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för livsmedelsindustrierna på Åland.

Livsmedelssäkerhet och -kvalitet är aktuella ämnen och prioriteras inom avdelningens ansvarsområden rörande fodermedel, kvalitetkontroll av grönsaker, certifiering av ekologiska livsmedel samt hantering av bekämpningsmedel och växtinspektionsverksamhet.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion nr 40/2016-2017 föreslås att det till motiveringen fogas följande text: "Landskapsregeringen inser den långa och djupa kris som primärnäringsarna befinner sig i och arbetar för en programändring av LBU-programmet i syfte att nå större hållbarhet i livsmedelsproduktionen."

Utskottet konstaterar att Åland uppfyllt målsättningarna i programmet i fråga om ekologisk produktion och föreslår att budgetmotion nr 40/2016-2017 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

61500

Främjande av livsmedelsproduktion

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	-1 411	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 351	-14 000	-14 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-30 762	-14 000	-14 000

Föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.000 euro, som avser ersättningar och inspektionsverksamhet enligt LL (2013:98) om tillämpning av lagen om skydd för växternas sundhet samt LL (2013:98) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om plantmaterial. Anslaget används även för kostnader i samband med den ökande verksamheten för inspektion och provtagning som fordras enligt LL (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion och dess ändring LL (2012/29) om ändring av landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, LL (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland om gödselafabrikat, LL (2010:83) om tillämpningen i landskapet Åland av foderlagen och LL (2001:25) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

Föreslås ett anslag om 2.000 euro med hänvisning till 37 § LL (1978/54 samt ändringar 1995/22 och 1995/47) om främjande av gårdsbruk. Förvaltningsrådet utgör ersättning för bankers skötsel av gårdsbrukslån beviljade t.o.m. år 2007.

621

EUROPEISKA UNIONEN – ERUF OCH ESF, 2014 - 2020

62110

Förvaltningskostnader

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	-60 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	-60 000

Momentet nytt.

Föreslås ett anslag om 60.000 euro.

Utgifter

Under momentet upptas ett anslag om 60.000 euro för uppskattade avtalsenliga kostnader för förvaltningskostnader till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram *Entreprenörskap och kompetens 2014 - 2020*. Den lånefordran som landskapsregeringen har på Ålands Utvecklings Ab, minskas med motsvarande belopp som förvaltningskostnaderna är.

633 EUROPEISKA UNIONEN – PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING

63300 Nationellt tekniskt stöd (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-132 862	0	0
- tidigare års anslag		-53 624	
- PAF-netto			
Anslag netto	-132 862	-53 624	0

Momentet utgår.

640 FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla ett hållbart skogsbruk på Åland. Med detta avses, förutom ekonomisk virkesproduktion, även beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvärden, vattenvården fornminnesvärden och skogens mångsidiga sociala funktioner.

Skogen får en allt större roll i bioekonomin, klimatpolitiken och i strävan mot en hållbar utveckling. Landskapsregeringen inledde under år 2016 arbetet med ett skogsprogram för åren 2017 - 2026 där målsättningarna för den kommande skogspolitikerna ska tas fram i samråd med flera andra intressenter.

Som en del i hållbarhetsarbetet fortgår även arbetet med en certifiering av skogsägare enligt skogscertifieringssystemet FSC (Forest Stewardship Council) i skogsvårdsföreningens regi. Det åländska skogsbruket är sedan tidigare certifierat enligt skogscertifieringssystemet PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification). Likaså är landskapets understöd för skogsbruksåtgärder och en välfungerande rådgivningsverksamhet viktiga incitament för att aktivera och motivera skogsägarna till ett hållbart skogsbrukande.

Tillgången till aktuell skogsdata är mycket viktig för att främja den privata skogsnäringen och för att behålla skogscertifieringen. Landskapsregeringen har som målsättning att omfördela resurser från egentlig skogsbruksplanering till att i större utsträckning prioritera upprätthållandet och tillgängligheten av digital skogsdata som kan gynna ett större antal intressenter.

Vidare finns ett lagstiftningsbehov gällande tillämpningen av EU:s timmerförordning (EU) nr 995/2010, vilken nyligen har utvärderats av EU-kommissionen.

64000

Främjande av skogsbruket

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. fb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-114 374	-61 209	-25 000
- tidigare års anslag		-60 446	
- PAF-netto	6 344	36 209	
Anslag netto	-108 030	-85 446	-25 000

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av fordon och utrustning, licensavgifter, informationsverksamhet, skogsdatainsamling samt övriga kostnader för verksamheten.

650

JAKT- OCH VILTVÅRD

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt. Till detta hör som exempel information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet.

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete med att informera och utbilda jägarkåren, speciellt när det gäller skydds- och viltvårdsåtgärder för sjöfågel samt tillvaratagning och hantering av vilt.

Arbetet med de vetenskapliga sjöfågelundersökningarna fortsätter. Syftet är att ytterligare stärka befintligt inventeringsdata till försvar av den traditionella jakten på sjöfågel.

Med den nya handledningen för jägarexamen som grund tar landskapsregeringen fram ett kursmaterial som stöd för jaktvårdsföreningarnas kursverksamhet. Användningen av viltkameror i viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Viltkameror kan användas till inventering av lodjur och vildsvin samt underlätta viltvårdsprojekt som begränsar skador förorsakade av de invasiva arterna mink och mårhund.

Landskapsregeringen verkställer den åtgärdsplan för ejder som enligt beslutet om vårjakten 2016 ska utarbetas.

65000

Jakt- och viltvård (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. öb	Budget 2017
Intäkter	179 995	166 000	167 000
Kostnader:			
- årets totalt	-31 284	-52 000	-41 000
- tidigare års anslag		-23 716	
- PAF-netto			
Anslag netto	148 711	90 284	126 000

Under momentet föreslås inkomster om 167.000 euro och ett nettoanslag om 41.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från jaktvårdsavgifter och försäljning av handledningen för jägarexamen om 156.000 euro.

Jaktåret 2014 - 2015 löste 4.403 personer jaktkort, som är i linje med de senaste åren. En stor andel av dessa utgörs av personer bosatta utanför Åland, d.v.s. 996 personer. Av den åländska jägarkåren ligger andelen kvinnor som löser ut jaktkort stabilt på 6 % , d.v.s. 216 personer.

Föreslås en inkomst om 11.000 euro från hjortdjursavgifter för älg. Anslag för bidrag för hjortdjursskador upptas under moment 65000 i överföringsdelen.

Föreslås med hänvisning till 56 § 2 mom. 4 p. jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland, att 30.000 euro av influtna jaktvårdsavgifter används för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen under moment 60010.

Utgifter

Föreslås ett nettoanslag om 41.000 euro.

Anslaget ska användas så som 56 § i jaktlagen (1985:31) föreskriver, som t.ex. prenumeration av tidningen Jägaren, jägarförsäkring för alla jaktkortsinnehavare, viltvårdsprojekt m.m. Högt prioriterade projekt är åtgärdsplanen för ejder, utveckling av användningen av viltkameror i viltförvaltningen samt inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel.

Anslaget kan även användas för inköp av utbildnings- och informationsmaterial som saluförs till självkostnadspris till jägarkåren. Med hänvisning till § 6 LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås inkomsterna från motsvarande försäljning få gottskrivas momentet.

Vidare kan anslaget användas för kostnader som uppkommer i samband med förnyelsen av jägarexamen samt för utveckling av verksamheten kring eftersök av trafikskadat vilt.

670

FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för

livsmedel av hög kvalitet. I syfte att stödja en långsiktigt hållbar förvaltning och nyttjande av fiskresurserna planeras fortsatta insatser för kunskap om de kustnära fiskbeståndens tillstånd.

Under våren 2015 godkändes det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) för perioden 2014 - 2020. De första beviljandena av stöd från det nya programmet kunde göras under hösten 2015. Huvudsyftet med den Europeiska havs- och fiskerifonden är att stöda de mål som fastställts för den gemensamma fiskeripolitiken och till vissa delar även den integrerade havspolitik. Programmet ska även stödja förverkligandet av den åländska vattenbruksstrategin som antogs under år 2014.

I riket planerar man att implementera ett system med individuella överförbara nyttjanderätter och aktörsspecifika kvoter. Systemet innebär att Finlands kvoter av de kvoterade fiskarterna skulle fördelas mellan landets yrkesfiskare. Målet är att ha ett sådant system ikraft 1.1.2017. Med anledning av detta pågår förhandlingar för att komma överens om en fördelning av kvoterna mellan landskapet och riket. Efter att en överenskommelse har nåtts kan det uppstå behov av lagstiftning för fördelning av de åländska kvoterna mellan de åländska yrkesfiskarna.

67000

Främjande av fiskerinäringen

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-30 365	-28 000	-28 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-30 365	-28 000	-28 000

Föreslås ett anslag om 28.000 euro.

Utgifter

Anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning samt uppdatering och underhåll av för fiskerinäringen nödvändiga register.

Anslaget får även användas för information, möteskostnader, arvoden och lantmäteri samt mindre anskaffningar av material och förnödenheter. Anslaget innefattar därtill ca 8.000 euro för fiskeribiologiska undersökningar i samarbete med Husö biologiska station samt 10.000 euro för köpta tjänster och kostnader i anslutning till andra utredningar och provfiske. Anslaget kan också användas för åtgärder för att främja sportfiske och fisketurism.

680

ÅLANDS TEKNOLOGI- OCH ENERGICENTRUM

Ålands teknologi- och energicentrum (ÅTEC) är en enhet under näringsavdelningens allmänna byrå och vars syfte är att främja utvecklings- och effektiviseringsarbete med tyngdpunkt på energi, innovationer och långsiktig hållbarhet. Verksamheten är ett led i att uppnå ett hållbart samhälle.

ÅTEC samarbetar med infrastrukturavdelningen vilken har myndighetsuppgifter i energifrågor. ÅTEC är en resurs i uppbyggnaden av projekt- och utvecklingsarbeten inom av landskapsregeringen prioriterade områden samt förstärker tidiga

stadier av innovativa insatser genom bl.a. introduktions- och kurstillfällen.

Målen för år 2017 är att

- medverka till att öka andelen förnyelsebar energiproduktion och ökad energieffektivitet inom ramen för landskapets hållbarhetsarbete
- upprätthålla kunskapsnätverk mellan näringsliv, myndigheter samt forsknings- och utbildningsaktörer
- främja elfordon, laddningsinfrastruktur och transportsystem samt
- utveckla Åland som testområde för smarta energisystem.

68000

Ålands teknologi- och energicentrum

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	63 674	5 000	80 000
Kostnader:			
- årets totalt	-204 644	-100 000	-175 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-140 970	-95 000	-95 000

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 95.000 euro för Ålands teknologi- och energicentrum.

..... *Inkomster*

Verksamheten vid ÅTEC kan delfinansieras genom inkomster från projektverksamhet med andra finansieringskällor.

..... *Utgifter*

Anslaget avser kostnader för verksamhet i enlighet med den i kapitel motiveringen angivna inriktningen.

700

INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

700

ALLMÄN FÖRVALTNING

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och bygglagsfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation och består av tre byråer och tre fristående enheter. Därtill finns två underliggande myndigheter, Ålands energimyndighet och Motorfordonsbyrån.

Allmänna byråns målsättning är att vara ett starkt administrativt, juridiskt och ekonomiskt stöd med en snabb och rättssäker ärendehandläggning samt en kompetent utvecklare av den lagstiftning som faller under avdelningens verksamhetsområde.

Byrån har även sakområdesansvar för utvecklingen inom el-, energi-, plan- och byggområdena, vilka är centrala områden inom hållbarhetsarbetet.

Målsättningar för året

- den reviderade plan- och bygglagen sätts i kraft
- byggbestämmelsesamlingen följs upp och vissa mindre justeringar görs
- stödsystemet för installation av hissar och andra hinderlöshetsstöd revideras
- räntestödssystemet för hyresbostäder utvärderas
- GIS-baserade verksamhetssystem vidareutvecklas
- aktuella karttjänster enligt EU-direktivet ”Inspire” och för andra ändamål upprätthålls
- mobila GIS-applikationer för användning i fält utvecklas
- utföra tillsyn av alla aktiva elentreprenörsbolag och elnätsinnehavare
- ta i bruk utrustning för stickprov över entreprenörers ibruktagningsprotokoll och mätresultat
- i ett samnordiskt projekt förbättra systemet med ibruktagnings-, certifierings- och periodiska besiktningsprotokoll samt
- utarbeta ny lagstiftning inom elsäkerhet för att motsvara EU-direktiv.

Transportbyrån har som målsättning att vara en kompetent beställare som tar fram motiverade beslutsunderlag, upphandla varor, tjänster och entreprenader, sköta avtalsuppföljning inom kollektiv-, flyg- och sjötrafik samt sköta landskapets tonnage. Byrån ska även vara en yrkeskunnig, serviceinriktad och effektiv utförare av tjänster inom bokning och biljettering, linfärjedrift, verkstads- och lagerverksamhet.

Målsättningar för året

- fatta beslut om hur avdelningen går vidare med utvecklingen av en ny boknings-, biljetterings- och faktureringsplattform för skärgårdstrafiken och kollektivtrafiken i syfte att samordna system, säkra statistik och betalningar samt kombinera färje- och bussbokning. I samband med utvecklingen av plattformen ser man även över ett gemensamt zon- och betalningssystem för bussbiljetter, där även stadstrafiken ingår
- ytterligare utveckla användningsgraden för onlinebokning/förbetalning samt att införa tydliga, hållbara och enhetliga avgifts-, boknings- och avbokningsregler
- arbetet med servicenivåer för skärgårdstrafiken fortsätter. Syftet är att trygga levnadsmöjligheterna och långsiktig planering av företagsverksamhet i skärgården på ett resurseffektivt sätt så att bebodda öar får en rättvis trafik med beaktande av behovet av transport
- avtalsuppföljning i fält för skärgårdstrafiken fortsätter och förbättringar görs i trafikledningen för att minska konsekvenserna av störningar i färjetrafiken
- färjorna tas ur trafik för dockning och översyn enligt ett uppgjort docknings- och översynsschema. Trafiken sköts under tiden med ersättande tonnage
- ett projekt för bränsle- och energioptimering kommer att påbörjas för att möta dagens krav på minskad energiförbrukning samt
- uppgradering av elsystem ombord kommer att påbörjas på tre av fartygen för att uppnå större elsäkerhet samt förhindra galvanisk korrosion.

Vägnätsbyråns mål är att vara en kompetent beställare som tar fram motiverade beslutsunderlag för att upphandla varor, tjänster och entreprenader för att upprätthålla och utveckla landskapets vägnät, broar och hamnar. Byrån ska även vara en yrkeskunnig, serviceinriktad och effektiv utförare av tjänster inom vägunderhåll.

Målsättningar för året

- fräsnings- och beläggningsarbeten på befintliga vägar utförs enligt plan
- tre större vägprojekt genomförs
- Färjsundsbronns renovering påbörjas

- inom renoveringsprojekt broar 2016 - 2027 påbörjas de första åtgärderna
- Vårdöbronprojektet fortsätter med målet att kunna avslutas i slutet av år 2018
- uppkörnings- och övningsbanan vid Motorfordonsbyrån tas i bruk samt
- Godby vägstation stängs och både personal och maskinpark flyttas till Möckelö, vilket effektiviserar verksamheten.

70010

Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	86 228	60 000	60 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 640 989	-2 054 000	-2 010 000
- tidigare års anslag		-446 572	
- PAF-netto	0	446 572	
Anslag netto	-1 554 761	-1 994 000	-1 950 000

Föreslås ett nettoanslag om 1.950.000 euro, bestående av inkomster om 60.000 euro samt utgifter om 2.010.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av inkomster från trafiksäkerhetsarbete och avgifter för myndighetsbeslut m.m.

Utgifter

Anslaget används för personalutgifter, registerhållning, trafiksäkerhetsarbete, konsultarvoden och organisationsutveckling samt verksamhetsrelaterade utgifter.

710

PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET

Landskapsregeringens mål är att ha ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt ett ändamålsenligt geografiskt informationssystem (GIS) med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Vid revideringsarbetet av plan- och bygglagen har en genomgång av vilka åtgärder som kräver bygglov/bygganmälan gjorts med målet att förenkla den byråkratiska processen samtidigt som brister i lagstiftningen beaktas. Även bestämmelser rörande tillgänglighet och fysisk planering har setts över. Målet för år 2017 är att revideringsarbetet ska slutföras och att den reviderade lagstiftningen ska kunna träda i kraft. Under året planeras även en fortsatt uppföljning av Ålands byggbestämmelsesamling där även vissa mindre revideringar förorsakade av EU-krav är planerade att genomföras.

Verksamhetsområdet inom GIS har under år 2016 fått ett större fokus som en följd av det pågående hållbarhets- och utvecklingsarbetet. Utvecklingen inom GIS är ett led i detta arbete samt ett sätt att öka digitaliseringen, dels av offentlig sektor men också ut mot allmänhet och andra aktörer. Under år 2017 kommer förvaltningens interna GIS-plattform att utvecklas ytterligare samtidigt som databaser för bl.a. fornminnen och vägdata utvecklas. Därtill kommer utvecklingsinsatser inom samverkan med andra myndigheter/företag, publika webbkartapplikationer och nedladdningstjänster.

71000

Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	492	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-25 550	-50 000	-45 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-25 058	-50 000	-45 000

Föreslås ett anslag om 45.000 euro.

Utgifter

Anslaget kommer att användas för att utveckla och upprätthålla ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet, införskaffande av standarder och motsvarande dokument, underhållsavtal för programlicenser, uppdatering av fastighetsdata från lantmäteriverket samt anlåtande av konsulthjälp för mer komplexa uppdrag och utredningar.

Verksamhetsområdet inom geografiska informationssystem (GIS) kommer under år 2017 att utökas gällande samverkan med andra myndigheter och företag, utveckling av publika webbkartapplikationer och nedladdningstjänster samt tjänster för medborgardialog och crowd sourcing. Teknisk verksamhetsutveckling bör ha ett större fokus mot utveckling av mobila GIS-applikationer för att modernisera och effektivisera nuvarande arbetsmetoder och integrering av GIS-funktionalitet inom ärendehantering. Utveckling och uppbyggnad av GIS-baserade verksamhetssystem för kulturarvsbyrån, jaktenheten och transportbyrån för att tillgodose verksamhetens behov och krav. EU-direktivet "Inspire" ställer krav på att landskapsregeringen tillhandahåller geografiska datamängder som ska finnas öppna och tillgängliga via en landsomfattande kartportal.

Utvecklingen inom geografisk informationsteknik är ett led i att öka digitaliseringen, dels av offentlig sektor men också ut mot allmänhet och andra aktörer. Den ökade synligheten på nätet, samverkan, och övrig utveckling kräver ett tilläggsbehov under år 2017 för att stöda underhålls- och utvecklingsarbetet för hela förvaltningen. Anslag har beaktats under moment 39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader.

720

ELSÄKERHET OCH ENERGI

I enlighet med kraftsamlingarna i regeringsprogrammet för åren 2015 - 2019 ska en klimat- och energistrategi utarbetas. Utformningen sker parallellt med hållbarhetsarbetet som genomförs för hela Åland där även företag och tredje sektor medverkar. Klimat- och energistrategin ska ge en överblick av nuläget och visa på lämpliga områden för utveckling där lokala förutsättningar kan nyttjas. Ramverket utgörs av bl.a. EU:s långsiktiga målsättningar gällande klimat- och energiåtgärder. En av dessa är att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser där bl.a. koldioxidutsläppen ska minskas med 40 % till år 2030 jämfört med 1990-års nivå. De utsläpp som ligger utanför systemet för handel med utsläppsrätter är nationellt bindande och utifrån detta utformar Finland under år 2016 en klimatplan. Från planen utformas kommande nationella stödsystem där det mest effektivt kan bidra till att öka andelen förnyelsebar energiproduktion. I utformningen av den åländska klimat- och energistrategin studeras den finska klimatplanen och kommande stödsystem för förnybar energi. Med beaktande av detta görs sedan bedömning om hur och till vilken del Åland kan bidra till det nation-

ella åtagandet.

Efter flera års diskussioner gavs i juni 2013 finanspolitiska ministerutskottet en utfästelse om att bidra ekonomiskt till ett stödsystem för vindkraftsproduktionen i landskapet. I februari 2016 stod det dock klart att riket inte deltar i systemet och därmed uteblev förutsättningarna för nybyggnad av vindkraftverk i landskapet. Då de planerade nybyggnadsprojekten inte kunde förverkligas beslöt landskapsregeringen att under en sjuårsperiod införa ett stödsystem som gäller från år 2016 till och med år 2022. Syftet med stödet är att bibehålla kärnan i den åländska vindkraftsproduktionen eftersom marknadspriset på el i nuläget och framöver förhoppas vara lågt. Stödet är ett driftstöd och utbetalas per producerad megawatt-timme utöver marknadspriset. När marknadspriset når en viss nivå kommer stödet succesivt att minskas för att sedan helt utebli vid en taknivå, som är beroende av ett vindkraftverks produktionskapacitet.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 45/2016-2017 föreslås att det till kapitel motiveringen fogas ett nytt andra stycke som följer: "Målsättningen med det nya systemet skall vara att möjliggöra för samtliga producenter av förnyelsebar energi, både privatpersoner och företag, att åtnjuta likvärdiga och rättvisa produktionsstöd oberoende av produktionskälla."

Utskottet har erfarit att landskapsregeringen avser att medverka till att öka andelen förnyelsebar energiproduktion och ökad energieffektivitet inom ramen för landskapets hållbarhetsarbete. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 45/2016-2017 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

72000

Elsäkerhet och energi

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	67 266	37 000	10 000
Kostnader:			
- årets totalt	-27 616	-37 000	-50 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	39 650	0	-40 000

Föreslås ett anslag om 40.000 euro. Inkomster från utsläppsrättsauktioner upptas fr.o.m. år 2017 under moment 82300.

Inkomster

Intäkter till momentet är avgifter för utförda tjänster som förväntas uppgå till ca 10.000 euro.

Utgifter

Utgifter för främjande av energihushållning och tryggande av energiförsörjningen är främst informations-, rådgivnings-, skolnings- och upplysningsverksamhet på energiområdet, landskapsregeringens utveckling av och delaktighet i energiutvecklingsprojekt i landskapet i form av förstudier inom området och samarbetsprojekt inom energiområdet med aktörer och organisationer i syfte att främja förnybar energi, energieffektivisering samt försörjningstrygghet. Utgifter gällande el- och energi går främst till övervakning och utveckling av elsäkerheten, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, regis-

terhållning samt kontroll av elmaterial. Utgifter för registerhållning gällande energideklaration av byggnader, resor samt seminarieverksamhet.

740 ÅLANDSTRAFIKEN

Enheten Ålandstrafiken, som ligger under transportbyrån, sköter administrativa uppgifter rörande skärgårdsfärjornas och kollektivtrafikens turlistor, bokning av bilplatser, hantering av årskort och biljetter, faktureringsunderlag, biljettredovisningar, överföring av intäkter, busskorts- och skolkortsprogrammering, pakethantering m.m.

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	1 260	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-372 581	-401 000	-411 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-371 321	-401 000	-411 000

Föreslås ett anslag om 411.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser att täcka driftkostnaderna för Ålandstrafikens verksamhet, vilket innebär personalkostnader, program och licenser, utvecklingsinsatser, tryckkostnader, hyra, el och städkostnader.

745 OLJESKYDD

74500 Oljeskydd

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-88 056	-116 000	-135 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-88 056	-116 000	-135 000

Föreslås ett anslag om 135.000 euro.

Inkomster

Eventuella ersättningar vid oljesanereringar kan påföras momentet.

Utgifter

Anslaget avser utgifter för genomförande av oljeskyddsplanen för åren 2015 - 2019. Oljeskyddsberedskapen sköts, utgående från oljeskyddsplanen, i samarbete med räddningsmyndigheterna och Ålands Sjöräddningsällskap r.f. Myndighets-

ansvaret för oljeskydd har landskapsregeringen.

Anslaget avser täcka driftskostnaderna för landskapets oljeskyddsfarkoster samt kostnaderna för oljebekämpningsverksamheten och oljeskyddslagret. Om en oljeolycka sker, återkommer landskapsregeringen med förslag på tilläggsanslag. Se även moment 974500 oljeskyddsinvesteringar.

750 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

75010 Upphandling av sjötrafik

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	1 125 909	1 000 000	1 100 000
Kostnader:			
- årets totalt	-16 418 590	-14 525 000	-14 625 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-15 292 681	-13 525 000	-13 525 000

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 13.525.000 euro för att sköta avtalen som landskapsregeringen tecknat med entreprenörer, inkluderat bunkerkostnaden samt reparationer och underhåll av fartyg. Anslaget används för förstudier, upphandling och beställning av sjötrafik med frigående färjor utgående från av landskapsregeringen fastställd turlista, beställnings- och menförestrafik, bränsletransporter samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

För att trygga levnadsmöjligheterna och långsiktigt kunna planera företagsverksamhet i skärgården behövs att en servicenivå fastslås. Ur den skulle det framgå hur ofta skärgårdstrafiken trafikerar de olika öarna och med hurudant tonnage servicen skulle bedrivas. Servicenivån skulle fastslås på ett resurseffektivt sätt så att bebodda öar får en rättvis trafik med beaktande av transportbehovet.

Inkomster

Inkomsterna består av biljett- och fraktintäkter samt eventuella kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer. Nettoanslaget förutsätter intäkter om 1.100.000 euro.

Utgifter

Bruttokostnaden beräknas uppgå till 14.625.000 euro. För tekniskt underhåll av tonnaget avsätts 1.770.000 euro. Anslaget är beräknat så att kostnaden för tekniskt underhåll ökas med ca 670.000 euro jämfört med år 2016. Detta för att fyra av färjorna ska dockas och de kräver allt mer och omfattande underhåll samt att m/s Skarvens bogvisir behöver repareras. Anslaget är därtill beräknat på att m/s Ejdern används som reservtonnage 1.600 timmar då de andra färjorna är på dock eller översyn eller som ett ersättande fartyg under driftsstörningar, förorsakade av oförutsedda haverier på de andra färjorna. Detta är 600 timmar mera än budgeterat för år 2016. Orsaken till den stora höjningen är dels att budgeterade 1.000 timmar för år 2016 var allt för lågt, dels att risken för trafikstörningar ökar hela tiden till följd av det ålderstigna tonnaget samt att fyra färjor ska på dockning under år 2017.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,45 euro/liter netto, vilket betyder att 3.197.700 euro avsätts till bränsle. Bränsletransporterna sköts med eget tonnage under ordinarie turlista och med begränsat passagerarantal. Vid betydande avvikelser gällande bränsleprisets utveckling återkommer landskapsregeringen vid behov med förslag till korrigeringar i en tilläggsbudget.

Landskapsregeringens hela frigående flotta är driftsprivatiserad. Transportbyrån förvaltar avtalen genom att aktivt följa upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. Avtalsuppföljning sker även i fält.

Driftsentreprenaderna på linjerna Åva-Jurmo, Åva-Osnäs, Hummelvik-Torsholma, Svinö-Degerby samt Långnäs-Galtby fortsätter. Under hösten görs en ny upphandling för linjen Svinö-Degerby då nuvarande avtal löper ut hösten 2018.

Totalentreprenaderna för passagerarbåts-, beställnings- och menförestrafik i södra skärgården samt Getas skärgård fortsätter. Beställningstrafiken för Lemlands skärgård arrangeras under menförestid. Trafiken på Kumlinge-Enklinge och Asterholma-Lappo-Torsholma fortsätter på totalentreprenad till mars 2018, vilket betyder att en ny upphandling genomförs våren 2017. Tvärgående linjen drivs också som totalentreprenad med ett avtal som gäller till sommaren 2020.

Landskapsregeringen äger fortsättningsvis åtta frigående fartyg och ansvarar för planering av alla dockningar, klassningar, större reparationer, underhåll och uppgraderingar av tonnaget.

75030

Upphandling av linfärjetrafik

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 470 428	-2 282 000	-2 255 100
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 470 428	-2 282 000	-2 255 100
Internhyra	0	-48 000	-29 900
Sammanlagt	-2 470 428	-2 330 000	-2 285 000

Föreslås ett anslag om 2.285.000 euro av vilket 29.900 euro är reserverat för internhyra till Landskapets fastighetsverk för linfärjförarnas färjestugor.

Ett temporärt avtal löper på Ängösundslinjen sedan våren 2016 och fortgår tills Marknadsdomstolen meddelar beslut i ärendet. Upphandlingen som är föremål för överklagande gäller tre år samt ett års option. Nuvarande avtal på Simskälalinjen är i kraft till och med våren 2017. Det nya avtalet, som minskar kostnaderna på linjen, tecknas på tre år med en option om ytterligare två år.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, att kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer gottskrivs anslaget.

Utgifter

Anslaget täcker alla kostnader för både drift- och tekniskt underhåll av samtliga linfärjor. Kostnaderna är beräknade med ett uppskattat bränslepris på 0,45 euro/liter netto, varvid bränslekostnaderna beräknas uppgå till 249.300 euro. Trafiken bedrivs i egen regi på linjerna Töftö, Seglinge, Embarsund och Björkö, medan trafiken bedrivs med landskapets tonnage av upphandlade entreprenörer på linjerna Ängösund och Simskåla. Landskapsregeringen utreder konsekvenserna av införande av turlistor på linfärjor.

760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING
76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 160 540	-2 586 000	-2 400 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 160 540	-2 586 000	-2 400 000

Föreslås ett anslag om 2.400.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landskapsregeringens ansvar som väghållare för drift och underhåll av det allmänna vägnätet. Grundförbättringar, ombeläggningar och övriga avskrivningsbara investeringar finansieras under moment 976000 Infrastrukturinvesteringar.

Transportbyrån ansvarar för upphandling och beställning av vägunderhåll. Anslaget möjliggör drift av vägnätet enligt infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Driften utförs av upphandlade privata aktörer och av vägunderhållsenheten, se även moment 87200 Vägunderhållsverksamhet.

Anslaget inkluderar ersättning för vägunderhållets kostnader för internhyra om 173.600 euro för vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrrar

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	159 000
Kostnader:			
- årets totalt	-635 144	-1 450 000	-850 000
- tidigare års anslag		-313 343	
- PAF-netto			
Anslag netto	-635 144	-1 763 343	-691 000

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning ett nettoanslag om 691.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser ersättning för Central Baltic-projektet ”Adapt”, se utgifter nedan.

Utgifter

För underhåll av landskapets grunda farleder och tillhörande sjömärken, kummel, linjemarkeringar och radarmärken reserveras 200.000 euro. För förverkligande av farledsplanerna i sydöstra och västra Ålands skärgårdsområden budgeteras 100.000 euro.

Med beaktande av tidigare beviljade anslag för det omfattande arbetet med att upprätta ett digitalt farledsregister för landskapsregeringens farleder föreslås ett anslag om 550.000 euro i enlighet med beräknad kostnad för nordöstra området. Med detta anslag är den beräknade totalkostnaden om 2.400.000 euro för projektet finansierat. En del av projektet ingår i Central Baltic-projektet ”Adapt”, varav ca 350.000 euro kommer att finansieras av EU-medel. Att digital farledsinformation finns är ett villkor för att farlederna ska redovisas i officiella sjökort i framtiden.

76050 Utgifter för drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar och byggnader

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	9 010	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-980 403	-712 000	-733 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-971 394	-712 000	-733 000
Internhyra	0	-17 000	-17 000
Sammanlagt	-971 394	-729 000	-750 000

Föreslås ett anslag om 750.000 euro, varav 17.000 euro är reserverat för internhyra.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar, väntsalar, teknikbyggnader och lastbryggor vid frigående färjfasten samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Driften beställs, enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland, i huvudsak av vägunderhållsenheten och verkstads- och lagerenheten. Anslaget för internhyra till fastighetsverket avser i huvudsak väntsalar.

Kostnaderna för underhåll av broar, hamnar, färjfasten, bryggor m.m. ökar årligen främst på grund av anläggningarnas stigande ålder och slitage. Drift och underhållsåtgärder som berör trafikanternas säkerhet och anläggningarnas funktion prioriteras fortsättningsvis. Anslaget föreslås även bära kostnaderna för att upprätthålla ett tekniskt broregister samt de broinspektioner som utförs enligt avdelningens inspektionsplan. För broarnas del är avsikten att utgående från inspektionerna genomföra ett omfattande renoveringsprojekt med målsättningen att för-

bättra det allmänna skicket och trafiksäkerheten samt stoppa den ökande kostnadsutvecklingen på det kontinuerliga brounderhållet.

8 FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER

820 ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) är en oberoende myndighet vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forsknings- och utredningsverksamhet (LL 1993:116).

ÅSUB producerar aktuell statistik för beslutsfattande, debatt och forskning inom de flesta samhällsområden. Det innebär att ÅSUB utvecklar, framställer och sprider statistik samt samordnar statistikproduktionen på Åland och lämnar statistik till internationella organisationer såsom det nordiska samarbetet, EU och FN. Statistiken har som krav att vara oberoende, relevant, jämförbar, av god kvalitet och baserad på vetenskapliga grunder samt respekterar uppgiftslämnarnas rättigheter och sekretess. ÅSUB åtar sig också olika typer av statistiska bearbetningar, analyser och prognoser på uppdrag av beställare. ÅSUB medverkar även i nordiskt och internationellt statistiksamarbete.

Uppgiften som officiell statistikmyndighet och de åtaganden som detta medför finansieras med budgetanslag. Anslaget föreslås under år 2017 finansiera 24 produktionsområden inom den officiella statistiken, bl.a. befolkning, offentlig ekonomi, arbetsmarknad, turism, sjöfart, boende, miljö, konsumentprisindex och BNP. Anslaget finansierar även den kontinuerliga uppdateringen av hemsidan och de interaktiva databastabeller som finns där samt Statistisk årsbok och fickstatistiken ”Åland i Siffror” som ges ut på fem språk.

Tyngdpunkten i forskningen och utredningsverksamheten finns inom det samhällsekonomiska området men omfattar även många andra aktuella samhällsfrågor. ÅSUB har en stark metodkompetens och har särskilt specialiserat verksamheten inom ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är i huvudsak uppdragsfinansierad och har kunder både inom Åland och internationellt.

Direktionen för ÅSUB har antagit ett fyraårigt verksamhetsprogram för perioden 2016 - 2019. Verksamhetsprogrammet lyfter fram fem strategier för att bygga vidare på det starka förtroendekapital som kännetecknar ÅSUB:s verksamhet

- aktiv förmedling och interaktion med användarna
- underlätta för uppgiftslämnarna
- ökad växelverkan med samarbetspartners
- utveckla kompetenserna och metoderna samt trygga arbetsklimatet samt
- teknisk förnyelse och säker datahantering.

Tre horisontella fokusområden genomsyrar all ÅSUB:s produktion och verksamhet, nämligen genusperspektivet, hållbar utveckling samt självstyrelsen. Vidare har direktionen för programperioden lyft fram fyra fokusområden som ska stöda åländska beslutsfattare med kunskapsunderlag inom aktuella politikområden. De fyra fokusområdena är individen i samhället, bärkraftiga välfärdssystem, bärkraftig offentlig sektor samt bärkraftig ekonomi och miljö. Programmet konkretiseras varje år i en verksamhetsplan.

En sammanställning över publiceringsverksamheten under de senaste åren samt

de preliminära planerna för år 2017 finns i tabellen nedan. Utvecklingen går mot att en allt större del av de publicerade uppgifterna finns tillgängliga i användarvänliga databastabeller på myndighetens webbplats. Frekvensen uppdateringar av databaserna varierar med uppgifternas art från varje månad till vart femte år.

Publicering

	År 2015	År 2016 (plan)	År 2017 (plan)
Totalt	385	391	402
Utredningsrapporter	6	9	9
Statistikrapporter	7	5	6
Statistikmeddelanden	54	55	55
Översikter/indikatorer	5	5	5
Webbpublicering	28	22	22
Databastabeller	280	290	300
Övrigt	5	5	5

82000

Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	186 638	292 000	287 000
Kostnader:			
- årets totalt	-790 896	-845 000	-862 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-604 258	-553 000	-575 000

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 575.000 euro för ÅSUB:s verksamhet under år 2017.

Utgifter

De totala inkomsterna under år 2017 beräknas uppgå till 287.000 euro. Dessa kommer från uppdrag från landskapsförvaltningen och dess myndigheter, andra externa beställare inom och utanför Åland samt från försäljningen av ÅSUB:s olika produkter. Den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 862.000 euro samt om arbetspendlingen till arbetsplatser utanför landet.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

Utskottet har erfarit att sista meningen under rubriken "Utgifter" ska rätteligen lyda: "Den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 862 000 euro."

822

DATAINSPEKTIONEN

Övergripande mål och beskrivning av verksamheten

Till grund för Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan ligger landskapslag (2007:89) om Datainspektionen.

Datainspektionen arbetar genom sin tillsynsverksamhet för att behovet av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Myndigheten utövar tillsyn och inspektioner, följer den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och tar nödvändiga initiativ, informerar om gällande regler samt ger anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter.

I Datainspektionens uppdrag ingår även att följa utvecklingen på it-området när

det gäller frågor som rör integritet och ny teknik. För att det offentliga Åland ska klara det politiska målet att höja kompetensen inom it måste dataskyddsreglerna hanteras som en integrerad del i digitaliseringsprocessen.

Datainspektionen bidrar till utvecklandet av en effektiv och rättssäker förvaltning där både kvinnors och mäns samt flickors och pojkers intressen tillvaratas genom att särskilt bevaka och synliggöra integritetsfrågorna.

För att underlätta arbetet med att följa utvecklingen inom datatillsynsområdet samverkar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå i Helsingfors och Datainspektionen i Stockholm samt med övriga datatillsynsmyndigheter i Norden. Samverkan sker bland annat genom att delta i nordiska datachefsmöten och möten med de handläggande tjänstemännen inom de nordiska tillsynsmyndigheterna samt genom att delta i konferenser och annan utbildning inom sakområdet. Vidare samarbetar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå för att ge ålänningarna god service trots den delade förvaltningsbehörigheten mellan de båda myndigheterna.

Målsättningar för året

Datainspektionen arbetar fortlöpande med att kartlägga myndighetsregister för att bättre kunna följa upp om landskapets och de kommunala myndigheterna kan uppvisa att verksamheten är så organiserad att bland annat information om behandling av personuppgifter på ett snabbt, effektivt och rättsäkert sätt kan lämnas ut till medborgarna. Arbetet med kartläggningen sker i samarbete med myndigheterna och efter att de genom riktade utbildningsinsatser informerats om det ansvar de har enligt lagstiftningen. Datainspektionen följer upp att de registeransvariga myndigheterna vidtar de åtgärder som lagstiftningen förutsätter.

Verksamheten vid myndigheten bedrivs huvudsakligen genom att bland annat förmedla kunskap, sprida medvetenhet, varna för risker, ge råd och hjälp samt granska och säkerställa att myndigheterna hanterar personuppgifter på ett lagligt sätt. Några områden där behandling av personuppgifter förekommer som är särskilt viktiga är e-förvaltning, hälso- och sjukvård, socialförvaltning, skolförvaltning samt internet.

EU:s dataskyddsreform innebär att landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltning under år 2018 kommer att ersättas av en EU-förordning om dataskydd. Dataskyddsförordningen innebär också nya arbetsuppgifter för Datainspektionen genom att samma bestämmelser ska tillämpas och tolkas på ett enhetligt sätt inom EU. Dataskyddsförordningen kräver ett omfattande förberedelsearbete bland annat för att analysera de nya rättsakterna, utbilda den egna personalen, utbilda och informera alla aktörer som kommer att påverkas av reformen, förbereda nya arbetsuppgifter och förbereda samarbetet med andra dataskyddsmyndigheter.

Genom myndighetsutövning och förebyggande arbetssätt gällande tolkning och tillämpning av landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen arbetar Datainspektionen bl.a. genom media, nyhetsbrev, utbildning och genom att ge råd i utvecklingsarbete. Arbetet med att förbättra och effektivisera arbetsrutinerna pågår kontinuerligt.

Några mätetal som i viss mån beskriver utvecklingen har beräknats respektive uppskattats enligt följande:

	År 2015	År 2016 planerat	År 2017 preliminärt
Totalt	26	218	217
Synliggörande av integritetsfrågorna	-	23	20
Informationsverksamhet	1	72	70
Löpande verksamhet	12	100	100
Rådgivning och yttranden	13	21	25
Tillsyn	-	2	2

Förmedling av kunskap och medvetenhet, varning för risker, rådgivning samt granskning och rättelse uppnås genom att

- göra inspektioner
- utbilda och informera alla aktörer som kommer att påverkas av den nya EU-förordningen om dataskydd
- ge fortsatt utbildning i registerhantering (registerbeskrivningar) inom landskapets och de kommunala myndigheterna
- ge ut pressmeddelanden och nyhetsbrev samt
- följa med landskapsregeringens arbete med e-förvaltning.

82200

Datainspektionen, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	-14	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-70 337	-136 000	-140 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-70 351	-136 000	-140 000

Föreslås ett anslag om 140.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täcka Datainspektionens verksamhetskostnader under året. Ökningen förbereds av förberedelser förberedda av EU:s dataskyddsreform. Dessutom planeras anlitande av experttjänster i högre mån på grund av mera omfattande inspektioner.

823

ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET

Ålands energimyndighets uppgift är tillsyn och övervakning av elmarknad, energifrågor samt utsläppshandel med växthusgaser. Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde även främja målen för landskapets energipolitik, följa energifrågornas utveckling, ta initiativ till utveckling av lagstiftning samt ge utlåtanden och bistå landskapsregeringen i beredningen av ärenden. Ålands energimyndighet sköter tillsyns- och övervakningsuppgifter samt beslutar i de ärenden som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om elmarknaden. Vissa uppgifter avses även överföras på riksmyndighet enligt överenskommelseförordning.

82300 Ålands energimyndighet, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	37 000
Kostnader:			
- årets totalt	-22 299	-44 000	-53 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-22 299	-44 000	-16 000

Föreslås inkomster om 37.000 euro och anslag om 53.000 euro. Inkomster från utsläppsauktioner ingick i budgeten för år 2016 under moment 72000.

Inkomster

Intäkter till momentet är avgifter för övervakning av transmissions- och distributionsbolag samt intäkter från utsläppsauktioner i den gemensamma auktionsplattform som skapats för utsläppshandelsperioden 2013 - 2020. Förväntade intäkter från övervakning och intäkter från utsläppsauktioner uppgår till ca 37.000 euro.

Utgifter

Utgifterna förväntas uppgå till ca 53.000 euro och avser personal och omkostnader för myndigheten.

825 ÅLANDS POLISMYNDIGHET

Polisverksamheten i landskapet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (2000:26) och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:34) samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1§ i polislagen (2013:87) för Åland stadgas om polisens uppgifter.

Polismyndigheten leds av polismästaren som har som stödfunktion staben. Verksamheten är indelad i fyra enheter; alarm- och brottsbekämpningsenheten, narkotika- och spaningsenheten, kriminalenheten och tillståndsenheten. Landskapsalarmcentralen utgör en del av polismyndigheten. Enheterna leds av polisbefäl medan Landskapsalarmcentralen leds av alarmmästaren.

Inriktningsmål för år 2017

Polismyndighetens inriktningsmål för år 2017 är

- polisens närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället
- arbetet mot våld i nära relationer samt
- bekämpning av narkotika högt prioriterad.

Polisens verksamhet ska innefatta nära samarbete med myndigheter, samfund och invånare för att öka tryggheten i samhället samt för att förebygga och förhindra brott. Polisen ska vara tillgänglig i hela landskapet och närvaron i skärgården tryggas. Detta förverkligas genom bibehållande av tillräckliga personresurser och genom god informationsbaserad planering av verksamheten. Polismyndigheten utvecklar metoder för tillgänglighet via internet, såsom elektroniska tjänster samt ökad närvaro i sociala medier.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem där mörkertalet kan vara betydande. Polisen deltar i samarbete och projekt i anknytning till temaområdet. Polisen vidareutvecklar sina metoder för bemötande av brottsoffer och vid brottsut-

redning i samarbete med andra myndigheter, särskilt de sociala myndigheterna och åklagaren.

Bekämpning av narkotika i samhället prioriteras högt och polisen ska arbeta effektivt för att minska tillgången till narkotika. Detta sker genom ingripande fältverksamhet samt effektiv utredning, där behövliga tvångsmedel används aktivt. Särskild vikt fästs vid förebyggande arbete som gäller ungdomar. Samarbetet med andra myndigheter, bl.a. tullen och polisen i Sverige, stärks för att förhindra införsel av narkotika till Åland.

Polismyndigheten uppgör dessutom skilda verksamhetsplaner för varje enhet och Landskapsalarmcentralen.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

Av budgetförslaget framgår att bekämpning av narkotika i samhället prioriteras högt och polisen ska arbeta effektivt för att minska tillgången till narkotika. Detta sker genom ingripande fältverksamhet samt effektiv utredning, där behövliga tvångsmedel används aktivt. Särskild vikt fästs vid förebyggande arbete som gäller ungdomar. Samarbetet med andra myndigheter, bl.a. tullen och polisen i Sverige, stärks för att förhindra införsel av narkotika till Åland.

82500

Ålands polismyndighet, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. th	Budget 2017
Intäkter	536 700	410 000	430 000
Kostnader:			
- årets totalt	-6 152 714	-6 266 000	-6 260 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 616 014	-5 856 000	-5 830 000
Internhyra	-435 250	-430 000	-387 000
Sammanlagt	-6 051 264	-6 286 000	-6 217 000

Föreslås en inkomst om 430.000 euro och ett anslag om 6.260.000 euro samt 387.000 euro för internhyra.

..... *Inkomster*

För verksamheten beräknas sammanlagt 430.000 euro inflyta huvudsakligen i form av tillståndsavgifter för pass. I inkomsten ingår även Landskapsalarmcentralens inkomster för bl.a. trygghetstelefoner och servicealarm.

..... *Utgifter*

Anslaget avser kostnader för polismyndighetens verksamhet under år 2017.

Med hänvisning till 6 § i LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för praktikanter och ersättningar för deltagande i övriga samarbeten och projekt.

Fullmakt för om- och tillbyggnad

Arbetet med planeringen av polishusets om- och tillbyggnad fortsätter år 2017. I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnationen av polishus. Årskostnaden, som innefattar av-

skrivning, internränta enligt beräkningsgrunden för år 2015 och skötselkostnad, är beräknad till ca 572.000 euro. Tidpunkten för ibruktage beräknas vara tidigast i mitten av år 2019. Under tiden koncentrerar polismyndigheten sin verksamhet till utrymmena på Strandgatan 27 och Strandgatan 23, där tilläggsutrymmen hyrs. På grund av Lagtingets inflyttning till Strandgatan 25 har polismyndigheten varit tvungen att hyra lokaler för s.k. Barnahus-verksamhet på Köpmansgatan. Detta orsakar dock inte höjning av hyreskostnaderna.

826

ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET

Övergripande mål

Ålands Ombudsmannamyndighet, ÅOM, inledde sin verksamhet 1.9.2014. ÅOM ska verka för att främja och trygga den enskildas rätt till lika behandling i enlighet med landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet, i arbetslivet inom den offentliga sektorn. ÅOM ska verka för att främja och trygga den enskildas rätt till lika behandling i enlighet med landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. ÅOM ska verka för att främja och trygga barns ställning och rättigheter i enlighet med landskapslagen (2014:33) om Ålands Ombudsmannamyndighet. ÅOM ska verka för att främja och trygga klientens ställning och rättigheter inom socialvården i enlighet med landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård samt patientens ställning och rättigheter inom hälso- och sjukvården i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

ÅOM verkar genom konsumentrådgivning även för att främja och trygga konsumenters intressen i enlighet med vad som föreskrivs i lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) samt förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

Verksamhet och målsättningar år 2017

Myndigheten inledde sin verksamhet hösten 2014. ÅOM kommer att fortsätta sitt pågående utvecklings- och effektivitetsarbete för att skapa en myndighet med både långsiktiga och hållbara arbetsrutiner och arbetsmetoder. Tillika fortsätter varje ombudsman, utifrån respektive verksamhetsområde, att verka för att uppfylla givna mål och syften med stöd av givna föreskrifter i landskapslagen om Ålands Ombudsmannamyndighet (2014:33).

Myndigheten har, inom ramarna för barnombudsmannens verksamhetsområde, i beslut av landskapsregeringen tilldelats ansvaret att fördela ekonomiskt medel (50.000 SEK) till BRIS stödfunktion för den åländska målgruppen. Detta startade år 2016 och fortsätter.

82600

Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	45 754	43 000	46 000
Kostnader:			
- årets totalt	-218 903	-260 000	-197 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-173 150	-217 000	-151 000

Föreslås en inkomst om 46.000 euro och ett anslag om 197.000 euro.

Inkomster

ÅOM tilldelas en inkomst för statens ersättning av kostnaderna för konsumentrådgivningen i landskapet om 46.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 197.000 euro för ÅOM:s verksamhet under år 2017.

827 LOTTERIINSPEKTIONEN

82700 Lotteriinspektionen, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	190 000
Kostnader:			
- årets totalt	0	-10 000	-190 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-10 000	0

Föreslås ett anslag om 190.000 euro.

Inkomster

Föreslås att kostnaden om 190.000 euro för tillsyn över penningsspelsmarknaden betalas av de som anordnar lotterier och penningsspel i enlighet med landskapslagen om avgifter (1993:27) och landskapslag om ändring av landskapslagen om lotterier (2016:11). Enligt landskapslag ska den som anordnar penningsspel betala landskapet för tillsynen och full täckning ska uppnås.

Utgifter

Anslaget avser skapandet av en oberoende myndighet för tillsyn av lotteri- och penningsspelsmarknaden. Kostnader för tillsyn av penningsspelsverksamhet ingår i momentet.

I momentet ingår löner samt engångskostnader för lokaler samt data- och kontorsutrustning och övriga kostnader. Lotteriinspektionen ska påbörja verksamheten 1.1.2017 i enlighet med LL (2016:10) om lotteriinspektionen och LF (2016:12 om lotterier).

840 ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har till uppgift att i enlighet med LL (2011:114) om hälso- och sjukvård handha den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. ÅHS kan sköta sina uppgifter genom att producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra vårdproducenter. ÅHS kan även sälja vårdtjänster om det kan ske utan att försämra myndighetens förutsättningar att fullfölja sina uppgifter.

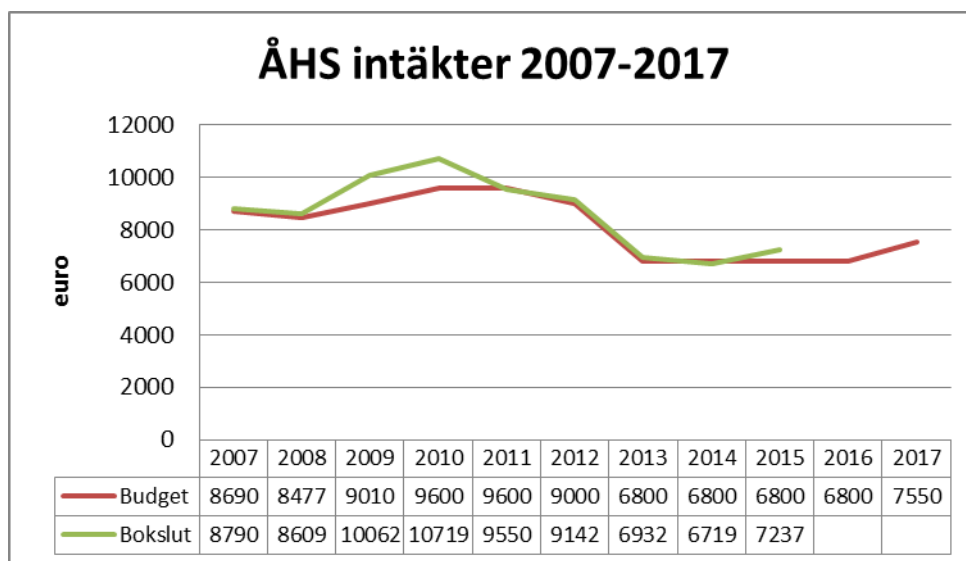
Budgetramen för år 2017

	Bokslut 2015	Budgetram 2016	Budgetram 2017
Intäkter	7 237 945	6 800 000	7 550 000
Driftkostnader	88 051 907	89 250 000	88 230 000
Nettokostnader	80 813 962	82 450 000	80 680 000
Nettokostnader exkl. avskr.	76 680 725	78 250 000	76 480 000
Investeringskostnad	1 434 089	2 500 000	6 700 000
Totalram netto	82 248 051	84 950 000	87 380 000

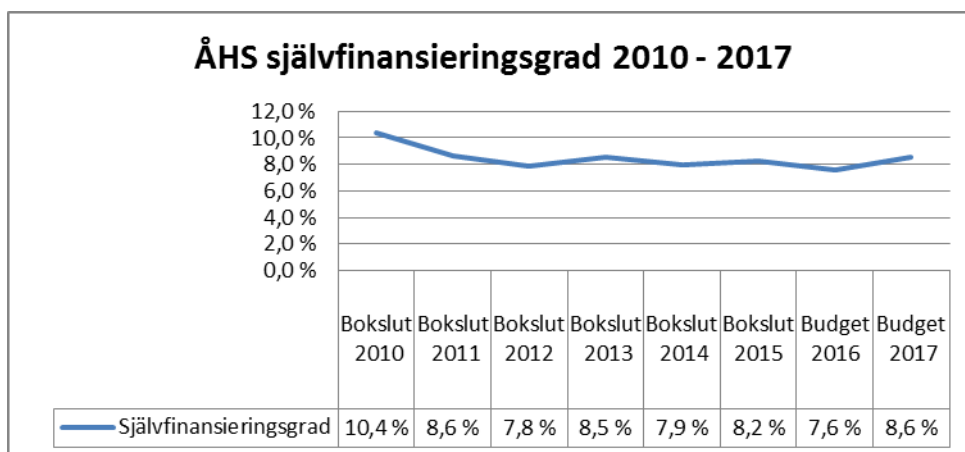
Nettodifferensen mellan budgetramen år 2016 och år 2017 är 1.770.000 euro. Landskapsregeringen har beaktat en höjning av lönebikostnader (0,4 %) och arbetsvärderingen (60.000 euro) som tillsammans blir 230.000 euro. Tillsammans utgör det en inbesparing på 2 miljoner euro.

Intäkter

Myndigheten har av landskapsregeringen fått uppdraget att öka intäkterna dock så att målsättningen i regeringsprogrammet om att sjukvårdskostnaderna för den enskilde inte får bli avgörande om personen söker vård eller inte. Särskild hänsyn ska tas till de mest utsatta och till barn och ungdomars tillgång till vård. Patientavgifterna har setts över och avgiftshöjningar har föreslagits liksom förändringar i högkostnadsskydden. Förändringarna av patientavgifterna beräknas innebära en intäktsökning med ca 600.000 euro. Ersättningar och övriga avgifter förväntas ge en ökad intäkt med ca 100.000 euro. Därtill höjs måltidsavgifterna vilket ökar matintäkterna med 50.000 euro. Budgetförslaget innebär att intäkterna ökar med 11 %. De budgeterade intäkternas förhållande till boksluten för de senaste åren kan avläsas ur nedanstående tabell.

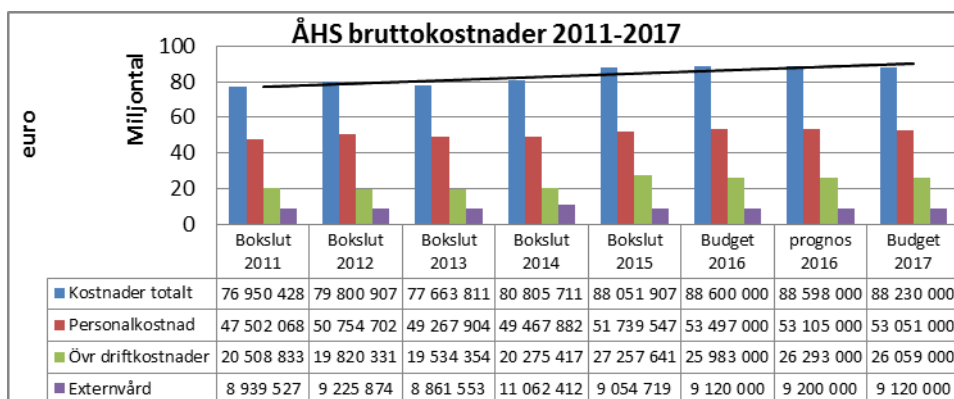
I och med de planerade intäkthöjningarna höjs ÅHS:s självfinansieringsgrad från 7,6 % till 8,6 % enligt nedanstående tabell.

Verksamhetskostnader

Kostnadsramen uppgår till 88.230.000 euro vilket innebär en sänkning med 1,1 % i jämförelse med kostnadsramen i grundbudgeten för år 2016.

Personalkostnaderna planeras sänkas till 53.051.000 euro medan övriga driftskostnader planeras öka något till 26.059.000 euro. Kostnaderna för externvård planeras till samma nivå som år 2016 det vill säga 9.120.000 euro. I budgetförslaget har kostnaderna för ambulansavtalet höjts med 34.000 euro och kostnaderna för helikopteravtalet med 55.000 euro. Kostnadsökningen till följd av höjda löner är 178.000 euro.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Stephan Toivonen budgetmotion nr 3/2016-2017 föreslås att landskapet även bör utreda möjligheten att överta sjukhusets apotek i egen regi. Utskottet konstaterar att det dels är riksbehörighet att reglera apoteksverksamhet, dels att det enligt utskottet inte är önskvärt att överföra privat näringsverksamhet till offentlig regi. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 3/2016-2017 förkastas.

84000

Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	7 237 945	6 800 000	7 550 000
Kostnader:			
- årets totalt	-87 956 907	-89 155 000	-88 163 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-80 718 962	-82 355 000	-80 613 000
Internhyra	-95 000	-95 000	-67 000
Sammanlagt	-80 813 962	-82 450 000	-80 680 000

Föreslås intäkter om 7.550.000 euro och ett anslag om 88.163.000 euro samt internhyra om 67.000 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, att donationer som ÅHS erhåller kan gottskrivas momentet och användas som finansiering av utgifter i enlighet med donatorns önskemål. Föreslås även att momentet får gottskrivas med inkomster för samarbeten och projekt.

Med hänvisning till regeringens målsättningar följs självfinansieringsgraden upp och även effekterna av de förändrade avgifterna och högkostnadsskydden.

Utgifter

Sänkningen av nivån för verksamhetsbidraget sker genom en rad strukturella åtgärder liksom genom effektivisering av processer och riktade insatser.

Verksamhetsförändringar

Landskapsregeringen avser överföra ansvaret för landskapsförvaltningens samtliga fastigheter till fastighetsverket. Fastighetsverket leder arbetet med att överföra ÅHS fastigheter till verket från den 1 januari 2018.

Den största strukturella förändringen gäller en minskning av antalet vårdplatser inom medicinkliniken. Landskapsregeringen har i enlighet med LL (2011:114) om hälso- och sjukvård fastställt antalet vårdplatser inom ÅHS till 151 st. En sänkning av antalet vårdplatser vid medicinkliniken med 8 - 10 vårdplatser planeras. Minskningen sparar ca 600.000 euro på årsnivå. Antalet vårdplatser är därför 115 - 117 st. Förändringen följs upp gällande kvalitetsaspekter när patienter vårdas över klinik- och specialitetsgränserna. Minskningen av antalet vårdplatser kräver ett ännu närmare samarbete med socialvården. Screeningen av livmoderhalscancer effektiviseras och personalresursen för verksamheten kan då minskas. Inom tandvården minskas tandläkarresursen och resurserna för tandteknik.

Riktlinjer för kompetensutveckling och fortbildning uppgörs för att uppnå kompetens som bättre motsvarar verksamheternas behov. ÅHS hade en sjukfrånvaro på närmare 5 % eller i genomsnitt 18 dagar per anställd per år under år 2015. Statistiken inom området utvecklas. Ett gemensamt verktyg/medarbetarenkät för uppföljning av personalens välmående skapas i samarbete med allmänna förvaltningen. Företagshälsovården för de anställda (ca 1.200 personer) tillhandhålls i egen regi av ÅHS. Företagshälsovården kommer att konkurrensutsättas genom att upphandla tjänsten under år 2017.

Hyrona vid mottagningarna i vissa kommuner har omförhandlats och kan sänkas. Därtill övertar städenheten städningen av vissa lokaliteter där städningen tidigare inkluderats i upphyrda lokaliteters hyra. Personalresursen inom städenheten minskas samtidigt. Motsvarande rationaliseringar och överföring av uppgifterna på andra enheter görs inom hanteringen av post, reseräkningar, arkiv och kök så att personalresurserna kan minskas.

Den dagkirurgiska verksamheten som inletts hösten 2016 är resursbesparande. En stor del av all kirurgi kommer i framtiden att kunna ske dagkirurgiskt. ÅHS består av flera små verksamhetsenheter med egen ledning. Planen är att avdelnings-skötare får större ansvarsområden i syfte att effektivisera verksamheterna. Två års förlängningsoption på helikopteravtalet har begärts. Kontraktet löper således ut 1.2.2018. Upphandling sker under år 2017.

Inom år 2017 ska ålänningarna kunna välja vilken hälsocentral på Åland de vill tillhöra. I enlighet med regeringsprogrammet ska psykisk hälsa för alla vara ett uttalat folkhälsomål och nollvision vad gäller självmord ska råda. Barns och ungdomars hälsa och psykiska välbefinnande prioriteras därför. Fokus läggs på det främjande och förebyggande arbetet så att man snabbt kan upptäcka barns och ungdomars psykiska ohälsa. Psykologmottagning för barn konsolideras inom primärvården. Personer som utsätts för våld i nära relationer söker ofta vård med andra angivna orsaker. Genom att tidigt identifiera dessa patienter kan man lättare ställa adekvata frågor för att ringa in problemet, ge möjlighet att bryta situationen och erbjuda hjälp och stödåtgärder. En plan tas fram för införandet av en systematisk metod gällande screening av våld i nära relationer.

Av regeringsprogrammet framgår att vårdinformationssystemet och övriga data-system är prioriterat område. I samband med bytet av vårdinformationssystemet bör en integrationsplattform skapas för att hantera och förenkla integrationer mot olika befintliga och framtida system, t.ex. medicintekniska system, ekonomisystem, löne- och personaladministrativa (LPA) system etc. Med detta erhålls en mer robust it-miljö med större tillgänglighet och över tid sänkta driftskostnader för specifika anpassningar av program. LPA-systemet är upphandlat och implementeringen görs under året tillsammans med allmänna förvaltningen. Arbetet med byte av lagersystem planeras starta under året.

Under året utreds följande

- städdimensionering
- organisering av mödravård, barnrådgivning och hemsjukvård
- fastighetsunderhållsplan
- kökets kostnader till följd av att antalet vårdplatser minskat de senaste åren
- överskötarnas uppgifter i organisationen samt
- beredskapen och primärvårdens service ses över med målet att effektivisera skärgårdsberedskapsfunktionen utgående från rapporten om skärgårdsberedskapen från år 2014.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 44/2016-2017 föreslås att anslaget ökas med 600 000 euro och under rubriken "Verksamhetsförändringar" ersätts de sju första meningarna i det andra stycket med följande text: "Under 2017 görs en utredning av hur demenssjukvården på Åland kan effektiviseras. Utredningen bör ha ett starkt patient/klientfokus och involvera alla berörda aktörer i vårdkedjan. Verksamheten vid avdelning 1A fortgår i oförändrad form under 2017."

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 44/2016-2017 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Organisation och arbetsuppgifter

Myndighetens uppgifter och organisation har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Verksamheten styrs förutom av lagstiftningen, av budget och verksamhets- och resultatplan, som antas av landskapsregeringen.

ÅMHM förebygger skador på människor och miljö och utjämnar konkurrensförhållandena genom rådgivning, information och lagstadgad prövning, tillsyn och provtagning inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Vidare tillhandahålls ackrediterade laboratorietjänster inom livsmedel och miljö och veterinärvård i landskapet. Myndighetens arbetsfält är brett och regleras i ett stort antal lagar och förordningar inom landskapets, rikets och EU:s lagstiftning.

I myndighetens uppdrag ingår bland annat tillsyn inom områdena hälsoskydd, livsmedel, vatten, tobak, konsumentssäkerhet, djurskydd, socialvård, hälso- och sjukvård och miljö, såväl tillstånd som tillsyn gällande alkoholservering, handläggning av miljötillstånds- och miljögranskningsärenden samt beredskapsfrågor.

Laboratoriet är en viktig del av den förebyggande hälso- och miljövården samt krisberedskapen när det gäller livsmedels- och vattenburen smitta och radioaktivt nedfall. Laboratoriet sköter på uppdrag av Ålands landskapsregerings miljöbyrå provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som krävs enligt EU:s vattendirektiv. Laboratoriet utför därutöver fysikalisk-kemiska och mikrobiologiska analyser av livsmedel, vatten, jord, foder och djursjukdomar åt myndigheter, företag och privatpersoner.

Vision

ÅMHM:s vision är att vara en modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö.

Verksamhet år 2017

Effektiviseringskravet för år 2017 på myndigheten motsvarar 9 % av verksamhetsbidraget. Denna målsättning uppnås genom både ökade intäkter och minskade kostnader. Verksamhetsbidraget är beaktat i 2016 års tilläggsbudget om 1.885.000 euro.

Den kalkylerade ökningen av intäkterna grundar sig främst på utökat provtagningsprogram, statistik från de senaste åren, information om kommande lagstiftning (tobak) och korrigerande ersättningar, skärpning av praxis när myndigheten ska ta betalt, samt höjda analystaxor. Den totala ökningen av budgeterade intäkter är 51.000 euro.

De kostnadsinbesparingar som görs gäller såväl material och tjänsteinköp som personalresurser. Totalt är inbesparingarna på externa tjänster 44.000 euro medan anslaget för material och varor minskas med 35.000 euro. Personalkostnaderna sänks med 51.000 euro. De totala kostnadsminskningarna utgör 131.000 euro.

En tjänst som social- och hälsovårdsinspektör hålls vakant under år 2017. Effekterna av detta analyseras under året ur arbetsmiljö- och verksamhetsperspektiv. Planeringen av och införandet av proaktiv tillsyn skjuts fram med ett år.

Myndigheten kommer att förutom de lagstadgade uppgifterna att eftersträva till att kunna införa och presentera ett nytt verksamhetssystem och taxasystem

fr.o.m. februari 2017.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

Av budgetförslaget framgår att en tjänst som social- och hälsovårdsinspektör hålls vakant under år 2017. Effekterna av detta analyseras under året ur arbetsmiljö- och verksamhetsperspektiv. Planeringen av och införandet av proaktiv tillsyn skjuts fram med ett år. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

84810

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	814 393	607 000	631 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 049 309	-2 115 000	-2 017 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 234 916	-1 508 000	-1 386 000

Föreslås inkomster om 631.000 euro och utgifter om 2.017.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 631.000 euro från veterinärvården, prövning och tillsyn enligt miljö-, hälso- och djurskyddslagstiftningen samt från serveringstillstånd. Beräknade inkomster inom veterinärvård, prövning och tillsyn baserar sig på tidigare års utfall, befintlig lagstiftning och de uppgifter myndigheten har över verksamheter som bedöms vara skyldiga att betala tillsynsavgift. Ökningen beror på statistik från tidigare år, en viss skärpning i praxis när myndigheten ska ta betalt, information om kommande lagstiftning samt vissa korrigeringar av avgifter.

Utgifter

För utförande av den verksamhet som åligger Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet enligt landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet budgeteras kostnader om 2.017.000 euro vilket innebär ett behov av ett verksamhetsbidrag om 1.386.000 euro. Förslaget innebär att en social- och hälsoskyddsinspektörstjänst hålls vakant.

84820

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	365 244	365 000	385 000
Kostnader:			
- årets totalt	-751 255	-730 000	-715 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-386 011	-365 000	-330 000
Internhyra	-154 000	-154 000	-115 000
Sammanlagt	-540 011	-519 000	-445 000

Föreslås inkomster om 385.000 euro och utgifter om 830.000 euro inklusive ett anslag om 115.000 euro för internhyra.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 385.000 euro. Miljöbyråns ersättning för vattenövervakningsprogrammet förblir om 208.000 euro för år 2017. Detta är samma nivå som för år 2007 med justering för tillkomna uppgifter. Ökningen av inkomsterna beror på en ny provtagningsbeställning av miljöbyrån samt en generell höjning av analystaxan på 3,2 %.

Utgifter

För att bedriva analysverksamhet inom områdena miljö, livsmedel, djur och jordbruk vid ÅMHM-laboratoriet budgeteras kostnader om 830.000 euro, inklusive ett anslag om 115.000 euro för internhyran, vilket innebär ett behov av ett verksamhetsbidrag om 445.000 euro.

850**HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND**

Högskolan på Åland har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet. Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov.

Högskolan ska informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället. Högskolan ska säkra en likvärdig verksamhet för såväl kvinnor som män. I verksamheten ska det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed ska värnas LL (2002:81) om Högskolan på Åland.

Högskolan på Åland ska vara en motor för samhällsutvecklingen och den ekonomiska tillväxten på Åland. Genom att höja kvaliteten och kvantiteten på arbetskraft och kunskap bidrar Högskolan på Åland till att stärka existerande industri och tjänstekluster och skapa nya i vilka innovationer i form av nya produkter, tjänster och affärsmodeller uppkommer. Högskolans verksamhet bidrar till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland.

Högskoleverksamhetens målsättning, verksamhetsstruktur, kvalitativa och kvantitativa mål ska uttryckas i ett utbildningsavtal mellan landskapsregeringen och högskolan. Ett nytt avtal gäller från och med år 2017.

Målsättningarna för högskolans examensinriktade utbildning inkluderande gymnasialutbildningen i sjöfart inom Ålands sjöfartsakademi och öppna högskoleverksamhet finns i utbildningsavtalet för tiden fram till 31.12.2016. I Högskolans verksamhetsberättelse finns omfattande statistik för verksamheten. Nya målsättningar bör specificeras i det nya utbildningsavtalet. Information om examination år 2015 och en prognos för år 2016 inom den examensinriktade högskoleutbildningen framgår av tabellen nedan:

Utbildningsprogram	Examination			
	2015		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Totalt	34	43	36	57
Elektroteknik	0	3	0	7
Företagsekonomi	7	4	6	6
Hospitality Management	6	4	8	4
Informationsteknik	2	4	2	12
Maskinteknik	0	18	1	12
Sjöfart	2	10	2	15
Vård	17	0	17	1

Gällande forskning och utveckling följer Högskolan förutom utbildningsavtalet landskapsregeringens forskningspolitiska program, vilket gäller från år 2017.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 28/2016-2017 föreslås att Högskolan på Åland kompletterar sitt utbud med kurser i "Ålands juridik" för att offentligt anställda och till Åland sökande ska kunna uppdatera sig kring särskild lagstiftning som gäller på Åland.

Utskottet konstaterar att det är önskvärt att Högskolan på Åland kompletterar sitt utbud med kurser i åländsk juridik. Utskottet föreslår att landskapsregeringen utreder frågan och eventuellt återkommer i tilläggsbudget. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 28/2016-2017 förkastas.

85000

Högskolan på Åland

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	689 139	540 078	647 500
Kostnader:			
- årets totalt	-7 391 166	-7 658 078	-7 587 700
- tidigare års anslag		-81 701	
- PAF-netto	48 299	81 701	
Anslag netto	-6 653 728	-7 118 000	-6 940 200
Internhyra	-1 568 417	-2 276 000	-1 897 800
Sammanlagt	-8 222 145	-9 394 000	-8 838 000

Under momentet föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), ett nettoanslag om 8.838.000 euro vari ingår en internhyra om 1.897.800 euro.

Utgifter

I augusti 2015 överfördes utbildningarna inom sjöfartsprogrammet vid Ålands gymnasium till Högskolan på Åland i och med att Ålands sjöfartsakademi, som marknadsför och samordnar sjöfartsutbildningarna på Åland, bildades. Utbildningarna omfattar högskole- och gymnasieutbildning samt fortbildning för sjömän. I och med överföringen har högskolans andel av den sammantagna andelen av it-relaterade utgifter för drift justerats, vilket även påverkar investeringsbehovet.

851 ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola och därutöver har skolans övergripande mål formulerats i ett reglemente fastställt av landskapsregeringen.

Verksamhetens syfte är att

- erbjuda en miljö för allsidigt lärande såväl intellektuellt, emotionellt som socialt
- göra det möjligt för studerande att påverka sin egen livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen
- främja de studerandes studieintresse och eget skapande samt att öka deras delaktighet i kulturlivet
- ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen samt att främja internationell förståelse och fredsvilja samt
- ge de studerande kunskaper och erfarenheter som stärker dem inför kommande fortsatta studier för examina och yrken.

De långsiktiga målsättningarna är att

- ge möjlighet till grundexamen i hantverk i samarbete med Axell samt
- erbjuda sysselsättningsfrämjande kurser till AMS.

Målsättningarna under år 2017 är att

- i dialog med Landskapets fastighetsverk se över verksamhetens utrymmebehov och optimera den i avseende på ändamålsenligheten
- delta i projektet Finland 100 år genom att integrera det i undervisning och utställningar
- upprätta läroplan för studerande med annat modersmål. Undervisningen ges oberoende av gruppstorlek under 1-2 år. Målgruppen är främst ungdomar 16 år och uppåt, som är bosatta på Åland
- fortsätta utveckla skolans Art Park både på skolgården och naturstigen. Parken ska erbjuda besökare kulturella upplevelser och interaktion i samklang med skolans pedagogiska verksamhet för allsidigt lärande samt
- erbjuda kortkurser inom naturfoto, friluftsliv och hantverk.

85100 Ålands folkhögskola, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. th	Budget 2017
Intäkter	81 695	104 000	79 000
Kostnader:			
- årets totalt	-872 826	-916 000	-930 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-791 130	-812 000	-851 000
Internhyra	-764 000	-764 000	-645 000
Sammanlagt	-1 555 130	-1 576 000	-1 496 000

Föreslås en inkomst om 79.000 euro och ett anslag om 930.000 euro samt internhyra om 645.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består i huvudsak av intäkter från kursverksamhet, försäljning av måltider samt hyresinkomster.

Inga hyresintäkter för bostäder medräknas för år 2017. Skolan önskar avvara de utrymmen som inte behövs för den egentliga skolverksamheten. Klassrum och interntrum hyrs ut till externa kursarrangörer, men även den efterfrågan har minskat väsentligt.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för skolans verksamhet samt internhyra.

I samråd med Landskapets fastighetsverk sker en optimering av upphyrning av befintliga utrymmen på området. Som en följd av översynen kan en justering av de interna hyrorna genomföras.

852 ÅLANDS MUSIKINSTITUT

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1995:80, ändrad 1997/53) om Ålands musikinstitut samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsregeringen.

Intresset för att studera vid Ålands musikinstitut är mycket stort och inträdesprovet våren 2015 lockade 124 stycken, varav 92 till musik (59 flickor, 33 pojkar) och 32 till dans (28 flickor, 4 pojkar).

Antalet sökande till läsåret 2016 - 2017 var 111 stycken, varav 79 till musik (47 flickor, 32 pojkar) och 32 till dans (30 flickor, 2 pojkar). Till musik- och danslekskolan anmälde 129 barn sitt intresse. 43 till musik (29 flickor, 14 pojkar) och dans 86 (71 flickor, 15 pojkar).

Elevantalet för läsåret 2016 - 2017 är planerat till 286 st fördelat enligt följande; musikskola och institut 178 elever och dans 108 elever. Musiklekskola 36 st och danslekskola 67 st. Musikeleverna fördelar sig mellan 17 instrumentlinjer och danseleverna studerar klassisk balett eller modern dans.

Målsättningar under år 2017 är att

- fortsätta med att jämna ut obalansen mellan antalet pojkar och flickor i både dans och musik
- revidera skolans reglemente
- utöka dans och musiklekskoleverksamheten samt
- utveckla pedagogiken inom DÅMI-digitala Ålands musikinstitut.

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tñ	Budget 2017
Intäkter	290 525	122 000	135 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 182 916	-1 039 000	-1 033 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-892 391	-917 000	-898 000
Internhyra	-172 000	-172 000	-139 000
Sammanlagt	-1 064 391	-1 089 000	-1 037 000

Föreslås en inkomst om 135.000 euro och ett anslag om 1.033.000 euro samt internhyra om 139.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser terminsavgifter för studerande. En höjning av avgifterna föreslås från 1.8.2017.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för skolans verksamhet samt internhyra.

855 ÅLANDS GYMNASIUM

Ålands gymnasium har i uppgift att erbjuda allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning som leder till gymnasieexamen med angiven studie- eller yrkesinriktning för unga och vuxna. Gymnasieutbildningen ska vara tillgänglig för alla. De studerande ska ges kunskaper och färdigheter som de behöver för fortsatta studier eller för att självständigt utöva ett yrke enligt LL (2011:13) om gymnasieutbildning.

Ålands gymnasium och Högskolan på Åland har ingått ett samarbetsavtal angående sjöfartsutbildningen på gymnasienivå för att klargöra arbetsfördelningen dem emellan. Det betyder bl.a. att de anställda vid Ålands sjöfartsgymnasium, som är en del av Ålands sjöfartsakademi, även har formella förordnanden vid Åland gymnasium för att ha rätt att utöva offentlig maktutövning gentemot de studerande, t.ex. i form av betygsgivning och disciplinära åtgärder.

Satsningen på att vidareutveckla digitaliseringsprocesserna fortsätter inom Ålands gymnasium.

Ålands gymnasium har tagit fram en strategi för myndighetens långsiktiga och strukturerade arbete för pågående mandatperiod. Strategin är baserad på Ålands gymnasiums i lag fastställda uppdrag, landskapsregeringens utbildningspolitiska program och Ålands gymnasiums vision och värdegrund. Utkastet till strategi har legat till grund för verksamhetsplanen för år 2017. Implementeringen av Ålands gymnasiums kvalitetsledningssystem fortsätter i organisationen. Ålands gymnasium avser att fortsätta arbeta för att gällande lagstiftning ses över.

Den åtgärdsplan som gjordes upp utifrån 2014 års riskbedömning fortsätter att implementeras i hela organisationen. Under året kommer även en ny riskbedömning att påbörjas. Arbetarskyddet avser att genomföra flera arbetsplatsbesök i samarbete med företagshälsovården.

Ålands lyceum

Ålands lyceum implementerar under budgetåret den nya läroplan som gäller från 1.8.2016. Skolan kommer även att satsa på fortbildning gällande språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Dessutom måste svenska som andraspråk utvärderas och hitta sin form. Studentprov i elva olika ämnen kommer att skrivas digitalt.

Ålands yrkesgymnasium

Inom Ålands yrkesgymnasium infördes kompetensbaserad utbildning inom samtliga utbildningsprogram hösten 2016. Den kompetensbaserade utbildningen ska vara så arbetsplatslik som möjligt. Under budgetåret kommer därför kontakten med arbetslivet att prioriteras för att utveckla lärande i arbete (LIA). I de nya styrdokumenterna närmar sig ungdoms- och vuxenutbildningarna varandra vilket bereder större möjligheter till årskurslös undervisning för både unga och vuxna.

Den yrkesinriktade specialundervisningens olika kompetensområden behöver breddas för att tillmötesgå behovet av utbildningsmöjligheter för studerande med särskilda behov. I samverkan med utbildningsavdelningen fortsätter arbetet med en revidering av utbildningen.

Föreslås följande dimensionering för ungdomsutbildningen hösten 2017:

Utbildning	Platser
Ålands lyceum	160
Ålands yrkesgymnasium	205
Elteknik	15
Fordons- och transportteknik	15
Frisör	5
Företagsekonomi	20
Hotell-, restaurang- och cateringbranschen	16
Informations- och kommunikationsteknik	16
Samhälleliga och sociala sektorn	20
Sjöfart	36
Social- och hälsovård	20
Verkstad- och produktionsteknik	15
Värme-, vatten- och sanitetsteknik	15
Yrkesinriktad specialundervisning	12

Föreslås följande dimensionering för vuxenutbildningen hösten 2017:

Utbildning	Platser
Grundexamen inom social- och hälsovård	16
Yrkesexamen för kock i storhushåll	12
Gymnasiebaserad utbildning till servitör	20
Kock (integration)	12
Grundexamen inom företagsekonomi	20
Sommelier	12
Yrkesexamen för sekreterare	10
<i>Läroavtal (nya)</i>	
Landsbygdsföretagare	16
Övriga	12
<i>Kursverksamhet</i>	
NTI-kurser (behörighetsgivande kurser enl. svenska gymnasieskolans läroplan)	80
Fortbildningsdagar för yrkesföreare	
Hygienpass	
<i>Övrig kursverksamhet</i>	
Sysselsättningskurs inom hotell och restaurang	
Vägledandekurs för arbetssökande, AMS	
Vägledandekurs för unga arbetssökande, AMS	
Vägledandekurs för inflyttade, AMS	

85500 Ålands gymnasium, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	712 666	520 000	540 000
Kostnader:			
- årets totalt	-15 713 669	-14 466 000	-14 230 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-15 001 003	-13 946 000	-13 690 000
Internhyra	-5 318 583	-4 611 000	-4 688 000
Sammanlagt	-20 319 586	-18 557 000	-18 378 000

Föreslås inkomster om 540.000 euro och ett anslag om 14.230.000 euro samt internhyra om 4.688.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består i huvudsak av försäljningsintäkter från arbetsverksamhet och rörelse samt kursavgifter.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för Ålands gymnasiums verksamhet.

856 ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM

Ålands sjösäkerhetscentrum verkar i enlighet med LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum. Ålands sjösäkerhetscentrum (ÅSC) bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringsenheten, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Internationella konventioner såsom STCW, tillsammans med Trafiksäkerhetsverket i Finland och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser, anger riktlinjer som ska följas. ÅSC ska arbeta lyhört mot sjöfartsnäringsenheten och kunna leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

Den 1 februari 2016 överfördes till ÅSC det operativa ansvaret för driften och samordning av m/s Michael Sars med avsikten att dels uppnå en aktivare utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget, dels för att rederienheten vid infrastrukturavdelningen i.o.m. driftsprivatiseringsarna av skärgårdstrafiken upphör.

De långsiktiga målsättningarna för Ålands sjösäkerhetscentrum är att

- erbjuda kursverksamhet inom sjösäkerhetsområdet i enlighet med internationella och nationella krav
- varsebli nya bestämmelser och utbildningskrav som kan komma
- finna nya kundgrupper inom vår närregion
- fortsätta en effektiv marknadsföring av centret
- garantera en hög säkerhetsnivå vid samtliga kurser samt
- skolfartyget integreras i ÅSC med ökad kvalitet och bredd för hela verksamheten.

Målsättningar under år 2017 är att

- ständigt utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa
- leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden

- optimera resurserna för att tillgodose marknadens behov av kursutbud under år 2017
- hålla ca 133 kurser av varierande längd under året
- fortsätta arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav samt
- aktivt effektivisera arbetet med utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget.

Det är viktigt att den administrativa kapaciteten vid sjösäkerhetscentret är tryggad i och med de förändrade arbetsuppgifter som uppstått som en följd av övertagandet av skolfartyget.

I arbetet med en aktivare utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget bör fartygets kapaciteter uppgraderas för att intressera nya presumtiva kunder för varierande uppdrag.

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	913 479	790 000	588 000
Kostnader:			
- årets totalt	-824 161	-1 353 000	-1 153 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	89 318	-563 000	-565 000
Internhyra	-300 000	-300 000	-242 000
Sammanlagt	-210 682	-863 000	-807 000

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 565.000 euro samt internhyra om 242.000 euro, sammanlagt 807.000 euro. Nettoanslaget fördelas enligt följande:

	Ålands sjösäkerhetscentrum	Sars	Totalt
Intäkter	526 000	62 000	588 000
Kostnader	657 000	496 000	1 153 000
Internhyra	242 000		242 000
Nettokostnad	373 000	434 000	807 000

Inkomster

Inkomsterna från verksamheten beräknas uppgå till 588.000 euro.

Utgifter

I anslaget har förutom verksamhetskostnader beaktats ett investeringsbehov om 10.000 euro i förnyande av möbler och teknisk utrustning. Till skolfartyget beaktas ett investeringsbehov om 40.000 euro i förnyande av duschrum, temperatursensorer till huvudmotor och inköp av ett nytt klot gyrokompass. Investeringsbehovet i utrustning vid kursenheten uppgår till ca 120.000 euro årligen under en fyraårsperiod från och med år 2018.

Under anslaget för inköp av tjänster ingår inköp av brandkurser från Mariehamns räddningsverk för totalt 198.000 euro.

ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) verkar i enlighet med landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. De service- och förvaltningsuppgifter som ankommer på Ams samt övergripande mål för verksamheten regleras huvudsakligen av landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2006:76) om studiestöd och landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Ams kan också erbjuda tjänster eller ge service med stöd av budgetbeslut. På den grunden administrerar Ams exempelvis systemet med högskolepraktikanter och tillhandahåller arbetspsykologtjänster. Utgifterna för de studiestöd och studiesociala förmåner som Ams administrerar finns upptagna under moment 50200.

Ams ansvarar, enligt beslut av landskapsregeringen, för landskapets deltagande i det formella nordiska samarbetet genom att Ams myndighetschef är Ålands representant i Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommitté för arbetsliv och i kommittén underlydande arbetsmarknadsutskottet samt i beredningen av Finlands nationella ställningstagande gällande beslut som fattas inom EU genom att ledande tjänstemän vid Ams följer med arbetet inom beredningssektion EU29 Sysselsättning.

Dessutom handhar Ams förvaltningsuppgifter med stöd av överenskommelseförordningar. Det handlar om bindande utlåtanden till arbetslöshetskassor, mottagande av lönegarantiärenden samt delbeslut kopplat till uppehållstillstånd för arbete.

Huvuduppgiften för landskapets i lag reglerade arbetsmarknadspolitiska verksamheter är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

I lag angivna sysselsättningsmål är bland annat att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete. Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsservicen och åtgärderna ska också vara tillgängliga för personer med olika former av funktionshinder. Landskapsregeringen antar årligen en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

Målet för Ams år 2017 är att

- förkorta den sammanhängande arbetslöshetstiden för arbetslösa över 54 år
- fler företag erbjuder praktikplatser, anställning med sysselsättningsstöd och andra sysselsättningsplatser
- öka antalet användare av Ams e-tjänster
- förkorta den genomsnittliga tillsättningsstiden för otillsatta platser
- fler sysselsättningsplatser kan erbjudas
- fler tjänster görs tillgängliga via e-tjänster
- studiestöd beviljas och utbetalas senast fem veckor efter att ansökan är komplett
- öka antalet besökare på www.alandliving.ax samt

- minska antalet arbetslösa med annat medborgarskap än finländskt.

86000

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	637	61 000	21 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 457 429	-1 484 000	-1 571 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 456 792	-1 423 000	-1 550 000

Föreslås inkomster om 21.000 euro och anslag om 1.571.000 euro.

.....
Inkomster
.....

Föreslås inkomster om 21.000 euro för bl.a. ersättningar för Ams:s handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och inkomster från försäljning av arbetspsykologtjänster samt vissa andra mindre inkomster.

.....
Utgifter
.....

Föreslås ett anslag om 1.571.000 euro för Ams:s verksamhetsutgifter, inklusive verksamheten Arbeta & Bo på Åland och arbetspsykologens verksamhet. Anslagsförhöjningen föranleds huvudsakligen av de kvarvarande utvecklingskostnaderna för det datoriserade studiestödssystemet (STUDS) som Åda Ab övertog ansvaret för under år 2016 och av kostnader för deltagande i en rekryteringsmessa i Utrecht, Nederländerna år 2017 samt av kostnader för användandet av landskapsregeringens telefoni-, dokument- och ärendehanteringssystem.

86050

Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-748 449	-510 000	-510 000
- tidigare års anslag		-18 887	
- PAF-netto		18 887	
Anslag netto	-748 449	-510 000	-510 000

Föreslås ett anslag om 510.000 euro.

.....
Utgifter
.....

Av anslaget avser 300.000 euro sysselsättningsfrämjande åtgärder, se även moment 86050 i överföringsdelen.

För praktikantplatser för högskolestuderande föreslås ett anslag om 210.000 euro. Praktikantplatserna används i syfte att ge högskolestuderande möjlighet att er hålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta kontakter med arbetslivet på Åland med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Anslaget är dimensionerat för att erbjuda ca 40 studerande en praktikanställning om ca 2 månader vardera. Praktikanterna är anställda och avlönade av AMS. Praktiken kan genomföras inom såväl privat som offentlig sektor. En studerande kan bevil-

jas praktikantplats endast en gång.

865 ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP

Målet för verksamheten är att skapa goda förutsättningar för det småskaliga yrkesmässiga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Verksamheten vid Ålands fiskodling kommer under året huvudsakligen att inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske. Förutom produktion av yngel för utplantering kommer också verksamheten att omfatta deltagande i andra åtgärder som avser att skydda och stärka de lokala bestånden av fisk och kräfta. Det tidigare påbörjade arbetet med att utveckla metoder för att odla nya arter kommer att fortsätta.

Avsikten är att under år 2017 för utplantering producera ca 120.000 smolt av havsöring samt ca 150.000 1-somriga sikyngel. Behovet av gäddyngel bedöms under året vara ca 2 miljoner varav en halv miljon inköps från privata aktörer och 1,5 miljoner produceras vid Ålands fiskodling.

För att öka inkomsterna och därmed självförsörjningsgraden kommer fiskpriserna att höjas under året samt att överskottet av 1-årig havsöring kommer att säljas som sättfisk till den kommersiella matfiskodlingen.

86500 Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. th	Budget 2017
Intäkter	93 032	51 000	100 000
Kostnader:			
- årets totalt	-501 176	-446 000	-482 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-408 144	-395 000	-382 000
Internhyra	-546 000	-546 000	-301 000
Sammanlagt	-954 144	-941 000	-683 000

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 382.000 euro för driften av verksamheten vid Ålands fiskodling samt 301.000 euro för internhyra, vilket utgör ett netto om sammanlagt 683.000 euro.

Landskapsregeringen bedömer att fiskyngelproduktionen i Guttorp är viktig för fiskevården i landskapet och att en fortsatt utplantering stärker förutsättningarna för fisketurismen och yrkesfisket. Landskapsregeringen föreslår att de bofasta ålänningarnas andel av fiskevården finansieras fortsatt över skattsedeln medan en lagstadgad avgift införs bl.a. för gästande turister och eventuellt andra grupper som nyttjar fiskeresursen i kommersiellt syfte. Avgiften om ca 20 euro stadgas om i en lag som ges till lagtinget under våren med syfte att träda i kraft 1.1.2018. Det långsiktiga målet är att på helårsbas uppnå 500.000 euro i intäkter för fiskyngeluppfödningen genom fiskevårdsavgiften och försäljningen av yngel.

Inkomster

Inkomster härrör från försäljning av fiskyngel om 100.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser löner, driftskostnader och anskaffningar.

Det är viktigt att utplanteringarna av fisk är tillräckligt stora för att ge önskvärt resultat. Det betyder att produktion av yngel sannolikt kommer att vara högre än efterfrågan vilket innebär att en del av produktionen kommer att utgöra allmännyttiga utplanteringar.

Åtgärder ska vidtas för att permanent minska utsläppsnivåerna från Gutterp, vilket kan medföra investeringar.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 19/2016-2017 föreslås att följande text stryks: "Avgiften om ca 20 euro stadgas om i en lag som ges till lagtinget under våren med syfte att träda i kraft 1.1.2018.". Utskottet konstaterar att prövningen om det är juridiskt möjligt att genomföra förslaget om avgifter för fisketurister bör prövas i samband med beredningen av lagförslaget. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 19/2016-2017 förkastas.

870 MOTORFORDONSBYRÅN

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (1975:9) om Motorfordonsbyrå angivna och av landskaparegeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad och en god servicenivå med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Motorfordonsbyrå till ett effektivare nyttjande av informationsteknologi och att hålla väntetiderna för förarexamen och besiktning under en vecka. Målet för året är en fortsatt långsiktig planering av verksamheten, uppnå förbättringar av servicenivån och en personalutveckling som främjar fortsatt god effektivitet.

Projektet uppkörnings- och övningsbana invid Motorfordonsbyråns lokaler fortsätter under år 2017. Detta kommer att effektivisera verksamheten och gör övning och uppkörning säkrare, för såväl kunder som personal.

87000 Motorfordonsbyrå, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. th	Budget 2017
Intäkter	1 351 761	1 380 000	1 417 200
Kostnader:			
- årets totalt	-1 071 701	-1 240 000	-1 337 200
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	280 059	140 000	80 000

För Motorfordonsbyråns verksamhet föreslås ett nettoanslag om 80.000 euro baserat på budgeterade inkomster om 1.417.000 euro och budgeterade utgifter om 1.337.000 euro.

Inkomster

Föreslås en höjning av kontrollbesiktningsavgiften för år 2017. Avgiften höjdes senast år 2014.

Utgifter

Körkortslagändringen år 2016 har ökat arbetsmängden. Kostnader relaterade till dataprojekt körkort kvarstår för år 2017. I anslaget ingår utöver personalkostnader och omkostnader för myndigheten även bl.a. utgifter för en uppdatering av utrustning och inventarier.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tll. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 18/2016-2017 föreslås en höjning av kontrollbesiktningsavgiften för år 2017. Avgiften höjdes senast år 2014. Aktuell text föreslås utgå.

Utskottet uppmanar landskapsregeringen att verka för att inte några höjningar av kontrollbesiktningsavgiften verkställs under år 2017. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 18/2016-2017 förkastas.

871 REDERIVERKSAMHET

87100 Rederienheten, verksamhet (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	12 955 848	376 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-12 991 729	-676 000	-25 000
- tidigare års anslag		-562 118	
- PAF-netto			
Anslag netto	-35 882	-862 118	-25 000

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Efter att linfärjeförarna vid ingången av året överförs till verkstads- och lagerenheten har rederienheten ingen egentlig verksamhet. Mindre omkostnad till följd av rederiets tidigare verksamhet förväntas men är svårbedömd, varför landskapsregeringen vid behov återkommer i en tilläggsbudget.

872 VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	2 699 461	2 773 000	2 628 900
Kostnader:			
- årets totalt	-2 692 913	-2 510 000	-2 455 300
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	6 548	263 000	173 600
Internhyra	0	-263 000	-173 600
Sammanlagt	6 548	0	0

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69), ett nettoanslag om 0 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att de beräknade inkomsterna och ersättningarna för produktionsverksamhet samt de arbeten som utförs åt kommuner och privata kunder gottskrivs momentet. Verksamhetens utgifter täcks av dess inkomster.

Utgifter

Vägunderhållsenheten finns vid infrastrukturavdelningens vägnätsbyrå. Anslaget avser den praktiska driften och underhållet av lands- och bygdevägar samt underhållet av landskapsregeringens broar, hamnar och färjfasten enligt Infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland.

Under året färdigställs en ny garagebyggnad vid Möckelö vägstation och de sociala utrymmena byggs om inom befintlig byggnad. Godby vägstation stängs och personal och maskinpark flyttas till Möckelö. Detta effektiviserar verksamheten och ledningen av den, då resurserna kan nyttjas bättre.

Anslaget för internhyra till Landskapets fastighetsverk avser vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 46/2016-2017 föreslås att andra stycket utgår och ersätts med ett följande text: ”I syfte att bibehålla servicenivån, men till en lägre kostnad, inleds omgående arbetet med att konkurransutsätta drift och underhåll av det allmänna vägnätet.”. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 46/2016-2017 förkastas med hänvisning till att nuvarande upplägg bedöms ändamålsenlig då totalkostnaderna enligt bedömning inte kommer att bli lägre. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

873 VERKSTAD OCH LAGER

87300 Verkstad och lager, verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	862 876	858 000	2 006 900
Kostnader:			
- årets totalt	-862 889	-808 000	-1 956 900
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-12	50 000	50 000

Föreslås ett nettoanslag om 50.000 euro.

Inkomster

För verkstads- och lagrenheten vid infrastrukturavdelningens transportbyrå föreslås ett nettoanslag om 50.000 euro. Inkomsterna uppskattas uppgå till ca 2.007.000 euro medan kostnaderna uppskattas uppgå till ca 1.957.000 euro. Enheten föreslås ta över driften av de linfärjor som drivs i landskapsregeringens egen regi från årsskiftet, se moment 87100 Rederienheten.

Enheten utför underhåll och reparationer av avdelningens färjor, arbetsfordon, maskiner och hamnanläggningar samt driver de linfärjor som landskapsregeringen har i egen drift mot beställning, se bl.a. moment 75010, 75030, 76010 och 76050.

Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen och finansieras av serviceavgifter och hanteringspåslag på lagrhållna varor.

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås verkstads- och lagrenheten nettobudgeterade. I inkomsten beaktas de direkta kostnaderna och kapitalkostnaderna motsvarande avskrivningarna på årsbasis på det kapital som är bundet i verksamheten.

Överföringar - detaljmotivering

100 LAGTINGET

112 LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11290 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-262 445	-255 000	-255 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-262 445	-255 000	-255 000

Anslaget utgår som stöd för lagtingsgruppernas verksamhet enligt de nya riktlinjer som antagits av kanslikommissionen och som börjar gälla den 1 januari 2016.

Enligt reglerna ska kanslikommissionen i början av varje kalenderår fördela anslaget mellan grupperna så att varje grupp oavsett storlek får en lika stor fast del. Den fasta delen utgör 25 procent av anslaget och fördelningen sker på basen av antalet grupper vid mandatperiodens början. Resterande del av anslaget delas ut i form av en rörlig del där beloppet som står i relation till antalet ledamöter i gruppen vid varje lagtingsårs början.

200 LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET

225 FRÄMJANDE AV INTEGRATION

22500 Främjande av integration

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Momentet utgår.

230 LAGTINGSVAL

23000 Lagtingsval

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Föreslås inget anslag.

232 UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET

23200 Understödjande av politisk verksamhet och politisk information

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	160 000	148 000	148 000
Kostnader:			
- årets totalt	-159 820	-158 000	-158 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	180	-10 000	-10 000

Föreslås inkomster om 148.000 euro och utgifter om 158.000 euro.

..... *Inkomster*

I statens budget anslås en summa för understödjande av politisk verksamhet och politisk information av vilken 1/200 överförs till landskapet Åland.

..... *Utgifter*

Föreslås att 74.000 euro utges för understödjande av politisk verksamhet. Föreslås därtill att 74.000 euro för politisk information fördelas till de politiska organisationerna på basis av mandaten i lagtinget.

Därtill föreslås ett anslag om 10.000 euro som stöd för riksdagsledamotens verksamhet.

240 BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET

24010 Landskapsandelar enligt landskapslagen om brand- och räddningsväsendet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-268 050	-348 000	-282 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-268 050	-348 000	-282 000

Föreslås ett anslag om 282.000 euro.

.....
Utgifter
.....

Landskapsandelar för materialanskaffningar erläggs enligt förhandsprövning och i enlighet med 12 kap. räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Härvid är den av landskapsregeringen fastställda anskaffningsplanen riktgivande för brandkårerna i landskapet.

Föreslås ett anslag om 282.000 euro för erläggande av landskapsandelar för materialanskaffningar år 2017.

Föreslås därtill att landskapsregeringen ges rätt att under år 2017 ge förhandsbesked om landskapsandelar för materialanskaffningar år 2017 till ett belopp om 375.000 euro.

270 RADIO- OCH TV-VERKSAMHET

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 013 000	-2 013 000	-2 013 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 013 000	-2 013 000	-2 013 000

Föreslås ett anslag om 2.013.000 euro under momentet.

.....
Utgifter
.....

Till Ålands Radio och TV Ab överförs i månadsrater under året ett belopp som baseras på de beräknade intäkterna från uppbörderna av avgifterna för innehav av televisionsapparat. Föreslås att avgifterna för innehav av televisionsmottagare används för täckande av upphovsrättskostnaderna.

Föreslås inget anslag för understöd för investeringar i radio- och TV-anläggningar för år 2017.

300 FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**330 ALLMÄNNA STÖD TILL KOMMUNERNA**

Syftet med de allmänna stöden till kommunerna är att minska skillnaderna i ekonomisk bärkraft mellan kommunerna och förbättra förutsättningarna att upprätthålla den kommunala verksamhet som lagstiftningen förutsätter. Se även allmänna motiveringen.

33000 Allmänna stöd till kommunerna (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	3 788 212	3 840 000	3 866 000
Kostnader:			
- årets totalt	-6 182 132	-6 215 000	-5 350 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 393 920	-2 375 000	-1 484 000

Föreslås inkomster om 3.866.000 euro och anslag om 5.350.000 euro.

Inkomster

Enligt LL (1993:70, ändr. 2012/84) om landskapsandelar till kommunerna justeras överföringarna mellan landskapet och kommunerna. Justeringsbeloppet har beräknats utgående från ett belopp per invånare som för år 2017 skulle uppgå till 133,38 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Allmänna stöd till kommunerna

Totalt	5 350 000 euro
Allmänna landskapsandelar till kommunerna	1 850 000 euro
Komplettering av skatteinkomster	2 450 000 euro
Samarbetsunderstöd och särskilt understöd	200 000 euro
Kompensation för utebliven kapitalinkomstskatt	850 000 euro
Kompensation för förlust av skatteintäkter som orsakas av avdrag	0 euro

- 1.850.000 euro för allmänna landskapsandelar till kommunerna enligt LL (1993:70, ändr. 2007/68) om landskapsandelar till kommunerna. Anslaget är beräknat med ett basbelopp om 114,13 euro per kommuninvånare som grund
- 2.650.000 euro för finansieringsunderstöd enligt LL (1993:70, ändr. 2007/68) om landskapsandelar till kommunerna. Finansieringsunderstödet består av komplettering av skatteinkomster samt samarbetsunderstöd och särskilt understöd
 - ca 2.450.000 euro för komplettering av skatteinkomster utgående från preliminära uppgifter om beskattningen för år 2015
 - 200.000 euro för samarbetsunderstöd och särskilt understöd, från vilka kommunerna kan ansöka om medel för särskilda ändamål. Prioriterade områden för dessa understöd är under år 2017 i första hand åtgärder för

de mest utsatta kommunerna. I andra hand prioriteras samverkansprojekt inom it som genomförs i samarbete med Åda och projekt som gäller samhällskritiska funktioner exempelvis nödvatten eller gemensam räddningsmyndighet

- 850.000 euro avser kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst i enlighet med LL (2007:14, ändr. 2007/75) om kompensation för förlust av skatteintäkter. Anslagsnivån är uppskattad eftersom grunduppgifter för kalkylering inte var tillgängliga vid beredningen av budgetförslaget. Det exakta beloppet som ska kompenseras blir tillgängligt först efter att beskattningen för år 2015 har slutförts samt
- kompensation för förlust av skatteintäkter till följd av sjukdomskostnadsavdraget avskaffas i enlighet med LL (2015:24) om kompensation till kommunerna för sjukdomskostnadsavdraget 2014 och 2015.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion nr 26/2016-2017 föreslås att anslaget höjs med 1 300 000 euro för att kompensera kommunerna för det bortfall av skatteintäkter som beror på ökade riksavdrag.

Utskottet omfattar landskapsregeringens förslag och föreslår att budgetmotion nr 26/2016-2017 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

340 SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

34000 Särskilda stöd och lån

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	200 000	200 000
Kostnader:			
- årets totalt	-6 729	-200 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-6 729	0	0

Föreslås inkomster om 200.000 euro samt anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Landskapet erhåller danaarv i enlighet med 63 § självstyrelselagen.

Utgifter

Anslaget avser överföring av danaarv till kommun. Föreslås även att landskapsregeringen befullmäktigas att överlåta eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun.

34002

Bidrag för byggande av likströmsförbindelse till riket (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tð	Budget 2017
Intäkter	34 990 000	2 167 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-34 990 000	0	0
- tidigare års anslag		-2 167 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Föreslås detta år ingen inkomst eller anslag.

350

PENNINGAUTOMATMEDEL

I enlighet med 17 § LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet intas årligen i landskapets budget ett anslag som uppskattas motsvara beloppet av Ålands Penningautomatförenings nettoavkastning året före budgetåret.

Ålands Penningautomatförening har i den ordning penningautomatförordningen (1993:56, 17 §) föreskriver meddelat om det fördelningsbara beloppet för år 2015. Med beaktande av ovanstående, återförda medel, från tidigare år ofördelade medel samt oförändrad praxis vad gäller behandlingen av den lotteriskatt som återförs till landskapet föreslås att 27.500.000 euro upptas som inkomst.

Avkastningen föreslås med beaktande av ovanstående i sammandrag fördelat enligt följande:

BIDRAG:	Euro
Social verksamhet (moment 44510)	3.267.000
Miljöverksamhet (moment 44520)	450.000
Ungdomsarbete (moment 51500)	482.000
Idrott (moment 51500)	1.640.000
Kulturell verksamhet (moment 51600)	1.788.000
Leaderbidrag (moment 62390)	95.000
Övriga bidrag (moment 35000)	2.400.000
Bidrag för investeringsprojekt (moment 35000)	1.000.000
Evenemangsbidrag (moment 35000)	100.000
Integration av inflyttade (moment 35000)	40.000
	<u>11.262.000</u>

LÅN OCH INVESTERINGAR:

Geriatrisk klinik (moment 984100)	10.000.000
Övriga lån (moment 935010)	6.238.000
	<u>27.500.000</u>

Fördelningen sker på basis av inkomna ansökningar, varvid beaktas framförallt verksamhetens natur, samhällsintresset av verksamheten, antalet medlemmar och deras aktivitet, frivilliginsatsernas andel av verksamheten och möjligheter att i samverkan med samhällsinsatser möta aktuella behov. Sedan fördelningsrådet på basis av ansökningar har lagt fram ett fördelningsförslag fattas beslut om fördelning av lån och bidrag till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. I fördelningsbesluten prioriterar landskapsregeringen förnyelse, jämställdhet, integration, hållbar utveckling och demokrati. Därutöver kommer vid fördelningen av anslaget läggas extra vikt vid projekt som är innovativa, utvecklar samhället, främjar medborgarnas hälsa samt är miljöförbättrande.

Viktiga samhällsinvesteringar kan finansieras med penningautomatmedel.

För att uppnå jämställdhetsmålet vid beviljande av penningautomatmedel så att fördelningen ska ske på jämlika villkor begärs uppgifter om fördelning av kvinnor och/eller män eller flickor och/eller pojkar gällande medlemmar och/eller aktiviteter. Utvärdering av målet möjliggörs genom att kartlägga och följa upp hur fördelningen av beviljade medel ser ut ur ett genusperspektiv.

Genom de anslag som budgeteras under detta kapitel främjas de ideella föreningarnas verksamheter som inte naturligt hänför sig till något annat budgetkapitel som finansieras med penningautomatmedel men som har sådan verksamhet som faller inom ramen för fördelningen av penningautomatmedel. Därtill understöds investeringar och projekt som gynnar de verksamheter för vilka penningautomatmedel beviljas och som främjar penningautomatföreningens verksamhet.

Se även kapitel 445, 515, 516, moment 62390, 935010 och 984100 samt LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

35000

Penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 831 781	-5 950 000	-3 540 000
- tidigare års anslag		-3 824 389	
- PAF-netto	-5 306 814	-7 290 851	
Anslag netto	-8 138 596	-17 065 240	-3 540 000

Föreslås ett anslag om 3.540.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning

- 2.400.000 euro, vilket avser bidrag ur penningautomatmedel för ideella föreningar och organisationer vilka inte hänför sig till sociala, miljö-, kultur-, ungdoms- eller idrottssektorn samt penningautomatmedel till landskapsregeringens disposition
- 1.000.000 euro att utges som bidrag för aktivitetsfrämjande och sysselsättningsskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med 3 § LL (1966:10) om lotterier
- 100.000 euro att utges som stöd för evenemang. Evenemangsbidrag kan komma ifråga till ideella föreningar eller annan juridisk person som inte utgör företag. Syftet med evenemangsbidrag är att främja satsningar på nya eller befintliga evenemang under ett uppbyggnads- eller utvecklingsskede, som har positiv effekt på besöksnäringen samt
- 40.000 euro avser särskilda projekt för integration av inflyttade, se även moment 22500.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tll. Stephan Toivonen budgetmotion nr 4/2016-2017 föreslås att av de medel som ställs till landskapsregeringens disposition reserveras 700 000 euro för hjälp till flyktinghjälp i Mellanöstern.”

Utskottet konstaterar att landskapsregeringen har valt att fokusera på andra åtgärder i syfte att hjälpa flyktingar. Utskottet konstaterar att bistånd är riksbehörighet och föreslår att budgetmotion nr 4/2016-2017 förkastas. Reservation har

inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

410 ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

I kapitlet ingår anslag för understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggnad av skälig utkomst.

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-11 013 909	-11 506 000	-11 506 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-11 013 909	-11 506 000	-11 506 000

Föreslås ett anslag om 11.506.000 euro att utges som bostadsbidrag, moderskapsunderstöd, barnbidrag, utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi, underhållsstöd, stöd för tolkningstjänst för funktionshindrade samt för skyddshemstjänster.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Bostadsbidrag

För bostadsbidrag som enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag beviljas enligt i riket gällande grunder, föreslås ett anslag om 2.100.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet.

År	Antal mottagare i medeltal som regelbundet får bostadsbidrag	Regelbundet bostadsbidrag i medeltal per månad
2011	315	254
2012	321	268
2013	352	279
2014	381	279
2015	432	298
2016-maj	503	321

Moderskapsunderstöd

I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 80.000 euro. Anslaget har beräknats från ett födelsetal om ca 300, fyra internationella adoptioner och fyra tvillingfödslar år 2017 samt en kostnad om 151 euro per moderskapsförpackning eller 224 euro i penningersättning. Kostnader för inköp av informationsmaterial kan påföras momentet.

Barnbidrag

Med hänvisning till 4 § LL (1994:48, ändring 2008/8) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 8.640.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Barnbidrag per kalendermånad är enligt följande:

Barn enligt åldersordning inom familjen	Barnbidrag euro per månad
1:a barnet	110
2:a barnet	143
3:e barnet	185
4:e barnet	214
5:e barnet och varje följande barn	259
Ensamförsörjartillägg	50

Antalet ensamförsörjare var under år 2015 totalt 553, varav 483 kvinnor och 70 män. Under år 2015 beviljades barnbidrag till 3.251 mottagare, varav 3.016 kvinnor och 235 män.

Utkomstskydd

Föreslås ett anslag om 13.000 euro för att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning. Beviljandet av stödet sker genom prövning om utkomstskydd och ska beviljas, om personen inte har rätt till lagstadgad eller avtalad arbetslöshetsersättning, ålders-, invalid-, arbetslöshets – eller deltidspension. Om personen de senaste fem åren varit sjukskriven med diagnosen fibromyalgi, eller motsvarande diagnos och om personen haft hemkommun i landskapet de tre senaste åren. Beloppet av utkomstskyddet fastställs enligt samma grunder som gäller för invaliditetspension och invalidpension i pensionslagstiftningen. Från och med år 2005 kan de som idag är utkomstskyddstagare vid uppnådd pensionsålder erhålla mellanskillnaden mellan utkomstskyddsbeloppet och det totala ålderspensionsbeloppet från landskapsregeringen. Nya personer beviljas inte utkomstskydd efter år 2006.

Underhållsstöd

Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 450.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet. Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2015 var totalt 212, varav 184 kvinnor och 28 män. Antalet mottagande barn var 292.

Stöd för tolkningstjänster

Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 33.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Skyddshemstjänster

Med hänvisning till landskapslag (2015:117) om skyddshem föreslås ett anslag om 190.000 euro för utbetalning av ersättning för produktion av skyddshemstjänster. Landskapsregeringen sörjer enligt landskapslag om skyddshem för att det för invånarna i hela landskapet finns tillgång till tillräckligt med tjänster i förhållande till behovet. År 2015 var antalet klienter hos skyddshemmet 21 personer varav 9 vuxna och 12 barn och antalet vårddygn uppgick till 917. Antalet vårddygn per 15.8.2016 uppgår till 619 stycken.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

Utskottet har erfarit att budgetförslaget bygger på oförändrade grunder för bostadsbidragen i jämförelse med år 2016. För att uppnå detta har landskapsregeringen avlämnat ett lagförslag om ändring av LL (2015:4) om tillämpning på Åland av lagen om bostadsbidrag så att en nu aktuell ändring i rikslagen inte ska tillämpas på Åland. Avsikten är att lagförslaget ska innebära en oförändrad kostnadsnivå för landskapet och att det ska behandlas som en budgetlag i samband med budgetförslaget för år 2017 i enlighet med 20 § 3 mom. självstyrelselagen.

415

AV KOMMUNERNA ANORDNADE SOCIALA TJÄNSTER

I enlighet med landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandelar för socialvården ska landskapsregeringen årligen i samband med avgivandet av förslaget till budget anta en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnande av socialvården i landskapet under de fem följande åren. Planen antas i januari 2017.

Till kommunerna betalas årligen landskapsandel för driftskostnaderna för socialvården enligt kalkylerade grunder. Grunderna för landskapsandelarna är basbelopp enligt åldersgrupp som landskapsregeringen fastställer årligen.

Till kommunerna betalas även särskilda landskapsandelar för vardera specialomsorg, barnskydd och missbrukarvård. De särskilda landskapsandelarna fastställs var för sig med nettodriftskostnaderna på vardera område som grund.

Landskapsandel för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnandet av socialvård kan på ansökan beviljas kommuner i bosättningsstrukturgrupp 1. Kommunernas ansökningar sammanställs i en projektplan för anläggningsprojekt. Landskapsregeringen fastställer sedan utifrån projektplanen vilka anläggningsprojekt som får inledas under verksamhetsåret.

41500

Understöd för kommunernas sociala tjänster (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-20 663 383	-21 847 000	-21 835 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-20 663 383	-21 847 000	-21 835 000

Föreslås ett förslagsanslag om 21.760.000 euro för landskapsandelar till kommuner för socialvårdens driftskostnader och ett anslag om 75.000 euro för stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska

Utgifter

Med hänvisning till 3 kap. LL (1993:71, ändrad 1998/26, 2007/69, 2008/148) om planering av och landskapsandel för socialvården föreslås ett förslagsanslag om 21.760.000 euro att utges som landskapsandelar till kommuner för socialvårdens driftskostnader.

Med hänvisning till 4 kap. LL (1993:71, ändrad 1998/26, 2007/69) om planering

av och landskapsandel för socialvården och den preliminära socialvårdsplanen för åren 2017 - 2021 föreslås inget anslag för landskapsandel för anläggningsprojekt inom socialvården.

För stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska för flickor och pojkar inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska föreslås ett anslag om 75.000 euro. Understödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och utbetalas efter redovisning vid årets slut. Förhöjningen av anslaget motiveras med ett ökat antal barn med annat modersmål än svenska i den åländska barnomsorgen.

420 ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-30 000	-30 000	-30 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-30 000	-30 000	-30 000

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 30.000 euro för att understöda läkemedelsdistributionen i Kumlinge-Brändöregionen.

440 NATURVÅRD

44000 Naturvård

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-2 000	-2 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-2 000	-2 000

Föreslås ett anslag om 2.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 2.000 euro för ersättande av skador förorsakade av fridlysta eller särskilt skyddsvärda djur, t.ex. stora rovdjur eller vissa fågelarter. Av stora rovdjur har lodjur etablerat sig på Åland medan det är möjligt att i framtiden varg och björn förekommer sporadiskt. Alla stora rovdjur är enligt Rådets direktiv 92/43/EEG arter av gemenskapsintresse och måste enligt artikel 12 åtnjuta

strikt skydd. Havsörn och trana är dessutom en särskild skyddsvärd art enligt LF (1998:113) om naturvård. Eftersom dessa arter anses vara av gemenskapsintresse, bör samhället ersätta skador de förorsakar för enskilda personer. Var och en förutsätts dock ta rimliga förebyggande åtgärder för att hindra skador.

445 **PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET**

44510 **Penningautomatmedel för social verksamhet (R)**

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 201 004	-3 240 000	-3 267 000
- tidigare års anslag		-38 282	
- PAF-netto			
Anslag netto	-3 201 004	-3 278 282	-3 267 000

Föreslås ett anslag om 3.267.000 euro.

Utgifter

Inom anslaget beviljas medel för fortsatt upprätthållande av skyddad arbetsverksamhet vid Pelaren och vid Fix-tjänst samt en studieplats vid Red Cross Nordic United World college. Projektet "Tobakskampen" fortsätter med år fyra av fem. Projekt Vision Nolltolerans mot risk och missbruk fortsätter liksom projektet som stöder äldre med psykisk ohälsa (år två av tre).

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 6/2016-2017 föreslås följande tillägg till motiveringen: "Av anslaget under momentet reserveras 700.000 euro att användas så att alla som lyfter folkpension eller sjukpension får ett pensionsarvode om 100 euro månatligen under perioden 1.1.-31.12 2017."

Utskottet konstaterar att enligt gällande regelverk är användning av PAF medel begränsad. I samband med en kommande genomgång av hur PAF-medel kan användas kan intentionen i budgetmotionen övervägas. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 6/2016-2017 förkastas.

44520 **Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)**

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-382 400	-450 000	-450 000
- tidigare års anslag		-176 270	
- PAF-netto			
Anslag netto	-382 400	-626 270	-450 000

Föreslås ett anslag om 450.000 euro att beviljas som verksamhetsunderstöd till ideella organisationer för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling.

 Utgifter

Husö-samarbete

Anslaget används även för finansiering av samarbetet som grundar sig på samarbetsavtal med Åbo Akademi genom Husö biologiska station till en omfattning av 105.000 euro under år 2017.

Vattenförbättrande åtgärder

Anslaget används även för finansiering av landskapsregeringens egna projekt eller samarbetsprojekt för konkreta vattenförbättrande åtgärder. I åtgärderna kan ingå förutom åtgärder och projekt som bidrar till förbättrad vattenkvalitet även planering och inventeringar som underlag för projekten.

Omställning till hållbart samhälle

Anslaget kan även användas för landskapsregeringens finansiering av projekt som innebär insamling av information, inventeringar, kompetenshöjning eller förbättringar på miljöområdet samt för att stöda arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi och en omställning till ett hållbart samhälle.

Vid beslut om fördelning ser landskapsregeringen positivt på nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle.

450

VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD

45000

Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. öb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-40 283	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-40 283	0	0

Föreslås inget anslag.

 Utgifter

Föreslås inget anslag för räntegottgörelse under år 2017 för tidigare godkända räntestödslån på grund av det aktuella ränteläget. Räntegottgörelsen är 4 procent under de åtta första låneåren och 2 procent under de följande åtta låneåren, dock så att låntagares ränta är minst 2 procent.

460 AVFALLSHANTERING

46000 Avfallshantering (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		-365 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-365 000	0

Föreslås inget anslag.

500 **UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE**502 **STUDIESTÖD**50200 Studiestöd

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	21 396	50 000	50 000
Kostnader:			
- årets totalt	-7 563 638	-8 145 000	-8 435 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 542 242	-8 095 000	-8 385 000

Föreslås inkomster om 50.000 euro och anslag om 8.435.000 euro.

..... *Inkomster*

Den beräknade inkomsten av återkrav av studiestöd och av de studielån som landskapet på basen av borgensansvar erlagt till kreditinrättningar uppskattas uppgå till 50.000 euro under år 2017. Se LL (2006:71) om studiestöd.

..... *Utgifter*

Föreslås ett anslag om 8.435.000 euro under momentet för år 2017.

Inför läsåret 2016 - 2017 indexjusterades studiestödsbeloppen enligt 6a § LL (2006:71) om studiestöd (ändring 2008/66) efter ett temporärt uppehåll i indexjusteringarna om tre läsår (ändring 2012/88). På basen av förändring av konsumentprisindex under år 2015 skedde ingen indexhöjning 1.8.2016. Enligt ÅSUB:s prognos beräknas ändringen av konsumentprisindex för år 2016 bli 0,4 %. En sådan höjning av studiestödsbeloppen fr.o.m. 1.8 2017 ligger som grund för beräkningen av utgifterna. Kostnaderna för indexjusteringen av studiestödsbeloppen skulle uppgå till ca 15.000 euro under år 2017.

De ändringar i beräkningsgrunder och belopp för vuxenstudiepenningen som

stadgas om i LL (2015:114) om ändring av landskapslagen om studiestöd och som trädde i kraft 1.8.2016, ligger som grund för beräkningen av utgifter för vuxenstudiepenningen.

Sedan 1.8.2016 har Ams hand om alla bostadstillägg för studerande under 17 år, för studerande både på och utanför Åland. De åländska skolorna betalar inte ut bostadstillägg och alla bostadstillägg handläggs inom studiestödssystemet. Under år 2017 beräknas de utgifterna för åländska studerandes bostadstillägg vara ca 40.000 euro.

Fördelning av kostnader:	
Studiepenning, högskola	2.890.000 euro
Studiepenning, ej högskola	1.749.000 euro
Vuxenstudiepenning	1.161.000 euro
Bostadstillägg	2.530.000 euro
Försörjartillägg	<u>105.000 euro</u>
Totalt	8.435.000 euro

505 BIBLIOTEKS- OCH ARKIVVERKSAMHET

De allmänna biblioteken tillgodoser invånarnas behov av kunskap, bildning och förströelse i enlighet med LL (1997:82) om allmänna bibliotek. Biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier ur sina samlingar. De ger också handledning i sökning av information. Utvecklingen av den elektroniska informationsförmedlingen är snabb och kräver kontinuerlig uppdatering och sakkunskap.

50510 Understöd för kommunala bibliotek, författare och översättare (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-636 524	-642 000	-649 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-636 524	-642 000	-649 000

Föreslås ett anslag om totalt 649.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 621.000 euro landskapsandelar för kommunernas biblioteksverksamhet i enlighet med LL (1993:72 och 2007:71) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet.

Dessutom föreslås ett anslag om 28.000 euro i enlighet med LL (1985:29) om stöd för litterär verksamhet. Medlen motsvarar 10 % av de allmänna bibliotekens sammanlagda medieinköp under år 2015 och kan användas som stipendier till författare och översättare. Stipendierna fördelas av Ålands kulturdelegation.

510 ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET

Enligt gällande lagstiftning skapar landskapsregeringen och kommunerna gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Verksamheterna stöds via landskapsandelar till kommunerna.

51000 Ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tñ	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 041 668	-1 062 000	-1 051 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 041 668	-1 062 000	-1 051 000

Föreslås ett anslag om 1.051.000 euro att användas som landskapsandelar till kommunerna. Det föreslagna anslaget är ett förslagsanslag förutom vad gäller anslaget för övriga aktiviteter som landskapsregeringen arrangerar eller medverkar i.

Utgifter

Av anslaget föreslås en fördelning i enlighet med LL (1993:72 och 2007/71) om planering av och landskapsandel för undervisning och kulturverksamhet enligt följande

- för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet 757.000 euro samt
- för medborgarinstitutets driftskostnader 284.000 euro.

Under momentet föreslås dessutom 10.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

515 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT

Enligt LL (1987:86) om ungdomsarbete och Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland, samt LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund fördelas penningautomatmedel till ungdoms- och idrottsorganisationer. I fördelningen prioriteras fortsättningsvis förnyelse av verksamheterna. Stor vikt läggs vid jämställdhet, demokrati, hållbarhet och tillgänglighet.

Föreningar och organisationer som arbetar med barn och ungdomar och som söker landskapsbidrag för sin verksamhet och sina projekt förutsätts arbeta aktivt för att motverka användning av alkohol och droger. Beträffande idrotten är det Ålands idrott som ansvarar för uppföljning av föreningarnas drogförebyggande arbete.

I anslaget för understöd till idrottsorganisationer har främjande av idrott och motion för personer med funktionsnedsättning beaktats, liksom medel för idrottsanläggningar och -redskap. Dessa bidrag kan beviljas till såväl föreningar som kommuner.

Beträffande bidrag till idrottsanläggningar läggs särskild vikt vid landskapsregeringens program Ett tillgängligt Åland 2013 - 2016 som samlar landskapsregeringens åtgärder inom funktionshinderspolitiken. Programmet kommer att vara i kraft ännu år 2016.

Investeringsbidrag till ungdomssektorn hanteras av Ålands kulturdelegation under budgetmoment 51600.

51500

Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 834 136	-2 085 000	-2 070 000
- tidigare års anslag		-79 646	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 834 136	-2 164 646	-2 070 000

Föreslås ett anslag om totalt 2.070.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 1.560.000 euro idrottsverksamhet, inklusive kostnader för Ålands idrottsförbunds egen verksamhet. Ålands idrottsförbund ska i enlighet med Idrottslagen (1983:43) ansvara för fördelning och utbetalning av landskapsunderstöd till idrottsorganisationer och föreningar i landskapet där LF (1999:3) med allmänna villkor ska beaktas.

70.000 euro avsätts som bidrag för idrottsanläggningar och idrottsredskap för fördelning enligt landskapsregeringens beslut. Dessutom föreslås ett anslag om 10.000 euro till landskapsregeringens disposition.

Resterande del av anslaget, ca 430.000 euro, avsätts för att stöda ungdomsverksamhet inom föreningar och organisationer.

516

PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET

Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten i enlighet med LL (1983:39) om kulturell verksamhet. Prioriteringar och fördelning av medel följer landskapsregeringens kulturpolitiska program från år 2013. Även stipendier till enskilda kulturutövare fördelas ur penningautomatmedlen. Liksom beträffande övriga delar av tredje sektorn är förnyelse av verksamheten, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet prioriterade områden vid fördelning av bidrag.

Under år 2017 avser landskapsregeringen i samverkan med Ålands kulturdelegation uppmuntra föreningarnas och organisationernas deltagande i Finlands självständighets 100-årsjubileum.

51600

Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 404 250	-1 645 000	-1 650 000
- tidigare års anslag		-469 452	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 404 250	-2 114 452	-1 650 000

Föreslås ett anslag om 1.650.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås ca 995.000 euro utgöra medel för verksamhets- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. I anslaget har även beaktats kulturpris, självstyrelsedagen samt kultur och hälsa.

Därutöver föreslås ett anslag om ca 35.000 euro som investeringsbidrag till ungdomslokaler, bygårdar och övriga lokaler som används för kulturella eller bildningsändamål.

För uppmärksammande av Finlands självständighets 100-årsjubileum med temat "Tillsammans" föreslås ett anslag om ca 115.000 euro att fördelas till föreningar och organisationer som avser ordna jubileumsprogram och aktiviteter. För det ovan föreslagna anslaget om totalt ca 1.145.000 euro ansvarar Ålands kulturdelegation för fördelningen. Kulturdelegationen beslutar också om riktlinjer för beviljande av bidrag för kulturprojekt som gäller 100-årsjubileet.

För Ålands sjöfartsmuseums ordinarie verksamhet föreslås ett anslag om 305.000 euro. För löpande underhåll och större renoveringar på museifartyget Pommern föreslås 80.000 euro.

För Ålands bildningsförbund och arbetarnas bildningsförbund på Åland föreslås ett anslag om totalt ca 100.000 euro för verksamhet och ca 20.000 euro för förbundens särskilda satsningar, totalt ca 120.000 euro.

520

GRUNDSKOLEVÄSENDET

Enligt den åländska grundskolelagen ligger ansvaret för grundskolans undervisning och övrig verksamhet på huvudmännen, det vill säga kommunerna. Ålands landskapsregering ansvarar för både tillsyn och utveckling av grundskolan.

Alla elever i grundskolan ska ges möjlighet till en likvärdig undervisning och en god grund för fortsatta studier. Eleverna ska nå de mål och kunskapskrav som finns i den centrala läroplanen, uppnå fysisk och psykisk hälsa samt erfara säkerhet och trygghet i skolmiljön. Landskapsregeringen stöder i samråd med skolornas huvudmän förutsättningarna för att uppnå en likvärdig skola och strävar efter att stärka och utveckla tillsynen bl.a. genom forskning och utvärdering.

Under år 2017 strävar landskapsregeringen till att

- fortsätta revideringen av grundskolelagen och -förordningen
- påbörja en genomgående revidering av den centrala läroplanen som ska bygga på EU:s nyckelkompetenser och landskapsregeringens utbildningspolitiska program

- fortsätta implementeringen av de nya läroplansanvisningarna kring stöd för inläring och skolgång och vända trenden med de senaste årens ökning av elever som läser enligt anpassad lärokurs
- revidera kriterierna för undervisningen i svenska som andraspråk samt komplettera läroplanen med anvisningar för undervisning i svenska som andraspråk
- fortsätta stöda projektet flexibel grundskola i skärgårdsmiljö och fortbildning för att främja digital utveckling i skolan samt
- inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera hälsa och välbefinnande i skolan, valfria språk i åk 8, samt undervisningen i engelska.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Britt Lundbergs m.fl. budgetmotion nr 30/2016-2017 föreslås att en utbildningsinsats för elever med autismdiagnos planeras. Utskottet hänvisar till sina skrivningar i den allmänna motiveringen och föreslår att budgetmotion nr 30/2016-2017 förkastas.

52000

Grundskoleväsendet (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-12 409 109	-12 555 000	-12 506 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-12 409 109	-12 555 000	-12 506 000

Föreslås ett anslag om 12.506.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås ett förslagsanslag om 12.126.000 euro avsett för betalning av landskapsandel för grundskolornas driftsutgifter.

Hösten 2016 är antalet grundskolor, inklusive Waldorfskolan, 23 (23) och antalet elever 2.849 (2.848).

Enligt uppgifter i befolkningsregistret och enligt ÅSUB:s prognoser beräknas kommuninvånarna i åldersgruppen 6-15 år fortsättningsvis minska i någon mån. Storleken på minskningen är beroende av en fortsatt inflyttning. Enligt bestämmelserna i LL (1993:73, ändring 2007/71) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet erhåller kommunerna landskapsandel för sina driftskostnader för grundskolan enligt landskapsandelsprocenterna 20 - 80. Kommunerna, förutom de i bosättningsstrukturgrupp 1, kan inte erhålla en särskild landskapsandel för anläggningsprojekt, utan landskapsandelen ska täcka såväl driftskostnader som anläggningskostnader.

Landskapsandelen bestäms enligt kalkylerade grunder och utgående från basbelopp per kommuninvånare i åldersgruppen 6 - 15 år. Det preliminära basbeloppet är 9.829,46 (9.757,95) euro. För en elev inom träningsundervisningen är det preliminära basbeloppet 28.010,56 (27.806,78) euro.

Under år 2017 beräknas inget grundskole- eller biblioteksprojekt vara aktuellt i kommuner som tillhör bosättningsstrukturgrupp 1, varför inget anslag föreslås.

Av anslaget föreslås högst 380.000 euro att användas som understöd till kommu-

nera för sådan extra stödundervisning i svenska för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner som kommunerna anordnar i stöd av 17 § grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland.

Höjning beräknas eftersom andelen elever med annat hemspråk fortsätter att öka, samt för mottagande av flyktingar i landskapet.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tll. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 22/2016-2017 föreslås att verksamheten i ersättande skolor ska säkerställas och att landskapsregeringen ges fullmakt att inkomma med ytterligare anslag. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 22/2016-2017 förkastas.

560 EUROPEISKA UNIONEN – SOCIALFONDEN

Programmet har avslutats.

56000 Europeiska Unionen - socialfonden

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	-25 126	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-66 650	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-91 776	0	0

Programmet har avslutats och inga ytterligare inkomster och anslag upptas.

600 NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

610 NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE

Se kapitel motiveringen i verksamhetsdelen.

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 062 521	-1 507 000	-1 642 000
- tidigare års anslag		-2 427 399	
- PAF-netto	229 000	1 001 000	
Anslag netto	-833 521	-2 933 399	-1 642 000

Föreslås ett anslag om 1.642.000 euro.

Utgifter

Turismens främjande

Turismstrategin 2012 - 2022 är riktgivande för landskapsregeringens arbete med att främja besöksnäringen. Tillsammans med Visit Åland r.f. (VÅ) och Ålands näringsliv r.f. samordnar landskapsregeringen arbetet genom de årliga handlings-

planerna och under året görs en halvtidsavstämning av turismstrategin.

En stor del av finansieringen för att främja besöksnäringen avsätts till destinationsmarknadsföring, som genomförs av VÅ tillsammans med näringen. I uppgiften ingår förutom dessa varumärkesstärkande marknadsföringsaktiviteter på prioriterade huvudmarknader även pressbearbetning samt turistinformationservice lokalt på Åland.

Utöver destinationsmarknadsföringen kommer utvecklingen av destinationen Åland de närmaste åren att ligga i fokus för VÅ:s arbete. Landskapsregeringen noterar att de säljande aktörerna bör ta ett större ansvar för tjänste- och produktutvecklingen och att en del av finansieringen därför ska gå till att samla näringen och främja utvecklingen av destinationen. Landskapsregeringen stöder näringens intresse och engagemang i utvecklingen av Åland Convention Bureau och arbetet med att främja evenemang på Åland.

VÅ bör ta tillvara möjligheterna att delfinansiera destinationsutvecklingsarbete genom EU-program. Den professionella bedömningen samt uppföljningen av marknadsförings- och utvecklingsinsatserna står VÅ för. VÅ bör tillämpa landskapsregeringens riktlinjer för offentlig upphandling.

För åren 2016 - 2018 har ett avtal upprättats med VÅ för marknadsföringen och utvecklingen av destinationen. Föreslås att landskapsregeringen reserverar penningautomatmedel om 1.105.000 euro för år 2017 för finansieringen under moment 35000.

Skärgårdsutveckling

Med beaktande av tidigare års anslag föreslås 20.000 euro för bidrag till drift av Skärgårdsnämnden, vilket beviljas genom ett särskilt resultatavtal. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren och Företagsam Skärgård r.f.

Nationellt företagsstöd

Av anslaget föreslås 1.150.000 euro för bidrag till nationellt företagsstöd som ett komplement till insatserna som delfinansieras från EU och genomförs inom ramen för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden perioden 2014 - 2020 samt Landsbygdsutvecklingsprogrammet för Åland perioden 2014 -2020. Nationellt företagsstöd beviljas inom ramen för av landskapsregeringen fastställda stödordningar och principer, vilka baseras på EU:s gällande regelverk om statligt stöd, näringsstödsdrag (2008:110) för landskapet Åland, LL (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

Landskapsregeringen avser att prioritera åtgärder som ökar företagets export av varor och tjänster, internationalisering samt åtgärder som stöder en året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Detta görs genom bidrag för företagets internationalisering, nationella investeringsbidrag, finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården samt stöd till nya skärgårdsföretag.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 2.000 euro för räntestöd för företags investeringar. Saldot för utestående räntestödskrediter var 34.502 euro i augusti 2016. Antalet åländska företag med aktiva räntestödskrediter uppgår till 3 stycken. Nya räntestödslån beviljas inte.

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som erbjuder riskfinansiering samt utvecklingstjänster för små och medelstora företag, främjar export och

företagens internationalisering samt befrämjar regionalpolitiska åtgärder. Landskapsregeringen och Finnvera Abp ingick i januari 2016 ett samarbetsavtal om lån och garantier som en direkt fortsättning på det tidigare ikraftvarande samarbetsavtalet. Det nya avtalet är i kraft fram till 31.12.2018.

Av anslaget föreslås 20.000 euro för räntestöd för Finnvera Abp:s lån till åländska företag. Landskapsregeringen betalar räntestöd för gamla, ikraftvarande lån. Räntestödet gäller främst minilån, företagarlån till kvinnor samt investeringslån. Nya räntestödslån beviljas inte.

Per augusti 2016 var saldot på utestående krediter 321.249 euro. Antalet åländska företag med aktiva räntestöds-krediter, lån eller garantier från Finnvera Abp uppgick till totalt 56 stycken.

Internationella utvecklingsprojekt

Under momentet föreslås att 450.000 euro avsätts för landskapsregeringens andel i den nationella finansieringen av bl.a. Interreg projekt. Anslagen från detta moment tilldelas åländska projekt i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014 - 2020. Momentet kan även användas för andra eventuella projekt av internationell karaktär eller för enbart nationellt finansierade utvecklingsprojekt på Åland.

Anslaget föreslås även kunna användas som nationell medfinansiering till åländska företag som deltar i europeiska program såsom Eurostars. Finansiering kan beviljas om 50 % dock högst 200.000 euro av de faktiska kostnader som sökanden har och som inte har annan finansiering.

Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

615

FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION

Utvecklande av konkurrenskraften genom att utveckla effektiviteten, kvalitets-tänkande samtidigt som naturtillgångarna utnyttjas hållbart kräver en hög kunskapsnivå för att lyckas. I detta sammanhang är rådgivningen och kunskapsutvecklingen genom rådgivning och projekt mycket viktiga varför landskapsregeringen finansierar produktionsrådgivning och utvecklingsarbete inom de olika produktionsinriktningarna. Genomförande av investeringar är avgörande för utvecklande av konkurrenskraften och möjligheten till hållbar produktion inom lantbruket. Som ett komplement till åtgärderna inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under kapitel 623 genomförs ett nationellt strukturstöd inriktat på räntestöd riktat till investeringar och nyetablerade jordbruksföretag.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 5/2016-2017 föreslås att följande tillägg läggs till motiveringen: "Aktörerna inom livsmedelsbranschen bör kompenseras för de negativa effekterna av de finländska sanktionerna.". Utskottet föreslår att budgetmotion nr 5/2016-2017 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

61500

Främjande av livsmedelsproduktion (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 280 029	-775 000	-800 000
- tidigare års anslag		-311 809	
- PAF-netto	805 000	0	
Anslag netto	-475 029	-1 086 809	-800 000

Föreslås ett anslag om 800.000 euro.

Utgifter

Rådgivning

Av anslaget föreslås ett nettoanslag om 665.000 euro för att finansiera rådgivningen samt försöks- och utvecklingsverksamheten i enlighet med verksamhetsavtal med Ålands hushållningssällskap r.f.

Rådgivnings-, försöks- och utvecklingsverksamheten genomförs i enlighet med ett verksamhetsavtal för perioden 2015 - 2020. Avtalet delar de övergripande målsättningarna för livsmedelsproduktion och lantbruket, d.v.s. fokus är en ekonomisk, smart och hållbar utveckling på landsbygden. Den främsta prioriteringen är att bidra till skapande av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag som producerar råvaror av rätt kvalitet till den lokala livsmedelsindustrin och livsmedel till konsumenter.

Föreslås även att ett anslag om 45.000 euro kan användas till att utanför avtal finansiera allmänna projekt för utvecklingen av näringen, för att stimulera ett effektivare genomförande av det nya avbytarsystemet samt för att stärka den lokala produktionen.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 80.000 euro för att finansiera räntestödet för årets beviljningsfullmakt om lån med räntestöd om 1.500.000 euro och tidigare års beviljade räntestödslån. Målsättningen är att räntestödet medverkar till en mer rationell och effektiv jordbruksproduktion i landskapet.

Räntestöd kan beviljas för lån vid produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre. Räntestöd i samband med investeringar är ett komplement till investeringsstödet till jordbruket inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under moment 62300.

Ett fullt utnyttjande av beviljningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge medföra nominell kostnad för landskapet om ca 240.000 euro under en femtonårsperiod. Lånen förmedlas av kreditinstitut på Åland och räntestödet varierar med marknadsräntorna och är maximalt 3 %. Saldot på utestående räntestödskrediter för investeringar var 7.851.876 euro per 15.8.2016.

Räntestöd lån till lantbruk	Kostnad år 2017 (euro)	Kostnad år 2018 (euro)	Beräknad återstående kostnad vid ett ränteläge om 4,8 % (euro)	Beräknad återstående kostnad vid ett ränteläge över 6 % eller högre (euro)
Totalt	80 000	175 000	1 800 000	2 500 000
Lån utgivna åren 1997-2017 (ca 8 milj.)	70 000	140 000	1 560 000	2 100 000
Lån utgivna år 2017 (1,5 milj.)	10 000	35 000	240 000	400 000

Skördeskador

Av anslaget föreslås 10.000 euro för finansiering av räntestöd för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Räntestöd på lån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Lån kan beviljas sådana gårdar där det konstaterats skördeskador som uppstått oberoende av odlaren i oskördad gröda till följd av onormalt ogynnsamma väderförhållanden.

Föreslås att det under år 2017 får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro. Räntestödet betalas som ett fast räntestöd om maximalt 5 % i högst 5 år. Låntagarens ränta uppgår dock alltid till minst 1 %. Skulle lånets totala ränta och låntagarens ränta sjunka under 6 % är räntestödet skillnaden mellan totala räntan och låntagarens ränta om 1 %. Stödet betalas med grund i kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (de minimis). Utbetalande av stödet förutsätter att det finns utrymme i den kvot för stöd av mindre betydelse som fördelats mellan Åland och riket utgående från den landskvot som fastställts i förordning (EU) nr 1408/2013.

Ett fullt utnyttjande av bevilningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge vålla landskapet kostnader om 30.000 euro under en femårsperiod. Saldot på utestående räntestöds-krediter för skördeskador var 15.978 euro per 15.8.2016.

61550

Avbytarservice

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-219 413	-340 000	-325 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-219 413	-340 000	-325 000

Föreslås ett anslag om 325.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 325.000 euro att användas för att säkerställa åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53) om avbytarservice. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytarservice samt vikariehjälp i enlighet med regelverket.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tll. Jörgen Petterssons m.fl. budgetmotion nr 41/2016-2017 föreslås att land-

skapsregeringen återkommer till lagtinget med förslag till åtgärder för att förstärka mjölknäringens konkurrensförutsättningar. Utskottet konstaterar att landskapsregeringen har låtit utvärdera avbytarsystemet och utskottet anser att det är positivt att landskapsregeringen vidtar åtgärder i syfte att underlätta för mjölknäringen. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 41/2016-2017 förkastas.

621 EUROPEISKA UNIONEN – ERUF OCH ESF, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen har den 17 december 2014 C(2014) 9951 godkänt Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). Programmet heter *Entreprenörskap och kompetens – Ålands strukturfondsprogram 2014-2020*.

Strukturfondsmedlen för det operativa programmet på Åland 2014 - 2020 uppgår till totalt 4.995.000 euro, fördelat på 2.322.538 euro från ERUF och 2.672.962 euro från ESF. Programmet omfattar hela Åland och målgruppen är företag, föreningar och offentliga aktörer. Programmets tekniska stöd budgeteras i helhet via socialfonden. Av programmets totala offentliga finansiering har avsatts 30 procent till offentligt riskkapital.

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten. Målet är att förnya och diversifiera det åländska näringslivet och att bidra till ett välutbildat, jämställt och aktivt inkluderande samhälle. Strategin är att skapa förutsättningar för och stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning.

Ett förverkligande av dessa mål förväntas ge en hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som gör det möjligt att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

Finansieringsramen:

ERUF OCH ESF	Finansieringsram		Förslag 2017	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2016 tb 2		
Landskapsregeringens finansieringsandel	3 485 850	2 103 000	194 129	1 188 721
ERUF:s finansieringsandel	812 888	812 888	-	-
ESF:s finansieringsandel	2 672 962	1 088 000	396 241	1 188 721
Totalt	6 971 700	4 003 888	590 370	2 377 442
Finansieringsinstrument, lån bm 962100	3 019 300	3 020 000	0	0
Totalt inklusive finansieringsinstrument	9 991 000	7 023 888	590 370	2 377 442

62100 Europeiska unionen – ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	2 354 103	714 000	723 000
Kostnader:			
- årets totalt	-4 705 329	-1 226 000	-590 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 351 227	-512 000	133 000

Föreslås en inkomst om 723.000 euro och ett anslag om 590.000 euro.

Inkomster

Av inkomsten föreslås att 327.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2017 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ERUF.

Av inkomsten föreslås att 396.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2017 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ESF.

Utgifter

Förslås ett anslag om 590.000 euro.

Av anslaget föreslås inga medel för genomförande av programmet delfinansierat av ERUF då fondens andel av finansieringsramen redan budgeterats under år 2015. Lån för genomförande av finansieringsinstrumentet upptogs genom landskapets femte tilläggsbudget år 2015, moment 962100.

Operativprogrammet som delfinansieras av regionalfonden förverkligas genom det prioriterade området *Entreprenörskap och innovation* som har två investeringsprioriteringar

- främja företagsinvesteringar inom innovation och forskning samt
- stöda små och medelstora företags förmåga att inleda tillväxt- och innovationsarbete.

De huvudsakliga målgrupperna för åtgärderna är små och medelstora (SMF) företag, nyetablerade teknologiföretag samt teknikintensiva eller innovativa små tjänsteföretag vilka har potential att utvecklas till internationella tillväxtföretag, högskolor/universitet, intresse- och branschorganisationer samt offentliga aktörer. Programmet genomförs med projektstöd till offentliga organ och organisationer samt genom offentligt riskkapital till företag.

Av anslaget föreslås 590.000 euro för genomförandet av programmet delfinansierat av ESF motsvarande finansieringsramen för år 2017.

Det prioriterade området som delfinansieras av socialfonden kallas *Delaktighet och kompetens* och har fyra investeringsprioriteringar

- minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden
- minskad risk för marginalisering
- uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften samt
- flexibla och relevanta utbildningssystem.

Huvudsakliga målgrupper är anställda inom företag och organisationer, personer som riskerar att marginaliseras och bli arbetslösa. Programmet genomförs i form av projektstöd.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd som finansierar administration, information, uppföljning, övervakning och utvärdering.

623

EUROPEISKA UNIONEN – PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 – 2020

Europeiska kommissionen godkände den 13 februari 2015 program för landsbygdsutveckling för perioden 2014 - 2020. Övergripande målsättning för programmet är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållandena samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns råvaror till livsmedelsindustrin och livsmedel för konsumenterna. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Programmet genomför 9 åtgärder och 15 underåtgärder för att nå dessa mål utgående från 5 av unionens 6 prioriteringsområden för landsbygdsutveckling.

Finansieringsramen:

EJFLU	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2016	2017	
Landskapet	34 744 000	14 422 000	5 080 000	15 242 000
EU	20 709 000	8 636 000	3 018 000	9 055 000
Totalt	55 453 000	23 058 000	8 098 000	24 297 000
Nationell tilläggsfinansiering	2 564 000	946 000	404 000	1 214 000
Totalt	58 017 000	24 004 000	8 502 000	25 511 000

62300

Europeiska Unionen – EJFLU, 2014 – 2020 (R-EU)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b	Budget 2017
Intäkter	4 325 185	5 110 815	3 018 000
Kostnader:			
- årets totalt	-5 021 801	-8 407 000	-8 407 000
- tidigare års anslag		-4 372 738	
- PAF-netto			
Anslag netto	-696 616	-7 668 923	-5 389 000

Föreslås en inkomst om 3.018.000 euro och ett anslag om 8.407.000 euro.

..... *Inkomster*

Under momentet upptas anslag som överförs till landskapsregeringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) för finansiering av landsbygdens utvecklingsprogram 2014 - 2020.

..... *Utgifter*

Föreslås ett anslag om 8.228.000 euro för landskapets andel och EU:s andel för finansieringen av de 11 åtgärderna och 15 underåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014 - 2020. De finansiellt mest omfattande åtgärderna utgörs av kompensationsbidraget, stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för ekologisk produktion samt investeringsstöd till livsmedelsindustrin, startstöd till unga odlare samt rådgivning och kunskapsöverföring inom jordbruket. I momentet ingår också finansiering av den nationellt finansierade husdjursförhöjningen inom kompensationsbidraget. Inom ramen för momentet finansieras också programmets tekniska stöd.

I anslaget ingår även 179.000 euro för finansiering av EU:s andel av genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt. Anslaget består av medel från jordbruksfonden (EJFLU). Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och fungera som ett instrument till att samordna de landsbygdsboende till samarbete kring olika typer av projekt t.ex. till förmån för närmiljön. Landskapets finansieringsandel för Leader-dimensionen om 95.000 euro upptas under moment 62390.

62390

Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tð	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-95 000	-95 000
- tidigare års anslag		-169 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-264 000	-95 000

Föreslås ett anslag om 95.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets finansieringsandel, som finansieras ur penningautomatmedel, för genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt.

Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och även fungera som ett instrument till att samordna lokalbefolkningen till samarbete kring projekt, bl.a. miljömässiga projekt.

625

EUROPEISKA UNIONEN – EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 – 2020

Genomförandet av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2014 - 2020 inleddes under hösten 2015. Europeiska kommissionen har beslutat om tilldelningen av Finlands EU-medel för genomförandet av programmet och landskapsregeringen och riksmyndigheterna har överenskommit om fördelningen av medel mellan Åland och riket. Åland tilldelas 8,62 %, vilket är 3.400.000 euro, av EU-medlen för stöd till fiskerinäringen. I enlighet med fondförordningen innefattar det operativa programmet vissa åtgärder inom ramen för den integrerade havspolitikerna samt fiskeriövervakning och -kontroll. För åtgärder inom den integrerade havspolitikerna erhåller landskapet 8,62 %, vilket är 380.000 euro, och för övervakning och kontroll tilldelas landskapet högst 500.000 euro. Programmets totala EU-finansiering är således 4.280.000 euro och landskapets medfinansiering uppgår till 6.085.000 euro.

Finansieringsramen:

EHFF	Finansieringsram	Budgeterat	Förslag	Återstod
	2014 - 2020	2014 - 2016	2017	
Landskapet	6 085 000	1 704 000	680 000	3 701 000
EU	4 280 000	1 557 000	520 000	2 203 000
Totalt	10 365 000	3 261 000	1 200 000	5 904 000

62500 Europeiska Unionen – EHFF, 2014 -2020 (R-EU)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	919 575	587 000	520 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 512 500	-1 321 000	-1 200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 592 925	-734 000	-680 000

Föreslås en inkomst om 520.000 euro och ett anslag om 1.200.000 euro.

..... *Inkomster*

Inkomsten avser intäkterna från EHFF som medfinansiering av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 - 2020.

..... *Utgifter*

Anslaget avser den totala offentliga finansieringen av det operativa programmet inom ramen för vilket stöd beviljas för programperioden 2014 - 2020.

Anslaget inkluderar 1.000.000 euro för insatser för att främja en hållbar utveckling av fiskerinäringen i landskapet. Landskapets medfinansiering för denna del utgör 63 procent, d.v.s. 630.000 euro.

För den del av programmet som ska stöda insatser inom den integrerade havspolitikerna avsätts 200.000 euro, varav landskapets medfinansiering är 25 procent, d.v.s. 50.000 euro.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd. Tekniskt stöd kan inkludera kostnader för administration, uppföljning och övervakning av programmet, informationsinsatser samt löpande utvärdering och utredningar.

631 EUROPEISKA UNIONEN – REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN, 2007 - 2013

Programmet avslutades per 31.12.2015 och slutrapporteras under år 2016.

63100 Europeiska unionen - ERUF, 2007 – 2013 (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	560 569	510 742	0
Kostnader:			
- årets totalt	131 174	0	0
- tidigare års anslag		-284 486	
- PAF-netto			
Anslag netto	691 742	226 257	0

Föreslås att ingen inkomst eller inget anslag upptas för år 2017 då programmet avslutades per 31.12.2015 och slutrapporteras under år 2016.

633 EUROPEISKA UNIONEN – PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, 2007 - 2013

Programmet har avslutats.

63310 Europeiska Unionen – EJFLU, 2007 – 2013 (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	-8 713	786 752	0
Kostnader:			
- årets totalt	217 447	0	0
- tidigare års anslag		-992 852	
- PAF-netto			
Anslag netto	208 734	-206 100	0

Programmet har avslutats och inga ytterligare inkomster eller anslag upptas.

635 EUROPEISKA UNIONEN – STRUKTURPROGRAM FÖR FISKERISEKTORN, 2007 – 2013

Programmet har avslutats.

63500 Europeiska Unionen – EFF, 2007 – 2013, (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 397 682	0	0
- tidigare års anslag		-38 132	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 397 682	-38 132	0

Programmet har avslutats och inga ytterligare inkomster eller anslag upptas.

640 FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET

64000 Främjande av skogsbruket (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-248 187	-356 000	-395 000
- tidigare års anslag		-19 130	
- PAF-netto			
Anslag netto	-248 187	-375 130	-395 000

Föreslås ett nettoanslag om 395.000 euro.

Utgifter

Föreslås att 250.000 euro av anslaget används för stöd i enlighet med LL och LF

(2015:32 och 2015:33) om stöd för hållbart skogsbruk.

Föreslås vidare att 145.000 euro av anslaget används för skoglig rådgivningsverksamhet som tillhandahålls av Ålands skogsvårdsförening r.f. i enlighet med ramavtal mellan Ålands landskapsregering och Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringsarna. Det ökade anslaget är en direkt konsekvens av de nya LL (2016:36) om Ålands skogsvårdsförening och LL (2015:32) om stöd för hållbart skogsbruk, som helt ändrar förutsättningarna för skogsvårdsföreningens finansiering. Landskapsregeringen avser stöda skogsvårdsföreningens rådgivningsverksamhet på samma sätt som för övriga primärnäringsarna. Rådgivningsunderstödet föreslås vara som högst år 2017 för att successivt trappas ner så att det år 2020 är lite lägre än idag. Administrationen av ramavtalet sker i samarbete mellan jordbruks-, fiskeri- och skogsbruksbyrån.

Anslaget får även användas till förhandsfinansiering av åtgärder som landskapsregeringen tvingas vidta enligt 18c § LL (1998:83) om skogsvård och med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning gottskrivs inkomster motsvarande förhandsfinansieringen.

650 JAKT- OCH VILTVÅRD

65000 Jakt- och viltvård (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-80 338	-84 000	-96 000
- tidigare års anslag		-130 308	
- PAF-netto			
Anslag netto	-80 338	-214 308	-96 000

Föreslås ett anslag om 96.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår 85.000 euro i stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor, samt viltvårdsprojekt. Dessa ska fördelas rättvist i förhållande till antalet medlemmar i föreningen samt föreningens aktivitet. Målsättningen med skytteverksamheten bör vara att den är självfinansierande. Ett högt prioriterat viltvårdsprojekt är inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel och med särskilt fokus på åtgärdsplanen för ejder.

Av anslaget kan ett stöd till Ålands jakt- och fiskemuseum beviljas på basen av redovisade kostnader för jaktvårdsföreningarnas och landskapsregeringens möten, kurser och informationstillfällen vid muséet samt särskilda evenemang med anknytning till jakt, dock inte för kostnader som hänförs sig till muséets ordinarie verksamhet.

Av anslaget föreslås ett anslag om 11.000 euro främst för bidrag för förebyggande åtgärder vid yrkesmässigt bedrivna odling, men även ersättande av hjortdjursskador på yrkesmässigt bedrivna odlingar eller skogsplanteringar. Bidraget beviljas endast i de fall jakt är tillåten på området och att jakt bedrivs aktivt inom områdets närhet under ordinarie jakttid. Anslaget avser dessutom viss försöksverksamhet för förhindrande av hjortdjursskador samt kostnader för tillvaratagande av fallvilt enligt 70 § och 73 § jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland.

Anslaget avses över tid delvis motsvara inkomsterna från hjortdjurslicenser. Närmare regler för beviljande av bidrag anges i landskapsregeringens fastställda riktlinjer.

Anslaget kan även användas för jaktvårdsföreningarnas skötsel av förvaltningsuppgifter som rör hjortdjur, hjortdjursinventeringar och forskningsprojekt kring hjortdjur.

670 FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN

67000 Främjande av fiskerinäringen

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-101 260	-151 000	-151 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	50 000	0	
Anslag netto	-51 260	-151 000	-151 000

Föreslås ett anslag om 151.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 50.000 euro för ersättning till yrkesfiskare för skador inom fiskeriverksamheten. Anslaget avser ersättning för skador uppkomna under år 2016. Ersättning beviljas enligt bestämmelserna i rikslagstiftningen om fiskeriförsäkringar (FFS 331/58) som även tillämpas på Åland. I enlighet med skrivningar i landskapets första tilläggsbudget för år 2016 kommer detta stödsystem att avslutas till år 2018.

Av anslaget föreslås 1.000 euro för landskapsunderstöd till fond för fiskeriförsäkringar med hänvisning till 13 § lagen (FFS 331/58) om fiskeriförsäkringar.

Av anslaget föreslås 50.000 euro för att befärma uppsamling av fjällfisk och skötströmming i skärgård och glesbygd enligt av landskapsregeringen fastställda riktlinjer samt åtgärder för att rationalisera hanteringen av fångsten i fiskehamnar och fisklandningsplatser i avsikt att förbättra fiskens kvalitet samt verksamhetens lönsamhet.

Av anslaget föreslås 50.000 euro för rådgivningsverksamhet och information till fiskerinäringsföretagen som tillhandahålls av branschorganisationer i enlighet med gällande ramavtal med Ålands hushållningssällskap r.f. för primärnäringsrådgivningen på Åland. Administrationen av avtalet sker i samarbete mellan jordbruks- och fiskeribyrån.

700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

715 FRÄMJANDE AV BOSTADSPRODUKTION

Landskapsregeringen beviljar som tidigare år landskapsborgen för köp eller bygande av ägarbostad. Personer som köper sin första ägarbostad kan få stöd genom bostadssparsystemet (BSP), om man uppfyller villkoren i BSP-systemet.

Stöd för produktion av hyresbostäder sker genom räntestöd med förmånliga villkor samt via landskapsborgen.

Det befintliga bostadsbeståndets upprätthållande stöds genom inkomstprövade reparationsbidrag, vilket främst beviljas till pensionärer. Till hushåll, vars bostäder drabbats av sanitära olägenheter som fuktskador, mögel, ohyra eller liknande företeelser, kan också understöd beviljas. Stöd för att främja tillgängligheten i befintligt bostadsbestånd ges för hissinstallation i flervåningshus samt andra förbättringar av boendemiljö för personer med funktionshinder eller funktionsnedsättning. Bidrag för solenergi eller små vindkraftverk ges för att minska miljöpåverkan. Vidare stöds energieffektivisering i flerbostadsfastigheter genom bidrag för uppgradering av styr- och reglerteknik.

För låntagare med ekonomiska svårigheter, landskapsbelånade hyreshus med tydliga ekonomiska svårigheter och för att täcka kreditförluster förorsakade av låntagare med landskapsbelånad ägarbostad som blivit permanent insolvent, ges understöd och specialåtgärder genom betalning av räntor.

Enligt prövning kan understöd ges för att främja och stöda företagsarrangemang i landskapsbelånade hyresbostadsbeståndet med avsikt att skapa solidare företag och på lång sikt bättre verksamhetsförutsättningar.

71500

Främjande av bostadsproduktion (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-188 707	-100 000	-100 000
- tidigare års anslag		-284 477	
- PAF-netto			
Anslag netto	-188 707	-384 477	-100 000

Föreslås ett anslag om 100.000 euro för främjande av bostadsproduktion.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande

- understöd för reparationer av pensionärs ägarbostad eller avlägsnande av sanitär olägenhet i bostad 25.000 euro
- energieffektiviserande och klimatvänliga åtgärder i bostäder samt kvalitetshöjande åtgärder i flerbostadshus (t.ex. hissinstallation) 65.000 euro samt
- specialåtgärder gällande låntagare med ekonomiska svårigheter 10.000 euro.

Under år 2017 avser landskapsregeringen revidera stödsystemet för hissinstallation i äldre flervåningshus. Genom ändringen utgår räntestödssystemet för hissinstallationer medan det direkta understödet utökas. Föreslås att anslaget även används för andra tillgänglighetsförbättringar, t.ex. rullstolsramper och liknande.

Vidare föreslås att anslagen även används för att täcka åtaganden för de ägarbostäder med borgensförbindelser under moment 71510.

71510

Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tñ	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-125 824	-150 000	-120 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-125 824	-150 000	-120 000

Föreslås ett anslag om 120.000 euro för beviljande av räntestöd och landskapsborgen med stöd av LL (1999:40) om bostadsproduktion och LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

Utgifter

Räntestöd utbetalas då

- låntagarens bruttoränta överstiger 3,5 % för tidigare beviljade ägarbostadslån eller
- för ägarbostadslån beviljade genom bostadssparavtal (BSP) med 3,8 %.

Räntestöd för hyresbostäder utbetalas på samma sätt som för ägarbostäder, låntagarens egen andel för nya lån är 2,0 % och för lån, beviljade före år 2008, 2,5 %.

Nya räntestödslån till ägarbostäder beviljas bara genom BSP-systemet. Nya räntestödslån för nyproduktion eller renovering av hyresbostäder beviljas som tidigare. För produktion av hyresbostäder föreslås räntestödslån för högst 7.500.000 euro, som tidigare, även beviljas under år 2017. Landskapsregeringen avser att göra en översyn av hyresbostäders räntestödssystem under året.

För bostadssparare som beviljats räntestödslån, utbetalar även landskapsregeringen en bostadssparpremie på 3.000 euro under åren 2016 - 2019, i enlighet med LL (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad.

Landskapsborgen får ställas för anskaffning av ägarbostäder och hyresbostäder i enlighet med LL (1999:40) om bostadsproduktion och av landskapsregeringen särskilt fastställda villkor. Sedan år 2014 beviljas alla åländska kommuner landskapsborgen för ägarbostadslån. På grund av detta har borgensåtagande för ägarbostadslån ökat. Föreslås att sammanlagda, uteliggande borgensförbindelser för ägarbostadslån och hyresbostadslån får uppgå till högst 50.000.000 euro.

Tabellen nedan visar framtida kostnadsbelastning, utgående från dagens räntestödförbindelser. Tabellens femte kolumn visar sämsta möjliga scenario, d.v.s. ett ränteläge där högsta möjliga räntestöd utbetalas. I "Kostnad år 2017" ingår även BSP-premiers förväntade utbetalningskostnader.

	Lånesaldo 30.6.2016 (euro)	Kostnad år 2017 (euro)	Beräknad återstående nominell kostnad vid ett ränteläge om 3 % (euro)	Beräknad återstående nominell kostnad vid ett ränteläge över 6 % (euro)
Totalt	57 990 000	120 000	7 200 000	27 300 000
Bostadssparlån	7 470 000	-	-	1 000 000
Ägarbostäder	6 470 000	-	-	800 000
Hyresbostäder	44 050 000	120 000	7 200 000	25 500 000

720 ELSÄKERHET OCH ENERGI

72010 Produktionsbaserad ersättning, vindkraft (RF)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tñ	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-620 000	-550 000
- tidigare års anslag		-570 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-1 190 000	-550 000

Föreslås ett anslag om 550.000 euro för produktionsbaserad vindkraftsersättning under år 2017.

Utgifter

För att behålla kärnan i den befintliga åländska vindkraftproduktionen har landskapsregeringen under en sjuårsperiod infört ett stödsystem som gäller 1.7.2016 - 31.12.2022.

Bestämmelser om stödet fastslås under år 2016 genom en ändring (2016/51) av LL (2014:31) om produktionsstöd för el från vindkraftverk. Stödet är en form av driftsstöd och utbetalas per producerad megawattimme utöver marknadspriset till en taknivå som är beroende av vindkraftverkets produktionskapacitet. När marknadspriset når en viss nivå minskas stödet successivt.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tll. Stephan Toivonens budgetmotion nr 2/2016-2017 föreslås att första mening- en i detaljmotiveringen får följande lydelse: "Föreslås ett anslag om 275.000 euro för produktionsbaserad vindkraftsersättning under år 2017."

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 2/2016-2017 förkastas med beaktande av de stödordningar lagtinget redan fattat beslut om. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

747 ÖVRIG TRAFIK

74700 Understöd för övrig trafik

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tñ	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 978 518	-3 102 000	-3 113 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 978 518	-3 102 000	-3 113 000

Föreslås ett anslag om 3.113.000 euro.

Utgifter

För upprätthållandet av flygtrafik på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda av-
sätts 1.086.000 euro. Avtalet gäller för perioden 1.3.2016 - 29.2.2020.

För upprätthållande av kollektivtrafik under år 2017 avsätts ett anslag om
2.027.000 euro. Nuvarande stödsystem för den regionala kollektivtrafiken är upp-
rättat enligt Europaparlamentets och Europa rådets förordning (EG) nr 1370/2007
(s.k. trafikavtalsförordningen). Den 1 januari 2016 började det nya tvååriga stöd-
avtalet, med möjlighet till två års förlängning. Målsättningen är att kommande
avtal som ingås genom upphandling tidigast år 2018, ska ha en löptid om 8-10 år
exklusive optionsår och anpassas till en ny kollektivtrafiklag.

Landskapsregeringen reserverar även 100.000 euro för glesbygds- och matartra-
fik, vilken sköts av kommunerna. Stödet kan uppgå till max 80 % av kommunens
direkta kostnader.

751 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

75100 Understöd för varutransporter i skärgården

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tñ	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-246 766	-280 000	-274 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-246 766	-280 000	-274 000

Föreslås ett anslag om 274.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser upprätthållandet av transportlinjer i skärgården år 2017 enligt fyra
upphandlade transportavtal. Avtalen går ut 31.12.2017 och gäller följande linjer:

- Linje 1: Kökar, kombinerad mjölk- och färskvarubil
- Linje 2: Sottunga och Föglö, tankbil för mjölk
- Linje 3: Brändö-Kumlinge, färskvarubil
- Linje 4: Varutransporter från fasta Åland och Åbo till skärgården.

760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

76000 Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-10 950	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-10 950	0	0

Inget anslag föreslås för landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar år 2017.

8 FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER

850 HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND

85000 Högskolan på Åland

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	64 770	10 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-112 205	-103 000	-95 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-47 435	-93 000	-95 000

Föreslås ett anslag om 95.000 euro.

..... *Utgifter*

Anslaget avser vissa studiesociala förmåner och stipendier. Anslaget ingår i netoanslaget för högskolans verksamhetskostnader men redovisas i överföringsdelen till följd av arten på kostnaderna. Se även moment 85000 i verksamhetsdelen.

860 ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-4 239 875	-4 830 000	-4 830 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	415 031		
Anslag netto	-3 824 844	-4 830 000	-4 830 000

Föreslås ett anslag om 4.830.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 4.100.000 euro för arbetslöshetsersättningar. Ur landskapets medel erläggs grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödbeloppen justeras årligen enligt index. Anslaget har i övrigt beräknats utgående från att arbetslösheten under år 2017 fortsättningsvis kommer att ligga på nuvarande nivå och att antalet stödberättigade därmed kommer att ligga kvar på nuvarande antal.

För specialutgifter för arbetskraftsservicen föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslaget kan användas för att täcka kostnader för utredande av arbets- och utbildningsförutsättningar eller lämplighet för yrke och för specialarrangemang på arbetsplatsen för personer med nedsatt arbetsförmåga 37 § (2006:8). Kostnaderna ersätts enligt samma grunder som i riket enligt 28 § (FFS 2012:1073).

Anslaget kan också användas för att vid behov erbjuda kunder särskilt stöd och handledningsinsatser på arbetsplatsen.

Föreslås ett anslag om 1.000.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder, 300.000 euro av anslaget redovisas i verksamhetsdelen, kapitel 86050.

Under momentet upptas anslag för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regleras i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Anslaget används för stödriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa arbetssökande och täcker kostnader för bland annat sysselsättningsstöd. Sysselsättningsstöd är en individuell åtgärd som kan beviljas för anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet betalas till arbetsgivaren om det är fråga om anställning, annars direkt till personen.

Anslaget kan även användas för betalning till arbetsgivare som kan beviljas sysselsättningsstöd för anställning och som genom en av Ams ordnad tjänsteupphandling erbjudit sig att för en viss kostnad per månad anställa en eller flera personer som har svårt att komma ut på den öppna arbetsmarknaden.

Från anslaget bekostas också projektinriktade åtgärder. Ams upphandlar projekt som är inriktade på särskilda kategorier av arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden.

I övrigt upphandlar Ams alltefter behov olika slag av sysselsättningsåtgärder, exempelvis kurser som är inriktade på jobbsökning och vägledning i syfte att förbättra deltagarnas möjligheter att hitta jobb eller utbildningsplats eller någon alternativ lösning.

Anslaget kan även användas för att skapa möjligheter till individuella lösningar för enskilda genom sysselsättningsfrämjande utbildnings- eller valideringsåtgärder samt genom anskaffning av sysselsättningsfrämjande utbildning. Det kan handla om upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens, förberedelse för att starta egen verksamhet eller dylikt.

Till deltagarna i projektåtgärder och utbildningar som anges i plan betalas arbetslöshetsförmåner.

OFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER

889 ÅTERFÖRDA ANSLAG

88900 Återförda anslag

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	559 447	470 000	100 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	559 447	470 000	100 000

Återbokade bidrag används för att underlätta avförandet av bidrag som beviljats stödtagare men som av olika skäl aldrig utbetalas samt för bidrag som återkrävs. Under momentet föreslås i detta skede en uppskattad minskning av överföringskostnaderna om 100.000 euro. Minskningen har i budgetförslaget styrts till posten övriga överföringskostnader i resultaträkningen, medan kostnadsminskningen i praktiken fördelas ut till de sektorer som bidragets överföringskostnader ursprungligen belastat.

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter - detaljmotivering

890 SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER

890 SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

Enligt självstyrelselagen erhåller landskapet ett avräkningsbelopp som utgör 0,45 % av de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån. Under ett budgetår erhåller landskapet ett förskott på avräkningsbeloppet för det pågående året. Därtill slutregleras avräkningen för det föregående året efter att statsbokslutet är fastställt.

Dessutom erhåller landskapet skattegottgörelse om den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten överstiger 0,5 % av motsvarande skatt i hela riket. Skattegottgörelsebeloppet beräknas som den del som överstiger 0,5 % enligt ovanstående. Beloppet kan beräknas först efter att beskattningen för ett skatteår är slutförd, varför det i praktiken är två års eftersläpning i systemet. Det i föreliggande budgetförslag upptagna skattegottgörelsebeloppet hänför sig därför till skatteår 2015.

Nedan visas utvecklingen av avräkningsbeloppet respektive skattegottgörelsen för fem år. Skattegottgörelserna som erhållits under åren 1995 – 2016 (för skatteåren 1993 – 2014) har i genomsnitt uppgått till ca 13,3 miljoner euro (enligt löpande priser). Utgående från förhandsuppgifter om beskattningen för skatteår 2015 kan skattegottgörelsen beräknas uppgå till ca 10 miljoner euro högre än genomsnittet. Som högst har skattegottgörelsen uppgått till 35 miljoner euro och som lägst till 3 miljoner euro.

	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016	År 2017
Avräkningsbelopp	207 772 392	214 518 638	220 370 594	220 758 000	223 871 000
Förändring i %	1,0 %	3,2 %	2,7 %	0,2 %	1,4 %
Åren 2013 - 2015 avser slutavräkning enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år. Åren 2016 och 2017 avser förskott på avräkningsbeloppet enligt Ålandsdelegationens beslut för respektive år.					
Skattegottgörelse	9 783 220	5 278 521	6 987 664	9 508 580	23 000 000
Förändring i %	-43,9 %	-46,0 %	32,4 %	36,1 %	141,9 %
År 2013 avser skattegottgörelse för skatteår 2011, år 2014 för skatteår 2012, år 2015 för skatteår 2013, år 2016 för skatteår 2014 och år 2017 för skatteår 2015. Uppgifterna för skatteår 2015 är preliminära.					

Under kapitlet upptas även inkomster av lotteriskatt och apoteksavgifter.

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	238 416 897	241 951 000	258 071 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	238 416 897	241 951 000	258 071 000

Föreslås inkomster om sammanlagt 258.071.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna under momentet har beräknats enligt nedanstående ungefärliga fördelning.

Skatter och inkomster av skattenatur

Totalt	258 071 000 euro
Avräkningsbelopp	223 871 000 euro
Skattgottgörelse	23 000 000 euro
Återbäring av lotteriskatt	10 500 000 euro
Apoteksavgifter	700 000 euro

Det förskott landskapet i enlighet med 45 § självstyrelselagen erhåller för år 2017 uppgår enligt Ålandsdelegationens beslut till 223.871.000 euro, vilket belopp föreslås upptaget som inkomst under momentet.

Med hänvisning till 49 § självstyrelselagen föreslås upptaget ett belopp om 23.000.000 euro som uppskattad inkomst av skattgottgörelse för skatteåret 2015. Det slutliga beloppet av skattgottgörelsen blir känt först efter att beskattningen för år 2015 har avslutats.

Den lotteriskatt som riksmyndigheterna uppbar av Ålands Penningautomatförening återbärs till landskapet. År 2017 erhåller landskapet den lotteriskatt som Ålands Penningautomatförening erlagger för verksamheten under år 2016. Med hänvisning till ovanstående föreslås en uppskattad inkomst om 10.500.000 euro under momentet.

Föreslås därtill en inkomst om 700.000 euro för avgifter enligt LL (1947:6, ändr. 2002/44) om apoteksavgift i landskapet Åland.

892

FINANSIELLA POSTER

89200

Finansiella poster (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	2 472 184	2 120 000	2 162 000
Kostnader:			
- årets totalt	-186 065	-220 000	-259 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 286 118	1 900 000	1 903 000

Föreslås inkomster om 2.162.000 euro och anslag om 259.000 euro.

Inkomster

Inkomsten har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Finansiella poster

Totalt	2 162 000 euro
Räntor på lån och landskapsgarantier	622 000 euro
Ränteinkomster av likviditetsplaceringar och räntor på bankkonton	40 000 euro
Dividendinkomster	1 500 000 euro

Utgifter

För ränteutgifter m.fl. kostnader för av landskapet upptagna budgetlån och tillfälliga likviditetslån föreslås ett anslag om 10.000 euro. Anslaget avser även räntor och övriga kostnader för regionallån ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

I anslaget ingår därtill 24.000 euro för att resultatmässigt avskryva osäkra kundfordringar enligt god bokföringssed. I den mån landskapet i ett senare skede erhåller betalning för fordringarna kan inkomsten påföras momentet.

Föreslås ett anslag om 150.000 euro i räntestöd för studielån, erläggande av borgensansvarsbelopp samt ränteunderstöd i enlighet med LL om studiestöd (2006/71).

Av anslaget föreslås 75.000 euro för ersättande av kreditförluster för landskapsgarantier och lån beviljade på landskapets ansvar. Anslaget avser även landskapets andel av Finnvera Abp:s kreditförluster för lån beviljade enligt ingått avtal. Se även moment 61000.

89230

Landskapets fastighetsverk

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	6 330 000	4 000 000
Extraordinära intäkter		108 000 000	0
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	114 330 000	4 000 000

Föreslås en inkomst om 4.000.000 euro samt mål och fullmakter för fastighetsverket enligt nedanstående motiveringar.

Verksamhet, mål och fullmakter

Landskapets fastighetsverk inledde sin verksamhet den 1 januari 2016. Fastighetsverkets verksamhet regleras av landskapslag (2015:110) om landskapets fastighetsverk. Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk inom finansavdelningens förvaltningsområde. Enligt lagen ska fastighetsverket bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för den i 1 § avsedda förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i fastighetsverkets besittning. Förutom de bebyggda och obebyggda fastigheterna ansvarar fastighetsverket även för landskapets ägarandel i tre fastighetsaktiebolag.

Efter att lagtinget har beslutat om budgeten för landskapet Åland ska landskapsregeringen besluta om målen för fastighetsverkets tjänster. Enligt lagen ska landskapsregeringen även besluta om fastighetsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att budgeten beslutats, men eftersom ett förskott av avkastningen kommer att uppbäras för år 2017 bör resultatmål och intäktsföringsmål beslutas samtidigt som förskottet på avkastningen beslutas av lagtinget. Landskapsregeringen föreslår att resultatmålet uppgår till 4.023.000 euro och att intäktsföringsmålet beslutas till 4.000.000 euro för år 2017 enligt följande av fastighetsverkets styrelse antagna proforma-resultaträkning. Beslut om åtgärder med anledning av fastighetsverkets verkställda resultat kan fattas först då bokslutet för det första

verksamhetsåret är fastställt, vilket tidsmässigt innebär den senare halvan av år 2017.

Fastighetsverkets proforma resultaträkning för 2017

	2017
INTÄKTER	
Hysesintäkter, internhyror	13 916 000
Övriga intäkter (externa hyror, vidarefakturerade kostnader virkesförsäljning och arrendeintäkter för åker, jakt, övrigt)	1 153 000
Skötselanslag, miljöbyråns förvaltningsområde	254 000
Skötselanslag, kulturbyråns förvaltningsområde	586 000
Summa intäkter	15 909 000
KOSTNADER	
Administrativa och personalrelaterade kostnader	2 460 000
Drift-, skötsel- och underhållskostnader	3 323 000
Avskrivningar	6 103 000
Summa kostnader	11 886 000
RESULTAT	4 023 000
Resultat som överförs till landskapets budget	4 000 000
Nettoresultat	23 000

Överlåtelsefullmakt

Landskapsregeringen avser överföra ansvaret för landskapsförvaltningens samtliga fastigheter till fastighetsverket. Fastighetsverket leder arbetet med att överföra ÅHS fastigheter till verket från den 1 januari 2018.

Fastighetsverket leder redan idag samtliga byggprojekt som påbörjas vid ÅHS och har inlett ett visst samarbete med ÅHS gällande den tekniska driften av ÅHS byggnader.

Fastighetsverket överför en städare till serviceenheten vid regeringskansliet samt övertar en vaktmästare (68 %) från Ålands musikinstitut.

Investeringarnas maximibelopp och de viktigaste projekten

Med stöd av 6 § landskapslagen om landskapets fastighetsverk begärs fullmakt för fastighetsverket att under budgetåret 2017 genomföra investeringar i fastigheter och byggnader om högst 7 miljoner euro, av vilka 4 miljoner euro ingår i redan beviljad fullmakt. Någon ytterligare utökning av fullmakten att ingå förbindelser för investeringar som medför utgifter under senare räkenskapsperioder behövs inte med beaktande av den fullmakt som beviljades i budgeten 2016.

Renoveringen av **lagtingshuset** påbörjades i maj år 2016. Projektet genomförs inom ramen för det planerade fastighetsunderhållet och finansieras i sin helhet av internhyressystemet som togs i användning budgetåret 2015.

Som en del av lagtingets ombyggnad genomförs en tillbyggnad av **landskapsarkivet**, se vidare under moment 39099 i budgeten för år 2016.

Planeringen av **polishusets** tillbyggnad fortgår.

För att rationalisera matlagningen i gymnasieskolorna kommer köket i Neptuni-

gatan 6 (tid. sjömansskolan) att byggas om till ett **centralkök** och köken i Neptunigatan 19 (tid. yrkesskolan) och Östra Skolgatan (Ålands lyceum) att användas som serveringskök. Ombyggnaden genomförs inom ramen för internhyressystemet med hänvisning till de rationaliseringsvinster som bör kunna fås genom minskade drift- och underhållskostnader.

Rörande Guttorp, se moment 86500 i verksamhetsavsnittet.

Lån och likviditetshantering

Enligt 6 § krävs lagtingets samtycke till att fastighetsverket tar upp lån för finansiering av sin verksamhet. Enligt detaljmotiveringen gäller samtycket långfristiga lån. Fastighetsverket avser inte uppta långfristiga lån under år 2017.

Avsikten är att kortfristig kassafinansiering sköts inom ramen för landskapets likviditetshantering, utan uttrycklig fullmakt från lagtinget. Fastighetsverkets överskottslikviditet kommer på samma sätt att hanteras centralt vid landskapsregeringens finansavdelning.

Fastighetsförsäljningar

Landskapsregeringen föreslår att styrelsen för landskapets fastighetsverk ges fullmakt att avyttra följande fastigheter

- Ålands försöksstation (del av 170-415-6-0 Jomalagård). Försäljningen omfattar stationsbyggnaden (ca 700 m²), garagebyggnad, plantväxthus jämte panncentral samt ett därtill hörande outbrutet område om högst 1 ha och
- Ålands försöksstations tidigare föreståndarbostad och kansli (del av 170-415-6-0 Jomalagård). Försäljningen omfattar byggnaden (ca 160 m²), jämte ett outbrutet område om högst 0,3 ha.

Inkomster

Med hänvisning till ovanstående föreslår landskapsregeringen att ett belopp om 4.000.000 euro upptas som ett förskott av det överskott som beräknas uppstå i fastighetsverket, främst i form av de kalkylerade internräntorna som ingår i de hyresbelopp som debiteras respektive förvaltningsenhet. I samband med att bokslutet för fastighetsverkets andra verksamhetsår fastställs under år 2018 tas ställning till eventuell ytterligare inkomstföring till landskapets budget.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tll. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 16/2016-2017 föreslås att fastighetsverket ges fullmakt att avyttra de fastigheter som överläts från staten år 2015 och att intäkterna ökas med 1 miljon euro.

Utskottet konstaterar att det ligger i landskapets intresse att avyttra fastigheter som inte behövs för landskapets långsiktiga verksamhet, vilket även framgår av regeringsprogrammet. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 16/2016-2017 förkastas.

89250

Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	20 700 000	20 800 000	27 500 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	20 700 000	20 800 000	27 500 000

Föreslås en inkomst om 27.500.000 euro.

..... *Inkomster*

Med hänvisning till kapitel 350 i överföringsavsnittet föreslås en inkomst om 27.500.000 euro.

893

AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR

89300

Av- och nedskrivningar (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	290 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-7 728 944	-7 240 000	-8 000 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 728 944	-6 950 000	-8 000 000

Föreslås ett förslagsanslag om 8.000.000 euro under momentet.

..... *Utgifter*

Anslaget avser avskrivningar enligt plan för tillgångar som är underkastade förlitning. Avskrivningar görs på immateriella tillgångar, byggnader och konstruktioner, vägar och annan infrastruktur, transportmedel, arbetsmaskiner samt övriga maskiner och inventarier.

Avskrivningarna för år 2017 har kalkylerats uppgå till sammanlagt ca 12.200.000 euro, varav 4.200.000 euro budgeteras under Ålands hälso- och sjukvård, moment 84000.

894

RESERVER OCH FONDER

89410

Löneutjämningsreservering

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-300 000	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-300 000	0	0

Momentet utgår. Se motiveringen under moment 39050 i verksamhetsavsnittet.

89450

Reservering av penningautomatmedel

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. fb	Budget 2017
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Momentet utgår.

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar - detaljmotivering

100 LAGTINGET

9111 LAGTINGETS KANSLI

911150 E-demokrati – utvecklingsprojekt (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-74 205	-587 000	-329 000
- tidigare års anslag		-145 795	
- PAF-netto			
Anslag netto	-74 205	-732 795	-329 000

För att öka öppenheten i förhållande till och dialogen med medborgarna har lagtinget inlett ett projekt vars mål är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati. Medel har för föregående budgetår avsatts för utvecklingen av ett integrerat dokument- och ärendehanteringssystem som utgör en grund för ett nytt plenisystem.

Projektet gick under år 2016 in i en genomförandefas och anställningsavtalen med de tidigare projektledarna förnyades inte. Kanslikommissionen har därför reviderat den tidigare budgetplanen enligt följande:

Tidigare gällande budgetplan		Reviderad budgetplan	
2016	587 000 euro	2016	235 000 euro
2017	550 000 euro	2017	329 000 euro
2018	360 000 euro	2018	280 000 euro
2019	250 000 euro	2019	230 000 euro

Budgetplanen baseras på ett årligt anslag om 235.000 euro vilket inkluderar löner, eventuella konsultuppdrag och övriga utgifter såsom teknisk utrustning, programvaror, utbildning och resor. Under år 2017 anslås ytterligare 94.000 euro för plenisalsutrustning (mikrofoner, displayer m.m.) samt för år 2018 ca 45.000 euro för robotkameror jämte styrenhet och installation.

200 LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET

9252 SERVICEVERKSAMHET

925210 Serviceverksamhetsinvesteringar

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-40 000	0
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-40 000	0

Momentet utgår.

300 FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**9340 SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR****934000 Övriga finansinvesteringar (R)**

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 656 973	0	-800 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	1 407 000	0	
Anslag netto	-1 249 973	0	-800 000

Föreslås ett anslag om 800.000 euro.

..... *Inkomster*

Landskapsregeringen bemyndigas att sälja aktier till skäligt pris och vad som bedöms ändamålsenligt avseende verksamhetens syfte och ägarförhållanden.

..... *Utgifter*

Med hänvisning till andra tillägget till budgeten för år 2016 föreslås ett anslag om 800.000 euro för att stärka det egna kapitalet i Kraftnät Åland Ab. Landskapsregeringen utreder för närvarande hur åtgärden ska hanteras ur ett statsstödsperspektiv. Landskapsregeringen genomför emissionen först efter att det klarlagts att det är möjligt i förhållande till EU:s regelverk.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 1/2016-2017 föreslås att anslaget stryks helt och hållet. Utskottet vidblir sin tidigare uppfattning och föreslår att budgetmotion nr 1/2016-2017 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

934080 Övriga lån (F)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	2 950 243	2 630 000	3 400 000
Kostnader:			
- årets totalt	-192 296	-195 000	-195 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 757 947	2 435 000	3 205 000

Föreslås en inkomst om 3.400.000 euro och ett anslag om 195.000 euro

..... *Inkomster*

Inkomsterna avser avkortningar på lån. Även avkortningar på de lån som utgivits

ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot ingår i beloppet.

.....
Utgifter
.....

Anslaget avser avkortningar av upptagna finansieringslån. Därtill ingår anslag för avkortning av regionallån från Nordiska Investeringsbanken, vilka motsvaras av inbetalningar under föreliggande moment, inkomster ovan.

9350 PENNINGAUTOMATMEDEL

935010 Lån ur penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-6 920 102	-7 034 000	-6 238 000
- tidigare års anslag		-3 716 427	
- PAF-netto			
Anslag netto	-6 920 102	-10 750 427	-6 238 000

Föreslås ett anslag om 6.238.000 euro.

.....
Utgifter
.....

Anslaget utges som lån för aktivitetsfrämjande och sysselsättningskapande projekt. Lånen kan även utges för socialvårdsanläggningar, idrottsanläggningar och liknande projekt. Se även kapitel 350 i överföringsavsnittet.

Lånen ges åt kommuner, föreningar och sammanslutningar.

Räntan föreslås uppgå till f.n. 1,0 %.

9390 GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER

939000 IT-systemanskaffningar (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-50 000	-760 000
- tidigare års anslag		-146 141	
- PAF-netto	0	71 141	0
Anslag netto	0	-125 000	-760 000

Föreslås ett anslag om 760.000 euro.

 Utgifter

I anslaget ingår kostnader för följande systemanskaffningar under år 2017

- system för budgethantering samt verksamhetstyrning
- löne- och personaladministrativt system och
- plattform för e-tjänster.

Arbetet med kravställning inför anskaffning av ett system för röstning genom internet avses genomföras under år 2017. Då anslagsbehovet för ett sådant system ännu inte är möjligt att uppskatta avser landskapsregeringen, ifall en anskaffning blir aktuell under år 2017, att återkomma i en tilläggsbudget.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE
9440 NATURVÅRD
944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-157 138	-219 000	-219 000
- tidigare års anslag		-12 599	
- PAF-netto	157 137	181 599	
Anslag netto	-1	-50 000	-219 000

Föreslås ett anslag om 219.000 euro.

 Utgifter

Föreslås ett anslag om 219.000 euro för det fortsatta förverkligandet av Natura 2000 - programmet genom inköp eller intrångsersättningar. I anslaget ingår även kostnader för värdering och andra åtgärder som direkt härrör sig till utvidgning av arealen av skyddad natur. Ett aktivt arbete för fullföljande av Ålands Natura 2000 - program jämte tillgodoseendet av behovet att komplettera programmet är ett prioriterat område.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 14/2016-2017 föreslås att momentets motivering får följande lydelse "Anslaget får endast användas till intrångsersättningar för markägare."

Utskottet konstaterar att Åland behöver utöka arealen skyddad mark genom intrångsersättning och köp och föreslår att budgetmotion nr 14/2016-2017 förkassas.

**500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-
OMRÅDE**

9516 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET

951600 Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-14 342	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-14 342	0	0

Föreslås inget anslag detta år.

9540 KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET

954000 Inköp av konst (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	142	-20 000	-20 000
- tidigare års anslag		-35 684	
- PAF-netto			
Anslag netto	142	-55 684	-20 000

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås för att uppfylla målsättningarna för Ålands konstmuseum vad gäller inköp av konst, som omfattar såväl utövande konstnärer som äldre konst, där särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektiv. Konstinköpen innefattar såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer etc.

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att inkomster av avkastningen av Irene och Halvdan Stenholms donationsfond kan gottskrivas momentet. Avkastningen ska användas för inköp av värdepapper eller konst.

954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tð	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-95 914	0	0
- tidigare års anslag		-610 185	
- PAF-netto	95 914	435 650	
Anslag netto	0	-174 535	0

Momentet utgår.

600 NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**9621 EUROPEISKA UNIONEN – ERUF OCH ESF, 2014 - 2020****962100 Europeiska Unionen – ERUF och ESF, 2014 - 2020**

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tð	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 019 300	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-3 019 300	0	0

Föreslås att inget anslag upptas då ERUF:s andel av hela finansieringsramen har budgeterats tidigare.

.....
Utgifter
.....

Budgetmomentet avser det lån som har utgivits till Ålands Utvecklings Ab för genomförande av finansieringsinstrumentet offentligt riskkapital inom Ålands strukturfondsprogram *Entreprenörskap och kompetens 2014-2020* med delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Se även moment 62110 i verksamhetsavsnittet.

9640 FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET**964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)**

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tð	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-10 000	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-10 000	0

Föreslås inget anslag för år 2017.

Utgifter

Anslaget avser ersättningar för biotopskydd om det på en skogsfastighet finns biotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden och som skogsägaren är skyldig att bevara enligt 12 § LL (1998:83) om skogsvård och detta medför en olägenhet för skogsägaren som inte är ringa. Anslaget kan även användas för andra ersättningar för biotopskydd om särskilda skäl föreligger.

Med hänvisning till tillgängliga medel från föregående år föreslås inget anslag detta år.

700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

9745 OLJESKYDD

974500 Oljeskyddsinvesteringar (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. fb	Budget 2017
Intäkter	0	431 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-10	-902 000	0
- tidigare års anslag		-1 262 000	
- PAF-netto	0	700 000	
Anslag netto	-10	-1 033 000	0

Föreslås inget anslag för år 2017 med beaktande av tidigare års beviljade medel.

Inkomster

Föreslås ingen inkomst.

Utgifter

Landskapet fastställde år 2015 "Plan för bekämpning av oljeskador 2015 - 2019". Planen innehåller olika fokusområden där införskaffning av utrustning är en grundläggande del. Oljeskyddfonden har omfattat investeringsplanen samt gett förhandsbesked om ersättningsnivåer, vilka utbetalats i efterskott under senare budgetår. Landskapsregeringen fortsätter under år 2017 med investeringar enligt plan med iakttagande av Oljeskyddfondens beslut.

Under år 2016 har följande delar av planen verkställts; en D-båt och däckskranar till M/S Svärtan och M/S Michael Sars har beställts. Leverans sker våren 2017. Även kustlänsor har beställts med leverans kring årsskiftet 2016 - 2017.

9750 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-83 186	-5 735 000	-1 930 000
- tidigare års anslag		-6 351 337	
- PAF-netto			
Anslag netto	-83 186	-12 086 337	-1 930 000

Föreslås ett anslag om 1.930.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 430.000 euro för modernisering och för att uppfylla krav som ställs på de frigående färjorna. Ett projekt gällande bränsle- och energioptimering kommer att påbörjas för att minska energiförbrukningen. Uppgradering av elsystemen på två av fartygen kommer att genomföras för att uppnå större elsäkerhet. Dessutom avser landskapsregeringen att elektrifiera en linfärja och avsetter för detta 1.500.000 euro.

Skarvens bogvisir måste byggas om eftersom det finns sprickbildningar. Kostnaden förväntas uppgå till ca 100.000 euro. Åtgärden hanteras som en investeringsutgift eftersom detta inte hör till normalt slitage och ses därför som en investering som höjer fartygets värde.

Tonnaget i skärgårdstrafiken är i behov av förnyelse p.g.a. slitage, kapacitetsproblem och ökade krav på tillgänglighet och säkerhet. Idag finns det åtta frigående färjor med en medelålder på 28 år. Med en användningstid om 40 år, borde ett nytt fartyg tas i bruk vart femte år för att hålla ett ändamålsenligt fartygsbestånd. Utgående från att en färja kostar ca 20 miljoner euro, är det årliga behovet av budgetmedel ca 4 miljoner euro. Även på linfärjesidan behövs förnyelse av samma orsaker. De sex linfärjorna har en medelålder på 34 år och en ny färja borde tas i bruk vart sjunde år. Med en kostnad på ca 5 miljoner euro per färja ger det knappt en miljon euro per år i budgeterade medel. För förnyande av tonnaget finns från tidigare år ca 10 miljoner euro avsatt.

Kapaciteten på Föglölinjen kunde med fördel utökas och med utbyggnaden av korttrutt på östra Föglö ökar kapacitetsbehovet ytterligare. Nytt frigående tonnage med diesel-elektrisk drift förslås därför till Föglölinjen. Det nya tonnaget föreslås vara av öppen typ för snabb och enkel lastning och lossning och anpassat för att kunna flyttas till andra linjer under användningstiden. Landskapsregeringen överväger totalentreprenad med återköpsklausul på linjen. För trafiken med linfärjor föreslås nytt tonnage till linjen Prästö-Töftö med en kapacitet på minst 160 ton och elektrisk drift.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I tft. Mikael Lindholms m.fl. budgetmotion nr 25/2016-2017 föreslås att sista mening i motiveringen till momentet ersätts med följande text: "För trafik med linfärja föreslås ett nytt tonnage, med elektrisk drift till Ängösundslinjen."

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 25/2016-2017 förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 47/2016-2017 andra klämman

föreslås att sista stycket under momentet får följande lydelse: "Kapaciteten på Åva-Osnäs linjen behöver utökas med ett nytt frigående tonnage som bättre motsvarar kapacitetsbehovet."

Utskottet föreslår att budgetmotion nr 47/2016-2017 andra klämman förkastas. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

9760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	105	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-5 816 607	-2 000 000	-10 100 000
- tidigare års anslag		-12 069 424	
- PAF-netto	0	1 100 000	
- investeringsreservering			-8 000 000
Anslag netto	-5 816 503	-12 969 424	-18 100 000

Föreslås ett anslag om 10.100.000 euro för investeringar i infrastruktur. Föreslås därtill ett anslag om 8.000.000 euro för en investeringsreservering.

Enligt tidigare budgetbeslut i lagtinget och av landskapsregeringen antagna åtgärdsprogram är ett 30-tal större och mindre bro-, hamn- och vägprojekt aktuella. I tidigare budgeter har anslag upptagits för hela eller delar av projekten. Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag bedöms de planerade totala utgifterna under år 2017 uppgå till ca 18 miljoner euro inklusive en buffert på 1 miljon euro. Vid utgången av år 2016 bedöms drygt 8 miljoner euro återstå av tidigare budgeterade anslag under momentet. Beloppet överförs i bokslutet till år 2017 som en reservering. Landskapsregeringen föreslår att dessa anslag kan användas för att täcka projektrelaterade kostnader. Med beaktande av kvarstående anslag från tidigare år föreslår landskapsregeringen ett ytterligare anslag om 10 miljoner euro för år 2017.

Landskapsregeringen föreslår samtidigt att eventuella omfördelningar av tidigare budgeterade anslag inte ska påverka möjligheten att förverkliga de projekt som lagtinget tidigare beviljat anslag för.

Förverkligandet av projekten sker i enlighet med investeringsplanen landskapsregeringen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt ska verkställas.

Med beaktande av att ett flertal av investeringsprojekten är fleråriga föreslås att landskapsregeringen kan ingå entreprenadavtal under år 2017 om sammanlagt högst 20 miljoner euro. Anslag för utgifter som uppstår först under senare budgetår p.g.a. ingångna entreprenadavtal upptas i följande års budgetförslag. Projekten förverkligas därmed med beaktande av tillgängliga anslag under år 2017, prioritering och i vilken ordning de är klara att genomföras samt fullmakten att ingå entreprenadavtal.

Inkomster

Föreslås, med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69), att ersättning från externa intressenter för kostnader för kabelbrunnar och rör för kabeldragningar och liknande med projekt direkt förknippade kostnader som inte rimligen ska belasta landskapet kan gottskrivas momentet.

Utgifter

Väginvesteringar

Anslaget används till planering och projektering, investering och beläggningsarbeten samt för mindre trafiksäkerhets- och förbättringsåtgärder. Anslaget används för att förverkliga tidigare beslut att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad samt att grundförbättra och belägga glesbygdsvägarna. Medlen används även för reinvesteringar i syfte att upprätthålla befintlig infrastruktur. Under året kommer fokus att läggas på att skapa förutsättningar för att påskynda utbyggnaden av gång- och cykelvägsnätet längs huvudvägarna.

För beläggning, grundförstärkning, vägförrättning samt trafiksäkerhetsåtgärder avsätts 3,2 miljoner euro och för reinvestering i vägnätet avsätts 2,2 miljoner euro. Till detta kommer kostnader för tidigare beviljade projekt, projektering, utredningar, vägdatas och mindre ombyggnader.

Bro- och hamninvesteringar

För att tillgodose det åländska samhällets transportbehov presenterade infrastrukturavdelningen år 2013 en reinvesteringsplan för broinfrastrukturen för landskapsregeringen, där totalt 17 broar föreslogs åtgärdas inom ett tidsintervall på 10 - 12 år. Budgetkalkylen är för tillfället beräknad till ca 3 miljoner euro årligen i tio år, totalt 30 miljoner euro över tidsperioden. För att starta projektet budgeterades för år 2016 1 miljon euro. Under år 2017 genomförs förstudier, geoteknikundersökningar och projektering för reparation eller utbyte av de mest prioriterade broarna, vilka sedan åtgärdas under de kommande åren. För detta avsätts ca 2,3 miljoner euro. Anslaget täcker även införskaffande av ett nytt pivotlager till Lemströms kanalbro och tidigare godkända projekt som utbytet av Karlbybron, Kökar och vattenisoleringsbytet på Färjsundsbron.

Samtliga färjfasten som dagligen trafikeras av landskapsregeringens färjor inspekteras minst en gång varannan månad. Inspektionerna visar att landklaffarna vid färjfastena i Lappo, Asterholma, Kumlinge och Långnäs (gamla fästet) bör bytas eftersom de uppvisar rostskador över större delen av konstruktionerna. För investering i nya landklaffar och miljöförbättrande åtgärder i landskapets hamnar avsätts 0,5 miljoner euro.

Ny Vårdöbro med tillhörande vägbyggnad samt rivning av den befintliga bron projekterades under år 2016. Byggsfasen beräknas starta i början av år 2017 och hela projektet beräknas vara färdigställt i slutet av år 2018. Projektet är en utförandeentreprenad som innehåller byggandet av den nya Vårdöbron, tillhörande vägbyggnad samt rivningen av den gamla bron. Den befintliga bron har förstärkts i nödvändiga delar för att hålla den i trafik under tiden den nya bron förverkligas. Kontinuerlig konstruktions- och mätningkontroll av den befintliga bron pågår och trafiken leds enkelriktad över bron med trafikljus och hastighetsbegränsning på 20 km/h tills den nya bron kan tas i bruk. Investeringen beräknas till ca 13,5 miljoner euro, av vilket 7 miljoner euro avsätts för år 2017.

För att upprätthålla en driftssäker trafik på tvärgående linjen krävs förbätt-

ringsåtgärder vid färjeläget på Snäckö, Kumlinge. Åtgärderna gäller förbättring av säkerhetsmarginaler vid manövrering till och från kaj. För detta avsätts ca 100.000 euro.

Landskapsregeringen går vidare med infrastrukturprojekten östra och västra Föglö.

Sottunga ansluts infrastrukturellt till Föglö genom en lokalfärjelinje vilket sammanfaller med landskapsregeringens planer för en framtida kommunstruktur.

Landskapsregeringen återkommer i tilläggsbudget med exakta placeringar av färjefästen med tillhörande vägdragningar och med finansieringsalternativ för nämnda projekt.

Landskapsregeringen har för avsikt att trafiken mellan fasta Åland och Föglö ska skötas på totalentreprenad med en ny färja.

Investeringsreservering för nya Vårdöbron

Landskapsregeringen föreslår att 8.000.000 euro avsätts som en investeringsreservering för att möta framtida kostnadsökning i form av ökade avskrivningar efter att projektet med en ny Vårdöbro är genomfört. Investeringsreserveringen visas i resultaträkningen som en ökning av reserver. Landskapsregeringen föreslår denna post p.g.a. att skattegottgörelsen är på avsevärt högre nivå än förväntat.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 5/2016-2017

I ltl. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 9/2016-2017 föreslås att det sjunde stycket under rubriken "Utgifter" stryks och ersätts av följande text: "Kortruttsprojektet västra Föglö omarbetas så att nuvarande färjpass genom Ekholms sundet breddas, fördjupas och rätas upp."

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 42/2016-2017 föreslås att sjätte stycket under Bro- och väginvesteringar helt utgår.

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 48/2016-2017 föreslås att stycke fyra under momentmotiveringen får följande lydelse: "Landskapsregeringen presenterar en helhetsplan gällande kortrutten för östra och västra Föglö, innefattande trafiklogistik, placering av broar och hamnar, vägdragningar och finansiering, för lagtinget innan beslut om, i kortruttsprojektet ingående delprojekt, kan fattas och verkställas. Vidare föreslås att stycke fem under rubriken Bro- och hamninvesteringar får följande lydelse: "Landskapsregeringen går vidare med infrastrukturprojektet bro över Prästöund.". Slutligen föreslås att stycke sex, sju och åtta utgår i sin helhet.

Utskottet föreslår att budgetmotionerna nr 9, 42 och 48/2016-2017 förkastas och konstaterar att landskapsregeringen arbetar med frågan om korttrutt och avser återkomma gällande kortruttsprojektet i en tilläggsbudget. Reservation har inlämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

I vtm. Veronica Thörnroos m.fl. budgetmotion nr 43/2016-2017 föreslås att det till motiveringen fogas ett nytt tredje stycke under rubriken Bro- och hamninvesteringar med följande lydelse: "Projektering av en ny angoringsramp inleds omgående med målsättning att kunna bjuda ut bygget under år 2017."

Utskottet betonar vikten av att de färjefästen som är i sämst skick åtgärdas först. Det är viktigt att landskapsregeringen gör en prioritering av vilka projekt som projekteras först. Utskottet föreslår att budgetmotion nr 43/2016-2017 förkastas.

8 FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER

9825 ÅLANDS POLISMYNDIGHET

982500 Fordonsinvestering (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-105 000	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-105 000	0

Föreslås inget anslag för år 2017.

9840 ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

984000 Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 434 089	-2 500 000	-6 700 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto	0	0	
Anslag netto	-1 434 089	-2 500 000	-6 700 000

Föreslås ett anslag om 6.700.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 6.700.000 euro för investeringar, varav 2.800.000 euro planeras för ny- och ombyggnationer, 1.800.000 euro för it-investeringar samt 2.100.000 euro för övriga investeringar. Behovet av att öka investeringsbudgeten för år 2017 beror på att finansieringsgrunderna för it-investeringarna ändrats i förhållande till Åda. It-investeringarna ska dels finansieras direkt dels tidigare-läggas.

Byggnadsprojekt Ombyggnationer 2.800.000 euro

Planeras anskaffa en egen magnetresonanskamera (MR). Kostnaderna för att bygga om utrymmet där MR ska placeras beräknas till 600.000 euro.

Chock-rummen vid akuten byggs om för mer ändamålsenligt teambaserat omhändertagande av svårt sjuka och skadade patienter. Mellanväggar tas bort, nya pendlar införskaffas, skåp och förvaringsutrymmen omarbetas till en kostnad om ca 200.000 euro.

För ombyggnation av gamla hälsocentralkorridoren för dialysverksamhet m.m. samt planering av ett patientcentra budgeteras 1,6 miljoner euro.

Fönstren vid röntgenavdelningen renoveras. Ombyggnad av terrasser samt omputsning av fasader vid försörjningshuset nr 05. Totalkostnaden beräknas till ca 400.000 euro.

Övriga investeringar **2.900.000 euro**

It-investeringar

1.800.000 euro

Det finns i ÅHS:s lokaler ett stort behov av en nätverksupprustning av både de trådbundna nätverken samt även installation av trådlöst nätverk både genom nybyggnad och utbyte av tidigare nätverk. I samband med detta krävs översyn och utbyte av brandväggar som inte erbjuder adekvat stöd och skydd. Ett arbete som behöver påbörjas snarast möjligt är att flytta serverna till en ändamålsenlig plats. Nuvarande lokaler har stora brister och brand eller vattenläckage skulle få förödande konsekvenser. Kontinuerlig uppgradering av arbetsstationer och skrivare behöver genomföras för att åstadkomma en effektiv arbetsmiljö för personalen.

Målsättningen är att en leverantör för vårdinformationssystem (VIS) ska väljas under år 2017. Det innebär att arbetet med en integrationsplattform behöver komma igång eftersom det finns ett flertal integrationer mellan bland annat medicinsk tekniska system och VIS. Vidare behöver informationssäkerheten stärkas också i relation till införandet av lagstadgat system för e-recept. Därtill planeras inköp av nytt läkemedelssystem innehållande bland annat hantering av läkemedelslager.

Övrig teknisk utrustning

2.100.000 euro

Konventionell röntgenutrustning inklusive Cone beam computed tomography (CBCT), vilket är en avancerad datortomograf avsedd för tänder. Totalkostnaden beräknas till 450.000 - 500.000 euro.

Idag anlitar ÅHS en mobil magnetresonanskamera (MR) som kommer var 3:e vecka lördag – söndag med uppehåll i juli. År 2015 gjordes 746 undersökningar. Kostnaden idag är ca 260 euro per undersökning men det är troligt att kostnaden ökar vid ny upphandling. Efterfrågan på MR ökar främst av medicinska skäl och på grund av att praxis har ändrat i omvärlden. Livslängden på en MR är 8-10 år, men den kan uppgraderas för 0,5 miljoner euro. Kostnaden för en MR med 1,5 Tesla (fältstyrka) är 1.050.000 euro.

Ett operationsbord för bukågesoperationer behövs. Alla operationer som kräver bukåge är i dagsläget problematiska eftersom det saknas ett operationsbord för bukågeskirurgi, till exempel rygckirurgi. Det finns risk för trycksador och blodtrycksfall vid felaktig positionering. Totalkostnaden beräknas till ca 55.000 euro.

Medicinteknisk utrustning såsom biometriutrustning, ögonbottenkamera, hjärnstam audiometer och videoendoskopi system behöver införskaffas till en kostnad om 245.000 euro.

Vid störningar i den ordinarie vattenförsörjningen har sjukhuset ingen reservplan för hur tillgången till vatten ska lösas. Planering av ett trycksatt nödvattensystem för sjukhuset bör göras och även övrig teknisk försörjning vid störningssituationer behöver utredas. Kostnaden för detta är idag inte känd.

ÅHS behöver kontinuerligt förnya bilparken. Primärvårdskliniken är den verksamhet som har det största behovet av bilar på grund av verksamhetens karaktär

främst inom hemsjukvården.

Det har varit aktuellt att planera byte av diskdesinfektorer (Deko) sedan år 2014. Planerat utbyte av 25 diskdesinfektorer behöver göras inom loppet av 3–5 år och den totala kostnaden är beräknad till 180.000 euro.

984010

Byggnad av geriatrisk klinik med penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- investeringsreservering			-10 000 000
Anslag netto	0	0	-10 000 000

Momentnumreringen ändrad.

Inget nytt anslag för byggande upptas. Föreslås ett anslag om 10.000.000 euro för en investeringsreservering.

Utgifter

Planeringen av bygget för rehabilitering och geriatri fortsätter och tidigare upptagna budgetmedel räcker för att finansiera planeringen år 2017.

Landskapsregeringen föreslår att 10.000.000 euro avsätts som en investeringsreservering för att möta framtida kostnadsökningar i form av ökade avskrivningar efter att projektet med en geriatrisk klinik är genomfört. Investeringsreserveringen visas i resultaträkningen som en ökning av reserver. Landskapsregeringen föreslår denna post p.g.a. att avkastningen av penningautomatmedel ökar till följd av att återförda anslag och en betydande del av dessa utgörs av återföring av 2013 års budgeterade anslag under föreliggande moment.

9850

HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND

985000

Investeringsutgifter (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-77 007	-120 000	-25 000
- tidigare års anslag		-96 978	
- PAF-netto			
Anslag netto	-77 007	-216 978	-25 000

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Föreslås att 25.000 euro upptas i budgeten för år 2017 och 2.475.000 euro i budgeten för år 2018 för att möjliggöra uppgradering och nyanskaffningar av simulatorutrustning till Högskolan på Ålands och Ålands sjöfartsakademis simulatorer. Projektet innefattar renovering och ombyggnad av befintliga fastigheter.

Simulatorernas betydelse för sjöfartsutbildningarna har ökat över tid på grund av att den internationella konventionen om utbildning och certifiering av sjömän STCW 2010 och nationell lagstiftning (Statsrådets förordning 166/2013 om fartygs bemanning och fartygspersonalens behörighet) möjliggör att en större del av studerandes obligatoriska sjöpraktik kan utföras i simulator. Den tekniska utvecklingen möjliggör också att nya moment numera kan utföras och tränas i simulator på ett kostnadseffektivare och pedagogiskt effektivare sätt. Exempel på detta är kranhantering och introduktion i maskinrumsmiljöer. Förändringar i STCW 2010 innebär också ökade krav på utbildning och träning inom hantering av högspänningsutrustning på fartyg vilket ställer nya krav på simulatorutrustningen.

Huvudargumentet för uppgradering av simulatorerna är att den tekniska livslängden för bryggsimulatorens på Högskolan Södra är nådd, då den vid projektets avslutande har en ålder på 20 år. Därtill är den integrerade bryggutrustningen (radar, autopilot, elektroniska sjökort) i bryggsimulatorens på Högskolan Södra från 1990-talet och är därmed inte tidsenlig, speciellt med tanke på externa kunders behov. De visuella systemen för att projicera bryggmiljön på moderna fartyg rymms inte i nuvarande utrymmen, varför fastighetsombyggnader behövs. En viktig pedagogisk förbättring är också anskaffandet av meningsfull debriefingutrustning vilken möjliggör integrerad uppspelning av ljud, bild och deltagarnas agerande vid/efter träningssessioner. Högklassig debriefingutrustning är viktig för undervisningskvaliteten för studerande men i ännu högre grad för de externa kunders behov. För samövningar mellan brygg- och maskinrumssimulatorerna saknas i dagens läge även integrerad debriefingutrustning.

Maskinrumssimulatorens kunde uppgraderas med modernare utrustning för den operationella delen, främst genom att nuvarande hårdvarupaneler byts mot teknologi baserad på "touchscreens", vilket avsevärt underlättar byte av fartygsmodeller. Vidare kunde introduktionen i maskinrumsmiljön och den allmänna systemförståelsen förbättras genom anskaffande av "virtuella maskinrum" och Big View-teknik. Kraven på utökad högspänningsutbildning som nämns ovan, kan i huvudsak tillgodoses m.h.a. högspänningsbrytare kopplad till lämplig simulatormodell.

Under år 2017 genomförs följande projekt:

- framtagning av projekt- och genomförandeplan
- framtagning av skisser för simulator och byggritningar
- framtagning av underlag för upphandling samt
- utredning av juridiska frågor för en ev. offentlig upphandling. Beställning görs ev. hösten 2017 och leveranstiden är 6-8 månader.

År 2018 genomförs följande projekt: Uppgradering, ombyggnad och renovering av fastigheter. Factory acceptance test hos leverantör i början av år 2018. Installationer av den nya utrustningen för att vara i drift och provkörda inför terminsstarten i augusti 2018.

Simulatorverksamheten genererar kompetens till den för Åland viktiga sjöfartsnäringen, bl.a. genom internationellt samarbete samt upprätthållande och etablering av nya kontakter till kompetenta organisationer och personer. Investeringsanslagen bidrar också till att upprätthålla och utveckla den strategiskt viktiga kompetensen att utbilda sjöbefäl till de högsta behörigheterna.

9855 ÅLANDS GYMNASIUM

985500 Investeringsutgifter (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-224 816	-160 000	-300 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-224 816	-160 000	-300 000

Föreslås ett anslag om 300.000 euro.

..... *Utgifter*

Ålands gymnasiums anslag om 300.000 euro fördelas på följande sätt

- investeringar inom it uppgår till 200.000 euro
- för det planerade centralköket på Neptunigatan 6 finns ett behov av förnyelse och komplettering av köksutrustning, dels inom verksamhetsmomentet dels inom investeringsutgifterna. Anslag inom investeringsmomentet är 50.000 euro samt
- ett anslag om 50.000 euro för maskininvestering vid Ålands yrkesgymnasium, teknik.

9856 ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM

985600 Ålands sjösäkerhetscentrum, investeringar (R)

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. t.b.	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-76 000	-120 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-76 000	-120 000

Föreslås ett anslag om 120.000 euro.

..... *Utgifter*

Ålands sjösäkerhetscentrum har under år 2017 behov av förnyande av centrets transportbil för 50.000 euro.

Skolfartyget m/s Michael Sars har under år 2017 ett investeringsbehov om 70.000 euro.

9870 MOTORFORDONSBYRÅN

987000 Motorfordonsbyrån, investeringar

	Bokslut 2015	Budget 2016 inkl. tb	Budget 2017
Intäkter	0	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-61 000	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-61 000	0

Momentet utgår.

FINANSIERINGSLÅN

Enligt föreliggande budgetförslag uppgår behovet av likvida medel till ca 13 miljoner euro enligt nedanstående uppställning.

FINANSIERINGSANALYS BUDGET 2017

	Grundbudget 2016	Förslag tb 1/2016	Förslag tb 2/2016	Totalt 2016*)	Förslag2017*)
Kassaflödet i verksamheten	-6 208 000	1 699 000	-1 716 000	-6 225 000	18 087 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-21 984 000	-109 000	-61 000	-15 154 000	-27 503 000
Kassaflödet för finansieringens del	-7 349 000	0	2 750 000	-4 599 000	-3 833 000
Förändring av likvida medel	-35 541 000	1 590 000	973 000	-25 978 000	-13 249 000

*) Observera totalen för år 2016 har minskats med 7 miljoner euro och ökats år 2017 avseende infrastrukturinvesteringar där förverkligande förskjuts tidsmässigt.

Per utgången av augusti 2016 uppgick de likvida medlen till ca 50,6 miljoner euro att jämföra mot närmare 56,2 miljoner euro för motsvarande tidpunkt år 2015. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten uppgå till ca 44 miljoner euro vid slutet av år 2016 för att minska med ca 13 miljoner euro under år 2017. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när beslut om inledande av större investeringar fattas, exempelvis byggande av geriatrisk klinik och om större lån beviljas ur penningautomatmedel. I likviditetsberäkningarna har det antagits att det inte fattas beslut om anskaffande av ny landskapsfärja eller utgivande av större lån ur penningautomatmedel under år 2017. Under år 2016 har en finansierings- och placeringsplan tagits fram för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren. Avsikten är att fastställa planen för år 2017 efter att lagtinget har fattat beslut om budgeten för år 2017.

Med beaktande av ovanstående bedömer landskapsregeringen att långfristig upplåning inte är aktuell under år 2017.

ÖVERSIKT ÖVER LANDSKAPETS INVESTERINGSPLANER

Avsikten med översikten är att ge en ungefärlig bild av investeringsvolymen för landskapsregeringens projekt. Kostnaderna är därför endast angivna i miljoner euro och inplacerade under de år de huvudsakligen antas bli genomförda. Stora investeringar har dock fördelats mellan åren.

Översikten är uppgjord på basen av den information som legat till grund för budgetförslaget för 2017. Alla kostnader är exklusive moms.

Avsikten är att ge en bild av hur projekten kan förverkligas, inte när och hur de budgeteras.

Byggnadsprojekt	År 2016	År 2017	År 2018
	milj. euro	milj. euro	milj. euro
Fastighetsverkets byggnadsprojekt			
Renovering och ombyggnad av självstyrelsegården	2,0	4,0	
Tillbyggnad av landskapsarkivet	0,5	0,5	
Åland Museum	0,4		
Polishus inkl. tomt	0,5	1,0	4,5
Ombyggnad av kök, Neptunigatan 6		1,0	
Övriga mindre reparationer och åtgärder	2,0	2,0	2,0
Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS)			
Planering, om- och nybyggnation Gullåsen	0,5	2,0	7,0
Diverse ombyggnader och renoveringar	1,4	3,4	3,1
Infrastrukturavdelningen			
Kortruttsinvesteringar	0,1	1,0	2,0
Vårdöbron	0,7	6,0	4,0
Övriga broar och hamnar	0,5	3,0	4,0
Uppskattad kostnad	8,6	23,9	26,6

FASTIGHETSFÖRVALTNING SOM SKÖTS AV LANDSKAPETS FASTIGHETSVERK

Internhyror till fastighetsverket

Fastighetsverket erlägger alla direkta driftskostnader för de fastigheter som förvaltas. Fastighetsverket bekostar även återkommande renoveringar i byggnader.

Internhyra: I internhyran ingår fastigheternas direkta driftskostnader, schablonfördelning av fastighetsverkets administration och centrala kostnader samt kapitalkostnader i form av avskrivningar på byggnaderna jämte en internränta om 3,5 % beräknad på byggnadernas värde.

Internhyrorna har räknats om under år 2016 varför hyresbeloppen i regel är lägre år 2017 än år 2016. Förändringen föranleds av att den värdering av fastigheterna som ska ligga till grund för Landskapets fastighetsverks ingående balans per 1.1.2016 har justerats ned för att uppnå rimliga genomsnittsvärden och hyresnivåer på fastigheterna som är av varierande ålder och i varierande skick och därmed behov av underhållsrenoveringar. Vid beräkningen av internhyrorna för år 2017 har utgångspunkten därför varit en avskrivningsnivå som underlag för bestämmande av byggnadernas värde medan man vid beräkningen av internhyrorna för år 2016 utgick från en värdering på byggnaderna för att få fram en beräknad avskrivningsnivå. Avsikten har för år 2017 varit att avskrivningarna ungefär ska motsvara de avskrivningar som skulle varit fallet för nybyggda motsvarande byggnader. Balansvärdet däremot varierar med byggnadernas ålder och skick och är i regel lägre än vad som antogs vid beredningen av budgetförslaget för år 2016. På grund av detta minskar kapitalkostnaden som beräknas med internränta om 3,5 % på byggnadernas värde. De egentliga driftskostnaderna som ingår i hyrorna är i stort sett på samma nivå som tidigare. Det behöver noteras att internhyresberäkningarna för år 2017 baseras på preliminära balansvärden för byggnader eftersom arbetet vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag fortfarande pågår och fastighetsverkets ingående balans per 1.1.2016 inte är fastställd. Internhyressystemet är således fortfarande i ett utvecklingsskede.

Reparationer och återkommande underhållsrenoveringar ingår i internhyran och dessa åtgärder inverkar inte höjande på internhyran.

Ny-, om- och tillbyggnader är projekt som finansieras med ökad internhyra, genom ett särskilt fullmaktsförande, se skilt avsnitt om det.

Skötselanslag/bidragshyra: För naturskyddsområden samt kulturarv och fornminnen erläggs ett skötselanslag/bidragshyra för fastighetsverkets direkta kostnader för dessas förvaltning och skötsel samt en schablonfördelning av fastighetsverkets administration och centrala kostnader. I skötselanslaget ingår ingen kapitalkostnad i form av avskrivningar eller internränta.

Tabell över internhyror

Moment Avdelning	Internhyra/skötselanslag	
	År 2016	År 2017
100 Lagtinget		
11100 Lagtingshuset	641 000	534 000
300 Finansavdelningen		
39099 Kanslihuset	1 403 000	988 000
Alandica	1 118 000	1 013 000
Bergsskyddet	326 000	319 000
Eckeröhallen	561 000	427 000
Eckerö post och tullhus	80 000	65 000
Ribacka + Vedplans lager	0	195 000
Hangaren på flygfältet	6 000	31 000
Jan Karlsgårdens värdshus	152 000	137 000
Jomala gård	581 000	0
Villa Gustaf Eriksson	17 000	20 000
Källskär	9 000	23 000
Ålands sjöfartsmuseum	615 000	645 000
Fastighetsverket, ospecificerat	255 000	127 000
Övriga (div bostäder)	<u>112 000</u>	<u>0</u>
	5 235 000	3 990 000
400 Social- och miljöavdelningen		
44000 Naturvård		
- skötselanslag/bidragshyra	254 000	254 000
500 Utbildnings- och kulturavdelningen		
54000 Ålands museum	666 000	626 000
Museimagasinet	155 000	47 000
Grindstugan	36 000	19 000
Kulturarv och fornminnen (allt)		
- skötselanslag/bidragshyra	<u>608 000</u>	<u>586 000</u>
	1 465 000	1 278 000
700 Infrastrukturavdelningen **)		
75030 Färj- och väntstugor	48 000	29 900
76050 Färj- och väntstugor	17 000	17 000
87200 Vägstationer	263 000	173 600
82500 825 Ålands polismyndighet	430 000	387 000
840 Ålands hälso- och sjukvård *)		
84000 ÅHS, Neptunigatan 21 (45 %) (skolhälsovårdens utrymme)	95 000	67 000
848 ÅMHM, Laboratoriet i Jomala		
84820 Laboratoriet i Jomala	154 000	115 000

	År 2016		År 2017	
850 Högskolan på Åland				
85000 Neptunigatan 17 (norra)	608 000		515 000	
Navigationsskolegränd 2 (södra)	455 000		391 000	
Neptunigatan 6 (västra)	<u>1 213 000</u>	2 276 000	<u>991 800</u>	1 897 800
85100 851 Ålands folkhögskola		764 000		645 000
85200 852 Ålands musikinstitut		172 000		139 000
855 Ålands gymnasium				
85500 Strandgatan 1	850 000		713 000	
Västra/Östra Skolgatan 2	1 712 000		1 679 000	
Neptunigatan 6 (västra) (13 %)			148 200	
Neptunigatan 19	1 934 000		2 066 800	
Neptunigatan 21 (55 %)	<u>115 000</u>	4 611 000	<u>81 000</u>	4 688 000
85600 856 Sjösäkerhetscentret		300 000		242 000
86500 865 Guttorp fiskodling		546 000		301 000
SUMMA		17 271 000		14 758 300
Varav: Byggnader, internhyror		16 409 000		13 918 300
Skötselanslag/Bidragshyra		862 000		840 000

*) Förvaltningen av Ålands hälso- och sjukvårds (ÅHS) fastigheter sköts av ÅHS. Detta betyder att driftkostnaderna för de fastigheterna bekostas av ÅHS. Orsaken till att ÅHS betalar en internhyra är för att skolhälsovården verkar i lokaliteter som förvaltas av fastighetsverket.

Även investeringsutgifter i byggnaderna kvarstår under ÅHS moment för investeringar, 984000 och 984010.

**) Från 1.1.2016 fördes alla fastigheter, förutom Möckelöområdet, som tidigare förvaltats av infrastrukturavdelningen över till fastighetsverket.

För byggnaderna på Möckelöområdet; verkstads- och lagerbyggnaden, oljeskyddslagret och Motorfordonsbyrån, upptas fortsättningsvis anslag för de direkta driftkostnaderna samt eventuella investeringsutgifter i byggnaderna på respektive moment under infrastrukturavdelningen.

Fullmakt för ny-, om- och tillbyggnadsprojekt

Från och med budgetförslaget för år 2016 ändrades förfarandet vid ny-, om- och tillbyggnadsprojekt så att fullmakten för att gå vidare med ett projekt inhämtas under respektive moment för den verksamhet som projektet avser. Under dessa moment finns *en särskild rubrik som kursiverats* för att tydliggöra var lagtingets ställningstagande behövs. Eftersom finansieringen av denna typ av projekt i allmänhet kräver ökad internhyra behövs lagtingets ställningstagande till att denna kostnadsökning omfattas av lagtinget. Den ökade internhyran börjar debiteras när projektet är klart och byggnaden tas i bruk. Detta betyder i de flesta fall att kostnaden börjar synas i landskapets budgeterade resultaträkning med en tidsfördröjning om ca 2 - 4 år beroende på projektets omfattning och tidplan för förverkligande. Projekt som inte kräver en specifik fullmakt från lagtinget, t.ex. renoveringsprojekt, framgår i regel inte närmare under motiveringarna.

De totala investeringarnas maximibelopp och de viktigaste/större projekten under budgetåret för Landskapets fastighetsverk framgår under moment 89230 Landskapets fastighetsverk.

I budgetförslaget för år 2017 finns skrivningar om aktuella projekt under följande moment:

Moment Projekt

39099 Inget nytt projekt. Fullmakt för om- och tillbyggnad av landskapsarkivet i enlighet med 2016 års budget

82500 Fullmakt för om- och tillbyggnad av polishuset

Utdrag ur landskapets resultaträkning - fastighetsförvaltning

- Nedan visas en jämförelse för åren 2016 och 2017 för poster i landskapets resultaträkning som rör:
- Landskapets fastighetsverks ersättning för administrativa tjänster till allmänna förvaltningen under övriga verksamhetsintäkter
 - Landskapsförvaltningens kostnader för internhyra och skötselanslag till Landskapets fastighetsverk under övriga verksamhetskostnader respektive
 - avkastningen från Landskapets fastighetsverks verksamhet under övriga finansiella intäkter.

Observera att det som är underskott i resultaträkningsutdraget motsvarar landskapets nettokostnader för de fastigheter som sköts av fastighetsverket.

RESULTATRÄKNING BUDGET 2016 OCH FÖRSLAG 2017 - FASTIGHETSFÖRVALTNING SOM SKÖTS AV LANDSKAPETS FASTIGHETSVERK

	Budget 2016		Förslag 2017		Förändring
Verksamhetens intäkter					
Försäljningsintäkter					
Avgiftsintäkter					
Understöd och bidrag					
Övriga verksamhetsintäkter	100 000	100 000	100 000	100 000	
Tillverkning för eget bruk		0		0	
Verksamhetens kostnader					
Personalkostnader					
Löner och arvoden					
Lönebikostnader					
Pensionskostnader					
Övriga lönebikostnader					
Personalersättningar och öv. rättelseposter					
Köp av tjänster					
Material, förnödenheter och varor					
Övriga verksamhetskostnader	-17 271 000	-17 271 000	-14 758 300	-14 758 300	
Överföring av kostnader för aktivering					
Pensionsintäkter och -kostnader					
Pensionsintäkter		0		0	
Pensionskostnader		0		0	
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar					
Europeiska Unionen					
Återbetalning av överföringar					
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar		0		0	
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar					
Undervisning, kultur och idrott					
Social- och hälsovård samt utkomstskydd					
Arbetsmarknad					
Bostadsproduktion					
Primärnärings					
Övrigt näringsliv					
Allmänna stöd		0		0	
Övriga överföringskostnader		0		0	
Verksamhetsbidrag		-17 171 000		-14 658 300	
Skatteinkomster					
Avräkningsbelopp					
Skattegottgörelse					
Återbäring av lotteriskatt					
Apoteksavgifter					
Övriga skatter och intäkter av skattenatur		0		0	
Finansiella intäkter och kostnader					
Ränteintäkter					
Övriga finansiella intäkter	6 330 000		4 000 000		
Räntekostnader					
Övriga finansiella kostnader		6 330 000		4 000 000	
Årsbidrag		-10 841 000		-10 658 300	
Avskrivningar och nedskrivningar					
Avskrivningar enligt plan	0		0		
Nedskrivningar		0		0	
Extraordinära poster					
Extraordinära intäkter					
Extraordinära kostnader		0		0	
Räkenskapsperiodens resultat		-10 841 000		-10 658 300	
Ökning (-) eller minskning (+) av reserver					
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		-10 841 000		-10 658 300	182 700

Om kvinnors och mäns inflytande, hälsa och brott

Jämställdhetsbilaga till landskapets budget 2017

Innehåll

1. Uppdrag, avgränsningar och förklaringar	3
2. Sammanfattande konklusioner	4
3. Demografiska basdata	6
3.1 Minskande kvinnomajoritet bland äldre.....	6
3.2 Fler kvinnor bland inflyttade.....	7
4. Politiskt inflytande	7
4.1 Kvinnors valdeltagande överstiger männens allt mera	7
4.2 Stabil majoritet av män bland kandidaterna och de invalda	9
4.3 Förtroendevalda i kommunerna	12
5. Hälsopolitiskt åtgärdbar dödlighet	16
5.1 Åtgärdbar dödlighet i EU.....	16
5.2 Hälsopolitiska åtgärder och åtgärdbar dödlighet på Åland	16
6. Brott	23
6.1 Brottstatistik i EU	23
6.2 Utvecklingen av brottslighet på Åland.....	23
6.3 Kvinnor och män som brottsoffer	28

1. Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

Utvecklingen mot ett mer jämställt samhälle kräver kunskap om samhällets olika områden. ÅSUB har på uppdrag av landskapsregeringen sammanställt en bilaga till landskapets budget för 2017 med statistik som belyser kvinnors och mäns situation inom tre viktiga samhällsområden; *Makt och inflytande* inom landskapet och kommunerna, hälsa med fokus på åtgärdbara sjukdomar samt *brott och brottsoffer*. Det är sjätte gången som en särskild genusanalys av olika politikområden finns som bilaga till budgeten. Tidigare har tyngdpunkten legat på bland annat ekonomi, arbetsliv, hälsa och livsstil, integration och demografiska förändringar.

Inriktningen på årets bilaga har valts med utgångspunkt i områden som kompletterar de tidigare belysta temana och som ur olika perspektiv varit aktuella under den senaste tiden. Här belyses således tre betydelsefulla samhällsområden. I ett demokratiskt samhälle har medborgarna lika värde och jämlika möjligheter att vara delaktiga och ha inflytande. I oktober 2015 hölls lagtings- och kommunalval på Åland. Hur ser kvinnors och mäns valdeltagande ut på Åland? Till vilken grad är kvinnor och män representerade som invalda och förtroendevalda? För att hälso- och sjukvård skulle kunna bidra till ett mer jämlikt samhälle behövs kunskap om ojämlikheter i hälsa mellan olika grupper. Hur ser kvinnors och mäns hälsa ut på Åland? Finns det könsskillnader inom de sjukdomar som hälso- och sjukvården kan påverka förloppet av? Slutligen lyfts utvecklingen inom brottsstatistiken fram. Trygghet är ett grundläggande behov hos människan och en förutsättning för ett jämlikt och rättvist samhälle. Hur ser brottsstatistiken ut på Åland? Till vilken grad är kvinnor och män representerade som misstänkta respektive som brottsoffer?

Källorna för uppgifterna är i huvudsak ÅSUBs statistik men också annat material har använts, vilket framgår vid respektive tabell och figur. Varje avsnitt i rapporten grundar sig på unika bearbetningar av data från olika statistikällor. Statistiken omfattar hela Åland om inte annat sägs.

Ett streck (-) i en tabell används för att beteckna exakt noll enheter. Två punkter (..) anger att uppgifter saknas, är för få till antalet eller för osäkra för att kunna visas.

ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om sammanställningen. Mera uppgifter om de aktuella statistikområdena finns på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer. På hemsidans temaingång Kvinnor och Män samt i publikationen På tal om jämställdhet ligger fokus också på könsuppdelade fakta.

2. Sammanfattande konklusioner

I den här bilagan till landskapsregeringens budgetförslag för 2017 belyses kvinnors och mäns representativa inflytande, åtgärdbara sjukdomar samt brott och brottsoffer bland kvinnor och män. Utvecklingen mot ett mer jämställt samhälle kräver kunskap inom samhällets olika nyckelområden. Den här sammanställningen beskriver tre av dessa. Jämlika möjligheter till inflytande, jämlika förutsättningar inom vården samt grundläggande trygghet för kvinnor och män är viktiga perspektiv i samhällslivet och därmed för jämställdheten. Inriktningen på årets bilaga har valts bland annat med utgångspunkt i områden som kompletterar tidigare belysta teman och teman som ur olika perspektiv varit aktuella under den senaste tiden.

Sedan 1980-talet har kvinnor stått för ett högre valdeltagande än män. Beträffande andelen röstande har kvinnorna således i dag ett visst försprång gentemot männen, men när det gäller att kandidera i allmänna val ligger männen fortfarande betydligt före. Det genomsnittliga antalet röster per kandidat är numera ungefär lika stort för kvinnor och män, varför det främst är fördelningen och koncentrationen av röster på enskilda kandidater som gör att könsfördelningen bland de invalda är ytterligare något ojämnare än bland de uppställda.

Vid valet år 2015 blev andelen kvinnor 33 procent i lagtinget. I kommunernas fullmäktigeförsamlingar blev knappt 38 procent kvinnor. Vid vart och ett av de sex senaste valen har könsfördelningen bland de invalda blivit något ojämnare än bland kandidaterna såväl i lagting som i kommunfullmäktige. Andelen invalda kvinnor i lagtinget var störst hittills i valet 2003, då den var 37 procent.

Bland de förtroendevalda som kommunerna tillsätter i olika organ finns det i stort sett lika många kvinnor som män. För dessa organ regleras sammansättningen av jämställdhetslagen mellan kvinnor och män. Olikheter finns dock mellan olika typer av nämnder. Den manliga majoriteten är störst i grupperna byggnads- och tekniska nämnder samt närings- och lantbruksnämnder, medan kvinnornas flertal är störst i social- och omsorgsnämnderna. Men framförallt finns det en snedfördelning när det gäller ordförandeposterna i fullmäktige och styrelse. Trots att antalet kvinnor på ordförandeposterna i fullmäktige och styrelser har ökat något från 2012 innehas nästan 70 av ordförandeposterna i fullmäktige och hela 75 procent av ordförandeposterna i styrelserna av män.

Så kallad åtgärdbar dödlighet är ett officiellt begrepp som visar dödligheten i sjukdomar som hälso- och sjukvården kan påverka förloppet av. Åtgärdbar dödlighet kan påverkas både genom sjukvården och genom hälsopolitiska åtgärder. Till sjukvårdsrelaterade åtgärder hör medicinska insatser, tidig upptäckt av sjukdomar och behandling. Det handlar alltså om åtgärder som kräver tillgång till medicinsk kunskap och teknologi. Hälsopolitiska åtgärder däremot innefattar medvetna politiska beslut och handlingsplaner för att förebygga och minska den åtgärdbara dödligheten. Dödsorsaker baserade på befolkningens tobaks- och alkoholbruk räknas ofta som åtgärdbara genom hälsopolitik. Rökning och hög alkoholkonsumtion är de främsta riskfaktorerna för lungcancer, cancer i luftstrupen

och olika alkoholrelaterade sjukdomar.

Det totala antalet avlidna av tumörer i struphuvudet, luftstrupen, luftrören och lungorna på Åland har gradvis stigit allt sedan slutet av 1960-talet. Även antalet nya fall av lungcancer och cancer i luftstrupen har ökat. Ökningen gäller särskilt bland kvinnor men det är fortfarande vanligare att män än kvinnor insjuknar i lungcancer eller cancer i luftstrupen. Dödligheten i dessa diagnoser är också högre, men sjunkande bland männen. För kvinnorna finns det en tendens till att dödligheten i de här sjukdomarna ökar på Åland. Andelen personer som röker eller snusar dagligen har sjunkit de senaste 20 åren på Åland, men det finns fortfarande utrymme för aktivt förebyggande insatser för att minska hälsoriskerna.

Kunskap om utvecklingen av levercancer på Åland samt eventuella könsskillnader lägger grunden till förebyggande arbete när det gäller vissa alkoholrelaterade sjukdomar. Det årliga antalet avlidna i levercancer är litet, vilket gör det svårt att urskilja specifika trender. Åländska män och kvinnor har i samma grad varit drabbade av levercancer som dödsorsak. Även de årliga medeltalen av nya fall är lågt. I stora drag kan konstateras att förekomsten av levercancer har varit något högre för män än för kvinnor. Även trenden för alkoholbruket på Åland har varit sjunkande de senaste åren. Det finns dock fortfarande ett betydande utrymme för aktiva hälsopolitiska åtgärder inom området.

Brottsstatistiken för Åland visar att männen är i en klar majoritet när det gäller andel misstänkta för brott. Dock har kvinnornas andel bland de misstänkta ökat från 6 procent i början av 1980-talet till cirka 17 procent i genomsnitt de senaste tre åren. En liknande trend syns i våra grannländer. Även bland de minderåriga och bland unga vuxna är männen och pojkarna i en övervägande majoritet bland de brottsmisstänkta. Antalet minderåriga och unga vuxna som misstänks för brott på Åland har dock totalt sett sjunkit sedan 1980-talet.

Den vanligaste brottstypen är trafikförseelser, vilket gäller för både kvinnor och män. Kvinnornas andel av de misstänkta för trafikförseelser har ökat från 11 procent till cirka 24 procent mellan 1980 och 2015. Den nästvanligaste brottsgruppen är egendomsbrott som omfattar stöld, skadegörelse och förskingring. Brottsgruppen uppvisar en sjunkande trend, där antalet misstänkta män sjunkit så att kvinnornas andel ökat en aning under åren 1980-2015.

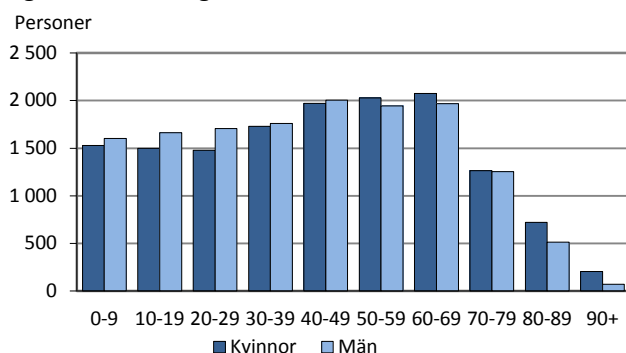
Ser vi till brottsoffren framträder en annan bild. Bland offren för sexualbrott är hela 98 procent kvinnor (2011-2015). För brotten misshandel, rån och utpressning är offren till övervägande del män. För de brott som kommit till polisens kännedom utsätter således män till större del andra män för misshandel och rån. Av dessa brott är misshandel vanligast. På Åland har 3,8 procent av männen och 2,1 procent av kvinnorna varit utsatta för misshandel enligt statistiken. Det är lite högre än motsvarande andel i Finland för både kvinnorna och männen, medan den åländska andelen utsatta för misshandel ligger högre för båda könen än de misshandelsbrott som rapporterats i Sverige.

3. Demografiska basdata

3.1 Minskande kvinnomajoritet bland äldre

Under 2000-talet har kvinnoöverskottet i befolkningen krympt bort så att det nu bor i stort sett lika många män som kvinnor på Åland. Bland de 50 år fyllda är dock kvinnorna över 500 flera än männen, medan ett motsvande överskott av män och pojkar finns i de yngre åldersgrupperna. Orsaker till detta förhållande är att det föds flera pojkar än flickor och att kvinnor i genomsnitt lever längre än män.

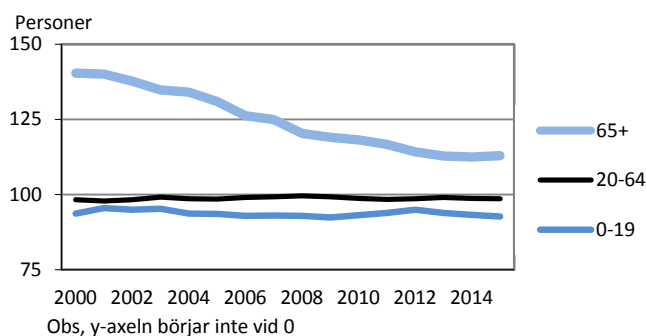
Figur 1. Befolkning efter kön och ålder 2015

Källa. ÅSUB Befolkning

De som är 65 år eller äldre har blivit 1 800 flera under 2000-talet. Eftersom männen har ökat med 1 100 och kvinnorna med 700, har kvinnoöverskottet bland pensionärerna minskat. Också bland de 85 år fyllda har andelen män stigit, men i denna grupp finns det fortfarande dubbelt flera kvinnor än män.

Figur 2. Kvinnor per 100 män efter åldersgrupp 2000-2015

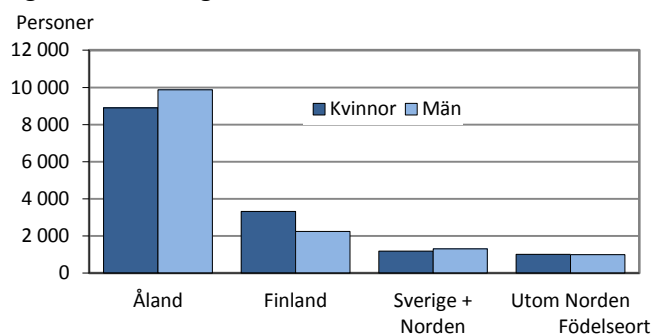
Källa. ÅSUB Befolkning

Av regionerna har landsbygden den jämnaste könsfördelningen, 96 kvinnor per 100 män. I skärgården är siffran 89. Mariehamn har 108 kvinnor per 100 män och är därmed den enda kommunen utom Finström som har kvinnoöverskott.

3.2 Fler kvinnor bland inflyttade

Av kvinnorna är 39 procent födda utanför Åland mot 32 procent av männen. Flera kvinnor än män är födda i Finland och utanför Europa, medan det finns en majoritet män bland dem som är födda i Sverige och övriga Norden samt i andra europeiska länder.

Figur 3. Befolkning efter kön och födelseort 2015

Källa. ÅSUB Befolkning

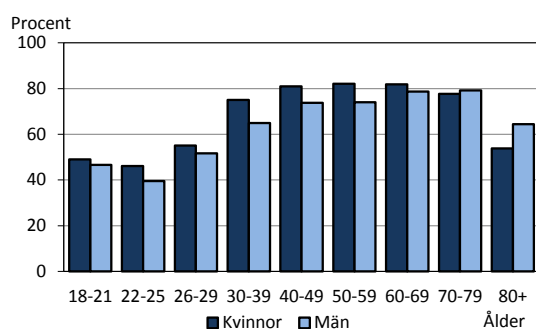
4. Politiskt inflytande

I detta kapitel presenteras kvinnors och mäns deltagande i det politiska livet när det gäller att rösta, att ställa upp som kandidater i allmänna val och att ta plats som beslutsfattare i olika typer av politiska organ.

4.1 Kvinnors valdeltagande överstiger männens allt mera

Sedan 1980-talet har kvinnorna haft ett högre valdeltagande än männen. I såväl lagtings- som kommunalvalet är det nu bara i åldrarna 70 år och uppåt som männen röstar flitigare än kvinnorna. Skillnaden är störst bland 30–39-åringarna när det gäller lagtingsval och i gruppen 22–25 år i kommunalvalet.

Figur 4. Valdeltagande i lagtingsvalet 2015 efter kön och ålder

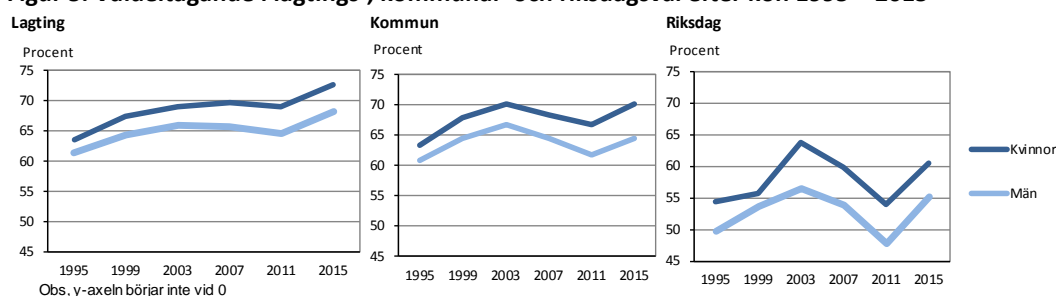

Källa. ÅSUB Val

I lagtingsval har deltagandet stigit för både kvinnor och män under de senaste två decennierna, men mera för kvinnorna. Deltagandet i kommunalval sjönk under början av 2000-talet i och med utvidgningen av rösträtten och den stora tillväxten av

invånare från utomnordiska länder, men återhämtade sig 2015. Detta gäller både kvinnor och män, men skillnaden mellan könen har ändå ökat. I riksdags-, president- och EU-val har valdeltagande varierat betydligt mera mellan valen, men även i dessa val har kvinnornas valdeltagande ökat snabbare än männens.

Figur 5. Valdeltagande i lagtings-, kommunal- och riksdagsval efter kön 1995 – 2015

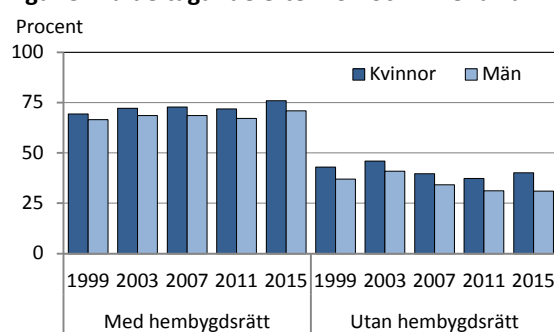
Av regionerna har skärgården det högsta valdeltagandet när det gäller både kvinnor och män. Under 2000-talet har dock rösträttsaktiviteten sjunkit något för männen i skärgården såväl i lagtings- som kommunalvalen, varför de har tappat större delen av sitt förspång mot männen på fasta Åland.

Jämförelser av samma personers valbeteende fem val i rad visar att 54 procent av kvinnorna har röstat vid alla de aktuella valen mot 48 procent av männen. Åtta procent av kvinnorna och tio procent av männen röstade inte vid något av valen.

Män födda utanför Norden har lägst valdeltagande

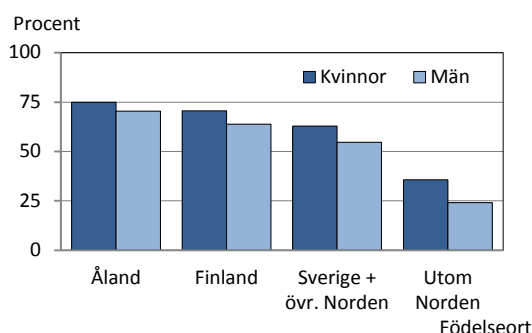
Antalet personer utan hembygdsrätt som är röstberättigade i kommunalvalet har tredubblats under 2000-talet. Deras valdeltagande är bara hälften så högt som bland personer med hembygdsrätt. I båda grupper röstar kvinnorna flitigare än männen, men skillnaderna mellan könen är större för personer utan hembygdsrätt.

Figur 5. Valdeltagande efter kön och innehav av hembygdsrätt, kommunalvalen 1999 - 2015

Källa. ÅSUB Val

Sett till de röstberättigades födelseort, oberoende av hembygdsrätt, har kvinnorna ett högre valdeltagande än män både bland inflyttade och personer som är födda på Åland. Skillnaderna är dock större för de röstberättigade som är födda utanför Åland, och allra störst för personer med ursprung i utomnordiska länder som också är den grupp där valdeltagandet är klart lägst för både kvinnor och män.

Figur 6. Valdeltagande efter kön och födelseort, kommunalvalet 2015

Källa. ÅSUB Val

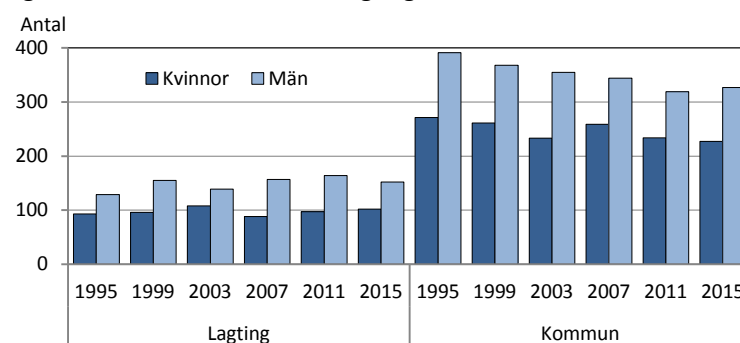
I både Finland och Sverige är kvinnornas deltagande vid riksdagsval något högre än männens, men skillnaderna är mindre än vid åländska lagtingsval. För både män och kvinnor är aktiviteten i lagtingsvalet numera på samma nivå som vid riksdagsval i Finland efter att ha varit 10 procentenheter lägre för 20 år sedan. Deltagandet är dock fortfarande över 15 procentenheter lägre än vid val till Sveriges riksdag.

Flera kvinnor förtidsröstar

En skillnad mellan könen när det gäller valdeltagande är också att kvinnorna utnyttjar möjligheten att förtidsrösta i större utsträckning än männen. Vid senaste lagtingsval röstade 40 procent av de deltagande kvinnorna före valdagen mot 35 procent av männen. Siffrorna var i stort sett desamma för kommunalvalet. Skillnaden mellan kvinnor och män var störst i de äldsta åldersgrupperna där över hälften av kvinnorna förtidsröstade.

4.2 Stabil majoritet av män bland kandidaterna och de invalda

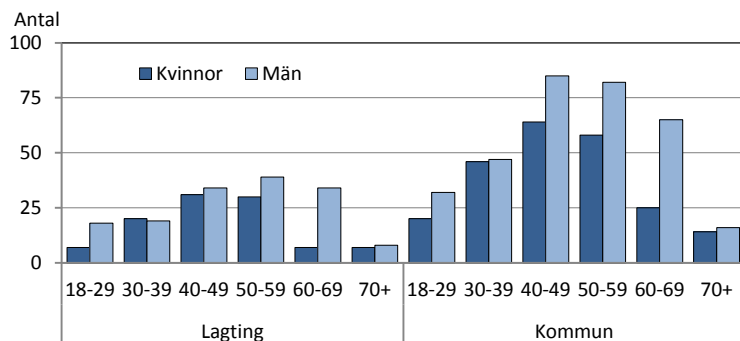
Redan vid kandidatnomineringen uppstår en obalans mellan könen såtillvida att 60 procent av kandidaterna är män och bara 40 procent kvinnor. Ungefär dessa proportioner har varit rådande i både lagtings- och kommunalvalen de senaste 20 åren. I kommunalvalet har antalet kandidater blivit färre, men nedgången har varit lika stor för både kvinnor och män.

Figur 7. Kandidater efter kön i lagtings- och kommunalvalen 1999 - 2015

Källa. ÅSUB Val

Det var främst bland de äldre kandidaterna som det fanns mera män än kvinnor vid det senaste valet. Över 80 procent av de 60–69-åriga lagtingskandidaterna var män, och i kommunalvalet var motsvarande siffra drygt 70. Också bland kandidaterna under 30 var en klar majoritet män.

Figur 8. Kandidater efter kön och ålder i lagtings- och kommunalvalen 2015

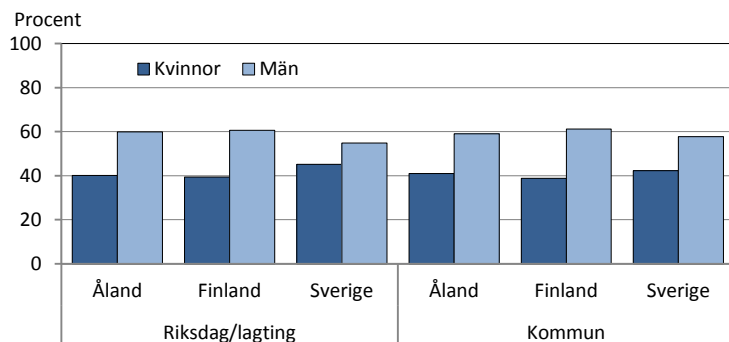

Källa. ÅSUB Val

Det fanns inga större regionala skillnader beträffande kandidaternas könsfördelning vid valet 2015. I lagtingsvalet var andelen kvinnor i Mariehamn strax över 40 procent och något längre i de övriga regionerna. I kommunalvalet var proportionerna kvinnor–män 38–62 i Mariehamn, men något jämnare på landsbygden och i skärgården. Vissa landsbygds- och skärgårdskommuner hade en jämn könsfördelning bland kandidaterna, eller en majoritet kvinnor.

Också i Sverige och Finland var en majoritet av kandidaterna män vid senaste val, såväl när det gäller riksdag som kommunfullmäktige. I Finland var proportionerna kvinnor män 40 – 60 vid båda val, medan fördelningen var något jämnare i Sverige, framför allt i riksdagsvalet.

Figur 9. Kandidater efter kön vid senaste lagtings-/riksdags- och kommunalval på Åland samt i Finland och Sverige.

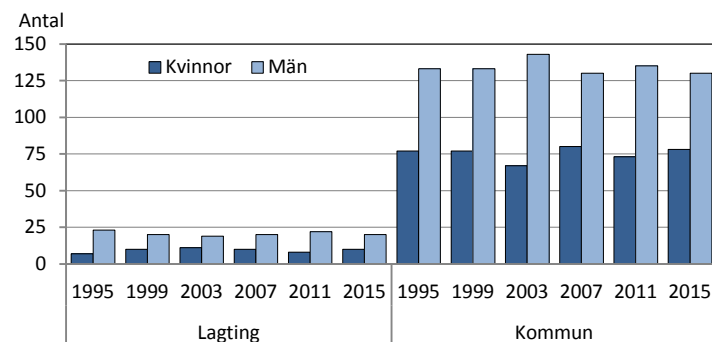

Källa. ÅSUB Val, Statistikcentralen, Statistiska centralbyrån

Andelen invalda kvinnor ligger kvar under 40 procent

Vid vart och ett av de sex senaste valen har könsfördelningen bland de invalda blivit något ojämnare än bland kandidaterna såväl i lagting som i kommunfullmäktige. Andelen invalda kvinnor i lagtinget var störst hittills i valet 2003, då den var 37 procent. År 2015 blev andelen kvinnor 33 procent. I kommunernas fullmäktigeförsamlingar blev knappt 38 procent kvinnor efter valet 2015. Endast en gång har andelen varit obetydligt högre, nämligen 2007.

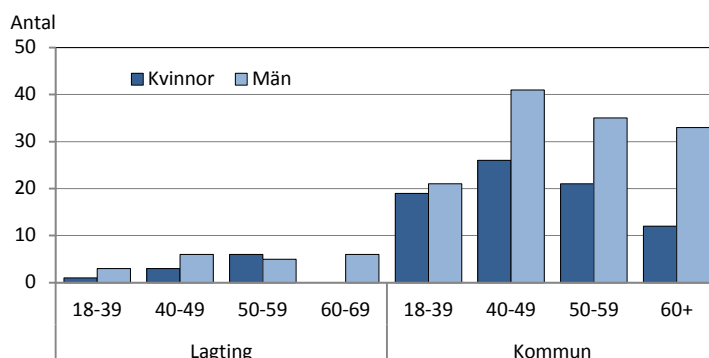
Figur 10. Invalda i lagting och kommunfullmäktige 1995-2015 efter kön

Källa. ÅSUB Val

Också när det gäller invalda finns den största manliga majoriteten bland de äldre. Alla invalda lagtingsledamöter över 60 är män, liksom tre fjärdedelar av fullmäktigeledamöterna i denna åldersgrupp.

Figur 11. Invalda i lagting och kommunfullmäktige 2015 efter kön och ålder

Källa. ÅSUB Val

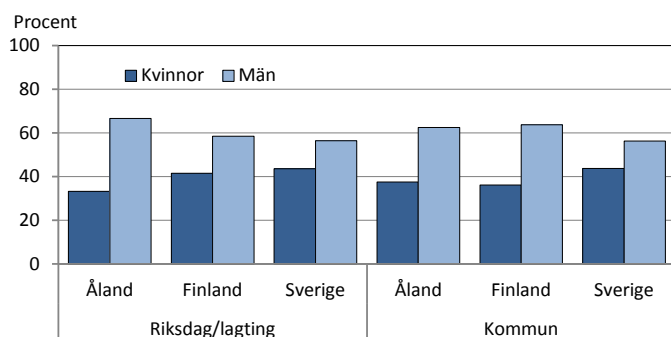
Några mindre kommuner har störst andel kvinnor i fullmäktige

Alla regioner representeras av flera män än kvinnor i lagtinget, men av de invalda från skärgården och Mariehamn är 40 procent kvinnor mot bara 20 procent av landsbygdsrepresentanterna. När det gäller kommunfullmäktige är skärgården den enda region där andelen kvinnor når över 40 procent, medan den ligger på 36 procent på landsbygden och 37 procent i Mariehamn. Tre mindre kommuner har en majoritet kvinnor i fullmäktige och fem kommuner har så jämn könsfördelning som är möjlig att uppnå med udda antal ledamöter.

Riksdagarna har jämnare könsfördelning än lagtinget trots viss tillbakagång

Riksdagarna i Finland och Sverige fick båda vid senaste val en jämnare könsfördelning än lagtinget. I kommunalvalet blev resultatet på Åland något jämnare än i Finland men inte lika jämnt som i Sverige. I Sverige blev andelen kvinnor i såväl riksdagen som kommunfullmäktigeförsamlingarna 44 procent, vilket är den högsta siffran hittills för kommunernas del, medan riksdagen har haft en större andel kvinnor efter de tre föregående valen, dock ännu aldrig över 50 procent. I Finland blev andelen invalda kvinnor i både riksdag och kommuner något lägre vid det senaste valet än vid de två föregående.

Figur 12. Invalda efter kön vid senaste lagtings-/riksdags- och kommunalval på Åland samt i Finland och Sverige.

Källa. ÅSUB Val, Statistikcentralen, Statistiska centralbyrån

Ett litet längre perspektiv på könsfördelningen bland parlamentarikerna visar att kvinnornas andel översteg 20 procent första gången i Finland 1970 och i Sverige 1974, samt att Ålands lagting nådde denna nivå först 1987. En andel på över 40 procent kvinnor av riksdagsledamöterna nåddes i Sverige 1994 och i Finland 2007, medan lagtinget ännu har en bit kvar.

4.3 Förtroendevalda i kommunerna

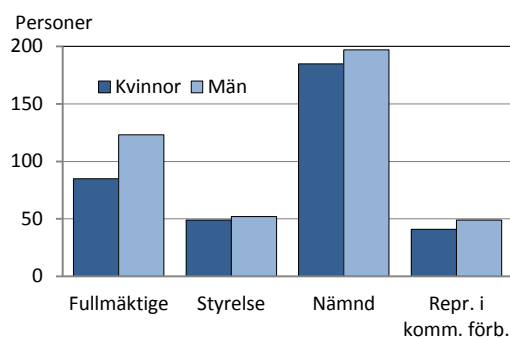
Statistiken i detta avsnitt omfattar de förtroendevalda i kommunfullmäktige, kommunstyrelser och kommunala facknämnder samt representanterna i kommunalförbundens fullmäktige eller stämmor. Totalt är könsfördelningen bland de förtroendevalda relativt jämn, men betydande variationer finns beroende på organtyp och uppdrag.

Jämfört med valresultatet har sammansättningen av fullmäktigeförsamlingarna förändrats något i och med att vissa ledamöter har valts till uppdrag i kommunstyrelsen och därmed ersatts av sina suppleanter. I och med detta blev könsfördelningen i fullmäktige något jämnare, andelen kvinnor steg till 41 procent.

I kommunstyrelser och nämnder sammantaget är könsfördelningen nästan helt jämn, 49 respektive 48 procent kvinnor. Representanterna i kommunalförbunden kommer inte långt efter med 46 procent kvinnor och 54 procent män. Enligt lagen

om jämställdhet mellan kvinnor och män skall kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera vid sammansättningen av organ som utövar offentlig makt, vilket styr tillsättandet vid de kommunala organen.

Figur 13. Förtroendevalda efter organ och kön 2016

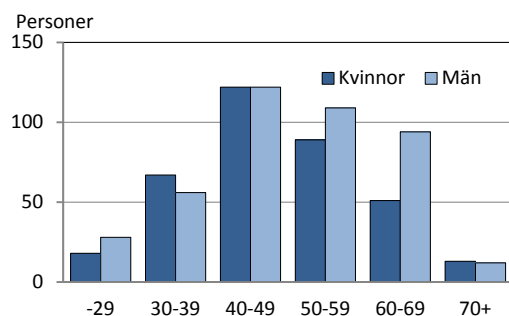

Källa. ÅSUB Val

Större andel kvinnor bland yngre förtroendevalda

När det gäller åldersgrupper ser vi delvis samma tendens hos de förtroendevalda totalt som bland kandidater och invalda, nämligen att männen utgör en betydande majoritet i åldern 60–69. I yngre åldrar är könsfördelningen rätt jämn och bland 30–39-åringarna finns det något flera kvinnor än män.

Figur 14. Förtroendevalda efter ålder och kön 2016

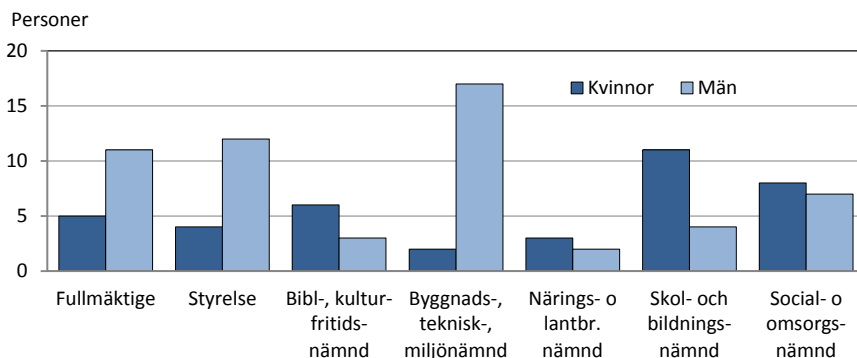
Källa. ÅSUB Val

Om man ser på olika typer av nämnder håller sig andelen kvinnor och män förstås inom intervallet 40–60 som lagen stadgar, men vissa skillnader finns såtillvida att den manliga majoriteten är störst i grupperna byggnads- och tekniska nämnder samt närings- och lantbruksnämnder, medan kvinnornas flertal är störst i social- och omsorgsnämnder. Skol-, biblioteks- och kulturnämnder m.m. har den jämnaste fördelningen med en obetydlig kvinnomajoritet.

De ledande positionerna har den ojämnaste könsfördelningen

På ordförandeposterna är skillnaderna större. De allra flesta ordförande på det tekniska området är män, medan klart flest kvinnor leder skol- och kultursektorns nämnder.

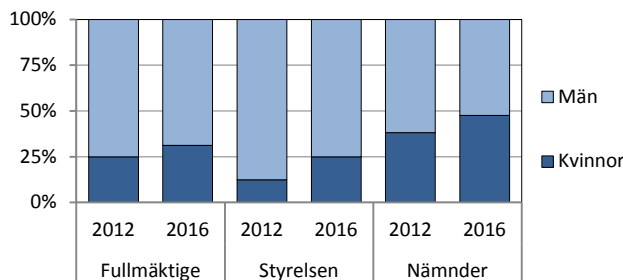
Figur 15. Ordförande i kommunala organ efter kön 2016

Källa. ÅSUB Val

Totalt sett är könsfördelningen bland nämndordförandena jämn. Andelen kvinnor är nu 48 procent mot 38 procent 2012. I de högre kommunala organen är fördelningen ojämnare. Trots att antalet kvinnor på ordförandeposterna i fullmäktige och styrelser har ökat något från 2012 är ändå nästan 70 respektive 75 procent män.

Figur 16. Ordförande i kommunala organ efter kön 2012 och 2016

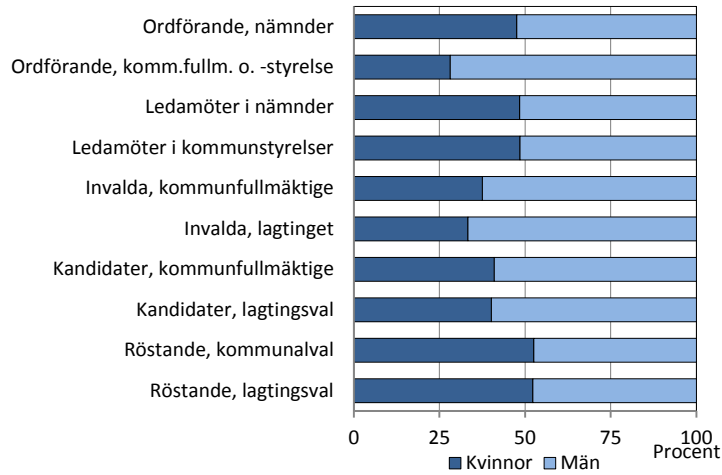

Källa. ÅSUB Val

Alla tre regioner har en i stort sett jämn könsfördelning när det gäller nämndordförande. Posterna som fullmäktigeordförande fördelar sig jämnast på landsbygden med fyra kvinnor och fem män. I skärgården är bara en av de sex ordförandena kvinna. Av styrelseordförandena i skärgården är två kvinnor och fyra män, medan motsvarande siffror i landsbygdskommunerna är två kvinnor och sju män. I Mariehamn innehas ordförandeposterna i båda de högsta organen av män.

Nedanstående figur är ett försök att på ett sammanfattande sätt illustrera fördelningen av kvinnor och män på olika nivåer i det politiska livet.

Figur 17. Könsfördelning på olika nivåer inom politiken

Källa. ÅSUB Val

5. Hälsopolitiskt åtgärdbar dödlighet

5.1 Åtgärdbar dödlighet i EU

Åtgärdbar dödlighet (på engelska: avoidable mortality) är ett officiellt namn för ett statistiskt mått som visar dödligheten i sjukdomar som hälso- och sjukvården kan påverka förloppet av. Åtgärdbar dödlighet används ofta som en indikator för hälso- och sjukvård med bra resultat och av god kvalitet. I EU beräknas (2013) att cirka 33,7 procent av alla dödsfall bland personer yngre än 75 år är åtgärdbara. I Finland har den åtgärdbara dödligheten räknats till 32,6 procent och i Sverige till 34,1 procent.¹ Det är vanligt med skillnader mellan regioner och mellan könen när det gäller den åtgärdbara dödligheten samtidigt som förutsättningarna för hälso- och sjukvården förändras med tiden.

Åtgärdbar dödlighet kan påverkas både genom sjukvården och hälsopolitiska åtgärder. Till *sjukvårdsrelaterade åtgärder* hör medicinska insatser, tidig upptäckt och behandling. Dessa är alltså åtgärder som ofta handlar om tillgänglighet till medicinsk kunskap och teknologi.² *Hälsopolitiska åtgärder* däremot innehåller medvetna politiska beslut och handlingsplaner för att kunna minska och förebygga den åtgärdbara dödligheten. Dödsorsaker baserade på befolkningens tobaks- och alkoholbruk räknas ofta som åtgärdbara genom hälsopolitik. Könsskillnader i åtgärdbar dödlighet har varit relativt tydliga i hela EU, en större andel av män jämfört med kvinnor har bland annat lungcancer och alkoholrelaterade sjukdomar.

5.2 Hälsopolitiska åtgärder och åtgärdbar dödlighet på Åland

Rökning och hög alkoholkonsumtion är de främsta riskfaktorerna för lungcancer och alkoholrelaterade sjukdomar. På Åland har hälsopolitiska åtgärder vidtagits för att minska åtgärdbar dödlighet bland annat genom landskapsregeringens handlingsprogram mot riskbruk och missbruk. I följande avsnitt kommer vi att kartlägga hur den hälsopolitiskt åtgärdbara dödligheten ser ut på Åland. De statistiska uppgifterna fokuserar först och främst på följande sjukdomar och dödsorsaker där rökning eller alkoholbruk ofta är främsta orsaken.

Cancer i lunga och luftstrupe

Rökning ökar markant risken för lungcancer och cancer i luftstrupen. Enligt vissa studier skulle 80-90 procent av alla nya lungcancerfall kunna förebyggas genom en effektiv tobaksprevention³. Kunskap om utvecklingen av lungcancer och cancer i luftstrupen på Åland samt eventuella könsskillnader är en viktig grund för det förebyggande arbetet inom dessa sjukdomar.

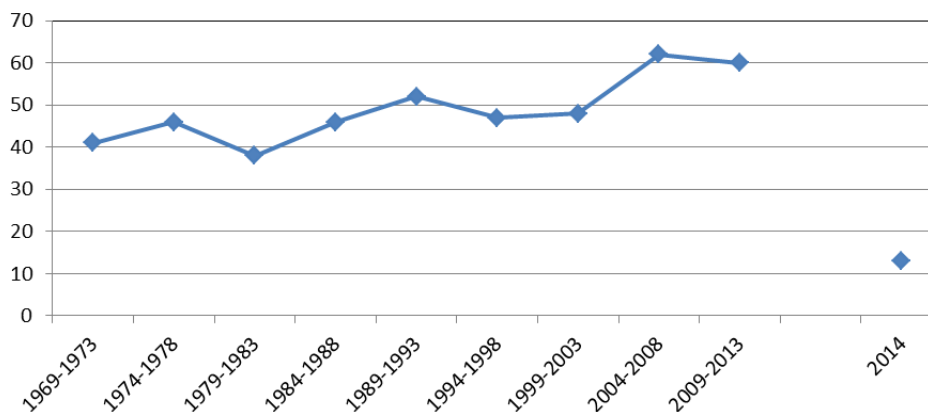
¹ Eurostat Newsrelease 101/2016: Avoidable deaths 2013.

² Bland annat sjukdomar som ischemiska hjärtsjukdomar, bröstcancer, astma och magsår hör till sjukdomar som är åtgärdbara genom sjukvården.

³ Bergman, 2016.

Figur 18 presenterar antalet avlidna av tumörer i struphuvudet, luftstrupen, luftrören och lungorna på Åland efter femårsperioder. Siffrorna visar att det totala antalet avlidna har gradvis stigit sedan 1969. Kvinnornas andel bland avlidna har varit lägre än männens, men kvinnornas årliga andel har stigit från 8,0 procent (genomsnitt för 1969-1973) till 31,2 procent (genomsnitt för 2009-2013) i den landsomfattande statistiken.

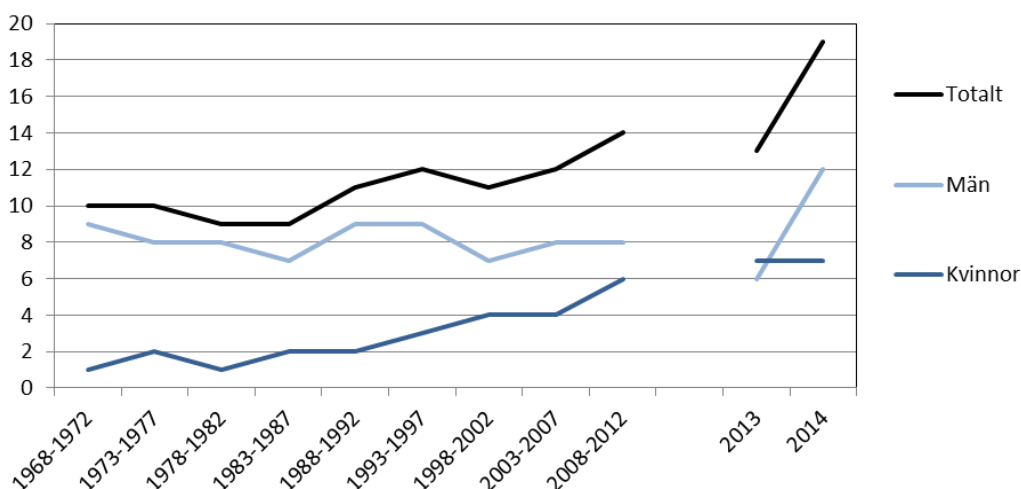
Figur 18. Antalet avlidna av tumörer i struphuvudet, luftstrupen, luftrör och lunga på Åland 1969-2013

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

Förutom antalet avlidna är det viktigt att veta hur utvecklingen av nya fall har sett ut på Åland. Nya fall av cancer i lunga och luftstrupe har på Åland konstaterats bland kvinnor som har varit 60 år eller äldre och bland män som har varit 50 år eller äldre (2010-2014). Figur 19 visar att det totala antalet nya fall av lungcancer och cancer i luftstrupen har ökat sedan 1968. Detta har speciellt varit fallet för kvinnor, men fortfarande är det vanligare för åländska män att insjukna i lungcancer och cancer i luftstrupe jämfört med åländska kvinnor.

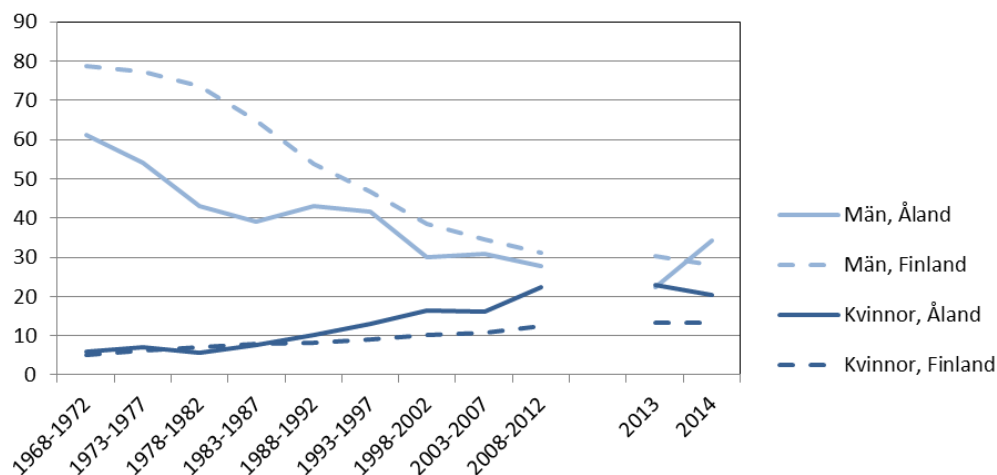
Figur 19. Cancer i lunga och luftstrupe. Årligt medeltal av nya fall på Åland 1968-2014 efter kön

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

Jämfört med siffrorna för hela Finland under en längre period (*figur 20*) blir det tydligt att incidensraten bland åländska män har sjunkit och varit lägre än bland män i Finland (förutom år 2014). Förekomsten av lungcancer och cancer i luftstrupen bland åländska kvinnor har däremot ökat speciellt från slutet av 1900-talet och har sedan dess varit högre än bland kvinnor i Finland.

Figur 20. Cancer i lunga och luftstrupe. Incidens per 100 000 personår 1968-2014 efter kön (åldersstandardiserat)

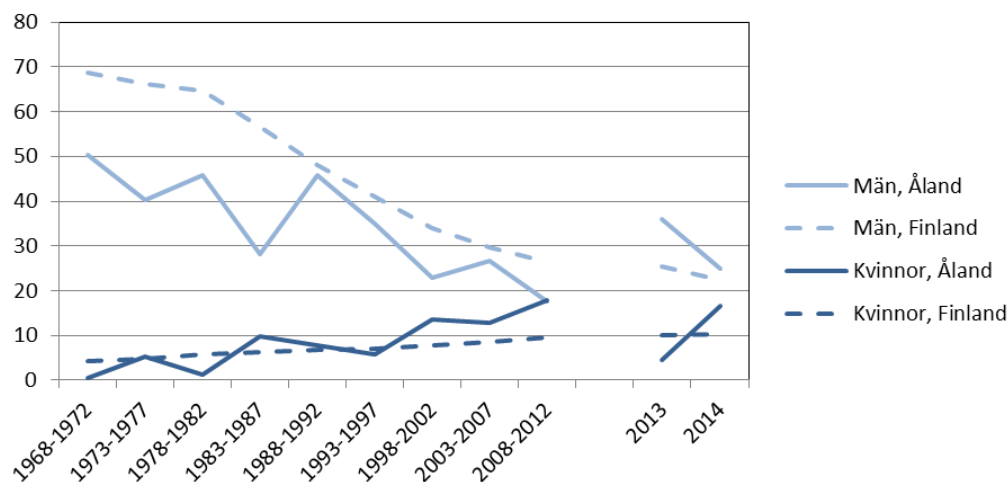

Not: incidens = antalet nya fall i förhållande till den tid (personår) som individerna tillsammans löper risk att insjukna (t.ex. 29 nya fall/medelfolkmängden * 100 000); Åldersstandardisering möjliggör jämförelser mellan länder (och över tid) med standardpopulation.

Källa: Finlands Cancerregister, ÅSUB

Slutligen visar *figur 21* könsspecifika siffror för dödlighet i lungcancer och cancer i luftstrupe. Återigen verkar det som att dödligheten i lungcancer och cancer i luftstrupe är sjunkande för män och stigande för kvinnor. Likaså är siffrorna bättre för åländska män jämfört med män i Finland och sämre för åländska kvinnor jämfört med kvinnor i Finland.

Figur 21. Cancer i lunga och luftstrupe. Dödlighetstal per 100 000 personår 1968-2014 efter kön (åldersstandardiserat)

Källa: Finlands Cancerregister, ÅSUB

Den nordiska cancerstatistiken i *tabell 1* visar att situationen med cancer i lunga, luftstrupe och luftrör är värst för finländska män sett till andelen av cancer och risken att drabbas innan 75-års ålder. Dock har det skett stora förändringar under de senaste tio åren. För finländska kvinnor är situationen bäst sett till andelen av cancer och risken att drabbas innan 75-års ålder. Däremot har ökningen av cancer i lunga, luftstrupe och luftrör under de senaste tio åren varit snabbast bland finländska kvinnor. I Sverige har kvinnor en sämre utgångspunkt än män när det gäller cancer i lunga, luftstrupe och luftrör.

Tabell 1. Finländsk och svensk statistik för cancer i lunga, luftstrupe och luftrör i medeltal för åren 2010-2014

	Finland		Sverige	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Andel av all cancer (%)	5,8	10,6	7,5	6,5
Risk att drabbas innan 75-års ålder (%)	1,7	3,7	2,5	2,4
Estimerad årlig förändringstakt under de senaste 10 åren (%)	+2,6	-2,5	+0,6	-1,6
Antal personer som lever med diagnosen per 100 000 personer	70	100	116	85

Not: Antal personer som lever med diagnosen per 100 000 personer (31.12.2014)

Källa: NORDCAN, ÅSUB

Tobaksbruk på Åland

Resultaten som presenteras ovan för cancer i lunga och luftstrupe visar att hälsopolitiska åtgärder fortsättningsvis behövs för att kunna minska dessa cancerformer. Trenden inom rökning har varit sjunkande på Åland. Andelen regelbundna rökare minskade från cirka 30 procent (1995) till 8 procent (2016). Andelen regelbundna snusare minskade under samma period från åtta procent (1995) till sju procent (2016).⁴

Även bland åländska ungdomar är det vanligt att avstå från rökning. Andelen ungdomar som röker dagligen har varit relativt stabil och ligger runt 20 procent, vilket är något mera än i hela landet (18 procent). Även andelen studerande som använder snus dagligen har minskat och ligger runt tre procent, vilket är mindre än i hela landet (sex procent). De senaste åren har användningen av e-cigarett blivit alltmer vanligt bland ungdomar. Cirka åtta procent av de åländska ungdomarna har angett att de använder e-cigarett dagligen, vilket är klart mera än i hela landet (tre procent).⁵

Trots att rökningen har minskat på Åland är det viktigt att aktivt förebygga de hälsoskador som uppstår från regelbunden rökning. Studier har visat att det lönar sig att sluta röka även efter 60 års ålder då även måttlig rökning (en till tio cigaretter per dag) signifikant ökar risken bland annat för hjärnblödning.

⁴ De senaste siffrorna är från utredningen *Ålänningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2016*.

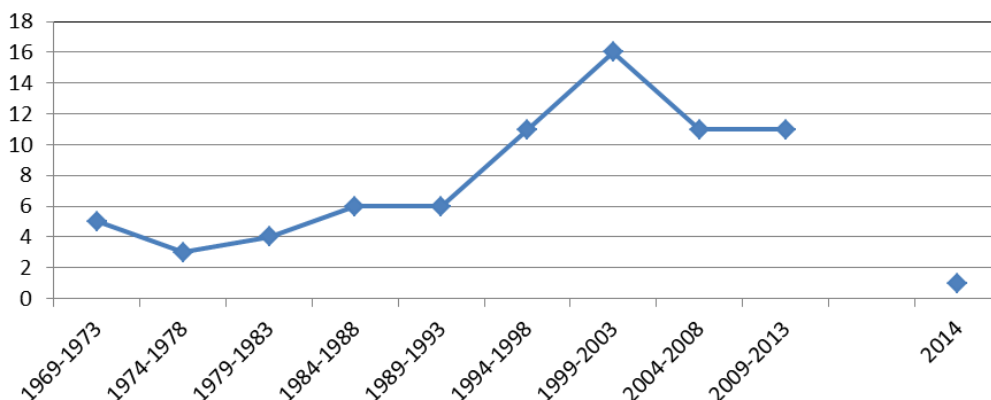
⁵ Materialet för de åländska ungdomarna (årskurserna 1 och 2 i Ålands gymnasium) är hämtat från undersökningen *Hälsa i skolan 2015*.

Levercancer

Vetenskapliga studier har sedan länge fastställt att alkohol kan orsaka cancer i levern och att det inte nödvändigtvis behövs missbruk eller riskbruk för att cancerrisken ska öka. Studier som har visat att måttligt alkoholintag minskar risken för sjukdomar som hjärtinfarkt och diabetes gäller främst från medelåldern och uppåt. Dessutom försvinner dessa effekter med ökad mängd av alkoholkonsumtion. Därtill finns det förstås andra metoder som minskar risker för hjärt- och kärlsjukdomar samt diabetes som att sluta röka, röra sig mer och äta hälsosammare.⁶ Kunskap om utvecklingen av levercancer på Åland samt eventuella könsskillnader lägger grunden till förebyggande arbete inom alkoholrelaterade sjukdomar.

Figur 22 presenterar antalet avlidna av levercancer på Åland efter femårsperioder. Siffrorna visar att det totala antalet avlidna steg gradvis från mitten av 1970-talet. Sedan början av 2000-talet har siffrorna dock sjunkit och stabiliserats något. Kvinnornas andel bland avlidna av levercancer har varit relativt jämn under 1969-2014 och har i den landsomfattande statistiken varierat mellan 37,4 (2012) och 56,9 (1981) procent.

Figur 22. Antalet avlidna av levercancer på Åland 1969-2013, femårsperioder

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

Det årliga antalet avlidna i levercancer är litet, vilket gör det svårt att urskilja specifika trender. Tabell 2 visar årligt medeltal av nya fall på Åland i femårsperioder sedan 1968. Åländska män och kvinnor har i samma grad varit drabbade av levercancer som dödsorsak. Nya fall av levercancer har på Åland konstaterats bland kvinnor som har varit 70 år eller äldre och bland män som har varit 45 år eller äldre (2010-2014).

Tabell 2. Cancer i levern. Årligt medeltal av nya fall på Åland 1968-2014 efter kön

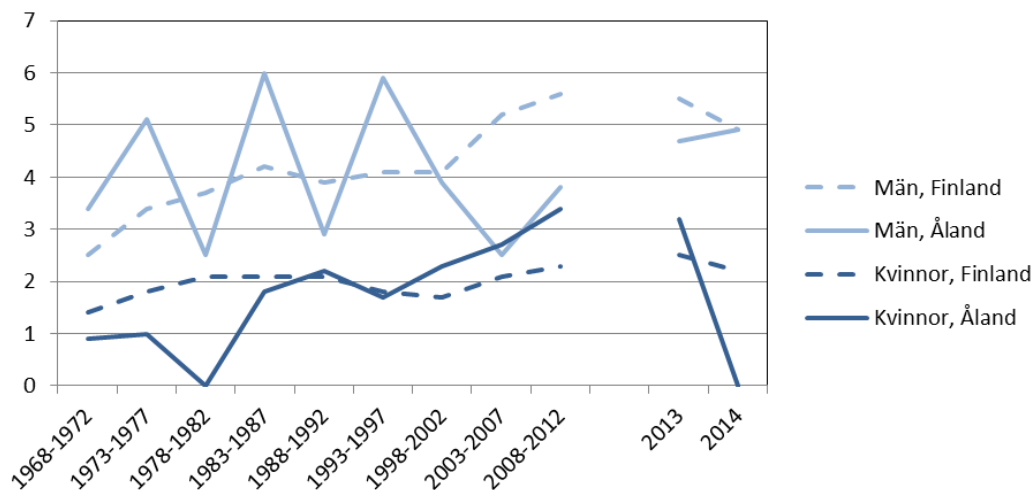
	1968- 1972	1973- 1977	1978- 1982	1983- 1987	1988- 1992	1993- 1997	1998- 2002	2003- 2007	2008- 2012	2013	2014
Totalt	0	1	0	1	2	1	2	2	3	3	2
Män	0	1	0	1	1	1	1	1	1	2	2
Kvinnor	0	0	-	0	1	0	1	1	2	1	-

Källa: Finlands Cancerregister, ÅSUB

⁶ Alkohol bakom många cancerfall (4.10.2016).

Även de årliga medeltalen av nya fall visar relativt låga siffror. På grund av detta är resultaten för prevalensen på Åland i *figur 22* väldigt instabila. Dock kan i stora drag konstateras att förekomsten av levercancer har varit högre för män än för kvinnor.

Figur 23. Cancer i lever. Incidens per 100 000 personår 1968-2014 efter kön (åldersstandardiserat)

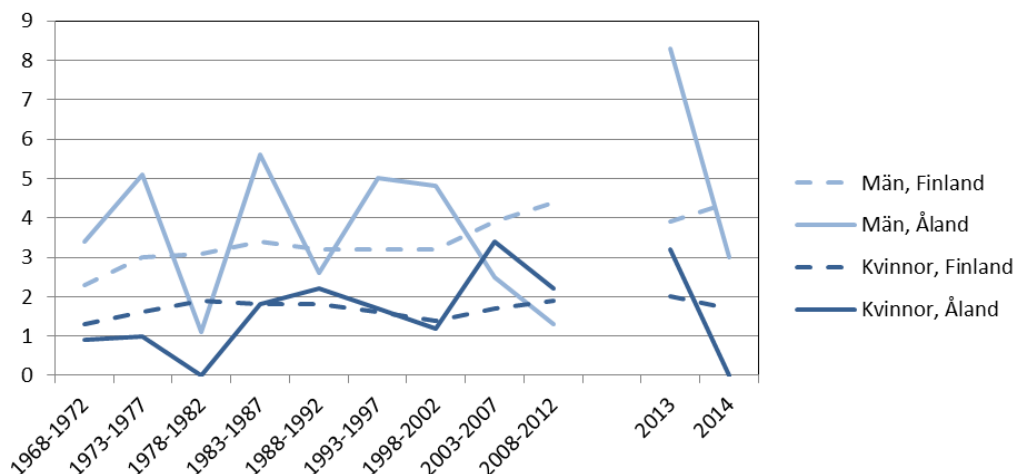

Not: incidens = antalet nya fall i förhållande till den tid (personår) som individerna tillsammans löper risk att insjukna (t.ex. 29 nya fall/medelfolkmängden * 100 000); Åldersstandardisering möjliggör jämförelser mellan länder (och över tid) med standardpopulation.

Källa: Finlands Cancerregister, ÅSUB

Även *figur 24* visar att dödligheten i levercancer sedan 1968 varit större bland åländska män än bland åländska kvinnor. I början av 2000-talet märktes likväl ett trendbrott då kvinnornas dödlighet i levercancer såg ut att öka.

Figur 24. Levercancer. Dödlighetstal per 100 000 personår 1968-2014 efter kön (åldersstandardiserat)

Källa: Finlands Cancerregister, ÅSUB

Den nordiska cancerstatistiken i *tabell 3* visar att sett till andelen levercancer bland befolkningen och risken att drabbas innan 75-års ålder har återigen de finländska männen den sämsta utgångspunkten. Dock är siffrorna lägre för levercancer jämfört med cancer i lungan och luftstrupen. Trots att svenska kvinnor har den lägsta

andelen av levercancer och en låg risk att drabbas är den årliga ökningen av levercancer klart högst för dessa kvinnor. Utvecklingen avviker jämfört med utvecklingen för svenska män bland vilka det relativa antalet personer med diagnosen är högst, men den årliga förändringstakten har visat en tydlig nedgång.

Tabell 3. Finländsk och svensk statistik för levercancer i medeltal för åren 2010-2014

	Finland		Sverige	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Andel av all cancer (%)	1,2	2,0	0,8	1,4
Risk att drabbas innan 75-års ålder (%)	0,3	0,7	0,3	0,6
Estimerad årlig förändringstakt under de senaste 10 åren (%)	+1,4	-0,0	+4,8	-5,3
Antal personer som lever med diagnosen per 100 000 personer	7	15	9	19

Not: Antal personer som lever med diagnosen per 100 000 personer (31.12.2014)

Källa: NORDCAN, ÅSUB

Alkoholbruk på Åland

Levercancer är förhållandevis ovanlig i de nordiska länderna och det finns olika bakgrund till sjukdomen. I västvärlden är dock orsaken ofta stor alkoholförtäring, andra faktorer kan vara bland annat fetma (för mer information, se www.cancerfonden.se). Att minska alkoholbruk genom hälsopolitiska åtgärder kan vara ett bra sätt att förebygga levercancer på Åland. Även trenden för det åländska alkoholbruket har under senaste åren varit sjunkande. Öl, cider och liknande alkoholdrycker är den största dryckesgruppen sett till de veckovisa dryckesfrekvenserna. Från 1995 till 2005 var andelen ålänningar som dricker dessa alkoholdrycker varje vecka relativt stabil (cirka 40 procent), men har därefter minskat till 30 procent. Även andelen ålänningar som dricker vin varje vecka har minskat från början av 2000-talet (30procent) till 25 procent. Andelen ålänningar som dricker starksprit har minskat från 1995 (tio procent) till sju procent.⁷

Resultaten för åländska ungdomar visar att nykterheten har ökat: andelen nyktra ungdomar har totalt sett stigit från 17 procent (2011) till 26 procent. Nykterheten bland åländska ungdomar ligger på ungefär samma nivå som i hela landet (27 procent). Trots flera nyktra ungdomar har andelen studerande som dricker varje vecka totalt sett varit relativt stabil och ligger runt 13 procent och är vanligare bland pojkar (19 procent) än flickor (6 procent). Förutom att pojkar dricker oftare än flickor är det även mer vanligt att pojkar dricker stora mängder vid ett och samma tillfälle jämfört med flickor. Totalt 32 procent av ungdomarna dricker sig ordentligt berusade varje månad, vilket är en mindre andel än 2013.⁸

Det finns olika sätt att beräkna alkoholens samhällskostnader, men enligt vissa europeiska studier kan en grov uppskattning göras om att kostnaden motsvarar cirka 1,2 procent av landets bruttonationalprodukt (BNP) (för mera information, se www.can.se).

⁷ De senaste siffrorna är från utredningen *Ålänningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2016*.

⁸ Materialet för de åländska ungdomarna (årskurserna 1 och 2 i Ålands gymnasium) är hämtat från undersökningen *Hälsa i skolan 2015*.

6. Brott

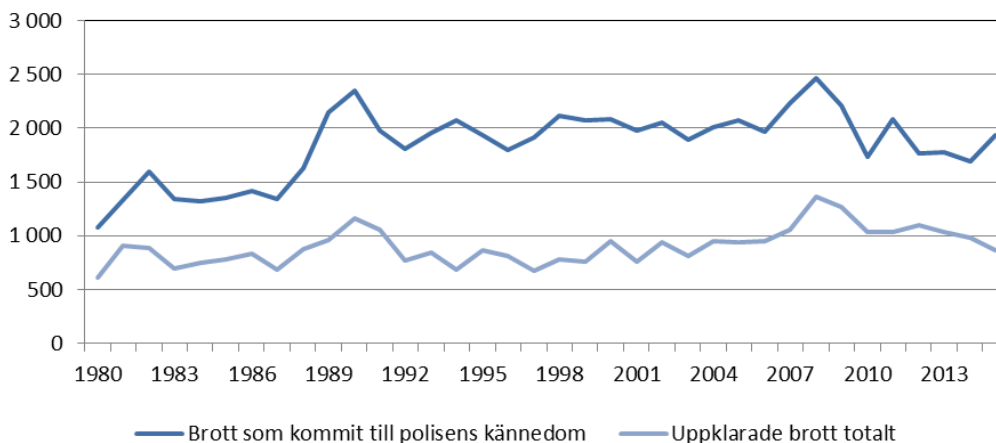
6.1 Brottstatistik i EU

Enligt EU:s brottsstatistik har den totala brottsligheten i europeiska länder minskat under 2003-2012. Trenden varierar dock mellan olika brottsformer och till exempel inbrott i bostäder har ökat samtidigt som motorfordonstölder har minskat. Dessutom finns det variation mellan länder: exempelvis i Finland har det totala antalet brott minskat medan brottsligheten i Sverige har ökat.⁹ Förutom skillnader mellan brottsformer och länder, finns det även tydliga könsskillnader i den europeiska brottsstatistiken. Även om könsskillnaderna under de senaste åren har minskat, begår män fortsättningsvis flera brott än kvinnor. Genom att urskilja könsskillnader i brottsstatistiken kan utvecklingen av olika brottsformer kartläggas för kvinnor och män.

6.2 Utvecklingen av brottslighet på Åland

Figur 25 visar en ökning av antalet brott som kommit till polisens kännedom samt antalet uppklarade brott på Åland under 1980-2015. Sedan 2008 har den totala brottsligheten minskat. En mer detaljerad bild av brottsligheten kan presenteras med hjälp av köns- och åldersspecifik statistik för Åland.

Figur 25. Brott som kommit till polisens kännedom samt uppklarade brott på Åland 1980-2015

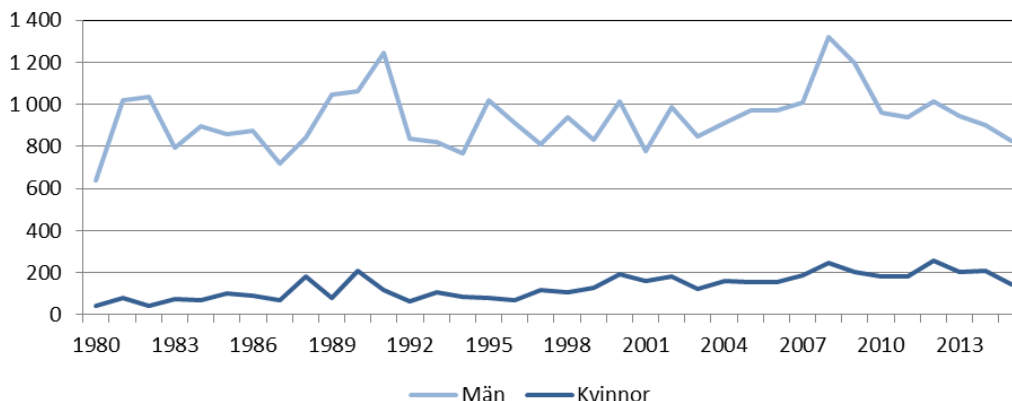
Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

Figur 26 visar att sedan 1980 har antalet misstänkta för brott ökat på Åland och att ökningen har skett bland både kvinnor och män. Kvinnornas andel av de misstänkta har ökat från 6 procent (årligt medeltal 1980-1982) till 17 procent (årligt medeltal 2013-2015). En liknande trend har konstaterats i Finland¹⁰, andelen kvinnor som misstänkts för brott har ökat från 10 procent (1980) till 19 procent (2015). Även i Sverige¹¹ har kvinnornas andel bland misstänkta för brott ökat från 18 procent (1995) till 20 procent (2015).

⁹ Eurostat: Kriminalstatistik (september 2016).

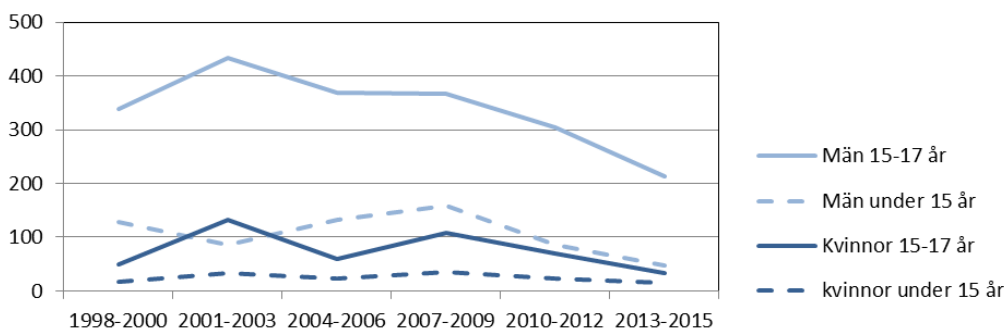
¹⁰ För brottsstatistik i Finland, se www.stat.fi (rättsväsende)

¹¹ För brottsstatistik i Sverige, se www.bra.se/bra/brott-och-statistik.html

Figur 26. Misstänkta för brott på Åland 1980-2015 (efter kön)

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

Antalet minderåriga som varit misstänkta för brott har minskat från 143 (1980) till 97 (2015). Trots att flera pojkar än flickor har varit misstänkta för brott på Åland (figur 27), har flickornas andel bland misstänkta stigit från nio procent (1998) till tolv procent (2015). Flickornas andel är därmed något lägre jämfört med andelen kvinnor misstänkta för brott (15 procent). I Finland har trenden bland minderåriga varit liknande: antalet minderåriga misstänkta för brott har sjunkit från 40 138 (1980) till 22 844 (2015), men flickornas andel har stigit från 17 procent (1998) till 21 procent (2015). I Sverige har brottstatistiken för 15-17 åriga visat att både antalet misstänkta för brott och flickornas andel bland dessa har sjunkit¹².

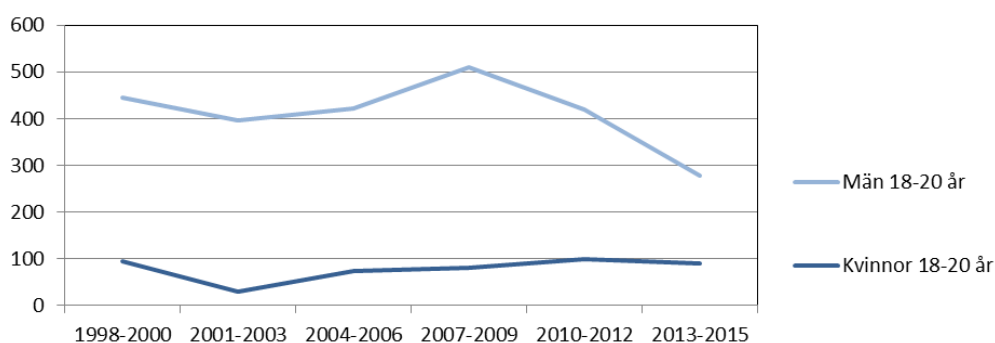
Figur 27. Antalet minderåriga misstänkta för brott på Åland 1997-2015 (i treårsperioder, efter kön)

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

Kvinnornas ökande andel bland misstänkta för brott på Åland har varit mindre tydlig i gruppen för unga vuxna (18-20 år). Totalt sett har antalet unga som har varit misstänkta för brott sjunkit från 101 (1980) till 83 (2015). Figur 28 visar att flera unga män än kvinnor har varit misstänkta och att unga kvinnors andel har sjunkit från 15 procent (1998) till 10 procent (2015). En mindre andel av unga kvinnor var därmed misstänkta för brott år 2015 jämfört med minderåriga flickor (12 procent) och kvinnor totalt (15 procent).

¹² Antalet 15-17 åriga misstänkta för brott i Sverige: 19 440 (1995) och 10 241 (2015). Flickornas andel bland dessa var 20 % (1998) och 19 % (2015).

Figur 28. Unga vuxna misstänkta för brott på Åland 1980-2015 (i treårsperioder, efter kön)

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

För att få en tydligare uppfattning om könsfördelningen i olika brottsformer presenterar vi de statistiska uppgifterna även efter olika brottstyper.

Kvinnor och män misstänkta för olika brott

Figur 29 visar att trafikförseelser är den vanligaste brottstypen som kommit till polisens kännedom på Åland 2015 (36 procent av alla brott). Tillsammans med egendomsbrott (30 procent) täcker dessa brottstyper över hälften av brotten som kommit till polisens kännedom. I följande kartlägger vi könsskillnader i de största brottsgrupperna: trafikförseelser, egendomsbrott och övriga brott.

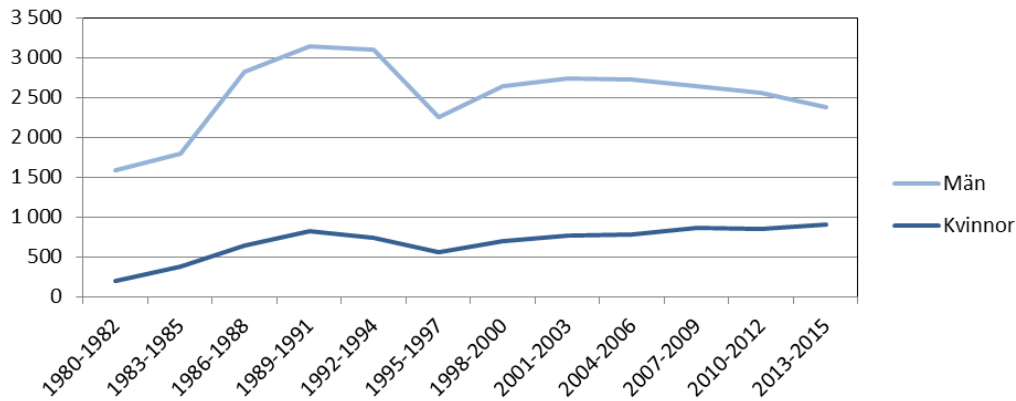
Figur 29. Brott som kommit till polisens kännedom på Åland 2015 (efter brottstyper)

Not: Till övriga brott hör bland annat narkotika-, alkohol- och miljöbrott.

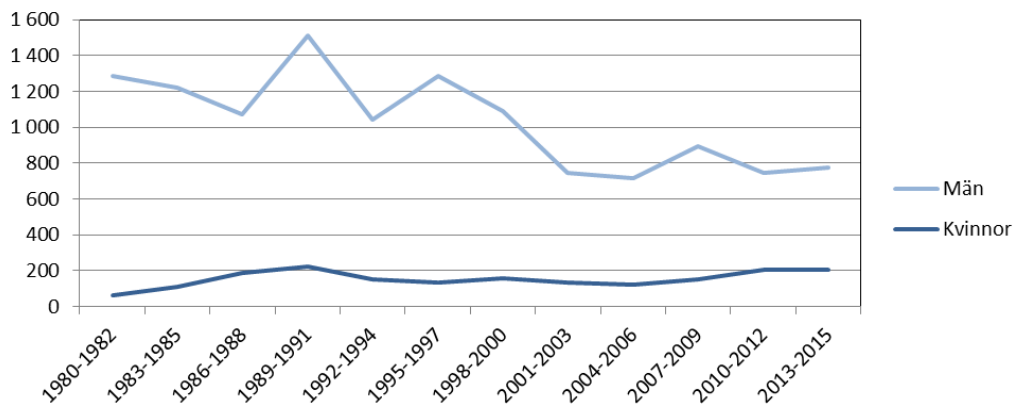
Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

Till brottsgruppen trafikförseelser hör bland annat äventyrande av trafiksäkerheten och smitning i vägtrafik. Denna brottstyp har visat en ökande trend bland både kvinnor och män på Åland (figur 30). Kvinnornas andel bland de misstänkta för trafikförseelser har ökat från 11 procent (1980) till 24 procent (2015), vilket betyder att trafikförseelser är den vanligaste brottstypen för kvinnor som är misstänkta för brott på Åland.

Figur 30. Misstänkta för trafikförseelser på Åland 1980-2015 (i treårsperioder, efter kön)

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

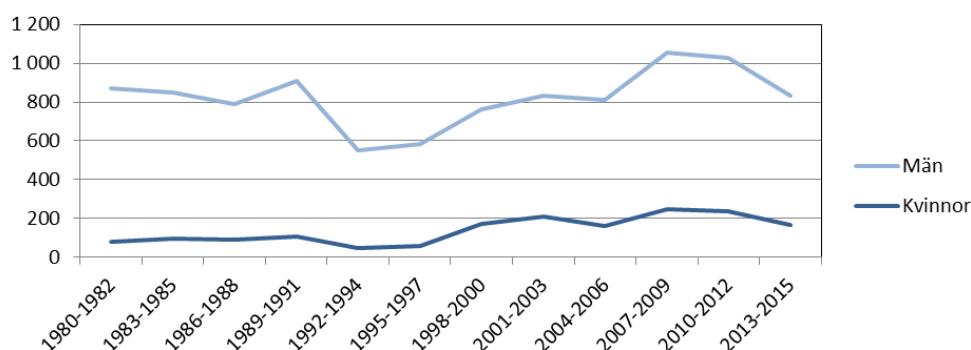
Brottsgruppen egendomsbrott består bland annat av stöld, skadegörelse och förskingring. Av *figur 31* framgår att denna brottstyp har visat en neråtgående trend för män och något ökande trend för kvinnor på Åland. Kvinnornas andel av de som har varit misstänkta för egendomsbrott har ökat från 8 procent (1980) till 13 procent (2015).

Figur 31. Misstänkta för egendomsbrott på Åland 1980-2015 efter kön

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

I brottsgruppen övriga brott ingår bland annat narkotika- och alkoholbrott och denna brottstyp har visat en något ökande trend på Åland (se *figur 32*). Kvinnornas andel i denna brottsgrupp har ökat från 6 procent (1980) till 17 procent (2015).

Figur 32. Misstänkta för övriga brott på Åland 1980-2015 efter kön

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

De mindre brottsgrupperna omfattar brott mot liv och hälsa (sju procent av alla brott), trafikbrott (fem procent), brott mot samhället (tre procent) och sexualbrott (en procent). Brottsgruppen *brott mot liv och hälsa* består bland annat av dödsvållande och misshandelsbrott. I denna grupp har antalet misstänkta på Åland ökat från 210 personer (1980-1982) till 444 (2013-2015). *Tabell 4* visar att kvinnornas andel av de misstänkta har ökat. Brott mot liv och hälsa är numera den näst största brottstypen på Åland sett till andelen kvinnor som misstänkta. Även antalet misstänkta för *trafikbrott* (till exempel rattfylleri) har ökat från 393 (1980-1982) till 475 personer (2013-2015) på Åland. Från *Tabell 4* framgår att kvinnornas andel av de misstänkta för trafikbrott har ökat, men andelen är fortsättningsvis låg jämfört med män. Till gruppen *brott mot samhället* hör brott mot rättskipning, myndigheter och allmän ordning. I denna grupp har antalet misstänkta på Åland ökat från 19 (1980-1982) till 73 personer (2013-2015). Kvinnornas andel bland misstänkta för brott mot samhället har visat en tydlig och relativt snabb ökning (*Tabell 4*). Slutligen har även antalet misstänkta för *sexualbrott* på Åland ökat från 9 (1980-1982) till 50 personer (2013-2015). Andelen kvinnor misstänkta för sexualbrott har varit 0 procent (*Tabell 4*).

Tabell 4. Kvinnornas andel (%) bland misstänkta på Åland 1980 och 2015 (efter brottstyp)

	1980	2015
Trafikförseelse	11	24
Egendomsbrott	8	13
Övriga brott	6	17
Brott mot liv och hälsa	3	20
Trafikbrott	3	8
Brott mot samhället	0	19
Sexualbrott	0	0

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

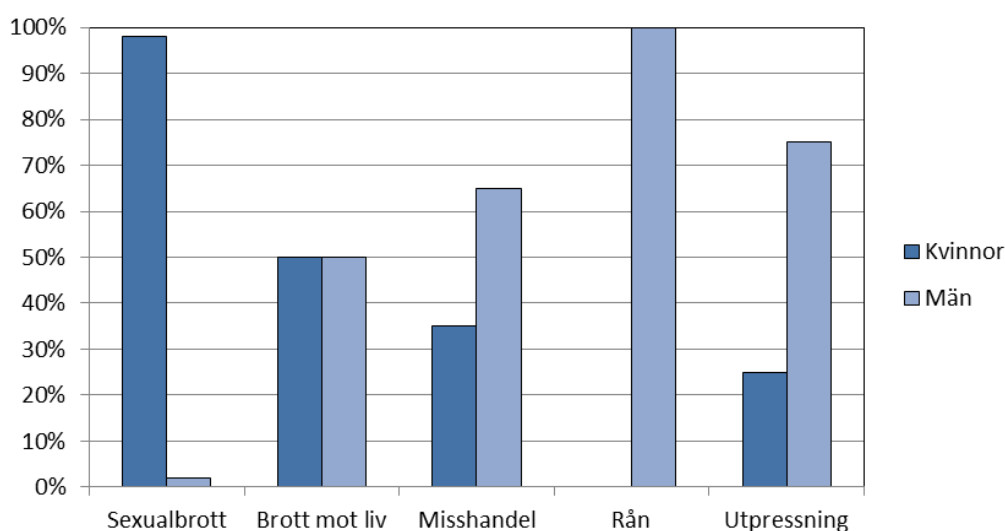
Brottstatistiken för Åland visar att kvinnornas totala andel bland misstänkta är betydligt mindre jämfört med män samtidigt som andelens storlek varierar mellan olika brottstyper. Likaså visar statistiken att kvinnornas andel bland misstänkta har ökat under de senaste decennierna. I följande avsnitt flyttar vi fokus från brottsmisstänkta till brottsoffren.

6.3 Kvinnor och män som brottsoffer

Vissa jämförelser i statistiken om brottsoffer kan göras mellan Åland, Finland och Sverige¹³. Nedan presenteras statistiska uppgifter om andelen brottsoffer bland befolkningen för året 2014.

Figur 33 visar könsfördelningen bland brottsoffren för vissa brottstyper på Åland 2011-2015. Den klart största delen av brottsoffren för sexualbrott är kvinnor (98 procent). Däremot är könsfördelningen jämn bland offren för brott mot liv (50 procent kvinnor och 50 procent män). När det gäller misshandel, rån och utpressning är de flesta offren män (65 procent, 100 procent och 75 procent).

Figur 33. Andelen kvinnor och män som brottsoffer på Åland 2011-2015 (efter vissa brottstyper)

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB

Betydligt fler kvinnor än män har varit utsatta för *sexualbrott*. På Åland och i Finland har 0,3 procent av kvinnorna och i det närmaste 0,0 procent av männen varit utsatta för sexualbrott, medan motsvarande andel i Sverige har varit 1,8 procent för kvinnor och 0,3 procent för män. Män har dock i en större utsträckning blivit offer för *misshandel* jämfört med kvinnor. På Åland har 3,8 procent av männen och 2,1 procent av kvinnorna varit utsatta för misshandel, medan i Finland har siffrorna varit något högre: 4,0 procent för män och 2,6 procent för kvinnor. I Sverige har 2,5 procent av männen och 1,6 procent av kvinnorna varit utsatta för misshandel. Likaså har en större andel av män än kvinnor varit utsatta för *rån*. På Åland har mindre än 0,0 procent av männen och ingen av kvinnorna varit utsatta, medan i Finland har 0,3 procent av männen och 0,1 procent av kvinnorna varit utsatta för rån. I Sverige är siffrorna något högre: 0,9 procent av männen och 0,5 procent av kvinnorna har varit utsatta för rån.

¹³ Eventuella skillnader kan finnas i de nationella beräkningssätten.

Referenser

- Alkohol bakom många cancerfall (4.10.2016). Cancerfonden. <https://www.cancerfonden.se/om-cancer/alkohol-bakom-manga-cancerfall>
- Bergman, B. (2016). Lungcancer. Läkemedelsboken. <http://lakemedelsboken.se/kapitel/onkologi/lungcancer.html>
- Brottsförebyggande rådet (Brå). <http://www.bra.se/bra/brott-och-statistik.html>
- Cancerfonden (Sverige). <https://www.cancerfonden.se/>
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. <http://www.can.se/>
- Eurostat Kriminalstatistik (september 2016). http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Crime_statistics/sv
- Eurostat Newsrelease 101/2016: Avoidable deaths 2013. (24.5.2016) <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7335847/3-24052016-AP-EN.pdf/4dd0a8ad-5950-4425-9364-197a492d3648>
- Finlands Cancerregister. <http://www.cancer.fi/syoparekisteri/se/statistik/cancerstatistik/ahvenanmaa/>
- Hälsa i skolan 2016. Institutet för hälsa och välfärd (THL).
- NORDCAN Databaser. <http://www-dep.iarc.fr/NORDCAN/SW/frame.asp>
- Statistikcentralen Databaser. <http://www.stat.fi>
- Ålänningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2016. ÅSUB.
- ÅSUB Databaser. <http://www.asub.ax>